

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ANAYASA KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

8'inci Toplantı
2 Mayıs 2016 Pazartesi

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1. *Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*
(2/1028)

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- *Fiziki şartların elverişsizliği nedeniyle Komisyon çalışmalarının tatil edilip edilmemesi hakkında görüşmeler*

2.- (2/1028) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin ve gerekçesinin Anayasa'nın metnine ve ruhuna aykırı olması sebebiyle İç Tüzük'ün 38'inci maddesi gereğince esas hakkındaki görüşmelere başlamadan Komisyon tarafından reddedilmesine ilişkin önerge hakkında görüşmeler

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın, hiç kimsenin Anayasa'nın ilk 4 maddesiyle ilgili Milliyetçi Hareket Partisine tavsiyede bulunmaması gerektiğine ilişkin açıklaması

2.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın (2/1028) esas numaralı Kanun Teklifi'yle ilgili konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- Aydın Milletvekili Bülent Tezcan'ın, Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

V.-KARARLAR

A) ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- (2/1028) esas numaralı Kanun teklifinin geneli ve maddeleri üzerinde konuşma süresinin, Komisyon üyesi olmayan milletvekilleri için beşer dakika ile sınırlandırılmasına ilişkin karar

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 3

2 Mayıs 2016 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.02

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Reşat PETEK (Burdur)

SÖZCÜ: Abdurrahman ÖZ (Aydın)

KÂTİP: Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

BAŞKAN – Sayın Adalet Bakanımız, Anayasa Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, değerli milletvekillerimiz, ilgili kurumlarımızdan gelen değerli katılımcılar, teklifin ilk imza sahipleri; Komisyon Başkanlık Divanı adına hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Anayasa Komisyonunun 26'ncı Yasama Dönemi Birinci Yasama Yılı 8'inci toplantısını açıyorum.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1028)

BAŞKAN – Bu toplantımızın çağırısı, bir önceki toplantımızın konusu olan ve istenmeyen sebeplerle ertelediğimiz ve gündemini 25 Nisan 2015 Pazartesi günü sizlere yazılı olarak tebliğ ettiğimiz dokunulmazlık konusuyla ilgili olan (2/1028) esas numaralı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'dir.

Teklifin geneli üzerinde görüşmelere başlamıştık. Teklif sahibi ve Hükümeti temsilen Adalet Bakanı ile bazı üyelerimiz söz almış ve görüşlerini açıklamışlardı.

Görüşmelere başlarken hatırlatmak istediğim bir husus var: Kanun teklifinin geneli üzerindeki görüşmeler bittiğinde, maddelere geçmeden önce Sayın Mithat Sancar'ın Anayasa'ya aykırılık gerekçesiyle verdiği ve işleme aldığımız önergesini öncelikle görüşüp karara bağlayacağız.

Şimdi değerli arkadaşlar, toplantıya başlarken, geneli üzerindeki görüşmelere devam ediyorduk, geneli üzerindeki görüşmelerde söz isteyen arkadaşlarımıza söz vereceğim. Komisyon üyesi arkadaşlarımızın önceliği var, yine grup başkan vekillerimizin de söz talep etmesi hâlinde onlara da söz vereceğim.

Burada ayrı bir söz talebi yoksa şu andaki sıraya göre, Sayın Meral Daniş Beştaş.

Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçen toplantıda esas Anayasa'ya aykırılık önerimize ilişkin söz almıştım ve henüz sözüme başlamamışken maalesef ara verildi fakat şeye geçmeden önce, Anayasa'ya aykırılık iddialarımıza devam etmeden önce çözmemiz gereken birkaç mesele olduğunu ve buna dair görüşlerimizi paylaşmak istiyorum.

Öncelikle, gördüğünüz üzere, Komisyon Başkanı olarak da takdir edeceğimiz üzere, şu anda salon tikiş tikiş ve gerçekten nefes almakta zorlanıyoruz. Geçen toplantıda da bunu önemle ve ısrarla ifade etmiştik yani Anayasa Komisyonunun çalışmalarının herkese, milletvekillerine özellikle açık olduğunu ve bu Anayasa Komisyon toplantısının diğer toplantılardan çok önemli bir farkı olduğunu, yani sadece 129 milletvekilinin dokunulmazlık dosyası olduğunu, ayrıca 550 milletvekilinin de bu değişiklik önerisinin görüşülmesi sırasında burada bulanma isteminde bulunabileceğini ve buna dair Komisyonunun bir “hayır” cevabı veremeyeceğini ifade ettik. Bu şartlarda ne kadar uzun süreli dayanılabilir emin değilim ama gerçekten çok zor koşullarda çalışıyoruz ve şu anda içeride daha basın bile yok, sadece yazılı basından arkadaşlar var, basın mensupları yani bunu tekrar değerlendirmemiz gerekiyor. Tekrar ediyorum, Anayasa Komisyonunun görüşmeleri için yer konusunu Meclis Başkanlığıyla tekrar görüşüp tartışmaları daha rahat yürütebileceğimiz daha ferah bir yer teminini mutlaka bulalım diye öneriyoruz.

İkincisi; Sayın Başkan, geçen toplantıda, hatırlayacağınız üzere bizim üç temel talebimiz olmuştu.

Bir; basın mensuplarının Anayasa Komisyonu çalışmalarını izlemesinin önemli olduğunu; şeffaflık açısından Türkiye'nin geleceğini, demokrasiğini, Meclisin gerçekten bu darbe teklifine karşı tutumunun ne olacağı, Türkiye halklarının, Türkiye kamuoyunun ve dünya kamuoyunun bunu izleme hakkı olduğunu ve basının dışarıya çıkarılmamasını talep etmiştik.

İkincisi danışman arkadaşlarımıza yönelikti; üçüncüsü de mekândı.

Şimdi, danışman arkadaşlarımız üzerinden geçen perşembeden bu yana tam anlamıyla, basın üzerinden özellikle Hükümet yetkililerinin bir linç kampanyası yürüttüklerini görüyoruz. Benzer konularda olduğu gibi yine kollarını sıvamışlar, yani şimdi bu sefer hedefe HDP'yle birlikte, milletvekilleriyle birlikte grubumuz ve bizlerin danışmanları oturtulmuş durumda ve bu sözler yenilir yutulur, tartışılabilir sözlerden uzaktır; bunu öncelikle ifade etmek istiyorum. Sadece birkaç gazete manşetini söyleyeyim: “MediSte Danışman Terörüne Geçit Yok.”, “Medlis Kapısından Geçemeyecekler.” Sayın Başbakan bunu söylüyor; bu konuşmanın ayrıntısı da var: “Kapının önünden bile geçemeyecekler.” diyor. Yine, başka bir beyan aynı şekilde danışmanlarımıza yönelik “Geçemeyecekler.” diyor. “Utanmasalar Komisyona hendek açacaklar.” Yine bunu Başbakan söylüyor. “Danışman değil kiralık eşkiya.”, “Vandallar.” söylemi de vardı; yine Başbakanın söylemi.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 4

Başka bir şey, Star gazetesi manşetten vermiş. “Kandil Medise İndi. Danışarak Dövüştüler.” üst manşetiyle “Dokunulmazlıkların kaldırılmasını önlemek için terör estiren HDP’li vekillerin Medise soktukları PKK’li danışmanlarının talimatlarıyla hareket ettikleri belgelendi.”

Başka bir gazete “Eşkıyalığa Büyük Tepki.” diye, bizim fotoğraflarımız var, milletvekillerinin; Anayasa Komisyonu üyeleri de dâhil buna.

Yine, Ekonomi Bakanı Mustafa Elitaş’ın beyanı var -gerçekten okurken bile büyük bir elem duyuyorum- “TBMM’de kimse terör estiremez. Kimsenin terörist faaliyet yürütmelerine AK Parti müsaade etmez. Orası teröriste sırtını dayayıp konuşulacak, teröristin dipçik korkusuyla eline yazıp verdiklerini okuyacak bir yer değil. 78 milyonu incitecek söz söyleyemezsiniz. Milletvekili olup maaş alacaksın, teröristin açtığı çukurdan kurşun sıkacaksın. Buna milletvekili denmez. Bunlar teröristtir. Teröristin yeri TBMM değildir. TBMM’de dün HDP’li milletvekilleri ve danışman bozuntularının yaptıklarını içime sindiremiyorum. Biz hiçbir zaman şiddete başvurmadık. Her zaman toplumsal barışı savunduk. Meclis Başkanı bu iddiaları araştıracaktır. Meclisin sıraları ve komisyon sadece milletvekillerine aittir. Orada danışman kılıklı adamları oturtup Meclisi işgal ettiremezsiniz. Tanıdığımız Meclis Başkanımız İsmail Kahraman Bey muhakkak gereğini yapacaktır diye ümit ediyorum. HDP’li milletvekilleri ve danışman bozuntularının AK PARTİ’li milletvekillerine, yasama görevini yapmaya çalışan milletvekillerine yaptığı saldırıyı içime sindiremiyorum.”

Biz bu konuşmaları ve bu ithamları Elitaş’a aynen öncelikle iade ediyoruz. Kendisi bu Parlatmentonun sahibi değil, Başbakan da yasamanın başkanı ve sahibi değil, kendisi yürütmenin başı ve Başbakan sıfatıyla onun sözleri, onun talimatları, onun emirleri sadece AK PARTİ’yi, kendi grubunu bağlar; bize bu şekilde ithamda bulunamayacağı gibi bizim aynı yollardan geçerek geldiğimiz Parlatmentoda bizim idare amirimiz gibi ya da bizim askerî sistemde, hiyerarşik sistemde bizim üstümüz gibi böyle bir beyanda bulunamaz. Burası eğer demokratik bir ülkeyse, hâlâ bu iddia devam ediyorsa, hâlâ biz Anayasa’ya bağlı bir çalışma yürütüyorsak hiç kimse bize ne -tırnak içinde söylüyorum- teröristlik iddiasında bulunabilirler ne de danışman arkadaşlarımıza, danışmanlarımıza “bozuntu, kiralık vandal, eşkıya” diyemezler. Bunun hesabını önce biz soracağız. Hiç kimse bize bu dille kamuoyu algısı yaratarak, sonra da haksız, hukuksuz, keyfî Anayasa değişiklik önermelerini geçirmeyi düşünüyorlarsa yanılıyorlar.

Ayrıca geçen toplantıda da ifade ettiğimiz gibi perşembe günü var olan gerilim bizim asla ve asla Anayasa Komisyonunu çalıştırmama ya da buradaki tartışmaları önleme gibi bir gayeye dayanmıyordu, bugün de o düşüncede değiliz. Biz burada her türlü sözümüzü, düşüncemizi, gerçeklerimizi açıklayabilecek olgunlukta, yeterlilikte ve derinlikteyiz. Biz aynen Hükümet sıralarında oturan, muhalefet sıralarında oturan milletvekilleri gibi aynı prosedürle ve demokrasilerin en önemli olgusu olan halk iradesiyle buraya gelmiş durumdayız. Hiç kimse bizim üstümüz değil, biz de hiç kimsenin astı konumunda değiliz. Size sadece çarşamba günü hatırlatıp kamuoyunun bu konuda dört gündür nasıl yanlış yönlendirildiğini bir kez daha ifade etmek istiyorum. Çarşamba günü akşam Kolluk Gözetim Komisyonu Kanun Tasarısı’na ilişkin görüşmelerde 150 iktidar partisi milletvekili bizim Meclis grubunda bulunan 7 arkadaşımızı linç etmek üzere girişimde bulundular. Aynen sizlerin söylediği gibi bizim elimizde de görüntüler var. Kimin nasıl saldırdığını, nasıl eşkıyalık yaptığını, orada kürsüdeki milletvekiline nasıl saldırdığını çok inceledik, defalarca inceledik. Orada kadın arkadaşlarımıza, diğer milletvekili arkadaşlarımıza linç girişiminde bulunulduktan sonra hiçbir şey olmamış gibi gelip burada “Vallahi HDP’liler bize saldırdı.” demek en ucuz tabiriyle ikiyüzlülüktür. Gerçekten daha ağır cümler kullanmak istemiyorum. Bugüne kadar Mecliste çok büyük tartışmalar yaşandı. Doğru, hiç istemediğimiz, asla tasvip etmediğimiz ve bugün de tasvip etmeyeceğimiz görüntüler yaşandı ama hiçbir zaman 7 kişilik -o saatte bulunan- gruba 100-150 kişilik grup aynen eşkıyalar gibi saldırıp “Oradan ineceksin, seni indireceğiz, orada konuşamazsın.” diyerek fiziki saldırıda bulunmamıştır. 3 arkadaşımız doktor raporu aldı. Hâlâ kollarını kullanamıyorlar. Bizim bir arkadaşımızın elini kalemle delecek kadar gözleri dönmüş bunların. Bu nedenle bu görüntüleri de gerçekten bu kadar hassaslırsa Başbakan bakanlar ve Hükümet ve Meclis Başkanı öncelikle o görüntüleri tekrar inceleyip bu konuda bir suhulet sağlaması lazım. Bu görüntüleri ve bu yaşananları kapatmak üzerinden danışmanlarımıza ve bize saldırmaktan onlara eklemek çıkmaz. Çünkü biz burada haklı konumda olduğumuz için haklılığımızı perdelemek, kapatmak, kamuoyuna farklı bir resim vermek amacıyla tümüyle -demin- gerçekten hiçbir rejimde, hiçbir aslında iktidarın söylememesi gereken, asla ağzına almaması gereken sözlerle grubumuz, grubumuzun danışmanları partimiz ve partimize oy veren milyonlarca insan aşağılanmaktadır, dışlanmaktadır, tehdit edilmektedir yani biz, bu tehditlere karşı zaten boyun eğmeyeceğimizi, bugüne kadar da asla eğmediğimizi bütün Türkiye ve dünya kamuoyu bilir çünkü biz meşruiyetimizi ve çalışmalarımızın dayanağını AK PARTİ’den almıyoruz, Başbakandan da almıyoruz, Cumhurbaşkanından da almıyoruz, bizi buraya gönderen halktan alıyoruz, halk iradesinden alıyoruz ve Anayasa’dan alıyoruz.

Sizin arkanızda duran milletvekili arkadaşın da gülümsemesine gerek yok, hiç komik şeyler anlatmıyorum burada. Gayet başrolde oynuyorsunuz.

BAŞKAN – Devam edelim. Lütfen...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, evet, deminden beri gülüyor, lütfen izleyin yani böyle dalga geçerek, oradan... (Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar... Lütfen... Sakin olun. Lütfen Meral Hanım’ı dinleyelim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bizim izlediğimiz görüntülerde sizin darbedenlerin başını çektiğinizi de çok iyi biliyoruz, çok iyi biliyoruz yani merak etmeyin.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Hiç öyle bir şey yok.

BAŞKAN – Meral Hanım...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, bizim partimizin siyasi kültüründe... (Gürültüler)

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyona : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 5

BAŞKAN – Arkadaşlar, sakin olur musunuz... Lütfen...

Meral Hanım tamamlayalım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Devam ediyorum. Bizim partimizin...

BAŞKAN – Ama yani konuya gelelim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Burayı bitiriyorum zaten.

...siyasi kültüründe her alanda olduğu gibi danışmanlara yaklaşımı da farklılık arz ediyor. Gerçekten hâkim olan anlayışa göre... (Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, sakin olur musun lütfen. Sessiz olalım. Hatibi dinleyelim sükûnetle.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hâkim anlayışa göre danışman, fikrine danışılan, vekili veya çalıştığı parti grubu için fikir üreten, gerekli araştırmaları yapan, gerekli belgeleri toplayan kişi. Sadece bu işleri yapan kişi olarak tabii ki biz onların hizmetlerini alırız ve onlara danışırız. Bizler için danışmanlık asla bizim çantamızı taşımaları değildir, asla bize fiziksel anlamda yardımcı olacak kişiler de değildir. Bizler açısından danışmanlık Soma'da somut bir örneğini gördük. Soma katliamından sonra faciada yakınına kaybetmiş olanları tekmelemek de değildir. Bizim böyle bir rolümüz, danışmanlara verdiğimiz böyle bir rol yoktur. Sayın Cumhurbaşkanının danışmanının, nasıl, müşavirinin, Yusuf Yerkeş'in tekme attığı bugün gibi hafızalarımızdadır... ("Sayın Cumhurbaşkanımızı karıştırmayın!" sesi)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – ...ve maalesef bugün...

BAŞKAN – Gerekeni yaptı onunla ilgili, gereken yapıldı.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – ...o tekme yiyen...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Siz...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) - Size sormadım, ben Komisyona anlatıyorum.

BAŞKAN – Tamam... Arkadaşlar...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bizim için danışmanlar, Meclisin en temel işleri olan denetim görevini sağlıklı bir şekilde yerine getirebilmemiz için bizleri gerekli bilgi ve belgelerle besleyen, Meclis faaliyetlerinin daha sağlıklı ve verimli yürütülebilmesi için kafa yoran kişilerdir. Danışmanlarımızın hepsi bu bilinçle hareket eden gerek grup olsun gerekse de milletvekili danışmanı olsun belli konuda uzmanlıkları bulunan ve bu uzmanlıklarıyla bizlerin yasama faaliyetine gerekli desteği sunan kişilerdir. Bununla birlikte bizim danışmanların görevi asla tetikçilik değildir. Bu konuda görüntüleri birlikte izlemeye hazır olduğumuzu, Komisyon üyeleriyle birlikte, tekrar etmek istiyorum. Biz bu yayınlarla ilgili, Meclisteki saldırıyla ilgili tabii ki gerekli hukuki süreçleri başlatacağız, suç duyurularında bulunacağız ancak Meclis Başkanlığının, Genel Sekreterliğinin, Hükümetin bir organı gibi, yasamanın değil de Hükümetin bir organı ve emir alan bir kurum gibi bu incelemeleri yapıp kamuoyuna açıklamalar yapmasının da en basit tabiriyle Anayasa tanımazlık, hukuk tanımazlık, kuvvetler ayrılığını reddetmek olduğunu sizin aracılığıyla ifade etmek istiyorum. Ve sizin Komisyon Başkanı olarak -buradaki Komisyon üyelerine atfen söylüyorum- gerçekten Komisyonunuzda yapılan bir çalışmaya dair bu tip ithamların, bu tip hakaretlerin, bu tip tehditlerin...

Gerçekten insanın sinirini bozuyorsun.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sırrı Bey bana...

BAŞKAN – Lütfen arkadaşlar...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Asla ciddiye almayacağımızı ifade etmek istiyoruz ve Sayın Başkan, sizin de bu konuşmalara ilişkin, danışmanların çalışmaları...

Lütfen, dikkatle izleyin...

BAŞKAN – Hakan, bir yer değiştirdi...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Niye yer değiştireyim canım!

BAŞKAN – Tamam da anladım yani... Meral Hanım...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bu konuda sizin de bir açıklama yapmanızı gerçekten talep ediyoruz çünkü danışman arkadaşlarımızı bu konuda bir çift sözle...

BAŞKAN – Lütfen Hakan... Lütfen... Kesmeden dinleyelim. Ama konuya dair de gelelim artık Meral Hanım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Biz de geleceğiz biraz sonra o zaman. Kahkahayla konuşalım. Olur mu öyle şey?

BAŞKAN – Meral Hanım...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ciddi bir şey yapıyoruz burada.

BAŞKAN – Karşılıklı değil, Komisyona hitap edelim.

Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, bu taleplerimi ilettikten sonra, yani bu linç kampanyasının, tümüyle kamuoyu algısını yönetmeye yönelik olduğunu, danışmanlarımızı hedefe koymanın da bu değerlendirmelerden, Anayasa çalışmasından ve bu hukuksuzluğu gizleme amacını taşıdığını bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, geçen toplantıda Anayasa'ya aykırılık iddiamıza ilişkin, hatırlarsınız, bir önerge vermiştik. Anayasa Komisyonu, İç Tüzük'e göre de Anayasa'ya göre de ve birçok açıdan Meclisin en önemli Komisyonudur çünkü Anayasa'ya uygunluk denetimi yapar; buraya gelen değişiklik önergelerinin, kanun önergelerinin ilk başta, hiç esasa girmeden, başka hiçbir tartışma yapmadan o teklifin, o önerinin Anayasa'ya uygun olup olmadığını denetlemek, görüşmek, tartışmak ve bunu karara bağlamak en temel görevidir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 6

Bu nedenle, şu anda önümüzde duran, Anayasa'yı değiştiren, 83'üncü maddesini askıya alan değişiklik önergesinin, teklifinin Anayasa'ya uygun olmadığını, Anayasa'nın birçok maddesini ilga ettiğini, bu konuda sadece 83'ü değil, 85'i de ortadan kaldırdığını geçen toplantıda da ifade etmiştik.

Şimdi, buna ilişkin gerekçelerimize gelince...

BAŞKAN – Şimdi, Meral Hanım...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Bir saniye...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Buyurun.

BAŞKAN – Şimdi, önergeniz geldi fakat usul şöyle bu önergelerle ilgili: Öncelikle, İç Tüzük 38'e göre Anayasa'ya aykırılık önergesi öncelikle görüşülür, iddiası görüşülür. Genelî üzerindeki görüşmeler tamamlandıktan sonra -başka önergeler de muhtemelen gelecek, öyle gözüküyor- ilk oylayacağımız, ilk üzerinde tartışacağımız önerge Anayasa'ya aykırılık önergesi.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Evet.

BAŞKAN – Yani onu işleme aldığım zaman, üzerinde yeniden bir konuşma, bir tartışma açılacak, onu belirteyim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – O zaman yine konuşuruz. Şu anda gerekçe üzerinde, özellikle bu değişiklik önerisinin gerekçesi üzerinde durmak istiyorum. Anayasa'ya aykırılıkta, tekrar, derli toplu görüşlerimizi sunacağız ancak şimdiden birkaç hususun altını çizmek istiyorum.

Şimdi, bu gerekçede de ve kamuoyunun ezici çoğunluğunun –“ezici” diyorum, altını çizerek söylüyorum- kanaati ve gerçek de şudur: Bu değişiklik önerisi, sadece Halkların Demokratik Partisi milletvekillerine yani bize karşı getirilmiş bir değişiklik önerisidir. Değişiklik önerisinde, tüm milletvekillerinin dokunulmazlıklarının yani şu anda mevcut dokunulmazlıklarının kaldırılmasına dair kapsayıcılığı asla gerçek değildir, hakikati yansıtmıyor. Bu, sadece kamuoyunun algısını değiştirmeye, işte, “Herkesin dokunulmazlığını kaldırıyoruz, işte, sadece HDP'liler değil, AK PARTİ'liler de var, CHP'liler de var, MHP'liler de var.” demek için, bir savunu üzerinden aslında böyle bir teklif geliştirilmiştir.

Zaten bunu da, gerekçeyi yazanlar gerçekten büyük bir açık yüreklilikle de yazmışlar. Yani onların hakkını da yemeyelim. Her ne kadar biraz farklı, dolambaçlı yollardan gelmişlerse de aslında şunu da çok net bir şekilde itiraf etmişler. Demişler ki -diğer paragraflarda yer alan açıklamalar ilk iki paragrafta hiç bağdaşmıyor- önce, en kapsamlı terör mücadelesi verilirken bazı milletvekillerinin teröre ve teröristlere destek sağladığı, bunun kamuoyunda büyük infiale yol açtığı belirtiliyor; sonra, Medisteki bütün dosyalar için dokunulmazlıkların kaldırılması önerilerine atıf yapılarak en az sekiz ay sürecek görüşmelerle Medisin kilitlememesi gerekçesi söyleniyor.

Geçen toplantıda da ifade etmiştim, gerekçede, gerçekten iyi bir matematiksel hesap yapılmış. Tabii, siyaset ve matematik her zaman birbirini desteklemez. Yani siyasette, geçmiş siyasetçilerin dediği gibi, gerçekten yirmi dört saat, bazen on iki saat -bazen on iki saat- tüm geleceğimizi, tüm yaklaşımlarımızı yerle bir edecek, değiştirecek gelişmeler de gebe olacaktır.

Şimdi, bunlar kamuoyunda infial yaratmıştır. Bu fiillerin yargılanmasına izin verilmesi talebi var. İşte, 83 ve 85'i tümüyle ortadan kaldırırken, o maddelerin tümüyle yok sayılmasını ve 38'inci maddeye aykırılığını çok net bir şekilde tekrar ifade etmek istiyoruz.

Bir kere, genel gerekçede başka bir bölüm şu şekilde ifade ediliyor ve gerekçenin kendisi de İç Tüzük'e ve Anayasa'ya göre dokunulmazlıkların kaldırılması sürecinin ne kadar uzun bir zaman alacağını, tek tek milletvekili dosyalarının, önce Adalet ve Anayasa Komisyonu tarafından oluşturulan Karma Komisyonda, yine bu Karma Komisyonun içinden çıkacak Hazırlık Komisyonunda oluşturulması gerektiğini, bunların -tek tek milletvekillerinin savunma hakkı da dâhil- bu süreçleri izleyeceğini ayrıntılı bir şekilde ifade etmiş ve kamuoyu algısı -özetle- ve süre... İki temel gerekçe var esas itibarıyla: “Kamuoyu bu konuda Medise, daha doğrusu Hükûmete baskı yapıyor. Kamuoyunun baskısına karşı biz bu öneriyi getiriyoruz. E, bu öneriyi getirirken de bir kere de Anayasa'yı ihlal edelim, ne olacak? Yani Anayasa'nın hükmünü askıya alalım, hatta Anayasa Mahkemesine başvuruyu da ortadan kaldıralım, bu maddeyi geçirelim, istediğimiz milletvekiline tutuklanma yolu açalım.” Mealen, Anayasa değişikliği önerisi bunu getiriyor.

Şimdi, Sayın Başkan, kamuoyundan başlayalım. Gerçekten, kamuoyu kimdir, nedir, kamuoyu nasıl oluşur, şu anda Türkiye'de kamuoyunu kim hazırlıyor, kim yönetiyor, kim yönlendiriyor? Yani bunları, önce, bu Komisyon görüşmeleri süresince çok iyi irdelememiz gerekiyor.

“Kamuoyu” dediğiniz, sonuçta, iktidar partisinin şu anda tümüyle, diğer basın-yayın organları, muhalif basın-yayın organları üzerinde terör estirerek, tutuklayarak, soruşturmalar açarak, televizyonları kapatarak, RTÜK kanalıyla yasaklayarak, halkın gerçekten haber alma hakkını kaynağından keserek, gerçek haber yapan gazetecileri tutuklayarak... Şu anda dünyada 180 ülke arasında 151'inci sıradayız. Yani git gide Türkiye, basın-yayın özgürlüğü konusunda nasıl geriliyor, biliyoruz.

Hele hele, yeni bir basın uygulaması var ki “yandaş basın” dediğimiz. Her türlü şey söylenebilir ama ben kendi adıma, o gazeteyi alıp... Gerçekten bir gazete içeriğinde, köşe yazıları, faydalanabilecek bir haberin bütün ayrıntılarını almak dışında, tek kalemden, tek talimatla nasıl, bir konu hakkında halkın, kamuoyunun nasıl düşünmesi gerektiğini empoze eden düşüncelerle kamuoyu oluşturuluyor?

Şimdi, bu konuda tabii ki bilim insanları da kamuoyu üzerinde çok geniş çalışmalar yapmışlar, “kamuoyu” kavramı nedir, nasıl rıza oluşur, rızanın imalatı nasıl meydana gelir? Yani, bunu da görmemiz lazım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyona : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 7

Sizin "kamuoyu" dediğiniz, bir kesimin kamuoyudur. Başka bir kamuoyu, aslında, o konuda başka bir şey düşünüyor. Yani sizin, kamuoyunun genelini, totalini göz ardı eden, sadece bir partinin yandaşlarını, destekçilerini, oy verenlerini, sempati duyanlarını ve yönettiğimiz kesimi sadece kamuoyu olarak algıyorsanız ve yüzde 50 dışındaki toplumun diğer yüzde 50'sini, öteki, buraya ait olmayan, sanki vatandaşı olmayan, Türkiye'de yaşanan hak ve özgürlüklerden faydalanmayan bir kitle, bir nüfus olarak görürseniz büyük bir yanlışlığa düşersiniz.

Yani "kamuoyu" kavramı, aslında genel olarak, "Belirli bir toplum içinde yaşayan insanların, belirli bir olgu ve inanç üzerinde ortak yargısı." diye ifade edilir. Ama, bu gerekçede ifade edilen kamuoyu, asla ortak yargıyı içermiyor. Bunu, önemle, tekrar tekrar tartışmamız lazım.

Şimdi, başka bir tanım şöyle diyor: "Aynı toplumsal gruplara üye olanların belirli bir olay karşısında gösterdikleri ortak tutumlar." olarak açıklanıyor "kamuoyu" kavramı.

Şimdi, bu konuda, özellikle siyasi açıdan "kamuoyu" kavramına Arsev Bektaş çok geniş analizler getiriyor ve diyor ki: "Siyaset bilimciler kamuoyunu tanımlamaya çalışırken kanaatlerin toplanmasını veya açığa çıkması olayını, seçimler, seçim sonuçları ya da kamu siyasasının çoğunluğunun isteği doğrultusunda belirlenmesi ile açıklamaktadırlar. Diğer sosyal bilimcilerin odak noktası ise kanaatlerin bilinçlendirilmesi, nitelikleri, yoğunluğu ve etkisidir. Dolayısıyla, sosyal psikoloji uzmanlarına göre kanaatler, kişilerin dış çevrelerinden aldıkları etkilere gösterdikleri psikik tepkilerden ibarettir. Sosyologlar, kamuoyunun oluşumunda, kamuoyu önderlerinin -altını çizerek söylüyorum- buna siyasi liderler, başkanlar, cumhurbaşkanları, başka partilerin liderlerinin büyük bir önem taşıdığı konusunda bilim insanları arasında hiçbir ayrışma yoktur. Sosyologlar, kanaatlerin kişiler ve gruplar arasındaki toplumsal ilişkiler ve etkileşimler sonucu ortaya çıktığı görüşünü de savunurlar.

Peki, gerçekten, kitle iletişim araçlarının, demin sözünü ettiğim basın-yayın organlarının kamuoyunun oluşumu üzerinde nasıl bir etkisi var? Kitle iletişim araçlarının belirli konu başlıklarını kamunun görüş ve tartışma alanından uzaklaşma yeteneği üzerinde duran "suskunluk sarmalı kuramı" var. Alman sosyolog Elisabeth Noelle Neumann tarafından bu kuram geliştirilmiş. Uzun süredir geliştirilen ve sınırlanan bu kuram dört öğeyle ve etkileşimle ilgileniyor. Bu öğeler, kitle iletişime, kişiler arası iletişim ve toplumsal ilişkiler, düşüncenin bireysel olarak açıklanması, bireylerin toplumsal çevrelerde onları çevreleyen düşünce ortamı hakkında sahip oldukları algılamalardır. Kamuoyu oluşturmak, aslında şu anda güncel hayatımızda, siyasi hayatımızda çok net bir şekilde bir konuda belirli bir topluluğu yönlendirmektir. Yönlendirmek anlamına gelir. Başka nasıl yönlendirmek isterseniz basınınızı, yayınınızı, kitle iletişim araçlarınızı, siyasi dilinizi, konuşmalarınızı buna göre şekillendiriyorsunuz ve genellikle de devletlerin ve egemenlerin amacı da ezilenleri yanlış yönlendirmek ve bilinçlerini çarpıtmak üzerinden bir kamuoyu oluşturdukları da her türlü tartışmadan varestedir.

İşte, kamuoyu denilen şey aslında, egemenlerin belirlediği toplumsal düşüncedir. Herkes kendi kamuoyunu oluşturuyor. Yaratılan bir düşman ya da farklılıklar üzerinden insanları yönlendirmek ya da kamuoyu yaratmak daha kolaydır. Bu anlamda toplumun düşüncelerinin nasıl belirlendiğini ve "kamuoyu" kavramının bunu gizlemek için nasıl kullanıldığını çok rahatlıkla bu genel gerekçeden hareketle ifade edebiliriz.

Sayın Başkan, uzun süredir bu "dokunulmazlıklar" diye ifade edilen fakat bizim çok net bir şekilde bu meselenin dokunulmazlık meselesi olmadığını, bu meselenin milletvekillerinin yargının önüne çıkarılması meselesi olmadığını, şu anda önümüzde duran tartışmanın, Türkiye'nin temel demokratikleşme dinamiklerini doğrudan etkileyen, Kürt meselesine yaklaşımla doğrudan bağlantılı, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne uyum süreciyle doğrudan ilişki içinde ve şu anda Kürt illerinde yaşanan sokağa çıkma yasaklarında yaşanan toplu sivil ölümler, yaşanan operasyonlarla her gün Halkların Demokratik Partisi ve bileşenlerinin üyelerinin tutuklanması, çocukların öldürülmesi, kadınların öldürülmesi, bodrumlarda insanların yakılması, cezaevlerinde her gün ama her gün tırmanan hak ihlalleri, düşünce ve ifade özgürlüğü üzerinde oluşturulan korkunç bir baskıdan asla bağımsız değil. Bu, milletvekilleriyle ilgili, bizlerle ilgili, HDP'nin dokunulmazlıklarının, milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması tartışması, yaşama geçirilmek istenen darbenin ayaklarından sadece bir tanesidir. Hiçbir güç Türkiye siyasi hayatında şu anda yaptığımız tartışmanın, her gün İzmir, Manisa, Aydın, Adana, Mersin, İstanbul'da yaşanan bizim il eş başkanlarımıza, belediye eş başkanlarına, meclis üyelerine, yöneticilerimize yönelik tutuklamalardan farksız olduğunu kim iddia edebilir? Çünkü KCK ana davası... Geçen bir yerde otururken şöyle bir olaya tanıklık ettim ve dehşete düştüm: Bir vali -hangi ilin valisi olduğunu söylemeyeceğim- muhalefet partilerinden birinin milletvekiline şöyle söylüyor: "Ya, sabredin arkadaşlar, yakında Diyarbakır'daki KCK ana dava bitecek, orada zaten milletvekilleri de var, büyükşehir belediye başkanları da var, DTK eş başkanları da var, işte başka başka..." Sayıyor listedeki isimleri, "Olay, zaten merak etmeyin çok kısa bir sürede bitiyor." Gerçekten, bu gerçek, yaşanan bir olay. Yani bu vali cesursa çıkıp desin tabii, "Benim, ben bunu söyledim." Ama çok şaşırmadık biz, niye şaşırmadık çünkü bu ülkede valiler hangi ağır ceza mahkemesinin hangi dosyada ne kadar sürede karar vereceğini biliyor. "Kendisine genelge mi gidiyor, bilgi mi gidiyor, operasyonlara ilişkin önceden hazırlık mı yapılıyor?" bunu gerçekten biz Genel Kurulda tartışıyoruz, tartışmaya devam edeceğiz.

İşte, bu bürokraside yürütmenin özellikle diğer bütün organlar üzerindeki ezici baskısı şu andaki çalışmalarda da kendini hissettiriyor.

Şimdi, ne oldu? Dediniz ki, iktidar partisi özellikle: "Biz dokunulmazlık meselesini bu teklifle tümüyle çözeceğiz." Sanki, kamuoyuna da şöyle bir algı veriliyor: "Bütün partiler aynı düzeyde." Hayır efendim, aynı düzeyde değil. Aynı koşullarda bu dokunulmazlık tartışmalarını yürütüyor olabiliriz ama bizim partimizin milletvekillerine ilişkin hazırlıkları tek tek savcılıklardan takip ettim ben, avukat arkadaşlar vasıtasıyla takip ettim. Nasıl yapıldı? Bunu bütün Türkiye'nin gerçekten duyması lazım ve onların vicdanlarına ve anlayışlarına sunuyorum. Talimatlar verildi savcılıklara, bütün illerin savcılıklarına şu talimat verildi: "HDP'lilere

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 8

ilişkin dokunulmazlık sürecini hızlandırın. Elinizde dosya yoksa dosya oluşturun. Geçmişte bir yıl önce bile yapılmış bir basın açıklaması, basın toplantısı ya da buna benzer bir açıklama varsa bunları alâcele toplayın. Mümkün olan en ağır iddialarda ve ithamlar altında sevk maddelerini ve soruşturma dosyalarını düzenleyin ve bunu bir an önce Meclise gönderin." Bugün bir arkadaşımıza fezleke gelmiş, kendisi isterse ismini açıklar, konuştuğu iddia ediyor Cumhurbaşkanına hakaret ama 21 Ağustos 2016. O kadar acele etmişler ki, gelmeyen tarihi suç tarihi olarak yazmışlar. Böyle bir şey olabilir mi? Bu kadar da aceleleri var. Gerçekten bu aceleyle bu ülkeyi nereye... Uçuruma gidiyoruz ve bu uçuruma gidince sadece HDP'liler düşmeyecek, hepimiz birlikte düşeceğiz ve hepimiz birlikte yok olacağız.

İşte, diğer şeyler: Mesela, geçen haftalarda en fazla fezlekelerin ulaşma rekoru kırıldı. Niye? İşte bu yapılan hazırlıklar ve çalışmalar sonucunda savcılar -savcıların, başka bir şans yok ki- en ufak bir itirazda -hâlâ da tam hâkimiyet olmasa gerek, hâlâ bir güven ilişkisi tesis edilmemiş olsa gerek- güvenilen savcılara talimatla bu fezlekeler hazırlattırılıyor, hızla Meclise gönderiliyor ve Anayasa Komisyonunun önüne gelen teklifte de, bu teklif sahiplerinin de açıklamalarına göre "Yürürlüğe girdiği tarihe kadar bütün fezlekelerin dokunulmazlıkları kaldırılacak." Ya, hukukla ne ilgisi var bunun? Hem fezlekeyi hazırlatacağın, önce kamuoyu oluşturacağını, diyeceğsin ki "Bunlar suçlu." Önce siyaseten linç kampanyasına tabi tutacağını, kamuoyunu bu yönde yapabildiğin en azami düzeyde etkileyip, yanlış, asılsız, yalan beyanlarla kamuoyunu yönlendireceğsin sonra bu da yetmeyecek, yargıya talimat vereceğsin, diyeceğsin ki: "Bu dosyaları hemen hızla hazırlayın, dosyaları Meclise sevk edin." Sonra da geleceğsin diyeceğsin ki Mecliste "Vallahi gelin, hepimizin dokunulmazlığını kaldıralım." Biz de biliyoruz ki, buradaki her bir birey eğer objektif olarak üzerindeki siyasi gömleği, düşüncüyü bir dakikalığına çıkarabilirse bu yargıya asla güvenmemek gerektiğini söyleyecektir. Yargıtay Başkanının, çıkıp, Türkiye tarihinde ilk kez yargıya güvenin yüzde 30'larda olduğunu söylediği bir zaman diliminde yaşıyoruz. Daha önce -onu gelecek toplantılarda ifade edeceğiz- Anayasa Komisyonu Başkanı Burhan Kuzu'nun, Cumhurbaşkanının, Başbakanın diğer siyasetçilerin bu konuda yargıya niye güvenmememiz gerektiğini, yargının tarafsız ve bağımsız olmadığına dair alt alta koysak yüzlerce açıklamaları var, siyasi değerlendirmeleri var.

Şimdi, yargıya 17-25 Aralıkta güvenmeyen, tek bir bakanın, bir AK PARTİ'li arkadaşın çocuğunun ya da kendisinin yargılanmasına izin verilmemesi için kanun değişikliği yapıldığı bir Türkiye siyasal hayatında bize -HDP'lilere- diyorlar ki -her gün yargı bizi linç ediyor zaten- yargı bütün il örgütlerimizi, ilçe örgütlerimizi, partililerimizi tutuklarken bize diyorsunuz ki bu teklifle: "Yargıya güvenin." Biz, yargıya da güvenmiyoruz, size de güvenmiyoruz, bu siyasal anlayışa da güvenmiyoruz. Biz, sadece kendimize güveniyoruz, kendi hukuki duruşumuza, haklılığımıza, meşruluğumuza ve bizim arkamızda bulunan halk gücüne güveniyoruz.

İşte "kamuoyu" dediğiniz şey bu yanlışlarla, bu mesnetsiz beyanlarla, bu yalanlarla oluşturulan kamuoyudur. Önce nasıl kamuoyu oluşturuluyor? Önce yönlendiriliyor, her gün -adını bilmiyorum, "teaser" diyorlar herhâlde, bu reklamlar gibi- bazı kanalların haber bültenlerinde reklam yerine bizim milletvekillerinin, il, ilçe örgütü başkanlarımızın, belediye başkanlarımızın konuşmaları cimbrizlanarak, bazen monte edilerek, bazen başka şekillerde tek taraflı bir yayımla HDP'ye karşı kamuoyu yönlendiriliyor, bu kamuoyu yönetiliyor, teşvik ediliyor bu yayınları yapmak için. Sonra da önümüze gelen gerekçede bize diyorsunuz ki: "Kamuoyu dokunulmazlıkların kaldırılmasını istiyor."

Bu ülkede, herkesten özür dileyerek söylüyorum, hiç kimse aptal ve ahmak değildir tabii, herkesin kendine göre akli melekeleri, düşünme kabiliyeti, bir konu hakkında yorum yapma gücü vardır ama HDP'liler de hiç saf ve ahmak değiller yani. Bu sizin gerekçenize, bu sizin getirdiğiniz oyuna alet olacak kadar, sizin darbe sürecini hayata geçirmenize izin verecek bir göz yok bizde. Biz, bu Türkiye tarihini defalarca hatmetmiş, bunun bedelini ödemiş bir siyasi gelenekten geliyoruz. Biri bir buçuk ayı cezaevinde yatmış diye on iki yıldır iktidarda, hâlâ cezaevinden mağduriyet yaratıp ekmek yemeye devam ediyor. Bizim arkadaşlarımız, burada bulunan arkadaşlarımız yüzlerce yıl cezaevinde yatmışlar. Bizim cezaevlerinden, bu tehditlerden korkacak bir durumumuz, bir fiilimiz, bir duruşumuz asla olmaz. Bizim tek korkumuz var, gerçekten Türkiye'de çok karanlık bir döneme doğru ve bu darbe sürecinin başarıya ulaşması hâlinde hiç kimsenin kendini ifade edemeyeceği, barış ortamının tümüyle yerle bir edilebileceği, çözüm olanaklarının heba edileceği ve Türkiye'nin bir yirmi otuz yıl daha geriye gitmesidir endişemiz çünkü biz Halkların Demokratik Partisi olarak bu ülkede barış ve demokrasinin gelmesi için, gerçekten halkların, Türkiye'de yaşayan 78 milyon yurttaşın aynı haklarla, aynı özgürlüklerle ve eşit bir ortamda yaşamını savunan, bunu programıyla, ilkeleriyle, siyasetiyle yaşama koymuş bir partiyiz.

İşte, şu anda, 94 darbesini milletvekillerine, DEP milletvekillerine yönelik darbeyi her gün mahkûm eden insanlar, siyasi figürler bugün bunun arkasında duruyorlar. Bu çelişkinin, bu yaptıklarının hesabını onlar da verecek. Yani şunu gerçekten sadece söz olsun diye söylemek yetmiyor: Burada pratikte tutarlı, istikrarlı ve gerçekten halkın lehine bir politika, bir siyaset yapmak istiyorsak iletişim içinde, uzlaşma içinde ve çözüm perspektifli, Türkiye'nin bütün yurttaşları için aynı hak ve özgürlükleri istememiz gerekiyor.

HDP'liler, HDP'li milletvekilleri olarak biz, dokunulmazlığın kaldırılmasından kaygı duyduğumuzdan bu konuşmaları yapmıyoruz. Biz kendimiz dokunulmazlıkların geçici maddeyle değil -bunu anlatacağız ileride- kesin, tam maddeyle, kalıcı maddeyle kaldırılmasını savunuyoruz. Bizim dokunulmazlığımız olmasın, hiçbir milletvekilinin dokunulmazlığı olmasın. Bizim hele veremeyeceğimiz hiçbir fiilimiz yoktur, biz burada söylediğimiz her şeyi gider mahkemelerin karşısında da savunuruz, savunabiliriz bunu. Biz böyle bir anlayışla hareket ediyoruz. Ama diyoruz ki: Sizin yarattığınız yargıya, sizin yönettiğiniz yargıya, sizin talimat verdiğiniz yargıya, sizin talimatla oluşturduğunuz kamuoyu basıncına ve basınınıza da güvenmiyoruz. Bu nedenle, dokunulmazlıklarımız kalsın, herkesin kalsın, yargılanalım, gidip ifade verelim, ceza veriliyorsa verilsin, sorun değil, aklanıyorsa aklanalım, yargılanmak bir haktır ama milletvekillerinin Parlamento faaliyetleri ve temsil görevi engellenmesin diye tedbir kararları uygulanmasın ve bu mesale Yargıtayda görüşülsün.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 9

Şimdi, bir milletvekili Türkiye'nin on beş yirmi iline ayrı ayrı -sizin teklifinize göre- gidip ifade mi verecek? Bir savcının, bir hâkimin iki dudağının arasından çıkacak, onun siyasi düşüncesine, siyasasına ya da ön yargısına ya da kinine göre, milletvekilinin, 100 bin, 150 bin oyla gelmiş bir milletvekilinin cezaevine atılmasına göz mü yumacağız? Bu mudur demokrasi? Böyle bir demokrasi yoktur. Bunun adı, yürütmenin muhalefet üzerindeki baskısıdır, despotik yaklaşımıdır ve bunun demokrasiyle, demokratik yaklaşımlarla hiçbir ilgisi yoktur.

Bu arada, boğuluyoruz Başkan, gerçekten çok havasız, bir şey çalışsa.

BAŞKAN – Sistem çalışıyor, çalıştırdılar sistemi, hızlandırdılar.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Klimayı açsanız, en azından nefes alsak.

BAŞKAN – Açık, açık.

Biraz uzun oldu da onun için olabilir Meral Hanım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Neyse toparlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Bir zahmet.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Biz, şu anda ülkenin temel gündeminin bu masa olmadığını, olmaması gerektiğini bir kez daha ifade etmek istiyoruz ve bu masa şu anda dört bir yanda devam eden katliamlar, ölümler, yakmalar, yıkımlar, tutuklamalar, basına yönelik susturma faaliyetleri, kamuoyu yönlendirmelerinin tümünün keşiştiği ve görülebildiği bir alan olduğunu bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Biz, gerçekten, şu anda Erzurum'da on parçaya bölünmüş cenazeler dururken kendi kişisel dokunulmazlık meselemizin arkasında bir savunu yapacak bir ahlaka da bir siyasi kültüre de sahip değiliz. Biz sadece burada bunları konuşurken oradaki çözümü de bu masaya getirme mantığıyla söylüyoruz. Bu ülkenin kurtuluşu, hepimizin kurtuluşu, gerçekten, sorunlarımızı konuşarak, tartışarak, masada müzakereyle ve diyalogla çözmektir. Şu anda yürütülen savaş, yaşanan ölümler, acılar hiç kimsenin bir fayda getirmiyor. Sadece her gün onlarca insan çatışmalarda yaşamını yitiriyor. Hepsini bu ülkenin evlatları, hiçbirisi Avrupa'nın, Amerika'nın, İngiltere'nin vatandaşı değil, hepsi Türkiye'nin yurttaşı ve bu savaş sadece Türkiye vatandaşlarının hepsini birden öldürüyor ve bu, çözüme götürmüyor diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sıraya göre söz vereceğim Mithat Bey.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Yo, sadece şimdi, bir duruma ilişkin bir cümle...

BAŞKAN – Bekliyor, kırk beş dakikadır yanıyor ışığı beyefendinin.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bir cümle...

BAŞKAN – Vereceğim sırayla, geliyor, size de gelecek.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Hayır, toplantının düzeniyle ilgili bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN – Reşat Bey, buyurun.

REŞAT PETEK (Burdur) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, çok değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, değerli milletvekilleri ve basınımızın değerli temsilcileri; ben de sözlerime başlarken hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, gündemimizde dokunulmazlık konusunda Anayasa'ya ek geçici madde ilave edilmesi suretiyle, dokunulmazlıklar arasında, hazırlanmış olan fezlekeler, dosyalar arasında hiçbir ayırım gözetmeksizin, grubu bulunan siyasi partilere üye milletvekilleri ve bağımsız üye ayırımı yapılmadan, bir kanun teklifi masamızdadır, bunu görüşüyoruz. Teklifin bu hâle nasıl geldiği bir önceki toplantıda da Sayın Adalet Bakanımızın sunumlarında gerek Komisyonumuzla gerek kamuoyuyla paylaşıldı.

Şimdi, bu teklifin görüşülmesinin usul ve esasları da Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümlerine uygun olarak Anayasa Komisyonumuzda görüşülmesi, bir karara bağlanması gerekiyor. Bu nedenle bu toplantı yapılıyor ancak öyle anlaşılıyor ki fikir özgürlüğünü, ifade özgürlüğünü, siyasal özgürlükleri sadece kendi baktığı pencereden ve kendisi için varlığını düşünen, bunu dile getirenlerin; çok farklı bir tabloyla, sunulan kanun teklifini gerek Türkiye kamuoyuna gerek dünya kamuoyuna olduğundan farklı gösterme çabası içinde oldukları anlaşılmaktadır.

Değerli üyeler, şimdi, ortaya bazı gazetelerin manşet haberlerini gösterip de bunlar üzerinden yorum yapıp bir yere varmak isteyenler; başka konuşmalarında Türkiye'de basının özgür olmadığını, ifade özgürlüğünün olmadığını, basının baskı altında bulunduğunu iddia eden kişiler. Şimdi, gazeteler üzerinde Hükümetin veya bir başka gücün bir baskısıyla bu tip manşetlerin atılması önlenirse mi daha iyi olurdu? Türkiye demokratik bir hukuk devleti ise ifade özgürlüğü gerçekten on dört yıldır Türkiye'de Batı standartlarının üzerinde geliştirilmiş, bu yönde anayasal ve yasal değişiklikler yapılmış olduğu gerçeğini görmeden basına talimat verilip şu anda kupürleri gösterilen o gazetelerdeki manşetlerin atılmasına engel mi olunsaydı, bu mu isteniyor? Türkiye hukuk devleti, anayasal ve hukukun üstünlüğüne dayalı bir sistem. Aksayan tarafları varsa, eksik tarafları varsa, işte, içinde bulunduğumuz Anayasa Komisyonunda bir kanun teklifi gelir, bir Anayasa değişikliği teklifi gelir, bu teklif de milletinin iradesi doğrultusunda burada verilecek kararlarla kabul edilir veya reddedilir.

Şimdi, değerli arkadaşlar, az önce, Sayın Beştaş'ın açıklamalarına baktığınızda, hakikaten gerçeklerin ne kadar ters yüz edildiğini, çarpıtıldığını, olduğundan farklı gösterildiğini görmemek mümkün değil. Evet, Türkiye'de yıkılan, yakılan yerler vardır, öldürülenler vardır, okulların yıkılması, yağma edilmesi vardır, ambulansların bombalanması vardır, küçük çocukların katledilmesi

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 10

vardır; yaşlı, kadın, ihtiyar demeden saldırılar altında eza çeken, cefa çeken, malından ve canından olan insanlar vardır ve "Bütün bunların sorumluları kimdir?" diye baktığımızda, 22 Temmuzda PKK terör örgütünün ve onun uzantısı örgütlerin, DAEŞ'in alçakça, haince, acımasızca saldırıları sonucunda bu katliamlar yaşanmaktadır.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – DAİŞ PKK'nın uzantısı mıymış ya?

REŞAT PETEK (Burdur) – Türkiye'nin istiklal ve istikbalini kendileri için tehlike gören, Türkiye'nin kalkınmasını, Türkiye'deki farklı etnik köken, inanç, mezhep farklılıklarına rağmen, barış içinde, huzur içinde yaşama azmi ve inancı olan vatandaşlarımızı birbirine düşürmek için dışarıdan aldıkları talimatlarla hareket eden bu terör örgütlerinin alçak ve hain saldırılarını devletimize hamletmek, Hükümetimize veya güvenlik güçlerimize yüklemek eğer bir gaflet değilse ihanetin ta kendisidir. Ben Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında görev ifa eden milletin vekillerinin hem milletten aldıkları oyla siyasi hürriyeti, siyaset haklarını sonuna kadar kullanırken diğer taraftan, terör örgütünü ve onun bu alçak eylemlerini müdafaa eder duruma düşmelerinin çok büyük bir talihsizlik olduğunu ifade etmek istiyorum.

Değerli üyeler, değerli milletvekili arkadaşlarım; şimdi, "Bizim amacımız dokunulmazlıkların kalkmasıyla ilgili bir tartışma yaratmak değil. Burada her şeye saygılıyız." gibi sözleri söyledikten sonra, burada görev ifa eden milletvekili arkadaşlarımızı "eşkıyalar" veya "ikiyüzlülük" kavramlarıyla itham etmek herhâlde bu sözün sahibine burada bir özür borcu gerektirmektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi içinde zaman zaman...

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Buradakilere söylemiyor, saldırılara söylüyor.

REŞAT PETEK (Burdur) – Lütfen, dinleyin.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Genel Kurulda saldırılara söylüyor.

BAŞKAN – Arkadaşlar, dinleyelim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Saldırılara söyledim.

BAŞKAN – Meral Hanım, tamam... Dinledik kırk beş dakika.

REŞAT PETEK (Burdur) – Evet, orada Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda, milletvekili dışında kimse giremediğine göre, oradaki bir konuşma üzerine istenmeyen bir hadise, tarafımızdan da kınanan bir hadise üzerine kalkıp da oradaki milletvekili arkadaşlarımızı isim belirtmeden, ayırım yapmadan eşkıyalık ve ikiyüzlülükle itham etmek eğer sahipleri bu ifadelerinden dolayı özür dilemiyorsa gerçek ikiyüzlü ve eşkıya onlar durumuna düşer çünkü hukukun değişmez bir kaidesi vardır; müddei iddiasını ispatla mükelleftir. İddiasını ispat edemeyen alçaktır, şerefsizdir.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – İspat ortada, bunu ispata gerek yok ki.

OKTAY ÇANAK (Ordu) – Dinleyin! Dinleyin! Biz dinledik sizi.

REŞAT PETEK (Burdur) – Onun için Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında biz istiyoruz ki hangi partiden olursa olsun,...

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Yanlış beyan söylemesin.

BAŞKAN – Arkadaşlar, arkadaşlar, lütfen...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkanım, demin müdahale etmeyenler şimdi kendileri müdahale ediyorlar.

Demini niye müdahale edemediniz siz?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Siz niye müdahale ediyorsunuz?

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen, dinleyelim sükûnetle.

REŞAT PETEK (Burdur) – ...Türkiye Büyük Millet Meclisi altında hangi partiden olursa olsun görev ifa eden milletvekilleri seçilerek oraya gelmişlerdir arkadaşlar -bakın, lütfen, sözlerimi iyi dinleyin- seçilerek gelmişlerdir ve şu anda bu talihsiz kelimeleri kullanan milletvekilleri de Türkiye'de 2002 yılından bu tarafa özgürlük alanında yapılan genişletmelerin, anayasal teminatların, hukuki teminatların adı altında... Ki bunları başa kakma olarak ifade etmiyorum asla, her vatandaşın, her siyaset yapmak isteyen hakkıdır, yeter ki şiddete karşı olsun, teröre karşı olsun, gelsin, bu komisyonlarda konuşsun, düşüncesini ifade etsin -az önce kırk beş dakika sözü kesilmeden ifade ettiği gibi sayın milletvekilinin- Parlamento çatısı altında aynı haklarını kullansın. Ama kabul etmediğimiz ve edemeyeceğimiz bir şey var değerli arkadaşlar, o da şudur: Mademki kamuoyu üzerine bir şeyler söylüyoruz, kamuoyu da sadece herkesin istediği veyahut da gönlünden geçeni ifade etmesi değil, Türkiye'de kamuoyu araştırmaları var, Türkiye'de genel seçimler var, Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı seçimleri var, sandık var, demokrasi var. En aykırı fikirlerin söylenmesine sonuna kadar evet diyoruz biz, en aykırı fikirlerin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kabul ettiği gibi, karşı tarafı incitse de kabul etmese de bunların söylenmesini demokratik sınırlar içinde sonuna kadar destekleriz, buna bir sesimiz çıkmaz ama bu sözleri sarf edenler; ifade özgürlüğü ile siyasi özgürlüklerin Meclis içinde ve dışında ifade edilmesiyle insanların şahsiyet haklarına, kişilik haklarına hakaret özgürlüğü vermediği gerçeğini de çok çok iyi bilmeleri gerekir. Hiçbirimizin diğerine hakarete hakkı yok. Şimdi, böyle yumuşak üslupla başlayıp arkasından "eşkıyalık", "ikiyüzlülük", "katillik", "canilik" dediğiniz zaman, lütfen... Türkçenin gramer kurallarını da yeniden koyacak değiliz. Herhâlde bir insana "cani" dediğiniz zaman, "katil" dediğiniz zaman, "eşkıya" dediğiniz zaman "Oh, ne güzel söylemiş, iltifat etmiş." demiyor. Bunlar bizim imla kurallarımız, bizim gramerimiz, bizim Türkçemizin anlaşıldığı şekliyle hakaret teşkil etmektedir. Bu hakareti yapanların özgürlüğünün olmadığını altını çizmek istiyorum, bir.

Diğer taraftan, değerli arkadaşlar, şimdi, hukuk devletinin en önemli vazifesi insanların yaşam hakkını teminat altına almaktır, yaşam hakkını teminat altına almak. Herkesin önce yaşayabilmeli ki mal edinmeye, ifade özgürlüğüne, siyasi özgürlüğüne, diğer özgürlüklerine hakkı olsun. Bu yaşam hakkını teminat altına almak için devlet kamu düzeninin sağlanması bakımından dünyanın bütün ülkelerinde gerekli önlemleri alır. Şimdi, bu önlemleri sorgularken iki şeye dikkat etmemiz gerekiyor; bu önlemler keyfi olarak,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 11

birilerinin keyfine göre direktif vermesiyle mi yürürlüğe giriyor yoksa hukuk devletinin, Anayasa ve kanunların çizdiği sınırlar içinde mi yürüyor, ben buna bakarım, buna bakmak gerekir. Eğer hukuk çiğneniyorsa, keyfilik varsa buna hep birlikte karşı duralım, eleştirelim, yanlış diyelim. Ama şimdi sık sık gündeme gelen terör hadiselerinde, işimize geldiği zaman müracaat ettiğimiz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarına bir bakalım; "Teröre destek veren bir siyasi parti olamaz." der ve bunun emsal kararları mevcuttur. Burada vaktinizi almak istemiyorum.

Diğer taraftan, bütün ülkelerin kendi sınırları içinde kamu düzenini sağlayıcı tedbirleri, güvenlik tedbirlerini almak sadece hakkı değil, görevidir arkadaşlar. Bugün bir insanın burnu kanıyorsa, can güvenliği tehlikeye giriyorsa, burada tedbiri almak devletin görevidir, Hükümetin en birinci görevidir. Peki, bunun için ne yapacaktır? Bunun için Anayasa'nın ve kanunların verdiği sınırlar içinde tedbirlerini alacaktır.

Şu anda, ülkemizin her tarafında -doğusunda, güneydoğusunda, batısında, kuzeyinde- huzuru bozan, kamu güvenliğini sarsan, insanların can ve mal güvenliğini tehlikeye atan ister o yetiştirilmiş, kurgulanmış intihar bombacıları, ister keskin nişancılar, ister hendek kazanlar, ister çukur kazanlar eğer devletin bu güvenliği sağlamak için görevlendirdiği askerine, jandarmasına, polisine, korucusuna tuzak kurup katlediyorsa, bunlar karşısında tedbirini almayan bir Hükümet düşünülemez. Hükümetin tedbirleri alması ve uygulaması gerekir. Şu anda, terörle mücadele bu anlamda tamamen meşrudur, hukukidir, hem hukuka hem bütün kanunlara uygundur. Ve Türkiye'de asla -az önceki konuşmacının ifade ettiği gibi- bir savaş yoktur arkadaşlar.

Şimdi, sabahleyin, daha buraya gelirken şehit cenazelerinin törenlerinden veyahut da izleyerek geldiğimizde, o 3 yaşındaki, 5 yaşındaki katil teröristlerin yetim bıraktığı yavruları gördüğümüzde yüreğimiz sızlıyor. O yavrular, o bebeler, o son defa babasının tabutuna elini sürüp hepimizin bayrağı olan Türk bayrağına elini uzatmak suretiyle göz yaşlarını döken dul kalmış anneler, eşler, efendim, yavrular acaba bu konuşmaları yapanların yüreğini sızlatmıyor mu ki bir defa olsun terör örgütüne laf söylemiyor ama her seferinde, katliam yapan askerden, polisten, güvenlik kuvvetlerinden bahsetme talihsizliğinin ve ayıbının içine gömülüyorlar maalesef? Evet, biz kim olursa olsun, bir canın bile haksız yere kaybını istemiyoruz, kim olursa olsun. Ve bunun için de hak ve özgürlükler alanında alanın ne kadar genişletildiğini, insanlar arasında mezhep ayrımı, ırk ayrımı, coğrafi bölge ayrımı, efendim, etnik köken ayrımı, hiçbir ayırım yapılmadan devrim niteliğindeki değişikliklere imza atmış bir parti olarak ve onun Hükümeti olarak eğer bunları savunamazsak, bunları, bu gerçeklerin doğru olduğunu ifade edemezsek gerçeklerin üzerini örtme talihsizliğine katılmış oluruz.

Onun için şunu özellikle ifade etmek istiyorum: Şimdi, yargıya güven azaldı diye veyahut da bu tip sözler zaman zaman ifade edildi diye birilerine Türkiye'de suç işleme özgürlüğü mü doğmuştur arkadaşlar? Böyle bir şey olabilir mi?

MAHMUT TOĞRUL (Gazi antep) – Güveni azaltan şeylerden bahsediyoruz.

REŞAT PETEK (Burdur) – Yargı kendi içinde yargısal denetimini yapar. Birinin verdiği bir yanlışlık varsa yargı hiyerarşisi içinde onun düzeltilmesinin yolları vardır, metotları vardır. Elbette ki o alanda da yapılması gereken düzenlemeler varsa yine demokratik usullerle, işte, bu Komisyonunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda çıkarılacak Anayasa değişikliği ve yasalarla bunlara yine demokratik biçimde çare arayacağız. Ama ben şu mantığı lütfen herkesin sorgulamasını istiyorum: "Bize göre böyledir, olmazsa ortalığı yıkarız, yakarız veyahut da yaptırılmaz."

Şimdi, Sayın Beştaş'ın konuşmasına dikkat ettim, efendim "Bizi aptal yerine mi koyuyorsunuz?" dedi. Zaten öyle bir iddiada bulunan yok. Elbette ki burada Komisyon üyesi olarak yerinizi alıp 45 dakika konuşuyorsanız kim sizi aptal yerine koyabilir? Böyle bir şey söz konusu değil. Efendim, diğer taraftan "Biz bunu asla değiştirmeyiz, çıkartırmayız." ve benzeri şeyleri bir yere kadar... Bu konuda elbette ki görüşlerini her siyasi parti ifade edebilir, gerektiğinde elini kaldırır, oyunu da kullanabilir ama aba altından sopa göstermeye, tehdit etmeye kalkıldığı zaman, bu ülke, bu devlet, bu Hükümet hiç kimsenin tehdidine boyun eğmez.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Ne kadar alıngansınız ya.

REŞAT PETEK (Burdur) – Çünkü çoğulcu demokrasi sonuna kadar herkesin söz söyleme iddiasını ortaya koymadır ama sonunda, çoğulcu demokrasinin de bir sonucu, çoğunluğun dediği elbette ki kabul edilip yerine gelecektir. Siz dünyanın hangi ülkesinde, efendim, herkes görüşlerini özgürce ifade ettikten sonra, yeterli olmayan, az sayıda kalan kişinin oylarıyla bir kanunun geçtiğini gördünüz? Bir anayasa değişikliğinin böyle geçtiğini gördünüz mü? Onun için, bakın, yasalardan farklı olarak, Anayasa değişikliğinde nitelikli çoğunluk aranmakta ve daha fazla konsensüs, daha fazla iş birliği, daha fazla katılımçılık ve çoğulculuğun gereği olarak herkesin en az eleştirebileceği bir metin ortaya çıksın diye gayret gösterilmektedir. Şimdi, bu hâl ortadayken dayatmadan bahsetmek, hele hele talihsiz bir şekilde darbeden bahsetmek kabul edilebilir değil.

Şimdi, -yine saymadım ama- Sayın Beştaş "Bu darbe önlenmeli, bu darbe önlenmeli." dedi. Değerli arkadaşlar, demokratik yoldan bir anayasa değişikliği teklifinin darbe olduğu dünyanın neresinde görülmüş? Bu iddianın sahipleri kendilerine hiç mi otokritik yapmıyorlar? Eğer bir anayasa değişikliği teklifi Anayasa'ya aykırıysa, -Sayın Başkan biraz önce söyledi- aykırılık önergesi ilk önerge olarak gündeme gelecek, üzerinde konuşmalar yapılacak, Anayasa'ya hangi yönden aykırılık var iddialarını sahipleri dile getirecek, cevaplarını alacaklar, ondan sonra da burada bir komisyonunda nasıl çalışılması gerekiyorsa ona göre davranılacak.

Komisyonun ilk günü de ifade ettim. Şimdi, efendim "Değişik bahanelerle diyeceğiz ki..." Hani "Anayasayı bir kere ihlal etmek bir şey olmaz." şeklinde bir cümleden bahsediyor Sayın Beştaş. E, siz de diyeceksiniz ki "İç Tüzük'ün 31'inci maddesini şimdilik görmezden gelelim, daha sonra İç Tüzük'ü ona göre uydururuz." gibi bir mantıkla da hareket edilsin mi? Bunu mu savunuyorsunuz? Öyleyse... Bu 1982 Anayasası'nı biz de beğenmediğimizi her defasında ifade ediyoruz, eleştirimizi yapıyoruz ve tümünden bu Anayasa'nın değişmesi gerektiğini, artık yama tutmadığını, tamir edilemediğini ifade ediyoruz ama bu Anayasa demokratik yollardan, milletin iradesiyle değişinceye kadar bir hukuk devletinde herkesin uyacağı kuralları içermektedir. Beğensek de beğenmesek de bunlara

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 12

hepimiz uyuyoruz, uymak zorundayız. Yoksa, en başta sorduğum soruya geliriz, keyfilik gündeme gelir. İşte, o zaman hukuk ayak altına alınmış olur. Biz keyfiliği kabul etmiyoruz. Biz hukukun üstünlüğünü, efendim, Anayasa ve kanunlar çerçevesinde, gerek bu görüşmelerin gerek Genel Kuruldaki görüşmelerin yürümesini sağlamak hepimizin boynunun borcu diye düşünüyoruz.

Şimdi, barış ortamının tesisi için, elbette sadece iktidara değil, muhalefete de çok büyük görevler düşüyor. Şimdi, “provokasyon” denen bir gerçek var. Hukukta “tahrik” denen, özellikle bütün hukuk uygulayıcılarının çok yakından bildiği bir tahrik hükmü var. Efendim, tahrik altında bir insanın suç işlemesi var; taammüden, tasarlayarak bir suç işlemesi var. Bunlar hukuk önünde çok farklı kavramlar ve müeyyidelerinin, yaptırımlarının da farklı olduğunu bütün arkadaşlarımız pekâlâ bilirler.

Şimdi, hâl böyle olunca, dilimizdeki barış, kardeşlik, bir arada kardeşçe yaşama, hukuka saygı, hukukun üstünlüğüne saygı ve hukukun ortaya koyduğu kurallar manzumesine hepimiz riayet edersek Komisyon da problem çıkmaz, Millet Meclisi Genel Kurulunda da problem çıkmaz. Pekâlâ milletin iradesi doğrultusunda, diğer söylemle, demokratik kuralara uygun olarak demokrasi yaşar, yaşatılır ve buna göre de toplumun derterine çözüm bulunur.

Şimdi, bunu engellemek isteyen, demokratik çözümleri engellemek isteyen, hukuku tanımayan “Biz silahla netice alırız, biz şiddetle netice alırız, biz öldürerek netice alırız.” diyen terör örgütlerinin varlığı şu anda Türkiye’de bir realite, bunu kimse inkâr edemiyor. Ve çağırımız nedir arkadaşlar? Diyoruz ki: Bu realite karşısında, demokrasiye, hukuka, millet iradesine saygısı olan, -hangi siyasi partiden olursa olsun- bütün milletvekili arkadaşlarımızın çözüm ararken de hukuk içinde araması lazım, demokrasi içinde araması lazım. Bunun da yolu şudur değerli arkadaşlar: Önce şiddeti, silahı öne çıkarıp “Bizim dediğimiz olmazsa şiddete başvururuz, terör estiririz.” diyenlere karşı bu yüce Meclisin mensupları ortak bir tavır ortaya koymalıdır, önce bunu yapmalıyız. Önce hukuka uygunluğu, hukukun üstünlüğüne saygıyı milletvekilleri göstermeli, ondan sonra da buna uymayan her kim ise, bakın, PKK terör örgütü, DAESH terör örgütü, PYD terör örgütü, YPG, aklınıza ne geliyorsa, ismi sonradan ortaya çıkacak bir terör örgütü yani evrensel hukuk standartlarına göre, şiddeti öne çıkaran hangi eylem varsa bunların karşısında birlikte el kaldırabilirsek, birlikte bir duruş sergileyebilirsek biz ülkemizde barış adına en önemli adımı atmış oluruz. Bunun için, kimsenin suç işleme özgürlüğü olmadığı gerçeğinden hareketle, bakın, sureta öyle gösteriyor gibi eleştirilere muhatap olursa da bu Anayasa değişikliği teklifi partiler arasında bir ayırım gözetmemektedir. Haklarında fezlekeler Adalet Bakanlığına, Başbakanlığa, Meclise ulaşmış, parti ayırımı olmadan, hangi milletvekili varsa onlar hakkındaki dokunulmazlıkları tümden kaldırmayı öngören bir tekliftir. Efendim, bunun tarihi konusunda belki o aşamada öneriler verilir, yürürlük tarihi konusu tekrar görülebilir. Ama özünde bir ayırımcılık olmadığı hâlde HDP milletvekili arkadaşların kalkıp da “Bu sadece bizim için hazırlanmıştır.” şeklinde...

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Gerekçesinde var zaten.

REŞAT PETEK (Burdur) – ...ifade etmeleri kendi yaklaşımlarıdır. Ama şu gerçeği de altını çizerek ifade etmemiz lazım: Bu millet, ülkemizi bölmek, parçalamak isteyen, her gün cinayet işleyen, her gün bizim askerimizi, polisimizi şehit eden canilere, katillere destek vermek, onların suçlarına iştirak etmek iddialarıyla haklarında fezleke düzenlenen, soruşturma başlatılanlar var ise onların da dokunulmazlıklarının kaldırılmasını ve adalete teslim edilmesini, orada suçlu mu, suçsuz mu, haklı mı haksız mı, adalet önünde hesap vermelerini bu millet istiyor. Bu milletin taleplerine bugün AK PARTİ sessiz kalmaz. Kalamadığı için bu teklif gelmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi de bu teklife sessiz kalamayacağı için “destekleyeceğiz” açıklamasını yapmıştır, Milliyetçi Hareket Partisi de aynı şekilde destek vereceği açıklamasını yapmıştır.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Tabii, biz de destek verelim güzel olsun. (Gülüşmeler)

REŞAT PETEK (Burdur) – Şimdi, bunun sonunda, önceden “Herkesin dokunulmazlığı kalksın.” söylemlerini dile getirenler bugün iş ciddiye binip de Anayasa değişikliği teklifiyle, artık, dokunulmazlıklarının kaldırılması aşamasına geldiğinde feryat figan etmeye başlamaları ve hakikaten kabul edemeyeceğimiz, tahrik edici, provoke edici, asla kabul etmediğimiz kavramlarla bunu dile getirmeleri son derece kabul edilemez bir durumdur. Bunu kabul etmediğimizi tekrar ifade ediyorum.

Genelî üzerindeki görüşmelerimi kısaca bu şekilde ifade ettim, maddeler üzerinde görüşümü açıklama hakkım saklı.

Söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Petek.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Sayın Başkan, söz alamadığımız için, rica etsek, bir milletvekili olarak belimiz kırılıyor burada ayakta durmaktan. İnsani olarak rica ediyoruz: Fiziki koşulları daha iyi hâle getirme imkânınız var mıdır?

BAŞKAN – Onları tartıştık geçen oturumumuzda, yani o konuyu değerlendirdik, bir karar da aldık. (Gürültüler)

Murat Bey söz talebi sizin mi, Erol Bey sizin mi?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan, sadece bir şeyi söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Komisyona 11 bürokrat davet etmişsiniz, sebep? Madem yerimiz dar, yani bu ne, neden, hangi ihtiyaca binaen, niye çağırınız? 11 Adalet Bakanlığı bürokrati ne iş yapıyor?

BAŞKAN – Oturmuyor onlar, Sayın Hocam, onlar oturmuyorlar. Bunlar soru tevcih edildiğinde cevap verecekler burada, onunla ilgili olarak.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – AKP’li vekiller yer değiştirirken bile birbirlerini bekliyorlar biz oturmayalım diye.

BAŞKAN – Orada duruyorlar ayakta.

Murat Bey, buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri ve katılımcılar; öncelikle herkesi selamlarım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 13

Burada son derece önemli, hatta tarihî bir toplantı yaptığımız görülüyor. Dolayısıyla, öyle tahmin ediyorum ki, sadece Türkiye'nin değil dünyanın da gözü bu Komisyon odasında. Bu Komisyondaki fizik koşullarıyla ilgili eleştirilere ben de devam edeceğim. Böylesine önemli ve teknik yanı ağır basan bir konunun, böyle sıkış tepiş bir alanda ve son derece sağlıklı bir ortamda yapılması bize göre de uygun değil Sayın Başkan. Burada bir formül üretme görevi de sizin ve bu görevinizi yapmanızı bekliyoruz. Özellikle bir tıp adamı olarak, şöyle bir odada, şöyle bir ortamda uzun süre bulunmanın sağlığa zararlı olduğunun kayıtlara geçmesini isterim en azından.

Değerli arkadaşlar, dokunulmazlık uzun süredir tartışılan bir konu. Biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, öteden beri ilkesel duruşumuzu sürdürüyoruz. Bize göre, dokunulmazlıklar 1982 Anayasa'sında son derece geniş düzenlenmiştir. 83'üncü maddenin birinci paragrafında, fıkrasında yazılan "yasama sorumsuzluğu" bu hâliyle dardır çünkü Meclis içerisinde, Meclis çatısı altında söylenen sözlerin dokunulmazlık kapsamında olması yetmez, bu siyasi fikirlerin ve sözlerin ve faaliyetlerin aynı zamanda Meclis çatısı altında da yine dokunulmazlık kapsamında olması gerektiğini biz öteden beri söylüyoruz. Tabii, sadece biz de söylemiyoruz bunu, bir önceki dönem, 24'üncü Dönemdeki AKP, kurulmuş olan Anayasa Alt Komisyonunda da AKP'nin verdiği öneride size aynen okuyorum: "Madde 5.- Yasama sorumsuzluğu ve dokunulmazlığı" Aynı şey ifade ediliyor, bakınız, madde 5 birinci fıkrada "Milletvekilleri Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Meclisteki ileri sürdükleri düşüncelerden ve bunları Meclis dışında tekrarlamak ve açığa vurmaktan sorumlu tutulamazlar." Dolayısıyla, arkadaşlar, bunu bir tarihî fırsata çevirmek, hamaset üzerinden gitmek yerine, Türkiye'mize, demokrasimize, barışımıza katkı verecek bir düzenleme yapmak, geçici aç kapa düzenlemesi yerine kalıcı bir düzenleme yapmak ve bizim de sizin Komisyonunuzun önünüze getirdiğimiz gibi ve sizin de 24'üncü Dönemde ifade ettiğiniz gibi, ilk fıkradaki yasama sorumsuzluğunu, Meclis dışındaki görüşlerin de açıkça ifade edilebilmesine olanak verecek bir biçimde düzenlemek yerinde olacaktır ve bu bizim açımızdan bence tarihî bir görevdir. Bunu bu Meclis, bu Komisyon yapabilirse çok önemli bir görevi yapmış olur.

"Peki, ikinci bölüm, yani şu anda bizim önümüze gelen ve değiştirilmek istenen bölüm?" Oradaki dokunulmazlığın kapsamının biz öteden beri çok geniş olduğunu, milletvekillerinin özellikle yüz kızartıcı suçlar bakımından böylesine bir dokunulmazlığa ihtiyacı olmadığını, bunun kaldırılması gerektiğini söylüyoruz. Dolayısıyla eğer milletvekillerinin hem kamu yararı adına siyaset yapmalarının önü açılacaksa, Türkiye'de demokratik bir işleyiş etkin bir biçimde kurulacaksa ve aynı zamanda da o toplumun hassasiyetleri, yani milletvekillerinin milletvekilliği dokunulmazlığı zırhını kullanarak gerek teröre destek gerek teröre maddi katkı veya onun dışındaki yüz kızartıcı suçları yapabilmesinin önünü kapatmak açısından kalıcı bir düzenlemeye ihtiyacımız olduğunu düşünüyoruz.

"Peki, AKP'nin bu acelesi ne, bu tasarının hedefi nedir?" diye baktığımızda aslında yeni bir durum var sizin açınızdan. Türkiye'de yaşanan terör olaylarını gerekçe gösteriyorsunuz, hedef gösteriyorsunuz ve bunun için bir düzenleme yaptığınızı ifade ediyorsunuz. Ama biliyorsunuz ki Türkiye'de terör yeni başlamadı. Evet, siz iktidara geldiğinizde Türkiye'de terör yoktu ama uzun yıllardır Türkiye maalesef bir çatışma ortamında ve o çatışma ortamında da sizler gene dokunulmazlıkların kaldırılması konusunda herhangi bir girişimde bulunmadınız. 2002'den beri biz sürekli "Dokunulmazlıklar kaldırılсын, azaltılсын, daraltılсын, kürsü dokunulmazlığına, fikir özgürlüğüne indirgensin." dedikçe sizler "Biz buna güvenmiyoruz." dediniz, "Yargıya güvenmiyoruz." dediniz; hatta "Memurların bile korumaları, korunaklı yasaları olduğu bir ortamda milletvekillerini yargının önüne nasıl atarız?" dediniz. Bu sözleriniz hâlâ herkesin hafızalarında. Dolayısıyla bugünkü tavrınızın samimi yetsiz olduğunu ifade etmemiz lazım.

Değerli arkadaşlar, bizim 83'üncü madde önerimizde ifade ettiğimiz gibi, kalıcı bir biçimde bu maddenin düzenlenmesi, 4 bakanı da içine alacak şekilde, yani 100'üncü maddenin de buna dâhil edilmesi ve özellikle hiçbir biçimde aklanmamış olan 17-25 Aralık soruşturmasının bize göre faileri olan, asıl suçluları olan bakanlardan başlamak üzere diğer sorumluların da yargılanmasının önünün açılmasına dönük olarak 100'üncü maddede de mutlaka bir değişiklik yapma ihtiyacı var.

Bir de şöyle bir hukuki garabetle de karşı karşıyayız: Şimdi 83'üncü maddede bir değişiklik yapıyorsunuz, diyorsunuz ki: "Kanunun yürürlük tarihine kadar önümüze gelen dosyalar..." Peki, kanunun yürürlük tarihinden daha önce işlenmiş olan ama soruşturmasına bu kanunun yürürlüğünden daha sonra başlanacak olan suçlar açısından ne yapacaksınız? Bu, eşitlik ilkesinin alenen ayaklar altına alınması değil midir? Dolayısıyla bizim yine 83'üncü maddedeki önerimiz, bu değişikliğin mutlaka kalıcı olması, milletvekilinin özellikle 1'inci maddedeki ifade özgürlüğünün ve yasama sorumsuzluğunun mutlaka Meclis dışına da taşınması ancak 2'nci maddedeki dokunulmazlık zırhının da daraltılması yönündedir ve mutlaka 100'üncü maddede değişiklikle bakanların da işin içine katılması ve sonrasında da yine eğer böyle bir yasa çıkacaksa da bütün fiiller açısından yani soruşturmasına başlanmış olsun veya olmasın bütün fiiller açısından bu düzenlemenin geçerli olmasıdır.

Değerli arkadaşlar, şimdi, gerekçesine bakıyoruz, gerekçesi son derece hukuk dışı bir gerekçe. Yani, böyle bir gerekçeyle hazırlanmış bir Anayasa değişikliği taslağının bence bu Anayasa Komisyonunun önüne gelmiş olması başlı başına bir talihsizlik. Bakın, burada hedef gösterme var, hukuk dışı kavramlar var, bir de daha da garipsediğim, bir zaman hesabı yapılmış. Şimdi, aceleniz ne diye sormak geliyor içimizden. Bakınız, biraz önce ifade edildi, "Hiçbir makam, hiçbir kişiden emir almadan her şey kanunlar içerisinde oluyorsa, çoğunluk iradesine göre oluyorsa burada sorun yoktur." dendi Reşat Petek tarafından ama hâlbuki, biliyoruz ki burada açık bir emir alma var. Medya üzerinden Sayın Cumhurbaşkanı emir verdi ve bu Komisyon burada toplandı.

Şimdi, burada yine Anayasa'mızın 6'ncı maddesinin açıkça ihlal edildiğini görüyoruz. Deniyor ki: "Cumhurbaşkanını karıştırmayın." Değerli arkadaşlar, biz Cumhurbaşkanını karıştırmak istemiyoruz, gerçekten istemiyoruz. Yasal sınırları içerisinde, hukuka saygılı, kanunlara saygılı, idareye saygılı, Hükümete saygılı, Başbakan'a saygılı bir Cumhurbaşkanı olsun, biz de burada

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 14

konusmayalım ama burada Cumhurbaşkanının gölgesi olduğunu hepimiz görüyorsunuz. Dolayısıyla, burada bir yetki gasbı vardır, bir emir verme vardır. Dolayısıyla, bu hukuki bir süreç değildir.

Bunun ötesinde, "Ben nasıl bekleyeceğim?" gibi bir ifade kullandı Sayın Cumhurbaşkanı, aynı şekilde bu gerekçeye de işlenmiş, beklenemeyeceği ortaya çıkmış. Efendim, neymiş? Anayasa'da belirtilen usul uygulanırsa sekiz aya yakın bir zaman sürermiş. Ya, böyle bir hukuk mantığı olabilir mi? Gerekirse çok çalışılır, gerekirse dosyalar kendi içerisinde tasnif edilir.

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – CHP ne diyor, evet mi diyor, hayır mı diyor?

MURAT EMİR (Ankara) – Geleceğiz, geleceğiz, acele etmenize gerek yok, biraz sabırlı olun.

Dolayısıyla, değerli arkadaşlar...

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Terörün yanında mı, değil mi, bilelim yani.

MURAT EMİR (Ankara) – Hiç merak etmeyin, her şeyi söyleyeceğim, rahat olabilirsiniz o açıdan.

Şimdi, burada büyük bir çoğunluk hukukçu. Böyle hukuki bir metinde, böyle bir ciddi metinde, Anayasa Komisyonunun önüne gelecek bir metinde "Biz Anayasa'nın belirlediği, İç Tüzük'ün belirlediği usulleri uygularsak sekiz aya kadar sürer, gelin bunu bir defalığına kaldırabiliriz, bir defalığına görmezden gelelim." denmesi sizin içinize sınıyor mu? Bunun hukukta bir karşılığı var mı? Böyle bir metin olabilir mi arkadaşlar?

MEHMET METİNER (İstanbul) – Onlara niye destek veriyorsunuz o zaman?

MURAT EMİR (Ankara) – İzninizle, izninizle.

BAŞKAN – Arkadaşlar, kesmeyelim lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) – Şimdi, bu kanun, bu Anayasa değişikliği tasarısı çok çeşitli açılardan değerlendirilebilir ve değerlendirdiğimiz zaman Anayasa'ya da açıkça aykırılıklar teşkil etmektedir. Mesela, biraz önce ifade ettiğim, Sayın Cumhurbaşkanından emir alınarak bu işlerin yapılıyor olması o kadar açık ki. Dolayısıyla, burada her defasında bize millî iradeden bahseden sizler, bugün Meclisi bu yolla devre dışı bırakıyorsunuz. Biliyorsunuz ki dokunulmazlıkların kaldırılmasında Meclis belirleyici roledir. Fezlekesi olan milletvekili Meclis Genel Kuruluna geldiği zaman görüşülür ve onun üzerinden dosyalara tek tek Meclis karar verir. Peki, siz burada niye millî iradeyi devre dışı bırakıyorsunuz? Bu, parlamenter rejim açısından kabul edilebilir bir durum mudur?

Geçici bir maddeyle düzenliyorsunuz, geçici bir maddeyle Anayasa'nın bir maddesini bir süreliğine askıya alıyorsunuz. Bunun olamayacağı hukuk fakültesi birinci sınıfta bile anlatılır. Bu, akla, mantığa, vicdana da bana göre son derece aykırıdır. Geçici bir maddeyle Anayasa'nın bir maddesini kaldırılıyorsunuz.

Şimdi, bu 83'üncü madde iyiye dokunmayın, eğer kötüye kaldırın. Biz diyoruz ki: Kötüdür, değiştirilim; gelin buradan olumlu bir şey yapalım ve bunu düzeltelim. Dolayısıyla, bunlar yerine böyle aç kapa yöntemleriyle, geçici askıya almalarla bir yere varamazsınız.

Bir de biliyorsunuz, geçici Anayasa maddeleri aslında darbe dönemlerinin işleridir, 12 Eylül paşalarının çok uyguladığı bir iştir ve dolayısıyla da demokrasileşme iddiasında olan bir Türkiye'ye asla yakışmamaktadır.

Yine, bu Anayasa değişikliğiyle 134'üncü maddeyi askıya alıyorsunuz geçici bir biçimde. Peki, milletvekilinin savunma hakkı ne olacak? Milletvekilinin savunma hakkını ne yapacağız, nereye koyacağız? Peki, burada bir hak gasbı olmuyor mu? Mesela, 85'inci maddeye göre de sizler...

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Mecliste ceza mı verilecek?

MURAT EMİR (Ankara) – Hayır, Mecliste dokunulmazlıklar kaldırılacak.

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Yani, bunlar mahkemeye çıkmayacak mı?

MURAT EMİR (Ankara) – Çıkacak elbette ama Anayasa'mızın 83'üncü maddesi "Önce Mecliste görüşülecek." diyor. O bir hak. Bakın, madde 20: Anayasa'yla tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes yetkili makama geciktirmeden başvurma imkânının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir. Şimdi, şöyle düşünün: Bir milletvekili, hakkında fezleke olan bir milletvekili kendisiyle ilgili dosyanın Mecliste görüşülme hakkı elinden alınarak direkt mahkemeye gönderiliyor. Şimdi, bu durumda bu milletvekilinin bu hakkı elinden alınmış olmuyor mu? Elbette oluyor. Dolayısıyla, burada da yine Anayasa'ya açıkça bir aykırılık söz konusu.

Öyle aldatıca çalışıyorsunuz ki mesela 76'ncı maddeyi hiç düşünmemişsiniz. Ne diyor 76'ncı madde? "Kesinleşmiş bir yıl veya üzerinde hüküm alan milletvekilinin seçilme yeterliliği düşer." diyor. Dolayısıyla, korkarım ki siz belki de -ki muhtemeldir, her türlü plan bu işin içerisinde olabilir- Meclis aritmetiği üzerinde oynamak ve bunun üzerinden siyaseti yeniden şekillendirmek üzere bir çaba içerisindeyiz.

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Onu CHP yapmıştı Güneş Motel'de, o CHP'nin işi.

MURAT EMİR (Ankara) – Şimdi, 76'ncı maddeyi düzenlemeden, orada neler olacağını görmeden böyle bir düzenleme yapılması hukuka aykırıdır.

Bakın, siz aslında 85'inci maddeyi zımnen ilga ediyorsunuz yani milletvekilinin -85'inci maddede olan- Anayasa Mahkemesine gitme hakkını ortadan kaldırılıyorsunuz. Peki, niye korkuyorsunuz? Bunu kaldırmaya ne ihtiyaç var? Çünkü eski, daha önceki dokunulmazlıkların kaldırılmasıyla ilgili iptal kararlarına baktığınız zaman, Anayasa Mahkemesinin, 61 Anayasası'ndaki Cumhuriyet Senatosunun iç tüzüğü'nün 140'inci maddesine göre yargılama yaptığını görüyoruz. Orada Anayasa Mahkemesi suç isnadının siyasi olup olmadığına bakıyor. Dolayısıyla, bugün gerekçesinde de açıklanan şeylerde de Sayın Cumhurbaşkanının emrinden başlayarak

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 15

bütün Hükümet sözcülerinin ifadelerinde de kendini açığa vurduğu gibi, buradaki hedef tamamen siyasidir. Dolayısıyla, 85'inci maddenin önünü bu nedenle tıkamaya çalıştığınızı çok ortada.

Şimdi, yine, bana göre son derece ağır bir Anayasa ve hukuk ihlali yapılıyor, o da geçmişe yürümezlik ilkesi. Bakınız, Anayasa'nın 38'inci maddesi de son derece açık bir biçimde ortaya koyuyor. Bir usul değişikliği yapıyorsunuz, yeni bir usul ihdas ediyorsunuz geçici bir biçimde ama usul kullarınının aleyhe geriye yürümeceğini hepimizin bilmesi gerekir. Sonuç olarak burada bir daraltma, milletvekilinin yargı önüne gidişini hızlandıran bir süreç olduğuna göre burada usulen aslında kişinin aleyhine bir düzenleme yapıyorsunuz ve dolayısıyla bu geçersizdir, olsa olsa bunun ileriye dönük olarak geçerli olması gerekir.

OKTAY ÇANAK (Ordu) – Yalnız, her usul açısından geçerli değil o.

MURAT EMİR (Ankara) – Tabii, usul açısından.

OKTAY ÇANAK (Ordu) – Her usul açısından geçerli değildir.

MURAT EMİR (Ankara) – Ama bu, usule esas teşkil eder.

OKTAY ÇANAK (Ordu) – Her olayda bu uygulanmaz.

MURAT EMİR (Ankara) – Uygulanır, uygulanır, göreceksiniz.

Bakın, uygulanmayacağına inansanız Anayasa Mahkemesine gidişin önünü bu kadar tıkamazsınız. Bakın, 85'i kaldırılıyorsunuz, kişinin başvurma hakkını kaldırılıyorsunuz. Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesine gitmenin önünü kapatmaya gayret ediyorsunuz. Bu gayret bundan kaynaklanıyor.

BAŞKAN – Murat Bey, 85'le ilgili bir şey yok, metinde yok, gerekçede 85'le ilgili...

MURAT EMİR (Ankara) – İşte, ama zımnen kapattınız dedim, zımnen kapatıyorsunuz.

BAŞKAN – Gerekçe Anayasa Mahkemesinin takdirinde.

MURAT EMİR (Ankara) – Ama böyle yapmış oluyorsunuz.

BAŞKAN – Metinde yok yani, gerekçede var.

MURAT EMİR (Ankara) – Yani, ne denmiş, bakın şurada söylenen şu, diyor ki: "...İptal İstemi' başlıklı Anayasa'nın 85. maddesinin uygulanamayacağı da açıktır." Ya, burada zımnen üstünü örtme çabası yok.

BAŞKAN – Gerekçe ama.

MURAT EMİR (Ankara) – Dolayısıyla, buradaki hukuka aykırılıkları siz de biliyorsunuz, herkes biliyor ama bunun içerisinde olmak bir şekilde sizin içinizi sınıyor, ayrı mesele.

Değerli arkadaşlar, biraz önce ifade ettim, eşlik ilkesi açısından mutlaka bütün fiilleri içine almak lazım. Dolayısıyla, şu anda sadece hâlihazırdaki dosyaları almak bu yönüyle eşlik ilkesini de yaralayan bir özelliktir.

Peki, bu değişikliğin genel olduğunu kim söyleyebilir, kim ifade edebilir? Bakın, gerekçeyi okuyan, Türkiye'deki siyasi ortamı izleyen, şu Komisyondaki konuşmaları izleyen herkes bu Anayasa değişikliği teklifinin asla genel olmadığını görecektir. Dolayısıyla değerli arkadaşlar, bu, son derece hukuka aykırı, Anayasa'mıza aykırı ve bana göre siyasi etiğe de aykırı bir Anayasa değişikliği teklifidir.

Tabii, bir milletvekili olarak bu teklifin siyasi açıdan da değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum, siyasi açıdan da iç barışımıza katkı vermeyecek bir düzenleme olduğunu kabul etmek gerekir. Zaten, bence -bunlar benim şahsi fikirlerimdir- sizler de çok iyi bir biçimde, bu yöntemlerin Türkiye'ye katkı vermeyeceğini, Türkiye'nin barışına, demokrasisine katkı vermeyeceğini, bizi daha barış içerisinde, çocuklarımızın ölmediği bir ülkeye götürmeyeceğini çok iyi biliyorsunuz. Dolayısıyla, sizin asıl hedefiniz dokunulmazlıkların kaldırılması falan değil, sizin niyetiniz başka. Siz bunu dinize alıp Demokles'in kılıcı gibi Meclisin üzerinde sallandırmayı ve gerektiğinde Meclisin aritmetiğiyle oynayarak siyasi planlamalar, hamleler yapabilmenin peşinde koşuyorsunuz. Eğer niyetiniz, gerçekten, teröre destek veren, terörü yardım ve yataklık yapan milletvekillerini bir şekilde siyaset yapamaz hâl e getirmekse bunun çok basit yolları var, çok açık yolları var. Dolayısıyla, bunun böyle olmadığını siz de biliyorsunuz. Getirirsiniz Meclisin önüne, Meclis kararını verir, çoğunluğunuz var, geçirirsiniz ama bu yolu denemiyorsunuz. Şimdi, bu yolu niye denemediğinizin bence bir izaha ihtiyacı var. Çünkü, siz de aslında bunu istemiyorsunuz ve kişisel görüşüm, AKP'nin de kapalı oylamalarda büyük oranda fire vereceği ve bu anayasa değişikliği teklifini bir şekilde geri çekmek zorunda kalacağı.

İSMAİL AYDIN (Bursa) – Kendinize zemin hazırlıyorsunuz.

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – CHP ne düşünüyor, CHP?

BAŞKAN – Arkadaşlar, Murat Bey'i dinleyelim lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) – Dolayısıyla, bakın, eğer amacınız...

HALİS DALKILIÇ (İstanbul) – CHP'nin görüşünü Genel Başkan mı belirliyor yoksa diğer arkadaşlar mı, buna bir karar verin.

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – CHP'ye gelin.

MURAT EMİR (Ankara) – Ben geliyorum... Rahat olun, rahat olun.

BAŞKAN – Arkadaşlar, sessiz olalım lütfen, hatibi dinleyelim.

MURAT EMİR (Ankara) – Dolayısıyla, amacınız, eğer, teröre yardım ve yataklık yapan, dokunulmazlığı teröre destek için zırh gibi kullanan milletvekillerini bir şekilde yargı önüne çıkartmak olsa diğer yöntemleri denerdiniz. Sizlerin bu konuda samimi olmadığını çok açık bir biçimde görüyoruz, görüyorum. Biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak ilkesel duruşumuza devam edeceğiz. Bizim ne siyaset yapmak için ne de milletvekilliği yapmak için böylesine zırhlara ihtiyacımız yok. Biz burada da 83'üncü maddenin,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 16

biraz önce ifade ettiğim gibi, demokrasiye, hukuka ve iç barışa katkı verecek bir biçimde ve kalıcı bir biçimde düzenlenmesi için elimizden geleni yapacağız.

Değerli arkadaşlar, sonuç olarak, ben inanıyorum ki Genel Kurula geldiği zaman, Genel Kurulda özellikle sizlerin katkılarıyla bu yasa tasarısı geçmeyecek. Dolayısıyla, siz madem böyle diyorsunuz, biz de Genel Kurula götürmek konusunda geri durmayacağız. Çünkü, bizim dokunulmazlıklardan kaçacak bir şeyimiz yok, çekinecek bir şeyimiz yok, öteden beri "Kalkacaksa hepsi kalsın." diyoruz. Biraz önce Reşat Petek dedi ki: "Bizim açımızdan hepsi kalkıyor. 'Hepsi, hepsi.' dediniz, kaldırdık." Hayır Sayın Petek, yanlış anlamışsınız, biz "Hepsi." derken bakanları da kastediyorduk. Gelin bakanları katalım, daha genişletelim, hatta gelin, 83'üncü maddeyi daha düzgün bir konuma sokalım ve bu Türkiye'ye mize dokunulmazlıkla ilgili daha demokratik bir ortam sağlamış olalım.

Beni dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Emir.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bir ara verelim.

BAŞKAN – Sayın Zekeriya Birkan, buyurun.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Çok değerli Komisyon Başkanım, çok değerli Bakanımız...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – İçerisi çok havasız Sayın Başkan.

BAŞKAN – Havalarda da değişiyor zaten, yapıyorlar, zaman zaman yükseltiyorlar.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Yalnız, arkadaşlar, geçen seferde de tam bana sıra geldiğinde ara verildi.

Çok değerli Komisyon Başkanım, çok değerli Bakanım, çok değerli Komisyon üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlarım, basınıımızın değerli temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Dokunulmazlıklarla ilgili olarak önümüze gelen tasarıyla ilgili, geçen hafta Mithat Sancar Bey dokunulmazlıkların tarihçesiyle alakalı çok uzun bir konuşma yapmıştı. Esasen burada dokunulmazlıkların devamı noktasında ya da dokunulmazlık tarihsel gelişimi içindeki yeri konusunda bir sorun gözüküyor. Fakat, önümüze gelen Anayasa değişikliği teklifinde bir geçici madde... Ben dokunulmazlığın tarihsel gelişimine girmeyeceğim, sadece Anayasa değişikliği teklifinin bizim hukukumuz açısından uygun olup olmadığına değineceğim. Bu bir geçici madde olarak düzenlenmiş, geçici madde olarak da daha önce hukukumuzda düzenlemeler yapılmış ve burada, gerekçesinde de yazıldığı üzere, hakikaten, var olan fezleke dosyaları da dikkate alındığında fiilen uygulama imkânı olmayan bir durumun uygulanması anlamına geliyor bu değişiklik.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, şu anda pandomim yapmaya gerek yok. Evet, demokrasi bir süreçtir, demokratik gelişme de bir süreçtir. 1982 Anayasası'nın var olması, bu Anayasa'yla yönetilmiş olmamız, darbelerin dayatmış olduğu bu Anayasa'yla hâlâ ülkenin devam ediyor olması zaten bize ayıp olarak yeter diye düşünüyorum ama burada "Demokrasi yok, insan hakları yok, özgürlükler yok." deyip ağızımıza geldiği gibi güvenlik kuvvetlerine her tür hakareti yapmak, Cumhurbaşkanımıza hakaret etmek, Başbakanımıza hakaret etmek, ülkedeki tüm kamu kurumlarına, milletvekillerine hakaret edip de arkasından "Efendim, bu ülkede demokrasi yok, özgürlükler yok." demenin bir çelişki ve ironi olduğunu düşünüyorum. Tekrar ediyorum arkadaşlar, yani pandomim yapmamıza gerek yok. Hiçbir parti bu dokunulmazlıklar üzerinden rol kapmaya çalışmasın, esas oğlan olmaya çalışmasın. Herkes bundan bir ay önce, iki ay önce ne söylediye lütfen onu söylesin ve gereğini yerine getirsin.

Sayın Meral Daniş Beştaş Hanımefendi kamuoyunun manipüle edilmesiyle ilgili güzel bir açıklama yaptılar. Esasen doğru, kamuoyu manipüle ediliyor ama kamuoyu AK PARTİ aleyhine manipüle ediliyor. (CHP ve HDP milletvekillerinden gülüşmeler) Yıllardır süren bir kampanyayla...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Gülmek yasak, gülmek yasak! Gülmek yasak arkadaşlar!

BAŞKAN – Gülmek yasak ama size serbest!

İSMAİL AYDIN (Bursa) – Meral Hanım, özellikle siz gülmeyin!

BAŞKAN – Yok, devam edelim lütfen.

OKTAY ÇANAK (Ordu) – Gülebilirler onlar, kahkaha da atabilirler.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen dinleyelim.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – ...AK PARTİ'yle ilgili, AK PARTİ'lilerle ilgili birçok söylendi. Evet, buyurun, hodri meydan!

Dokunulmazlıkların, bekleyen fezlekelerin kaldırılması konusunda, buyurun. Bu anlamda, şu anda, bu dokunulmazlıklarla ilgili olarak bunun, esasen bu maddenin yani dokunulmazlıkların ya da fezlekelerin kaldırılmasının hayata geçirilebilmesi için ancak böylesine geçici bir anayasa değişikliği maddesiyle düzenleme yapılabilir, aksi hâlde bu, gerekçede de belirtildiği gibi fiilen olmayan bir duruma doğru getirir, Medisi kilitler ama yapılan kampanyalarla... Bakın, burada gazetelerdeki beyanatları da var: "Hodri meydan!", "Dokunulmazlıklar kaldırılın.", "Biz hazırız.", dilekçe vermeler, "AK PARTİ kaçıyor.", şöyledir, böyledir ve AK PARTİ'liler üzerinde ciddi anlamda bir kamuoyu ve manipülasyon vardı. Tabii, biz de merak ediyoruz; kaldırılın, kimmiş bunlar, çıksınlar, yargılansınlar, aklansınlar, hesaplarını versinler.

HALİS DALKILIÇ (İstanbul) – AK PARTİ maskelerini indirdi.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Bakın, Medis üzerinde şu anda, özellikle son üç dört yıldır bu dokunulmazlık üzerinden öylesine ciddi bir gölge ve itham oluşturuldu ki bu Anayasa değişikliği olmadan, bu fezlekeler mahkemelere gitmeden, bu milletvekilleri bunun yargılansını, hesabını vermeden bu Meclis üzerindeki bu gölge kalkmaz. O anlamda, benim talebim, şahsen, geçici maddenin geneli üzerinde -tabii, ben maddeler üzerinde de konuşma hakkımı saklı tutuyorum- bu geçici maddenin kabulüyle gerek Meclisimizin gerek milletvekillerimizin... Ama lütfen, rol kapmadan, pandomim yapmadan, tarihsel bir süreç içinde de tutarlı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 17

olarak bu dokunulmazlıkların kaldırılarak Meclisimizin de milletvekillerimizin de parti ayırmaksızın bu gölgeden ve töhmetten kurtulması gerektiği kanaatindeyim.

Ben tekrar beni dinlediğiniz için herkese saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Mithat Sancar...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bana sataşma var Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sırayla.

Mithat Bey, buyurun.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan, öncelikle bir konuya açıklık getirmenizi rica ediyorum. Neden bu kadar kalabalık bir bürokrat ekibini davet etmek zorunda hissettiniz kendinizi? Salon bu kadar dar, katılımcılar bu kadar fazlayken bu kadar kalabalık, 11 kişilik bir bürokrat ekibinin burada bulunma sebebini açıklamanızı rica ediyorum, sonra konuşmama devam edeceğim. Okuyorum, bize gelen listede: Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürü, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdür Yardımcısı, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü Daire Başkanı -tutanaklara geçsin diye okuyorum- Adalet Bakanlığı Yüksek Müşaviri, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü Tetkik Hâkimi, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü Tetkik Hâkimi, tetkik hâkimi, tetkik hâkimi, Başbakan yardımcılığı danışmanı, Başbakan yardımcılığı danışmanı.

Şimdi, eğer konuştuğumuz mesele Anayasa değişikliği ise bunların burada bulunmasının sebebi nedir? Eğer, dokunulmazlıkların kaldırılmasını tartışıyorsak neden Karma Komisyon olarak toplanmıyoruz? Karma Komisyon olarak toplanmış olsaydık, şu an yürürlükte olan 83'üncü maddeye göre bu görüşmeleri yürütüyor olsaydık bu beyefendilerin burada bulunmasına itiraz etmezdim, bir anlam verebilirdim belki. Gene itiraz edebilirdim, bu kadar kalabalık bir bürokrat ekibinin burada bulunmasının sebebini sorgulardım. Ama şu anda Anayasa değişikliğini konuşuyoruz. Anayasa değişikliğini konuştuğumuz bir komisyon toplantısında bu kadar kalabalık bir bürokrat ekibinin davet edilme sebebini kamuoyuna açıklamanızı rica ediyorum, bir. Sonra sözüme devam edeceğim, konuşulanlar üzerine aktaracağım görüşlerimi ama bu konuda varsa bir açıklamanız...

BAŞKAN – Hocam siz devam edin, ben bitirince açıklayacağım.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Tamam, lütfen.

Şimdi, konuşmalara bakıyorum da hani Türkiye çok gelişmiş bir demokratik sistem içindeymiş gibi gösteriliyor; işte AKP'nin ne kadar özgürlükçü, erdemli hareket ettiği, davrandığı anlatılıyor; hukuka uygun davranma konusunda yüksek hassasiyet gösterdiği anlatılıyor. Aklıma bir kitap geldi, ondan bir pasaj aktarmak isterim size. Kitabı ayrıca merak edenlerin de bir göz atmasını öneririm. Kitabın adı "Tepetaklak" yani "Tersine Dünya Okulu" alt başlığı. Yazarı Eduardo Galeano, çok değerli bir yazar. Bir pasaj aktaracağım, ben onu okuyacağım ama kimden olduğunu sonra sizlere söyleyeceğim. Diyor ki: "Günümüzde insanlar hiçbir şeye saygı göstermiyor. Eskiden erdem, onur, gerçek ve yasalardan oluşan bir dayanağımız vardı. Günümüz Amerikan yaşamında çürüme günden güne yayılıyor. Başka yasalara itaat edilmeyen yerde çürüme tek yasa olur. Çürüme bu ülkenin atını oyuyor. Erdem, onur, hukuk, hayatımızdan buharlaşıp uçtu." Yani biraz önce Reşat Bey'in açıklamaları, konuşmaları, değerlendirmeleri falan bu durumdan bizleri sorumlu tutar bir havadaydı. Bana bu sözü hatırlattı, bu sözde bir yanlışlık yok, gayet güzel bir tespit ama bunu kim söylemiş biliyor musunuz? Al Capone söylemiş. Al Capone, çok önemli bir gazeteciye verdiği bir röportajda bu sözleri sarf ediyor, çürümeden şikâyet ediyor, yasalara uyulmamasından şikâyet ediyor. Günlük hayatta yayılan erdemsizlikten, hukuk ihlallerinden şikâyet ediyor. Bunun anlamını sizlere bırakıyorum, bunu değerlendirmeyi sizlere bırakıyorum.

Bir tane daha, belki bu demokrasiyle ilgili ders verme havasına büründürmeye çalıştığı konuşmasına bir açıklık getirebilir ya da onu daha iyi anlayabiliriz diye aynı kitaptan bir pasaj daha aktarıyorum. 1997'de resmî plakalı bir otomobil, Sao Paulo'nun bir caddesinde normal hızda seyrederek geliyordu. Yeni, pahalı otomobilde üç kişi vardı. Bir kavşakta polis arabayı durdurarak üçünü de arabadan indirdi ve yaklaşık bir saat elleri havada, sırtları dönük bekletti. Bu arada tekrar tekrar arabayı nereden çaldıklarını sordu. Üç adam siyahtı. Aralarından biri Sao Paulo adliye dairesinin başkanı, diğer ikisi dairesinin memurlarıydı. Dairesinin başkanı olarak Brito için bu yeni bir şey değildi, daha önce de karşılaşmıştı. Bir yıldan kısa sürede 5 kez başına gelmişti. Asıl ilginç ve hazin olanı, onları alıkoyan polis de siyahtı.

Şimdi, bunu söylememin sebebi şu: Meclisten yaka paça atılma, milletvekillerinize hakaret edilme tecrübesini yaşamış bir tarihten geliyorsunuz. Bunların, bu tür Meclis operasyonlarının dokunulmazlıklar veya başka şeyler üzerinde hangi planlar, hedefler için devreye sokulduğunu yakın tarihimizde tecrübe etmiş bir siyasi gelenekten, en azından bu siyasi gelenek havuzundan geliyorsunuz. O gün söylediklerinizi, Meclis iradesine karşı, milletvekillerine karşı ortaya konan operasyonların nasıl siyasi hedefleri olduğunu gayet iyi bilmenizi bekleriz ama görüyorum ki o zamanlar "Siyahız." diye bağırdıydınız. Ya o zaman yüzünüzü siyaha boyamak için bir makyaj yapmıştınız ya da hiçbir zaman bu değerlere içtenlikle sahip olmadınız. Belki siyahlar vardı aranızda, muhtemelen Michael Jackson gibi yüzlerini beyazlaştırmak için ellerinden geleni yapmışlardır. Beyaz olmak için bu kadar çaba sarf eden bir siyasi geleneği, tarihin çok ağır bir şekilde mahkûm edeceğinden hiçbir şüphe duymuyorum. Bu konuda sizleri vicdanlarınızla baş başa bırakıyorum. Sizleri hâlâ tabanınızda sayısı çok yüksek olduğuna emin olduğum o siyahların, daha önce yaşadıkları haksızlık tecrübeleriyle bütün bu yaptıklarınızı karşılaştırarak değerlendireceğinize de inanıyorum.

İlaveten, bu Komisyonunda oturan AK PARTİ'li milletvekillerinin de Genel Kurulda bu tartışmaları izleyecek, katılacak, oylamasına iştirak edecek milletvekillerinin de bu tarihi, bu değerlendirmeleri, bu tecrübeleri unutmadıkları kanısındayım, en azından aralarında unutmayanların sayısının epeyce yüksek olduğu inancındayım. Burada meseleyi dokunulmazlıkların kaldırılması, bundan

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 18

korkma, kamuoyu baskısı olarak açıklıyorsunuz ama çok üzgünüm, bugün böyle olmadığını en iyi sizler biliyorsunuz. Daha dün yayınlanan Pelikan Dosyası'na bir bakın, açın, bakın orada sıralananlara. Bunları kim yapıyor bilmiyorum ama bir süredir bunların konuşulmasıyla başlayan, giderek daha da ısınacağı anlaşılan bir sürecin içindeyiz. Sonunda söyleyeceğimi başta söyleyeyim değerli milletvekilleri: Kendi parti iç hesaplaşmanızı HDP'yi günah keçisi yaparak örtemezsiniz.

NIHAT ÖZTÜRK (Muğla) – Sen kendi işine baksana kardeşim. Bırak bizim partimizi.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Ondan sonra...

BAŞKAN – Arkadaşlar, hatibin sözünü kesmeyelim.

NIHAT ÖZTÜRK (Muğla) – Sen kendi partine bak.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – İşime bakıyorum. Size bu işi de öğreteceğim; bekleyin, öğreteceğim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bir dinleyin, dinleyin.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Dinlerseniz öğreneceksiniz. Bu bizim işimizdir.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Siz kendi işinize bakın.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Ülkeyi yöneten bir partideki en ufak bir tartışma benim işimdir, sokaktaki herkesin işidir, burada bulunan her insanın işidir. Bu, sadece basit bir parti içi mesele değildir.

İkincisi: Bazı mantık yürütmeleri anlamakta zorlanıyorum. Lütfen, kimse şahsen üzerine alınmasın ama Oscar Wilde'ın bir sözünü aktarmak istiyorum sizlere.

ZEYİD ASLAN (Tokat) – Kim?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Oscar Wilde.

ZEYİD ASLAN (Tokat) – O kim ya? (Gürültüler)

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Araştırın, ne yapayım? Bu kadar dersi veremem, zamanımız yok ama ihtiyacı olan varsa Mediste özel oturum yapar, oda tutarız. Otuz yıl üniversitede ders verdim, burada da birkaç ay veririm.

BAŞKAN – Bunu düşünelim.

HALIS DALKILIÇ (İstanbul) – Bu kültür, bu medeniyete dair örnekler var mı Mithat Bey, hafızanızda var mı?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sorun değil, veririm, söyleyeyim.

AHMET SAMİ CEYLAN (Çorum) – Necip Fazıl'dan biraz örnek verir misin? Bu medeniyetin değerleri de var. Buradan örnek ver.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, müdahale eder misiniz lütfen.

BAŞKAN – Bir dinleyelim. Ama konunun dışında şeyler olunca espriye herkes espriyle karşılık veriyor.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Zorunuza gidebilir.

AHMET SAMİ CEYLAN (Çorum) – Yok, zorumuza niye gitsin ya?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – O zaman dinle.

AHMET SAMİ CEYLAN (Çorum) – Biraz da Necip Fazıl'dan söyle.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – O zaman ne güzel, dinle; zoruna gitmiyorsa dinle.

BAŞKAN – Arkadaşlar, Mithat Bey'i bekleyelim, sözünü bitirsin, ondan sonra.

HALIS DALKILIÇ (İstanbul) – Senin bu medeniyete bu kadar yabancılışman bizim zorumuza gidiyor.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bir dinleyin. Tam da bunu söylüyor. Dinleyin, değerlendirme sizindir. Oscar Wilde millîdir, millî değildir, onu da tartışın ama şu sözü, lütfen, bu sizin değerlendirmelerinize karşı iki dakika düşünün, sonra da bağırın çağırın.

“Kaba güce karşı koyabilirim ama kaba bir mantığa katlanamam. Kaba bir mantık yürütmede adil olmayan bir şeyler vardır. Kaba mantık, zekâya da bel altı vurmaktır.” Bu kadar basit. Şimdi, eğer tersine çevirirseniz bütün olguları tam da burada kaba mantık ile zekâ savaşının bir örneğini sergilemiş olursunuz.

Şunu tekrar konuşalım değerli milletvekilleri: Tamam, çözüm süreci vardı, çözüm süreci bitti, bitmemeliydi. Niye bitti?

REŞAT PETEK (Burdur) – Terör örgütü yeniden saldırdı, onun için.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Terör örgütü yeniden saldırdığı için. Peki “‘Dolmabahçe mutabakatı’ diye bir şey asla olmadı.” diyen bir Cumhurbaşkanı “Bu çok tarihî bir gündür.” diyen bir Başbakan, orada oturan Başbakan Yardımcısı, orada oturan İçişleri Bakanı, bir de o zamanın AKP Grup Başkan Vekili, şimdinin galiba Kültür Bakanı, hepsi oraya ne için oturdular? Bu bir kandırmaca mıydı, bir mizansen miydi? Ne yapsalardı? Şunu söyleyelim: Ne yaptılar orada?

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – “Silahları bırakın.” demişler. Konuştular, yapmadınız.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Niye oturdular orada, niye oturdular? Belli görüşmelerin üzerine geldi. O günün akşamı Sayın Cumhurbaşkanı bir açıklama yaptı bunun son derece önemli bir toplantı olduğuna dair. Peki, sonrası niye gelmedi? Sonrasının niye gelmediğini, bu sorunun cevabını vermedikçe bugün dokunulmazlıklarla ilgili tartışmaları da asla sağlıklı bir zemine oturtamazsınız. Politikalar, barışa varmak için ilerleyen bir sürecin çökmesinin hesabını vermedikçe, o günün bütün ayrıntıları aydınlatılmadıkça burada yapacağımız bütün tartışmalar yalandır arkadaşlar. Orada, sürecin bitmesinin açık sebebi, bu sürecin siyasi getirisinin artık kalmadığı değerlendirilmiştir. Evet, AKP, Cumhurbaşkanı, Başbakan, hepsi bu değerlendirmeyi yaptılar, bilhassa Başbakan. Herkes biliyor. “400

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 19

milletvekili verin, bu işi halledelim.” sözünün neye karşı olduğu, neyi hedeflediği, neyi istediği son derece açıktı Sayın Başkan, değerli milletvekilleri.

NIHAT ÖZTÜRK (Muğla) – Sizin oyununuz bozuldu, oyununuz!

MİTHAT SANCAR (Mardin) – 7 Haziran seçimlerine, bugün “Uyalım.” dediğiniz, “Hükümlerine saygı gösterelim.” dediğiniz hukukun bütün kurallarını ihlal ederek kampanya yürüten bir Cumhurbaşkanının başkanlık talebi ve dayatmasıyla girildi. Evet, “400 milletvekili verin, bu işi rahat ve güzel bir şekilde çözerim.” diyen biz değiliz. O hâlde “Çözüm sürecini sürdürmek, o 400 milletvekilini vermeyi engelliyordu.” şeklinde bir hesap yaptı Sayın Erdoğan ve Hükümetteki diğer üyelerin tutumunun hilafına “‘Dolmabahçe mutabakatı’ diye bir şey yoktu...” Oysa çok uzun süre Hükümet de...

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Sayın Sancar...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sevgili Markar mı konuşuyor? Onunla da konuşuruz, ona da söyleyeceklerimiz var.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Gerçekler acı yani, acı.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Devam edelim Markar, devam edelim, bunları biliyoruz, konuşuyoruz.

NIHAT ÖZTÜRK (Muğla) – Dışarıda konuşalım.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Dışarıda konuşalım, uzun uzun konuşalım. Burada başka meseleler konuşalım, güzel güzel.

BAŞKAN – Konu üzerinde konuşalım.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Esasen konu üzerinde konuşuyoruz.

BAŞKAN – Yani tabii, uzaktan alakalı, yakından alakalı...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Onu deminden beri terörü gündeme getiren... Siz de tarafsızlıktan asla sapmayın Sayın Başkan.

Çok değerli bir dönemeçteyiz.

ADNAN GÜNNAR (Trabzon) – Oscar ödüllerinden bahset.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – “Oscar Wilde” dedi ya!

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Oscar Wilde, Wilde. O, ödül falan değil yani “Oscar Wilde” diye bir adam.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Şimdi, bakın, bugün tartıştığımız Anayasa’ya geçici madde ekleme hamlesi, 7 Haziran öncesi başlayan başkanlık operasyonunun en kritik kavşağıdır. “Başkanlığa neden ihtiyaç duyuyorsunuz?” diye sordüğümüzde bir açıklama yok.

ZEYİD ASLAN (Tokat) – Türkiye ihtiyaç duyuyor.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Türkiye’nin neden ihtiyaç duyduğunu da açıklayın, onu da konuşuruz. Şimdi devam ediyoruz.

Yalnız, Sayın Başkan, çok satışma oluyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Yalnız, gerçekten çok konuşuyorlar.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sizler bizden bir söz geldiğinde müdahale ediyorsunuz.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Şimdi, şöyle bir şey söyleyelim...

BAŞKAN – Arkadaşlar, dinleyelim Mithat Bey’i.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Ben “Sayın Başkan” diye hitap ediyorum ama biz birbirimize “hocam” diye hitap ederiz ve aramızda adaleti gözeten bir hukuk bulunduğunu düşünüyorum, buna inanıyorum, hep öyleydi.

BAŞKAN – Şüphesiz.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Buna gölge düşürecek bir şey üzer beni şahsen. Yoksa ben cevap yetiştirmeye yeterince güç sahibiyim, meselem o değil.

Şimdi, evet, bu süreci bitiren, çözüm çabalarının bir şekilde başkanlığa tahvil edilme imkânlarının kaybolduğunun görülmesiydi. O günden itibaren -ki bu Mart 2015’tir- devreye sokulan bir plan var. Bu plan dâhilinde adım adım icraatlar yapılıyor. Bu icraatların ilki, Sayın Cumhurbaşkanının Anayasa’yı bir kenara bırakarak seçim meydanlarına inmesi ve seçim kampanyası yürütmesiydi. Anayasa’ya apaçık aykırıydı. Her açıdan ihlal ediyordu. O gün de söyledik, şimdi de söylüyoruz: Siyaset yapmak istiyorsa partinin başında kalırdı. Partinin başında kalmadıysa, Cumhurbaşkanlığına çıkmak istediye o zaman da siyaset yapmaz. Beklesin, başkanlığı getirsin, eğer becerebiliyorsa demokratik yollardan yapsın bunu.

ZEYİD ASLAN (Tokat) – Olacak zaten.

AHMET SAMİ CEYLAN (Çorum) – Bir şeyi gördünüz, onu da göreceksiniz.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Ondan sonra da çıksın, onun gereğini yapsın ama henüz bu Anayasa yürürlükteyken, Anayasa üzerine tarafsız kalacağına yemin etmişken Anayasa’yı bir kenara bırakarak seçim kampanyası yürütmeyi mübah sayıyorsanız sizin kendi tutarlılığınıza ve kamuoyunun vicdanına bırakıyorum bunu değerlendirmeyi.

İkincisi: 7 Hazirandan sonra büyük bir şok yaşadınız, doğrudur. Yaşadığınızı siz de saklamıyorsunuz. Planlarınızın suya düştüğünü gördünüz. Barış politikalarıyla başkanlığa gitmenin mümkün olmadığını fark ettiniz. Geriye bir yol kalıyordu: Savaş. Geçen hafta sizden de bir milletvekilinin, ayrıca CHP’nin grup başkan vekilinin katıldığı bir heyetle Kolombiya’ya ziyarette bulunduk. Devlet Başkanı Santos’la da görüştük. Santos, o zaman -şöyle söyleyeyim- 2010’dan beri Kolombiya Devlet Başkanı. 2000’lerin başında oradaki gerilla örgütüne karşı görüşmeler, gerilla örgütüyle görüşmeler, müzakereler yürütülürken bunları kestiler ve askerî operasyonlara başladılar, güvenlik politikalarını devreye soktular. ABD’nin Kolombiya Planı adı altında Marshall Planı’nı hatırlatan bir

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 20

planla sınırsız destek verdiği bir operasyonlar manzumesi başlattılar, politikası uygulamaya koydular. Santos bu operasyonları yöneten Bakandı, o zaman Savunma Bakanıydı. Bize dedi ki: "Ben o zaman savaşı yürüttüğüm için Kolombiya'nın en popüler ismiydim, en çok sevilen kişiydim. Ama aklımda hep bir gün müzakereye dönmek vardı." 2010'da Devlet Başkanı seçildi, 2012'de görüşmelere başladı. Müzakere süreci nasıl olur onu da çok iyi anlatabilirim Kolombiya örneğinden, 2 ülke müzakerelere eşlik ediyor, 2 ülke garantör, 2-3 ülke ve 1-2 uluslararası kuruluş siyasi temsilci bulunduruyor, özel temsilci. Ama şu anda Santos, Kolombiya'nın belki de en az popüler olan lideri, Devlet Başkanı ama popülaritesi düşük. Şu sözü altını çizerek söyledi: "Arkadaşlar, popüler olmak istiyorsanız, seçim kazanmak istiyorsanız savaşa girin, savaş politikalarını savunun. Barış üzerinden kalıcı bir başarı elde etmek istiyorsanız sabırlı olun. Sabırlı olun ve bunun gereğini yerine getirin. Kaldı ki bedelini de ödemeyi kabul edin." İnceleyorsanız -onu demedi, ben diyorum- baldıran zehrini gerçekten içeceksiniz, gerçekten içeceksiniz. "Baldıran zehrini içeceğim." diyen biz değildik, "Hayatıma mal olsa da bu süreci sürdüreceğim." diyen Sayın Erdoğan'dı. Eğer ilk krizde, çatışmalarda -pek çok çatışma oldu o dönemlerde de- bundan vazgeçerseniz o zaman sizin barış istediğiniz konusunda samimiyetiniz yok demektir.

Şimdi, tam da bu oldu Türkiye'de 2015'te. Evet, barış politikaları yeterli desteği o başkanlık planlarına getirmede. Bunu getirecek yol -Amerika'yı yeniden keşfetmeye gerek yok- savaş ortamı yaratın, milliyetçiliği kabartın, kutuplaşmayı artırın, arkanıza stabil bir yüzde 50-51 alın, ondan sonra da planlarınızı hayata geçirebilirsiniz. Bugün savaşın başlamasının sebebi budur. Şimdi, bütün bunların nasıl kapanacağını Hükümetinize sorun. Bunlara ilişkin teklifler gitti mi? Bizler kendi müzakere ettiğimize bağlıyız. 8 Haziran sabahı Hükümetten partimize gelen bu "Çözüm süreci nasıl devam etmeli?" yazısına verdiği cevaba tek bir satır cevap verilmediğini sadece bir dipnot olarak söylüyorum ama müzakere ettiğine sonuna kadar sadıkız, ayrıntıları söylemeyeceğiz. Hendekler konusunda götürülen teklifleri, bunların kapatılması için yapılan görüşmeleri söylemeyeceğiz. Eğer istenseydi bunların hepsini engellemek mümkündü. Amaç barış olsaydı, amaç gerçekten demokrasiyi kalıcı hâle getirmek olsaydı bütün bunları yapardık.

Bu teklif, açık, Anayasa'ya aykırıdır. Lütfen, bunu herhangi bir konuşma manevrası saymayın ama Mustafa Hocam şu anda burada Komisyon Başkanı olmasaydı, biz akademide bunu tartışıyor olsaydık, emin olun, şüphem yok sizin de bunu Anayasa'ya aykırı göreceğinizden. Şüphem yok.

BAŞKAN – Ben kaleme aldım bunu Hocam.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Biliyorum ama bunu keşke Mustafa Şentop olarak alsaydınız...

BAŞKAN – Öyle aldım. Öneri de içinden çıktı.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – ...keşke başka tekliflerle almasaydınız.

Burada bir başka şey var. Parlamentonun iradesinin üstüne bir vesayet uygulanıyor. Bu vesayeti de Sayın Cumhurbaşkanı uyguluyor. Vesayetle mücadeleyi kendi siyasi hayatının en önemli başarısı olarak gösteren bir siyasi hareketin lideri bugün Parlamento iradesini vesayet altına alıyor. Ortada bir kamuoyu baskısı yok arkadaşlar. Ortada size yakın medyanın köpürttüğü bir linç havası var ve üzerimizde Cumhurbaşkanının ağır vesayeti var.

Politikalarınızın başarısızlığını HDP milletvekillerini günah keçisi göstererek, kılarak örtemezsiniz. Başarısızlıktan buradan sıyrılamazsınız. Ayrıca, şimdiye kadar çeşitli bakanlar hakkında, Başbakan hakkında dile getirilmiş çok ağır, vahim yolsuzluk iddialarının da üstünü bizleri günah keçisi kılarak örtemezsiniz. Apaçık, Anayasa'ya aykırı bir öneriyle geliyorsunuz. Amaç burada bir siyasi operasyondur. Siyasi operasyonla Medisi HDP' sizleştirme gibi bir planınız var. Bunu Çillerler, bunu Büyükanlılar uyguladı. Siz o gelenekte bunlara karşı mücadele etme vaadiyle gelen insanların devamı, mirasçısı, bir kısmınız bizzat o mücadele içinde yer aldı. Şimdi Çillerlerin, Büyükanlıların takipçisi olmayı içinize sindiriyorsanız size söyleyecek hiçbir sözüm yoktur.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Kabul ediyorlar zaten.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Etsinler, bunu da açıklasınlar; biz Çillerlerin mirasçısıyız, Ağarların mirasçısıyız, biz Büyükanlıların mirasçısıyız o politikayı sürdürüyoruz desinler, hiçbir sorun yok.

Başka konularda da önerilerimiz var, önergeler üzerinde de konuşacağız.

1994'te Mart ayında yapılan şey, o Çiller ve Büyükanlı ismiyle özdeşleşen o koalisyonun, çetenin yaptığı operasyon bir darbeydi. Bunun bir darbe olduğunu, on yıl sonra, o zamanın Cumhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül, o zamanın Başbakanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan açık veya dolaylı olarak kabul ettiler. O zaman Sayın Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, daha cezaevinden çıkar çıkmaz bu insanları kabul etti. On yıllarını geçirdiler orada, on yıl. Şimdi, oradan kimse korkmadı, çıktılar başları dik görüyorsunuz, hepsinin başı dik. Bizi hapse gönderebilirsiniz, Mehmet Sincar gibi infaz etme niyeti olanlar varsa ondan da çekinmesinler. Eğer hesaplarınız bunu gerektiriyorsa sizinle şu anda iş tutan çeşitli çevrelerin kafalarında böyle planlar olması da bizi şaşırtmaz ama burada yaptığınız şeyin bir darbe olduğunu unutmayın; bunları vicdanınıza, aklınıza, büyüklerinize, geçmişinize tekrar tekrar sorun.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Sayın Başkan, biz ne zamana kadar böyle ayakta kalacağız ama yani bir değil, beş değil uyarıyoruz ama yani ne zamana kadar? Böyle bir şey olamaz yani.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, milletvekilleri en azından, ayakta duruyorlar.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan, üç saattir ayağtayız.

BAŞKAN – Sayın Bülent Turan, Grup Başkan Vekili, buyurun.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum. Toplantımızın başarılı bir müzakere, başarılı bir çalışma neticesine varmasını ümit ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 21

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Sözümlüğün hiçbir kıymetiharbiyesi yok mu Sayın Başkan, milletvekillerine haksızlık değil mi?

BAŞKAN – Evet, devam ediyoruz, Komisyon çalışmasına devam ediyoruz.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Değerli arkadaşlar, aslında usul ekonomisi gereği, zamanın hakkı gereği konuyla ilgili görüşlerimizi çok fazla dile getirmiyoruz, sonraki aşamada tekrar aşamada içerikle ilgili esasla ilgili değerlendirme yapacağız. Hatta bazen belki sabredilmesi zor ifadeler bile sabretmek durumunda kalıyoruz. Gülen arkadaşımıza “gülme” deniyor, “kıзма” deniliyor, anlaşılır şeyler değil ama buna rağmen sabrederek, sürecin çok sağlıklı yürümesi için alttan alarak suhuletle devam ediyoruz. Fakat Kıymetli Hocamızın az önce konuşmasında -Mithat Bey’den bahsediyorum- öyle iddialı ifadelerde bulundular ki buna cevap vermemek mümkün değil. Örneğin, bizi yaralayan, irite eden “7 Hazirandan sonra istediğiniz oyu alamadığınız için başkanlık sistemine geçemediğinizden dolayı terörle ilgili farklı bir strateji izlediniz.” dediler.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Tarih böyle yazacak.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bunu kabul etmek mümkün değil Sayın Başkanım, bununla ilgili hiç yorum yapmadan...

METİN KÜLÜNK (İstanbul) – 1 Kasım da aynı oyu alsaydınız.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Değerli arkadaşlar, çok kısa cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen, dinleyelim, sözü kesmeyelim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkanım, hiç yorum yapmadan, polemige girmeden, konuyla ilgili kronolojiden birkaç tarih vermek istiyorum sadece, kendi şahsi kanaatimi ayrıca değerlendireceğim.

Bakınız, 10 Temmuz 2014 yani -7 Hazirandan neredeyse bir sene önce- Meclis, çözüm sürecine hukuki zemin sağlayan, Terörün Sona Erdirilmesi ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun Tasarısı'nı kabul etti; ne güzel. Devam ediyorum, 5 Ağustos 2014, HDP'nin İmralı ziyaretinde Öcalan “Otuz yıllık savaş büyük bir demokratik müzakereyle sonuçlanma aşamasındadır.” dedi. Devam ediyorum, 10 Eylül 2014, HDP'lilerle görüşen Sayın Başbakan Davutoğlu, 15 Ekim kadar Türkiye’de PKK'nın yol kesme, mahkeme kurma gibi illegal faaliyetlerin biteceği garantisizle süreci hızlandırma garantisi verdi. Sorun var mı? Hiç yok. Peki, devam ediyorum, 25 Ekim 2014, Yüksekova’da sivil kıyafetli 3 rütbeli asker sokak ortasında şehit edildi. Devam ediyorum, 30 Ekim 2014, Diyarbakır’da eşyle birlikte semt pazarında alışveriş yapan 24 yaşındaki hava Astsubay Üstçavuş Necdet Aydoğdu maskeli 2 kişinin silahlı saldırısında şehit edildi. 24 Kasım 2014, KCK yöneticisi Sabri Ok “Silah bırakmak gündemimizde değil.” dedi. Cemil Bayık, 20 Aralık 2014, “Silah bırakmak ölüm demektir.” dedi diye devam ediyor. 7 Haziran daha yok gündemde, dolayısıyla çözüme kimin ihanet ettiği, kimin etmediği, bu konulardaki hangi ihanetin gündemde olduğu, çok net bu tarihler içerisinde var.

Ben bir daha diyorum, polemik uzamasın diye ayrıntıya girmeyeceğim ama yine Hocamız Mithat Bey'in “Vesayet üzerine bunu yapıyorsunuz.” demesini kabul edemeyiz. 316 vekilimiz firesiz, istisnasız, hep beraber -benim fezlekem var, ben de dâhil- gittik ve dedik ki “Bunların kaldırılması, fezlekelerin kaldırılması, usul ekonomisi gereği de komisyona gelmeden kaldırılması, yargıya verilmesi bir gerekliliktir.” dedik ve hep beraber el birliğiyle teklif ettik.

Yine, bunun dışında Sayın Hocamız ısrarla “Kamuoyu baskısı yok, kamuoyunu siz yaratıyorsunuz, sizin baskınız yaratıyor.” dediler. Yine, ben ayrıntıya girmeden Sevgili Hocamıza ısrarla bir şehit evine ziyarete gitmesini, olmadı bir gazi evine ziyarete bulunmasını tavsiye ediyorum, o zaman görecektir kamuoyu baskısı var mı, yok mu diye, ateşin nereye yaktığını, kimin bu konuda acı duyduğunu herkes görecektir. Dolayısıyla biz Türkiye'nin sadece kazılan hendeklerin arkasından ibaret olmadığını, tüm coğrafyayla beraber bu konuya bakmamız gerektiğini ifade ediyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Turan.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, cevap hakkı istemiştik, siz bana vermediniz, başkasına veriyorsunuz.

BAŞKAN – Cevap hakkı vermiyorum, sırayla gidiyoruz Meral Hanım, burada sıraya göre yazıyoruz.

Bakın, Mehmet Bey de az önce sordu: “Ben gözüktüyor muyum?” diye, gözüktüyor burada ama sıraya göre gidiyoruz.

Sayın Yıldız, buyurun.

HAYDAR ALİ YILDIZ (İstanbul) – Sayın Başkan, Değerli Bakanım, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; ben de sizleri saygıyla selamlıyorum.

Tabii, şu perşembe günü...

MİZGİN IRGAT (Bitlis) – Sayın Başkan, kaçta kadar devam edilecek bu şekilde şimdi sağlıklı mı?

BAŞKAN – Devam edeceğiz hanımefendi.

MİZGİN IRGAT (Bitlis) – Zorluyorsunuz ama yani şu anda...

BAŞKAN – Sayın milletvekili, geneli üzerinde görüşüyoruz, perşembe de görüştük, hâlâ görüşüyoruz geneli üzerinde daha, lütfen...

MİZGİN IRGAT (Bitlis) – Hayır, buradakilerin çoğu hukukçu yani bu, toplam bu işlemi yapmak ne kadar hukuka aykırı...

BAŞKAN – Hani Komisyon üyelerimiz devam ediyor işte, burada hukukçu, devam ediyor.

MİZGİN IRGAT (Bitlis) – Hayır, ara vermiyorsunuz.

BAŞKAN – Öyle, görüşeceğiz.

Sayın Yıldız, buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 22

HAYDAR ALİ YILDIZ (İstanbul) – Sayın Başkanım, ben özellikle son konuşmacı olan Sayın Sancar'dan başlamak istiyorum. Perşembe günü burada İç Tüzük, Anayasa ve hoca sıfatıyla kendisini dinleme nezaketinde bulduk fakat tamamen grubunun görüşlerini yansıtan bir anlayışla bir HDP'li milletvekili olarak konuştular. Dolayısıyla perşembe günü itibarıyla kendi nazarımda tamamen objektifliğini kaybetmiş ve burada şu anda sadece bir Komisyon üyesi veya milletvekili olarak bulunduğunu kendisine hatırlatmak istiyorum. Çünkü kendisine bu anlamda "Hoca" diye hitap edilmesi -elbette ki herkesin kendi takdirindedir ama- bir HDP milletvekili olarak konuşmakla bilimsel objektifliğini kaybetmiştir. Bu anlamda bu çalışmanın da bir darbe girişimi olduğu şeklinde, özellikle Sayın Meral Daniş Beştaş'ın öyle anlaşılıyor ki özel bir propaganda yöntemiyle veya yöntemleriyle Anayasa Komisyonu toplantısını da bir zemin kabul ederek nasıl bir kamuoyu yönlendirme çalışmasına giriştiğini müşahede etmiş bulunuyoruz.

Anayasa Komisyonu toplantısında özellikle perşembe günü burada, yine Sayın Sancar'ın danışmanların toplantıya alınması hiçbir İç Tüzük maddesinde yer almamışken buna rağmen ısrarla o bilimsel ağırlığını koymak suretiyle danışmanların alınmasının daha sonra birtakım provokasyonlara da nasıl zemin hazırladığını hep birlikte gördük.

Şimdi, Meral Daniş Beştaş Hanımın bir özel propaganda yöntemiyle bu Komisyonunda nasıl kamuoyu yönlendirmeye çalıştığını şimdi kendisine ifade edeyim. Bütün organları, devletin bütün resmî, meşru, anayasal organlarını itham ettiler. Sayın Sancar Cumhurbaşkanlığına vesayet makamı olarak ifade etti, bu tam bir kamuoyu yönlendirmedir. Sayın Beştaş'ın, "Kendi yargınızı oluşturduunuz." demesi "AK PARTİ kendi çocuklarını ve kendi milletvekillerini yargılamayacak bir yargıyı oluşturması çalışmasına girmiştir." demesi tam bir kamuoyu oluşturma ve kara propaganda çalışmasıdır. Aynı şekilde CHP'li bir arkadaşın da "Millî irade burada etkisizleştiriyor." demesi yasama organını da itham etmek demektir. Dolayısıyla yetkisini Anayasa'dan alan gerek Sayın Cumhurbaşkanımız Anayasa'nın 104'üncü maddesinin kendisine verdiği yetkileri kullanırken kendisini vesayet makamı olarak itham etmek tam bir kamuoyu oluşturmaktır. Yargının AK PARTİ iktidarının elinde olduğunu Anayasa Komisyonunda ifade etmek aynı şekilde bir kamuoyu oluşturmaktır. Yasama organının etkisizleştirildiği ve bu Komisyonun Anayasa'ya aykırı bir işlem yaptığını savunmak da yine bir kamuoyu oluşturmaktır. Bu gerekçelerin tamamı aslında daha önceki darbeci zihniyetin görüşünü ifade eder. Biz nice akademiisyenlerin "Ordu göreve." diye döviz taşıdığını geçmiş dönemlerden hatırlıyoruz.

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Bir tane göster.

HAYDAR ALİ YILDIZ (İstanbul) – Dolayısıyla, kendi görüşlerinizi, partinizin görüşlerini tamamen ideolojik bir kılıfı demokrasi, özgürlük, hak, basın özgürlüğü gibi kavramlar altında saklayarak burada hangi niyetleri veya bizim niyetlerimizi okumaya çalışmanızı da asla demokratik bulmadığımızı ifade etmek isterim çünkü dünyanın hiçbir demokratik ülkesinde bir siyasi partinin niyetini okumak hiçbir kimsenin, kurumun yetkisinde değildir. Aynı şekilde Cumhuriyet Halk Partisi yetkilisinin de bizim niyet okumamızı, "Sizin niyetiniz aslında budur." demesine de kendisine şunu ifade etmek istiyorum, Komisyon üyesi olarak: AK PARTİ'nin samimiyetini en son sorgulayacak olan CHP'dir. O bakımdan AK PARTİ bugüne kadar...

MURAT EMİR (Ankara) – Neden?

HAYDAR ALİ YILDIZ (İstanbul) – Kanaatlerimi ifade ediyorum. Bizim samimiyetimizi test etmeye buradaki Komisyon üyelerinin, milletvekillerinin hakkı yok, bu samimiyet testini millet yapar. Dünyada taklit edilemeyen tek şey samimiyettir, milletimiz kimin samimi olduğunu, kimin kendi iradesine ve emanetine sahip çıktığını bilir. Burada yapılan, millî iradenin esas alınarak milletvekilleri sıfatıyla bizlerin usul ekonomisi yönünden -gereğince detaylı bir şekilde yazıldığı için tekrar okumayacağım ama- uzun zaman sürecek ve daha önceki siyasi parti başkanlarının dokunulmazlıkların kaldırılmasının talebi üzerine başvuru -Değerli Komisyon Başkanımızın da kaleme aldığı-bütün bu usulî prosedürün uzun sürmesinden dolayı başvuru bir yöntemdir. Yargının kararını hepimiz bekleyeceğiz ama yargıyı, yaşamayı, yürütmeyi ve yürütmenin başında Başkanımızı, Cumhurbaşkanımızı itham ederek vesayet makamı kabul ederek, yetkilerini aştığını kabul ederek kimse burada kamuoyu oluşturmaya, propaganda yapmaya kalkmasın. Burada, anayasal bir faaliyeti, Anayasa'dan aldığımız, İç Tüzük'ten aldığımız bir yetkiyi kullanıyoruz. İnşallah, toplantımız hayırlara vesile olur.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Meral Hanım, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, söz alan bütün iktidar partisi milletvekilleri adımı da anarak çok farklı değerlendirmeler yaptılar.

Sondan başlayayım. Özel bir propaganda yöntemi kullandığım iddiası var. Vallahi özel propaganda yöntemi kullanmak isterim tabii. Yani siyasetçi olarak temel işlevlerimizden biri halkı ikna etmek, kendi siyasetimiz konusunda geniş açıklamalar yapmak ve bu konuda propaganda usulü kullanmak da böyle bir suç falan değil, bu reddedeceğimiz bir şey de değil. Ama bu yöntem nasıl, bundan sonra tabii, daha ayrıntılı değerlendiririz.

Kamuoyunu yönlendirme işine girdiğimizi söylüyor. Vallahi bizim elimizde yüzlerce televizyon, basın-yayın organı ve bir bütün olarak bütün bürokrasi, devlet aygıtı ve dışındaki zengin iş adamları, Mehmet Cengizler herkes bizim elimizde ve bizim talimatımızla hareket etmiyor ve sonuçta, bu konuda kamuoyu yönlendirme işinin maalesef, ister kabul edin ister etmeyin, güçle, iktidarla, doğrudan ilişkili olduğunu ve şu anda iktidar partisinin de bu konuda olan, olmayan yetkisinin dışına çıkarak her türlü müdahaleyi, yönlendirmeyi yaptığı bütün kamuoyunun aslında bilgisi dâhilinde. Yani biz sonuçta, "Alo Fatih"lerden buraya geldik ve dava dosyalarında, 17-25 Aralık soruşturmalarında, iddianamelerinde bunların ne kadar Adalet Bakanlığının, diğer bakanların, Başbakanların soruşturmalara nasıl müdahil olduğunu, nasıl yönlendirdiğini, nasıl yönettiğini, belgeyle ispat edebilecek durumdayız. Yani biz bunu kendimiz böyle

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 23

düşünüp, rüya görüp, gelip burada anlatmıyoruz. Ama kamuoyunu yönlendirme işi konusunda gerçekten hakkınızı yemeyelim yani bu konuda iyi bir yönetim sergilediğinizi de söyleyelim. Gerçekten algı yönetme, algı oluşturma, kamuoyunu tahkim etme hatta. Ya kamuoyunu âdeta üretiyorsunuz. Yani bugün işte, Pelikan Dosyasını dikkatlerden kaçırmak için... Bakalım, akşam başka ne gündem olacak ya da işte, saldırı yapıp sonrasında "Bu saldırıyı başkası planladı." demek de ayrı bir maharet gerektiriyor. Bu konuda çok sayıda uzman çalıştırıldığını biliyoruz, inanıyoruz.

Diğer yandan, yani kara propaganda falan... Emin olun, burada söylediğimiz her sözün tanıklığını, belgesini, bilgisini sunabilecek durumdayız. Biz bir kara propaganda falan yapmıyoruz ve hangisi kara propaganda, konuşan milletvekili arkadaşımız bize söyleyebilir. Yani bu konuda kara propaganda yapıyorsunuz desin, biz aksini ispat edelim. Yani iddia sahibi iddiasını -ceza yargılamasında bile- ispatlamak zorunda. Sadece "Kara propaganda yapıp." deyip işin içinden çıkamaz tabii. Biz burada propaganda falan yapmıyoruz, tümüyle gerçekleri ifade ediyoruz.

"Yasamanın işlevsizliği, yargıyı yönetiyorsunuz." sözlerime de yanıt verildi. Yani buna yanıt verilmesini beklemezdim doğrusu. İnsan birazcık da düşünür yani. Hani benim milletvekillerim, başka önemli yetkililer, bakanlar bunu itiraf etmişken, bu Anayasa Komisyonunda bunu reddetmenin hiçbir manası ve ehemmiyeti yok. Yani sonuçta Burhan Kuzu, bir de çok cinsiyetçi bir dille: "Oğlan bizim kız bizim." dedi. Hani bunu biz söylemedik. Yani başka bir milletvekili de çıkıp dedi ki: "Ya, şu anda yargı bizde, yürütme bizde, yasama bizde, yasama hangi istediğini bize yaptırabilir." dedi ve işin ilginç tarafı doğru da söylüyorlar. Biz, o doğru söylediklerini reddetmiyoruz. Şu anda yasama organında bizim sunduğumuz hangi kanun teklifi geçmiş, muhalefetin sunduğu hangi Meclis önergesi iktidar partisinin oylarıyla reddedilmemiş, hangi önergemiz orada -komisyonda ya da yasama organında- dikkate alınıp değerlendirilmiş? Yani insaf, el insaf demek istiyorum. Hiç mi muhalefet doğru bir şey söylemiyor? Bu kadar kanun çıkarılıyor, yani ülkeyi kanun fabrikasına dönüştürdük ve Türkiye tarihinin hiçbir döneminde kanunlarla bu kadar hızlı değişiklik yapıldığı bir dönem yoktur. Yani değiştiriliyor, bir yıl sonra yeni bir ihtiyaç beliriyor, yeni bir talimat veriliyor, yeni bir engel çıkıyor, tekrar kanun değişiyor ama muhalefetin o konuda söylediği hiçbir söz, hiçbir önerge dikkate alınmıyor. Yani yasama, yargı, yürütme sizde derken, biz bunu istediğimiz ya da alkışladığımız için söylemiyoruz. Bu konuda tam anlamıyla bir hükümler ilan ettiğinizi söylüyoruz ve bu konuda yargının verdiği kararlara, yargının imza attığı hükümlere bakarsanız ne kastettiğimizi anlarsınız.

Şimdi, diğer yandan, Sayın Petek, benim "eşkiya" ve "ikiyüzlülük" kavramlarına itiraz etti. "Eşkiya" sözlüğe bakarsanız aslında siyasi bir kavram. Öyle ben kimseyi aşağılamak için "eşkiya" demedim. "Eşkiya"nın savunusunu yapabilirim. O gece milletvekillerimize, 150 kişinin 7 kişiye saldırısının eşkiyalık olduğunu söyledim, bir kez daha söylüyorum. "İkiyüzlülük" dedim, "ikiyüzlülüğü" bir daha söylerim. Ama siz "alçak" ve "rezil" kavramı arkasında durabilir misiniz? Yani bu gerçekten siyasi üslupta var mı? "Şerefsiz" kavramı, "rezil" kavramı, "alçak" kavramı, siyasi lügatta bu kavramların hiçbir yeri yoktur. Ben bir olay üzerinden ve asla buradaki hiç kimseyi itham etmeden, bu işi yapanlar ve arkasında duranları böyle niteledim çünkü gerçekten Mecliste asla olmaması gereken görüntülere tanıklık ettik. Buradaki yayınları izlediğinizi iddia ediyorsunuz, Genel Sekreterlik, Meclis Başkanlığı... Bir de o gece hiçbir televizyonun yayınlamadığı, hiç kimsenin ağzına almaya cesaret edemediği görüntüleri de izleyip gerçekten nedir onun adı, onu hangi kavramla, hangi siyasi ve hukuki kavramla niteleyebiliriz? Bunu beraber tartışmaya hazır olduğumuzu söyleyebilirim.

Yani diğer açıdan, usul ekonomisi ve benzeri kamuoyu oluşturma sözlerime yönelik de yanıtlar verildi. Yani bu konuda kamuoyu oluşturma... Elimde şu anda on ayrı makale var, uluslararası düzeyde isimler de var, bizim ülkemizden de var. Yani kamuoyunun nasıl oluşturulduğunu, egemenlerin, muktedirlerin, yönetenlerin, bu konuda nasıl bir rol sahibi olduğunu milletvekilleri olarak burada en iyi bizim bilmemiz gerekiyor. Bu konuda kendiniz çalıp kendiniz oynuyorsunuz. Kamuoyunu oluşturuyorsunuz, sonra diyorsunuz ki: "Kamuoyu baskısı var, bunu yapmak zorundayız."

Yani size 2010 tarihli... Bir de vesayet makamına ilişkin bir şey vardı, Cumhurbaşkanı vesayeti. Yani bunu kendisi söylüyor zaten. Sayın Cumhurbaşkanı her fırsatta kendisinin iktidar üzerindeki, ülke üzerindeki vesayetini ifade ediyor. Ne diyor? Kaymakamlara diyor ki: "Siz mevzuatı bir tarafa bırakın." Cumhurbaşkanı değil hiç kimse, hiç kimseye -demokratik bir ülkeysek eğer, hâlâ o iddiamız devam ediyorsa- mevzuatı bir tarafa bırakın diyemez. Cumhurbaşkanı'nın cezadan, suçtan, mevzuata uymamak gibi bir lüksü mü var? Böyle bir şey olamaz. Kendisi bunu söylüyor. Sonra başkanlığı fiilen dünyada hiç kimsenin sahip olmadığı, olmayan yetkileri kullanıyor ve sonra "Ben sistemi değiştirdim, artık, Anayasa'daki sistem değişmiştir." diyor zaten. Yani vesayet makamı konusunda başka bir şey var mı? Bir gün diyor ki: "Dolmabahçe mutabakatı yoktur." Hükümet yanıt veriyor. Hükümeti azarlıyor, ertesi gün vazgeçiliyor. İşte, Davutoğlu açıkladı: "Çözüm süreci 2013 koşulları oluşursa dönülebilir." diye. Hemen akşamında başka bir toplantıda "Böyle bir şey söz konusu değildir." dedi -aynı cümleleri hatırlamıyorum- hemen diğer gün Davutoğlu, Sayın Başbakan yine tümüyle 180 derecelik dönüş yapmak zorunda kaldı. Vesayet makamı demek az kalıyor; tek insan, kişi. Diyor ki: "Bu ülkenin tüm kararlarına, tüm her şeye ben karar vereceğim." Vatandaşlıktan çıkarmayı gündeme koydu. Sayın Adalet Bakanı burada, hemen ertesi gün açıklama yaptı, "Bu konuda hazırlıklara başlayacağız." dedi. Yani oradan, saraydan, Cumhurbaşkanı'ndan bu konuda bir düzenleme yapalım diyor, anında o konuda hazırlıklar başlıyor. Yani bu konuda söyleyecek binlerce örnek var.

Şeyle bitireyim, dokunulmazlıklarla ilgili Sayın Cumhurbaşkanı'nın 28 Temmuz 2010 Kütahya referandum mitinginde yaptığı bir konuşmadan küçük bir alıntı var, nereden nereye gelmiş, onu bir dikkatinize sunmak istiyorum: "Benim dokunulmazlığı kaldıracağımın sözünü verdiğimi söylüyorlar. Dürüst olun dürüst! Benim programıma bakarsan dokunulmazlıkla ilgili düşüncemizi orada görürsün. Orada ne yazar? Tüm 657'ye tabi olanlar, yargı, silahlı kuvvetler, tüm memurlar, aynı şekilde milletvekilleri, hepsinin dokunulmazlıklardan arındırılması hâlinde 'evet'. Bizim düşüncemiz bu ama kalkıp da siyasetçiye dokunulmazlığı kaldır, ondan sonra

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 24

da git, siyasetçiyi birilerinin eline mahkûm et. Kusura bakma, bunun altında hangi tezgâhın yattığını biz çok iyi biliriz. Onun için, bu oyuna bizler gelmedik, gelmeyiz. Şimdi diyoruz ki: Gelin en büyük dokunulmazlığı kaldıralım, gelin önce 12 Eylül Anayasası'yla dokunulmazlık zırhına bürünenlerin dokunulmazlığını kaldıralım. Milletvekili dokunulmazlığını ağızlarına sakız yapanlar, yedi buçuk yıldır muhalefet yapmak adına başka tek cümle üretemeyenler şimdi 12 Eylülcülerin üzerindeki dokunulmazlık zırhının kalkmasına 'hayır' diyorlar." İşte, gerçekten ortada büyük bir tezgâh var, büyük bir hazırlık var ve bu hazırlığı yapanların başında da bu sözleri sarf eden kişi geliyor diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Bakan Bey'in talebi var. İç Tüzük gereği biliyorsunuz...

Sayın Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Görüşmelerimizin hayırlı, verimli ve başarılı geçmesini diliyorum.

Tabii, geçen hafta Anayasa Komisyonumuzun görüşmeleri sırasında yaşanan olumsuz görüntüleri de burada şiddetle ve nefretle kınadığımı ifade etmek isterim. Gerçekten, komisyonlar herhangi bir konunun enine boyuna tartışıldığı, olgunlaştırıldığı, eksikliklerinin tamamlandığı, yanlışlıklarının giderildiği uzman çalışması yapmaktadır ama maalesef geçen haftaki görüşmeler sırasında burada hem milletvekillerimize yakışmayan bir üslup, tartışma, itişme, kakışma yaşandı hem de orada bazı milletvekili danışmanları bu şiddetin içinde yer aldılar.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır almadılar.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bırak şimdi, ben kanaatimi söylüyorum. (Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, dinleyelim, kesmeyelim lütfen.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ya ben bir kanaatimi söyleyeyim.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen... Herkes konuştu arkadaşlar, ne oluyor? (AK PARTİLİ ve HDP'li milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler ve birbirleri üzerine yürümeler)

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Kimsin sen ya!

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Sen kime vuruyorsun? Başkan, müdahale eder misin "Vururum" dedi.

BAŞKAN – Arkadaşlar, herkes konuştu, tahammülle dinledik, lütfen... Sessiz olalım!

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Kime vuruyorsun? "Vururum" ne demek?

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Terbiyesiz!

BAŞKAN – Sükûnetle... Sükûnetle... (Gürültüler)

Arkadaşlar, herkes sakin olsun.

Sayın Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, benim geçen hafta yaşanan olumsuzluklar üzerine... (Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, bakın herkes istediği kadar konuşuyor sırayla. Provokasyon yapmayın. (Gürültüler)

Arkadaşlar, sakin olun... Arkadaşlar sakin olun...(Gürültüler)

Oturumu kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.35

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 25

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 18.49

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Reşat PETEK (Burdur)

SÖZCÜ: Abdurrahman ÖZ (Aydın)

KÂTİP: Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri, değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlar; 26'ncı Dönem 8'inci toplantının İkinci Oturumunu açıyorum.

Arkadaşlar, Komisyonumuza verilmiş bir teklif var, Anayasa değişikliği teklifi. Daha önceki bütün tekliflerde olduğu gibi, başka komisyonlarda da olduğu gibi, bu teklif bu Komisyonunda görüşülecek. Ancak bunun zamanıyla ilgili belki, işte şu zaman mı, bu zaman mı konuşulabilir ama bu teklif bu Komisyonunda görüşülecek ve Komisyonumuz görevini yapacak. Burada Komisyonumuzun görevini yapması yönünde buradaki, başta Komisyon üyesi arkadaşlarımız ve onlarla beraber bu Komisyonu takip etmek için gelen milletvekili arkadaşlarımız ellerinden gelen gayreti göstermesi lazım.

Bakın, ne güzel, konuşurken -yani ufak tefek tabii ki değerlendirmeler, satışmalar olur- tolere ederek devam ediyorduk. Tam Bakan Bey konuşmaya başladığı zaman birden alevlenen bir tablo ortaya çıktı. Lütfen hepimiz sınırlarımıza hâkim olalım. Burada, metin üzerinde isteyen istediği kadar konuşabiliyor, tartışabiliyor, eleştiri yapabiliyor; bunları sükûnetle dinleyelim. Cevap vermek gerekirse hepimiz söz alıp cevap verebiliriz. Bu konuda farklı bir tavrımız, tutumumuz başından beri, perşembe gününden beri olmadı. Aynı tavır, tutumu sürdürüceğim. Söz isteyen her arkadaşta söz vereceğim, vermeye gayret göstereceğim, başta, tabii, Komisyon üyelerimiz olmak üzere. Ama bu şekilde bir tablonun Parlamento'ya da Komisyonumuza da yakışmadığını baştan ifade edeyim. Hepimiz bu konuda azami bir dikkat, bir hassasiyet göstermek mecburiyetindeyiz.

Bakan Bey'in konuşması vardı, tekrar talebi var mı bilmiyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Talebimiz var önce.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Bir müsaade eder misiniz? Meral Hanım'a söz vereyim.

Meral Hanım, buyurun.

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Fiziki şartların elverişsizliği nedeniyle Komisyon çalışmalarının tatil edilip edilmemesi hakkında görüşmeler

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, demin, toplantı arasında da ifade ettik, gerçekten şu anda gergin bir ortam ve fiziki koşullar -bir kez daha söyleyelim- ciddi nefes alamayacak durumdayız. Sadece biz değil, siz de öylesiniz. Yani bu koşullarda sağlıklı bir tartışma yürütmemiz mümkün değil. Perşembe günü de öyle olmuştu, o zaman da biz "Devam edebilir." demiştik ama şimdi bütün partilerde, istesek de istemesek de tasvip edilmeyen görüntüler ortaya çıktı ve yaralanmalar var yani bir gerilim var, herkesin sınırları gergin. Yani bu koşullarda sağlıklı bir tartışma yürütemeyiz kanaatindeyiz biz grup olarak, parti olarak. Yani bugün bu toplantının ertelenmesini öneriyoruz. Yani resmî olarak bütün arkadaşlar adına söylüyorum. Sonra karar verelim bir tarihe, tekrar bir araya gelelim. Yarın da olabilir, hiç sorun değil. Ama bugün, bu koşullarda, şu anda salon tıklım tıklım, adım atacak yer yok. Yani her şeyden önce Genel Kurul devam ediyor, kanunlar geçmeye devam ediyor. Yani partilerin neredeyse, gruplarının üçte 1'i, üçte 2'si burada. Yani bu şekilde neyi yetiştiriyoruz, anlamadım. Yani ara verelim önerisini tekrar ediyorum.

BAŞKAN – Peki, o zaman isterseniz diğer partilerden arkadaşların da görüşlerini alalım, bu konuyla ilgili bir karar verip devam edelim.

Bülent Bey, buyurun.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan, sadece bu konuyla ilgili görüşlerimizi paylaşacağım. Görüşmeler devam edeceği zaman ileriki tarihlerde bununla ilgili de diğer konularla ilgili düşüncelerimizi söyleyeceğiz.

Yani biraz önce yaşanan olaylar gerçekten ne Komisyonunda ne de Parlamento çalışmalarında kabul edilebilecek bir şey değil. Meselenin sorumlusu şudur, budur tartışmasını bir tarafa bırakıp her şeyden önce akliselimle, sağduyuyla, suhuletle konuya yaklaşmak lazım. Bu bir inatlaşma meselesi olmaz. Bir Anayasa değişikliği görüşüyoruz, Anayasa'ya bir geçici madde eklemeyi görüşüyoruz. Doğal olarak burada her milletvekilinin ve her grubun farklı görüşleri var. Konunun özelliği nedeniyle, milletvekillerini doğrudan ilgilendirmesi nedeniyle gerilim zaman zaman yükselbiliyor ama görüşüyoruz ki bugünkü toplantıda -geçen hafta da bir benzerini yaşadık, bugün daha ağırını yaşadık- gerilimin yükselmesinin ötesinde yaşanan şeyler var. Yani aynı şeyleri tekrar ederek burada daha rahatsız edici, sonradan "Keşke..." diyeceğimiz bir tabloyu yaratmayalım.

Hepimiz milletin verdiği yetkiyle buraya geldik. Bu Komisyon çalışması yürür biter. Yani ne kavgayla bir komisyon çalışması durur, önlenir, ne de verilen bir teklif, teklif sahipleri geri çekmediği sürece ya da görüşülüp sonuca bağlanmadığı sürece görüşülecektir. Yani kavgayla bunun görüşülmesinin önlenmesi mümkün değil. Bunu herkes biliyor. Yani burada bunun aksini söyleyen bir grup ya da milletvekili arkadaşımız yok.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 26

Ancak bir başka tablo var, biraz önce yaşadığımız olaya baktığımızda iki önemli nokta var: birincisi, görüşmelerin bu ruh hâliyle devamı hâlinde yeni sıkıntılarla karşı karşıya kalma ihtimalimiz var, bu hoş değil, arzu edilir bir şey değil; hep beraber kalmamak için elimizden geleni yapacağız, yapmamız lazım ama en doğru yöntem bugün bu görüşmeleri ertelemektir. İkinci önemli problem, sadece yeni bir şeylerle ilgili konu değil yani bir tehdit algısıyla "Bunu erteleyelim." demiyoruz, başka bir şey var. Bu moral iklimi içerisinde Komisyonun arzu edilen verimlilik içinde çalışması da mümkün değil.

Gerekli önlemleri -yine, bugün saat birde sizinle bir araya geldik- tekrar, grup sözcüsü olan arkadaşlarımız, komisyon sözcüsü grupların sizlerle bir araya gelir; yeniden bugün de oturur değerlendiririz, ele alırız ve daha sağlıklı bir ortamda hepimizin katkısıyla çalışmalara devam ederiz. Ben de bu çerçevede, bugün en azından çalışmanın ertelenmesi gerektiği düşüncesindeyim. Gruptaki arkadaşlarımız da Komisyon üyesi arkadaşlarımız da bu düşüncede.

BAŞKAN – Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, Sayın Bakan, Komisyonumuzun değerli milletvekilleri; ben esasen kavga çıkmadan hemen önce de, Sayın Bakandan sonra o ana kadarki siyasi değerlendirmelerle ilgili söz istemiştim ve aslında o çerçevede bir konuşma yapacaktım fakat geldiğimiz nokta itibarıyla onlarla ilgili düşüncelerimi paylaşmayı atıya terk ediyorum şimdilik. Bir sonraki toplantıda veya devam edeceksek, devam ettiğimiz takdirde ifade ederim. Fakat özellikle kavga da çıktıktan sonra "Şu an bu toplantıyı erteleyelim mi yoksa devam mı edelim?" noktasında, bir defa biz ne perşembe günü ne bugünkü olayların hiçbirini Gazi Medisimize yakıştıramıyoruz. Bizler Türk milletinin vekilleriyiz ve milletvekili sorumluluğu içerisinde toplumun da tamamına örnek olacak çerçevede burada kavgasız, sadece düşüncelerimizi birbiriyle çarpıştırarak bir müzakere yürütebiliriz, doğrusu da budur ve Anayasa Komisyonu bu dönemde 8 toplantı gerçekleştirdi, burada pek çok mesele görüştük; bunların hiçbirinde kavga çıkmadı, milletvekili dokunulmazlığına ilişkin her iki günlük toplantının sabahında, öğleninde, akşamında kavgayla bu araya girilmesi, neticeye bağlanması da milletimiz tarafından bence endişeyle, üzüntüyle takip edilmekte. Bunu da özellikle dikkatinize sunmak isterim.

Şimdi, bu Komisyon çalışmaları öyle ya da böyle nihayete erecek. Artık bir değerlendirme, bir takdir... Biz çoğunluğun takdirine bu çerçevede uyarız. Bugün devam edilecek denirse bugün devam edilmesinde de bizim için bir sakınca yoktur. Şu anki ortamın gerginliğini hafifletebilmek adına bir serinleme süresi verilsin, yeniden, Sayın Tezcan'ın söylediği gibi, siyasi parti temsilcileri bugünü de değerlendirmek suretiyle toplantıların bundan sonraki seyrine ilişkin yeniden bir suhulet ortamı oluşturmaya matuf bir toplantı yapsınlar, sonrasında devam edelim denirse, biz ona da uyarız Milliyetçi Hareket Partisi olarak. Ama herkesi yeniden suhuletli ve itidali davranmaya davet ediyorum Milliyetçi Hareket Partisi olarak ve Türk milletine ve onun vekilliğine yakışır bir sorumluluk içerisinde davranmayı naçizane tüm milletvekillerimize tavsiye etmeyi bir borç biliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Abdurrahman Bey, buyurun.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım; Komisyonumuzun üyesi değerli arkadaşlar ve milletvekili arkadaşlarımız; tabii, üzüntü verici bir olay yaşadık. Bizler milletvekilleri olarak buraya insanımızı temsilen geldik ve milletvekilliği görevimizi yapıyoruz. Bizim düşüncemiz; perşembe günü benzer bir olay oldu, toplantı ertelendi, bugün benzer bir olay oldu, toplantı ertelendi; Anayasa Komisyonunun çalışmasına engel olacak şekilde ve bu bir yöntem oluşturacak şekilde bir tarz olmamasını diliyorum.

Ben ortamın çalışmaya müsait olduğunu düşünüyorum. AK PARTİ Grubu olarak çalışmaya devam edilmesini teklif ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; tabii, Komisyonun çalışıp çalışmaması konusunda benim kanaat beyan etmem doğru olmaz, bu Komisyonumuzun takdirindedir, sizin kararınıza ben uyacağım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Turan, buyurun.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; az önce ortaya çıkan tablodan biz de çok rahatsızız. Medisin mehabetine yakışmayan, normal insan ilişkilerinde olmaması gereken bir tabloyla karşılaştık, üzgünüm. Ancak biliyorsunuz, saatlerce Komisyon çalışmalarına devam etti. Cevap verme zorunluluğu hasil oldu; cevap verdik, cevap aldık, karşılıklı değerlendirmeler oldu, çok da keyifle takip ettik. Bize göre çok -tırnak içerisinde- absürt olan görüşmeleri bile burada keyifle dinledik, takip ettik, cevap vermeye çalıştık. Ancak Sayın Bakanın konuşmasının daha ilk birkaç cümlesinde, ilk dakikasında bir provokasyonla karşı karşıya kaldık. Ben bunun bilinçli olduğunu düşünüyorum, bilerek yapıldığını düşünüyorum. Medisin teamülleri açısından bakıldığında komisyonların çalışmalarına ara verme usulleri İç Tüzük'te bellidir. Yoksa her kavgadan sonra üç gün kapatırız, beş gün kapatırız tarzı, Medisi zamanla çalışmaz hâle getirebilir, biz de çalışmak için buradayız. Biz sözüme güveniyoruz, sözüme arkasındayız. Sözü'nün kuvvetli olduğunu düşünenler şiddete başvurmazlar diye düşünüyorum. Biz AK PARTİ Grubu olarak tüm bakış açımızla değerlendirdik, görevimizin, işimizin başındayız. Sakince, suhuletle Komisyonun devam etmesinden yanayız.

Tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, bu konu üzerinde görüşler...

EROL DORA (Mardin) – Evet.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 27

BAŞKAN – Meral Hanım söyledi, her partiden birer görüş...

Erol Bey, buyurun.

EROL DORA (Mardin) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; ben de öncelikle hepinizi selamlamak istiyorum.

Biraz önce Grup Başkan Vekili -belirttiği gibi- burada oluşan olayların bilinçli olduğunu söyledi, bunu kabul etmemiz mümkün değildir. Biz bütün hazırlığımızla buraya gelip Anayasa Komisyonunda kendi görevlerimizi yapmaya çalıştık ve birçok değerlendirmeler yapıldı üyelerimiz tarafından, siz de buna şahit oldunuz. Aniden gelişen bir olay oldu. Şimdi, tabii ki bu sınır içerisinde, bu psikoloji içerisinde tekrar devam edilmesini biz uygun görmüyoruz. Yani buraya bizim geliş amacımız buna devam etmekte, biz buna da hazırlıklıyız bütün iddialarımızı ortaya koyma noktasında ama şimdi böyle büyük bir kavgadan sonra, bu psikolojiyle, bu sinirle... Günler var yani bizim amacımız bu yasayı işte bugün de erteledik... Yarını da var bunun, yarın da bu toplantıya devam ederiz.

Dolayısıyla, insanların psikolojik anlamda daha rahat olabileceği ve bu anlamda da bugünkü olayları da içine alabilecek şekilde grup başkan vekillerinin de bu olayları kendi aralarında değerlendirerek gerçekten bütün partilerin biraz önce de sizlerin de ifade ettiği gibi... Zaten konuşmalar konusunda herhangi bir kısıtlama da konmamıştı, herkes demokratik bir atmosferde kendi görüşmelerini ileri sürebilir.

Tabii ki bu, bütün milletvekillerini ilgilendiren bir konudur, aslında bu Türkiye'nin geleceğiyle ilgili bir konudur, böyle münhasıran milletvekilliği dokunulmazlığıyla değerlendirilmemesi gereken bir meseledir bu, aynı zamanda politik, siyasi bir meseledir. Yani şu anda zaten karma komisyon çerçevesinde dokunulmazlıklar Anayasa'ya mız gereğince, asıl maddeleri gereğince kaldırılabilir. Biliyorsunuz, dokunulmazlık muvakkattir yani geçicidir. Yani karma komisyona alıp çoğunluğu gereğince AKP bunu Meclisten de geçirebilir fakat netice itibarıyla böyle geçici bir madde hazırlanmıştır. Anayasa'ya aykırı olarak biz de... Bu anlamda Anayasa'ya aykırılığını ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırılığını ve siyaseten de bunun sonuçlarının olacağını söylemek istiyorum, bunu açmak istiyorum.

Yani bugün Türkiye'nin itibarı... Bugün Türkiye'nin Avrupa Birliğiyle vize muafiyeti için süre almaya çalıştığı bir dönemde, tam müzakerelerin devam ettiği bir dönemde... Hepimiz bu ülkenin vatandaşlarıyız ve hepimiz Türkiye'deki 78 milyonu temsil eden vekilleriz yani burada vekil olan herkes bütün Türkiye'yi temsil etmektedir. Dolayısıyla, kutuplaşmaların da olmaması adına, geleceğimizin daha demokratik olması anlamında, daha çağdaş, demokratik anayasaların yapılması anlamında da düzenlemeler yapabilmemiz için de...

Benim kişisel görüşümdür bu tabii ki, muhtemelen partimiz de buna katılıyor, ben bugün de Sayın Başkana ifade etmişim: Yani şimdi, Anayasa'mızın asıl maddeleri dururken, karma komisyon çerçevesinde dokunulmazlığın kaldırılması durumu varken hem kendi Anayasa'mızda... Zaten gerekçelerde de belirtildiği gibi "Efendim, bu sekiz ay sürecekmiş..." Şimdi, insanların... 40'ıncı maddesinde de görülmektedir, Anayasa'nın değişmez maddeleri de burada ihlal edilerek -2'nci madde, biliyorsunuz bu değişmez bir maddedir yani Anayasa'nın değişmez maddeleri vardır- buna da aykırı davranarak, Anayasa'mızın aykırı maddeleri ve İç Tüzük'ümüzün de aykırı maddelerine dayanarak, alalece böyle bir geçici madde getirilerek... Aslında Türkiye'nin demokrasisine, bir hukuk devleti olma durumuna ve Kopenhag Kriterleri'ne de tamamen aykırıdır. Yani demek ki burada Anayasa'mızın bir geçerliliği yoktur. Bütün bunları da belirterek daha ciddi bir şekilde değerlendirmek anlamında bugün toplantımıza ara verilmesi gerektiğine inanıyorum ve benim, AKP'ye önerim de şudur: Madem Anayasa'mızın asıl maddelerinde dokunulmazlıklar kaldırılabilir -Anayasa gereğince- o zaman niye bu kadar tartışmalara mahal verecek böyle geçici bir madde getirmekteyiz? Bu, ülkemizin demokratikleşmesine katkı sağlamayacaktır. Gerekçesinde de zaten belirtildiği gibi bu değişiklik HDP'ye münhasıran getirilmektedir. Şimdi, burada sayın AKP sözcüleri...

BAŞKAN – Yani erteleyip ertelememeyi konuşuyoruz şu anda.

EROL DORA (Mardin) – Evet.

Yalnız, burada kamuoyunun bilmesi gerekiyor. Yani şimdi, siz diyorsunuz ki: "CHP de MHP de bunu desteklemektedir. Dolayısıyla, 'Bütün partileri kaldırın.' dediler o açıdan bunu getirdik." diyorsunuz ama burada gerekçesinde de belirtildiği gibi HDP'ye yönelik bir geçici maddedir bu. Dolayısıyla, bana göre bu kanun teklifini çekin. Normal Anayasa prosedürü gereğince bütün partiler madem anlaşığına göre bundan neden çekiniliyor? Neden insanların yargılanma hakları, savunma hakları kısıtlanıyor?

Bu anlamda, ikincisi, burada da bugün tasvip etmeyeceğimiz hadiseler vuku bulmuştur. Dolayısıyla, bu psikolojide bu toplantının burada ülkenin kaderini, bütün milletvekillerinin kaderini, temel hak ve özgürlüklerini temel alan, ilgilendiren bir konuda alalece bu psikolojide bu toplantının devam etmemesi noktasında görüşlerimizi sayın heyetinize, sayın Divanınıza belirtmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Arkadaşlar, bu konuda Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimizin oy hakkı yok İç Tüzük'ümüze göre, sadece Komisyon üyeleri bu konuda karar verecekler. Görüşler ortaya çıktı, önce bir karar verelim.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Oylama öncesi ben bir iki cümle söyleyeceğim.

BAŞKAN – Ben bu konuyu oya sunacağım Hocam müsaadenizle.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ama farklı bir şey söylenecek.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyona : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 28

BAŞKAN – Oya sunuyorum Hocam, konuştuk ama yani ilave bir şey, gerekçe söyleyebilirsiniz ama biliyoruz gerekçeleri. Oya sunuyorum, sadece Komisyon üyesi arkadaşlarımızın oylarını rica edeceğim.

Komisyon üyelerinden “Toplantıyı tatil edelim, başka bir gün yapalım.” diyen arkadaşlar... “Komisyona devam edelim, toplantıya devam edelim” diyen arkadaşlar... Toplantının devamı yönünde karar verilmiştir.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1028)

BAŞKAN – İkinci oturumdan görüşmelerimize devam ediyoruz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Şimdi, Garo Bey, söz hakkı Sayın Parsak’ taydı.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan, Grup Başkan Vekili provokasyondan bahsetti, direkt şahsımı hedef aldı, cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Parsak’a, Komisyon üyelerine söz hakkı veriyorum ben.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan, bakın, laf atma hakkı var mı yok mu?

BAŞKAN – Arkadaşlar, bakın, burada birçok milletvekili var. Bunların hepsine söz... Komisyon üyelerinden öncelikle devam edeceğiz, lütfen.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır, bakın, üyeler konuşurken laflar atıldı burada. Bakın, Sayın Bakan konuşurken “Danışmanlar şiddet uyguladı.” dedi, ben yalnızca “Hayır, şiddet uygulamadılar.” dedim. (Gürültüler)

BAŞKAN – Bu konu konuşuldu, Komisyon üyesi arkadaşlarımızla da toplantı öncesi o konuyu konuştuk, lütfen.

REŞAT PETEK (Burdur) – Garo, söz verilmeden konuşma.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri; ben hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bir önceki oturumda görüşlerimi açıklamaya başladığımda meydana gelen olaylar nedeniyle maalesef arzu etmediğimiz nahoş görüntüler yaşandı. Türkiye Büyük Millet Meclisinin mehabetine, saygınlığına uygun düşmeyecek görüntüler ortaya çıktı. Ben bu vesileyle ortaya çıkan görüntüleri, kimin haklı-haksız olduğu değerlendirilmesine zerrece girmeksizin şiddetle kınadığımı buradan ifade etmek isterim. Umarım ki bundan sonraki müzakereler sırasında Komisyonun görüşmelerinde sadece görüşler yarışır, görüşler ileri sürülür, bunun tartışması yaşanır. Bunun dışında bir tartışma Komisyonumuza da Parlamentomuza da yakışmaz.

Ben sözlerime başlarken hem Hükümetimize dönük eleştirilere, Sayın Başbakanımıza, bakanlarımıza, yargıya dönük, şahsımıza dönük eleştirilere bir cevap verme hem de bazı değerlendirmeler hakkında görüşümü ifade etme ve Anayasa’ya aykırılık konusundaki kanaatimi paylaşmak için söz almıştım. İzninizle bunlara kısa kısa değinmek istiyorum.

Tabii, şu anda görüşülen teklif nedeniyle bazı soruşturmaların açılıp, dosyaların çoğaltılıp doğrudan Adalet Bakanlığına, Parlamenteoya gönderilmesi şeklinde bir çalışma, bir talimat verildiği yönündeki görüş çok net, tartışmasız bir şekilde gerçeğe dayanmayan bir yaklaşımdır. Kimse böyle bir talimat vermemiştir, vermesi de söz konusu değildir. Bunlar, tamamıyla cumhuriyet savcılıklarının Anayasa ve yasalar çerçevesinde yürüttükleri soruşturmalardır. Sadece, Adalet Bakanlığına geldiği zaman biz bunları Başbakanlığa gönderiyoruz, Başbakanlık da bunları Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına göndermektedir. Komisyonun böyle bir düşüncesi varsa o zaman şu yapılabilir: Türkiye Büyük Millet Meclisinde olan dosyalarla ilgili sadece bu yapılabilir, o da mümkündür. İlle Adalet Bakanlığında veya Başbakanlıkta bekleyen dosyalar bu işin içindedir diye de bizim bir şeyimiz yok, bu tamamıyla Komisyonun takdirinde olan bir konudur. Kimsenin dosyaları çoğaltma gibi bir gayreti, çabası kesinlikle söz konusu değildir. Bu, Hükümetimize, Bakanlığımıza dönük açık bir iftiradır; bunu özellikle ifade etmek isterim.

Tabii, yargının içerisinde farklı düşünen insanlar yok mudur, vardır, bunu kimse gizleyemez, herkes de bir şekilde değerlendirme yapıyor. Anayasa’ımızın 138’inci maddesi, hâkimlerin görevlerinde bağımsız olduğunu, görevlerini yaparken Anayasa, kanun ve hukuka bağlı bir vidadani kanaatle vazifelerini yapacağını açıkça ifade etmektedir. Doğru olan, Anayasa, kanun ve hukukla bağlı hareket etmek, bunun dışındaki bütün bağlılıkları reddetmektir. Biz, Hükümet olarak, bu noktada, AK PARTİ Grubu olarak da yargının Anayasa’ımızın öngördüğü bu çizgi içerisinde vazifesini yapması için adalet politikalarını oluştururken gerekli adımları her zaman samimiyetle atma gayreti içerisinde olduk. Geçmiş dönemde yapılan Anayasa referandumu çerçevesinde yapılan değişiklikler bu açıdan son derece önemli değişiklikleri ortaya koymuştur; HSYK’ya Teftiş Kurulu bağlanmıştır, eskiden doğrudan Adalet Bakanlığına bağlıydı, şu anda Adalet Bakanlığının Teftiş Kuruluyla doğrudan bir talimat verme yetkisi söz konusu değildir; doğrudan seçim getirilmiş, farklı kaynaklardan pek çok üyenin doğrudan seçimine imkân veren düzenlemeler yapıldı. Bu konuda biz takdir edilecek adımları attık, bunda hiç kimsenin şüphesi olmasın. Buna rağmen olumsuzluklar yok mu? Biz de bu olumsuzluklarla mücadele ediyoruz, bundan sonra da mücadele etmeye devam edeceğiz.

Yasama, yürütme ve yargı birbirinden ayrıdır. Yargımız bağımsızdır, ne yasamanın emrindedir ne de yürütmenin emrindedir ancak yargı, yasamanın çıkardığı yasalar çerçevesinde vazifesini ifayla mükelleftir. Bunun dışında, başkalarının yaptıkları bazı değerlendirmeleri bağlamından kopararak değerlendirdiğinizde farklı sonuçlar ortaya çıkar. Yani hem Galip Ensarioğlu’nun hem Burhan Kuzu Hocamızın açıklamalarını ben de çok detaylı bir şekilde okudum. Onlar, başkanlık sistemi tartışmalarında, bugünkü yapının, yasama-yürütme ilişkisinde esasında yasama ve yürütmenin birbirinden tam ayrı, birbirine karşı tam bağımsız olmadığını

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 29

çünkü iktidar olmak için yasama çoğunluğunu arayan Anayasa'nın yasama ile iktidarı bütünleştirdiğini, iktidarın çoğunluktan çıkıp çoğunluğun güvenine dayandığını, bu nedenle de tam bir bağımsızlığın olmadığını, bugün daha güçlü bir yapı olduğunu, oysaki başkanlık sisteminde yasamanın, yürütmenin birbirinden tam ayrı, birbirine karşı tam bağımsız olduğunu, yürütmeye bağımlı veya yürütmeye bütünsel veya yürütmenin emrinde bir yasama olmadığını ifade ediyorlar ama oradan başka tartışmalar çıkıyor; bunu bir kez ifade etmekte fayda görüyorum. Eğer AK PARTİ'nin yargıda öyle bir gücü olmuş olsa 2008 yılının 14 Martında 341 milletvekili olan, tek başına iktidar olan AK PARTİ'ye kimse Türkiye'de kapatma davası açamazdı yani bu çok açık. Bize karşı 17-25 Aralık operasyonları yapıldı, yargıda böyle bir şey olsa böyle bir şey olmazdı. Daha bir sürü örnekleri var, ben Bakan olarak işte -zaman zaman geliyor- bir cumhuriyet savcısını aradım diye benimle ilgili 2 tane fezleke düzenlendi. Böyle bir şey eğer olsa bunlar mümkün olabilir mi? Yargı bağımsızdır ve yargının işleyişinde birtakım sorunlar varsa bunları çözmek de bu Komisyonun, bu Parlatentonun vazifesidir. Biz, Bakanlık olarak bunların çözümü yönünde çalışmalarımızı sürdürüyoruz; önümüzdeki günlerde bu anlamda önemli tasarıları, teklifleri Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemine getireceğimizi buradan ifade etmek isterim.

Tabii, Dolmabahçe'yle ilgili konuda -bir kez daha buradan ifade etmek isterim- Sayın Cumhurbaşkanımızın, Sayın Başbakanımızın, sayın bakanlarımızın, herkesin bu konuda açıklamaları var. O gün orada bulunan Sayın Mahir Ünal'ın geçende röportajı var, Sayın Akdoğan'ın açıklamaları var. Hepimiz biliyoruz, ortada bir mutabakat yok; bir görüşme var, görüşme sonrasında, tarafların kendi görüşlerini kamuoyuyla paylaşması var. O görüşlere bakarsanız mutabakat olmadığı, görüşler arasında, temenniler kısmı dışında bir şeyin olmadığı da çok net gözüküyor, bunu biz defalarca ifade ettik. Partilerin ayrı ayrı görüşlerini açıklaması, bir mutabakat gibi takdim edilmesi belki siyaseten seçim öncesi HDP'ye bir fayda getirmiş olabilir ama işin özünü değiştirmez, bunu burada ifade etmek isterim.

Bir başka konu, Türkiye'de bir iç savaş yoktur, bunun altını kalın kalın bir daha çizmekte fayda görüyorum, Türkiye'de terörl e sürdürülen etkin ve kararlı bir mücadele vardır. Terör örgütü ve onun güdümündeki teröristler Türkiye'mizin bazı yerleşim yerlerinde hendekler kazarak, barikatlar kurarak, mayınlamalar yaparak, çeşitli tuzaklar oluşturarak oradaki insanlarımızın hayatını yaşanmaz bir noktaya taşımış; eğitime, sağlığa, gündelik hayatında yapması gereken şeyleri özgürlük içerisinde, güven içerisinde yapamaz bir noktaya getirmiştir. Dünyanın herhangi bir demokratik hukuk devletinde, bir devlet egemen olduğu yerlerde terör örgütünün hendek kazıp, barikat kurup, mayınlama yapıp, okulları, hastaneleri, ambulansları, sivil insanları, askeri, polisi kurşunlayıp, onların üzerine saldırıp sonra da devlet kalkıp bunların karşısına geçip bunu seyredemez. Dünyanın hangi ülkesinde böyle bir şey olabilir? Her ülkenin, vatandaşının huzurunu, güvenliğini, selamet içerisinde yaşamasını, can ve mal güvenliğini temin etmek, kamu düzenini, kamu güvenliğini sağlamak ve onların temel hak ve hürriyetlerini özgürce kullanabilecekleri bir ortam sağlamak ana vazifesidir, görevidir; bunu yapıyor Türkiye Cumhuriyeti devleti; terör örgütüyle, teröristlerle etkin ve kararlı bir mücadele yapıyor. Hendekleri kazanlar, onların arkasında duran teröristler vesaire, bunlarla ilgili bakıp seyrettiği zaman herkes şunu demez mi, "Bu devlet nerede, bu Hükümet nerede?" Yani buna kim müsaade edebilir? Şu anda Türkiye Cumhuriyeti devletinin ve onun yönetici aklı olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin yaptığı, güvenlik güçlerimizin yaptığı bu mücadele Anayasa ve yasalarımıza göre yapılmaktadır, hem insan hakları sözleşmeleri bakımından hem de başka taraf olduğumuz anlaşmalar bakımından Türkiye'nin hakkıdır, meşru müdafaasıdır, bunun gereği yapılmaktadır. Nitekim, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine bu konuyla ilgili pek çok davalar açıldı, tedbir kararları istendi, 29 tane. Bunların neredeyse tamamı reddedildi. 5 tanesinde geçici tedbir verildi, sonra o tedbir kararları da kaldırıldı. Anayasa Mahkemesine de getirildi konu, Anayasa Mahkemesi de değerlendirdi ve Anayasa Mahkemesi de bu konuda ret kararı verdi. Onun için burada yapılan çalışma bir terörl e mücadele çalışmasıdır. Türkiye'nin sokakları, caddeleri, mahalleleri, dağı, köyü, her tarafı terörden temizleninceye kadar da etkin ve kararlı bir şekilde devam edecektir. Bunu "savaş" diye takdim etmek büyük bir çarpıtmadan başka hiçbir şey ifade etmez. Türkiye'nin bu konudaki tutumunun devam edeceğini, buradan ben, bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Tabii, Sayın Cumhurbaşkanımızın yaptığı bir açıklama da buradan çarpıtıldı. İşte, yani, "Kanunu bir tarafa koyun, mevzuatı bir tarafa koyun." açıklaması. Nedir oradaki? Konuşmaya baktığınızda, belediyeler, belediye makineleriyle ne yapıyorlar? Terör örgütüne hizmet ediyorlar, onların emriyle hendek kazıyorlar, makineleri kullanıyorlar, araçları kullanıyorlar. Yani, şimdi, siz devletsiniz; bakıyorsunuz, terör örgütünün emrinde, devletten maaş alan belediyenin elemanları orada ne yapıyorlar? Hendek kazıyorlar. Bunu kaymakam seyredecek mi, bunu vali seyredecek mi, güvenlik güçleri seyredecek mi? Bu alet kimin? Milletin aleti. Kime hizmet için var? Millete hizmet için var. Mazotu niçin konuyor? Bunun için konuyor. Böyle bir durumda suçüstü hâli vardır. Gereken müdahale elbette yapılabilir. Onun dışında, güvenlik güçleri terörl e mücadele ederken veya herhangi bir asayiş olduğu zaman bir araca el koyma hakkı zaten bizim mevzuatımızda var. İhtiyaç duyduğu zaman bunu alır, o amaç için kullanılabilir.

Şimdi, oradan da Sayın Cumhurbaşkanımızın konuşması, önü, arkası koparılarak farklı bir anlama çekildi. Ama hepimiz biliyoruz ki bu niçin söylendi, neden söylendi, çok açık, net bir şekilde ortadadır. Yoksa, "Anayasa'yı, yasayı tanımayın." anlamında bir yaklaşım değil, Anayasa ve yasaya uyulması ve uymayanlarla ilgili, bu mevzuat hükümlerinin tam uygulanması içindir. Yani, böyle bir şey olamaz. Yani, belediye kazıyor hendek ve onu kolluk seyrediyor. Buna müsaade edilmesi kabul edilemez bir durumdur.

Tabii, teklifin Anayasa'yla ilişkisine gelince, Sayın Başkanım, teklif, Anayasa'ya geçici madde eklenmesini öngörmektedir. Anayasa maddeleri ile Anayasa'ya sonradan eklenen maddeler veya Anayasa maddelerinde değişiklik yapan hükümler veya geçici maddelerin hepsi, Parlatentonun kabulü hâlinde Anayasa hükmü olmaktadır. Bunlar eşit hükümlerdir. Dolayısıyla, bunların birbirine aykırılığı iddiası söz konusu olamaz, Anayasa'nın Anayasa'ya aykırılığını iddia etmek bu Anayasa'nın ruhuyla da kendisiyle de bağdaşmaz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 30

Anayasa'mızın 148'inci maddesinin birinci fıkrası, Anayasa'nın sadece şekil bakımından denetleneceğini, şekil bakımından Anayasa denetiminin ise sadece teklif ve oylama çokluğuna ve ivedilikle görüşülemeyeceği şartına uyulup uyulmadığı hususlarıyla sınırlıdır. Dolayısıyla, bu konu, eğer herhangi bir partimiz tarafından şekil bakımından... Partiler de götürüyor, 110 milletvekilinin imzasıyla gidecek bu. Bu kadar milletvekili imza bulup bunu Anayasa Mahkemesine taşıdığı zaman, Anayasa Mahkememiz sadece şekil bakımından denetleyecektir. Bu hüküm bile, Anayasa hükümlerinin birbirine göre bir hiyerarşi içermediğini göstermesi bakımından son derece önemli bir husustur.

Yine, haklarında fezleke bulunan milletvekilleriyle ilgili, suçluluğuna veya suçsuzluğuna dair, Komisyonumuz veya Genel Kurulumuz -Genel Kurula indiği takdirde- bir değerlendirme yapmayacaktır. Burada yapılan değerlendirme, sadece Anayasa'nın 83'üncü maddesindeki sınırlamanın, Parlamentoda bulunan fezlekelerle ilgili, bir defaya mahsus kaldırılmasına ilişkindir. Eğer bu Komisyon ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa ve İç Tüzük'ün öngördüğü şekillerde 83'üncü maddeyi tamamen kaldırmaya yetkiliyse -ki yetkilidir, kaldırabilir- o zaman, bütün dosyalar ne yapar? İlgili savcılıklara buradan gönderilebilir. Değiştirebilir, değiştirme yetkisine de sahip. Orada, farklı bir usul, farklı bir esas da benimseyebilir. Bunu yapma yetkisine sahip olan Türkiye Büyük Millet Meclisi "Geçici bir maddeyle bunu yapamaz." demek, Anayasa'nın Türkiye Büyük Millet Meclisine verdiği yasama yetkisini, yasama hakkını da doğru yorumlamamak anlamına gelir. Parlamento, yeni anayasa yapmaya yetkili, bütün yasaları yapmaya yetkili, değiştirmeye de yetkilidir. O nedenle, böylesi bir durum. Burada, Anayasa'ya bu açıdan da bir aykırılık iddiasında bulunulamayacağını burada ifade etmek isterim.

Tabii, Anayasa'mızın içerisinde geçici madde konarak bazı konuların uygulanmamasına ilişkin hükümler var. İzniniz olursa 3/10/2001 tarihli ve 4709 sayılı Kanun'un geçici maddesi diyor ki: "GEÇİCİ MADDE. - A) Bu Kanunun 24 üncü maddesi ile Anayasanın 67 nci maddesine son fıkra olarak eklenen hüküm bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra yapılacak ilk genel seçimde uygulanmaz." Koymuş, bir hüküm getirmiş. "Seçim kanunlarında yapılacak değişiklikler bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmaz." Sonra bir değişiklik yapıyor, getirip buraya koyuyor. Deniyor ki: "İlk yapılacak seçimde bu Anayasa hükmü uygulanmaz." Yani kurala istisna getirip Anayasa'ya konmuş. Aynı şekilde, 27/12/2002 tarihli ve 4777 sayılı Kanun'la da yine, Anayasa'mıza benzer mahiyette bir geçici madde eklenmiştir. Dolayısıyla, bu yönüyle de bir Anayasa aykırılığı iddiası söz konusu edilemez.

Bakanlar konusuna gelince, bakanlarla ilgili usulü Anayasa'mız 83'üncü maddede düzenlemiyor, 100'üncü maddede düzenleniyor. Bu teklif ise, 83'üncü maddeye bir istisna getiriyor. Bakanların görevleriyle ilgili suçlar bakımından tabii olduğu usul ayrı ama milletvekili sıfatıyla veya milletvekilliğinden önceki dosyalarla ilgili konu ise tamamıyla 83'üncü maddeye tabidir. O nedenle, eğer Parlamentomuz bu teklifi kabul ederse o zaman bakanların milletvekili sıfatıyla tabii oldukları usul, Anayasa'nın 83'üncü maddesidir, dolayısıyla onlara dönük bir ayrımcılık söz konusu değildir. Düzenleme 83'e ilişkindir, genel ve soyuttur, 83'ün kapsamında olan herkesi kapsamaktadır.

Tabii, savunma haklarının kısıtlanması veyahut da Anayasa Mahkemesine iptal isteminde bulunma hakkının ortadan kaldırılması eleştirilerine gelince, burada, bu Komisyon veya Genel Kurul -demin de ifade ettim- fezlekesi bulunan sayın milletvekilleriyle ilgili, suçluluğuna veya suçsuzluğuna dair bir kanaat oluşturma gayreti içerisinde değil, böyle bir çalışma da yapmıyor, dosyayı da incelemiyor, delilleri de incelemiyor; tamamıyla yargılamanın önündeki engeli kaldırıyor. Dolayısıyla, böyle bir şey olsa, suçlu veya suçsuz değerlendirmesi yapsa milletvekilleri kendileri hakkında böyle bir değerlendirme yapılırken savunma hakkı verilmemiş, Anayasa Mahkemesine 85'inci maddedeki iptal isteminde bulunma hakkı tanınmamış olsa, o zaman "Böyle bir şey var, siz hem suçlu ilan ediyorsunuz hem de buna ilişkin, bu hakkı koruyan ve savunma hakkını güçlendiren adil yargılanma hakkının parçası olan bu imkânları ortadan kaldırılıyorsunuz." diye bir eleştiri getirilebilir. Ama burada böyle bir durum söz konusu değildir. Bu madde geçtikten sonra, soruşturma makamları, tabii, ilgililerin ifadesine başvuracaktır. Orada, kendilerini savunma hakları... Eğer takipsizlik kararı verirse dosya kapanacak, dava açılırsa mahkeme önünde savunma hakları ve aynı şekilde itiraz ve temyiz yoluyla ayrı mercilere de verilen kararları denetletirme haklarının olduğunu da buradan ifade etmek isterim.

Tabii, geçmişe dönük, milletvekilleri, şu anda dosyaları olanlar bu işin kapsamında, dosyası olmayanlar kapsam dışında. Burada, bir, eşitlik ilkesine, hukuk devleti ilkesine aykırılık var mı? Bize göre yok. Neden yok? Dosyası olan herkes kapsamda olduğu gibi, dosyası olmayan herkes de kapsam dışı. Eğer dosyası olmayanlar arasında bir ayrıma tabii tutulmuş olsaydı veya dosyası olanlar arasında da bir ayrıma tabii tutulmuş olsaydı, o zaman eşitlik ilkesi ve hukuk devleti bakımından, Anayasa hükmü de olsa bu değişiklik, ek madde, bunu tartışabilirdik ama şu anda bunlarla ilgili de eşitlik ilkesine, genellik ilkesine herhangi bir aykırı durum olmadığını ifade ediyorum ve teklifin bize göre, Anayasa'ya aykırı bir yönü olmadığını bir kez daha sayın Komisyon üyelerine ifade ediyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Mehmet Bey, bu üçüncü söz verişim, buyurun.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Bakanın etraflıca sunumundan sonra, ben de yeniden hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, geneli üzerindeki görüşmelerimizi yürütüyoruz ve perşembe günü, esasen, ben, teklifin geneliyle ilgili hukuki ve siyasi değerlendirmelerimizi kamuoyuyla, Komisyonla paylaşmışım. Fakat, bugün özellikle -hani, teklifle bağlantılı olduğu da ifade edildi ama- teklifle bağlantılı yönlerinden daha ziyade siyasi bir değerlendirme yani saat üçten beri siyasi bir değerlendirme yürütülüyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 31

Esasen, dokunulmazlık meseleleriyle yakından da alakalıdır ama ağırlıklı olarak siyasi bir değerlendirme yapıldığı için ben de meseleye siyasi yaklaşımımız hakkında kısa bir beyanda bulunmak istiyorum.

Şimdi, özellikle dokunulmazlık dosyalarının içerisinde, Terörle Mücadele Kanunu'na aykırılıktan dolayı yoğun bir dosya olmasından da dolayı bu mesele, 2009 yılından beri sürdürülen, işte, kimilerinin "çözüm süreci", "millî birlik, kardeşlik süreci" vesair gibi isimlerle ifade ettiği, bizim 2009'un 15 Ağustosundan beri "ihnet süreci" olarak nitelediğimiz bir süreçle bağlantılı, ilintili götürülüyor. Evet, dünyanın her yerinde devletler, devlet olmanın gereği gibi terörle mücadele ederler, olması gereken de odur ama ne yazık ki -burayı üzülerek söylüyorum- 2009'un 15 Ağustosundan itibaren terörle mücadele etmek bir kenara bırakılmış, uzun yıllar terörle müzakere edilmiştir ta ki 28 Şubat 2015'e kadar. 28 Şubat 2015'te, bu defa, terörle müzakere ne yazık ki -gene üzülerek ifade ediyorum- terörle mütarekeye evrilmiştir. Sonrasında bir seçim süreci yaşadık 7 Haziranda. 22 Temmuz 2015'ten itibaren de hem terörle müzakere hem de terörle mütareke en azından görünür gerçek itibarıyla bir kenara bırakılmış ve olması gerektiği gibi, eksiklikleri de olsa, uygulamada kimi sıkıntılar da bulunsa yeniden terörle mücadeleye geri dönmüştür. Bu mahiyette, Sayın Bakanın meseleyi tespit ederken terörle mücadele yapıyor olduğunu ifade etmesi ve terörle mücadelenin kararlılıkla devam edeceğini söylemesi bir siyasi tutum olarak bizim için de son derece memnun edici bir tutumdur. Biz bu tutumu dün olduğu gibi bugün de destekliyoruz. Terörle gerçekten yapılması gerektiği gibi mücadele edilmelidir ve sonuna kadar mücadele edilmelidir.

Bu düşüncelerden hareketle, teklifi -eksik gördüğümüz yönlerini esasen daha geniş boyutlarıyla perşembe günü ifade ettim- destekliyoruz ve eksiğin özellikle şurada düğümlendiğini görüyoruz, biraz önceki açıklamalarda da o vardı: Ülkemiz gerçekten yoğun bir bölücü terör tehdidiyle karşı karşıyadır uzun yıllardır, yeni bir mesele de değildir. Dolayısıyla, özellikle terörle mücadelenin bu dönem yoğunlaşmasını da nazara aldığımızda, en azından 26'ncı Dönemin sonuna kadar ve Terörle Mücadele Kanunu başta olmak üzere, terörle bağlantılı suç işleyen tüm milletvekillerini de kapsamaması gerektiğini düşünüyoruz. Bu mahiyette bir önergemiz de var, onu da sunduk, önergeye gelindiğinde bu konuyu ayrıca tartışırız.

Konuşma esnasında Sayın Birkan "Hodri meydan." dedi; doğru bir yaklaşımdır. Biz o hodri meydanı 2012'de söyledik. Dedik ki: "Biz, burada, kalıcı olarak Anayasa'nın 83'üncü maddesine bir hüküm eklemek suretiyle terör ve terörle bağlantılı suç işleyen milletvekillerinin dokunulmazlık zırhından faydalanmaması gerektiğini anayasal teminat altına alalım." 2012'de biz o hodri meydanı dedik. O yönüyle de zaten bu gelen teklifi eksik bulmakla birlikte, o şerhimizi de düşerek destekliyoruz.

Öte yandan, esasen, benim Sayın Bakandan sonra konuşmam da iyi oldu. Sayın Bakan süreçle ilgili de ana hatlarıyla açıklamalar yaptı. Şimdi -demin de söyledim- terörle mücadele olarak görülmesi ve terörle mücadelenin sonuna kadar kararlılıkla devam ettirileceğini ifade etmesi bizim için memnuniyet vericidir fakat oradaki açıklamalarda bazı hususlar da bizim için dikkat çekicidir, onu da burada kayıtlara geçmesi bakımından ifade ediyorum. Dedi ki: "Orada hendekler kazılmışken, terör örgütü faaliyetler yürütürken biz herhangi bir şey yapmazsak millet ne der?" Evet, öyle baktı millet de zaten. Bu hendekler yeni kazılmadı, oraya o bombalar, o mayınlar, o el yapımı patlayıcılar vesaireler yeni döşenmedi. İşte, izledik, okuduk, benim elimde bazı özel görüntüler de var o yönüyle. O terörle mücadelenin bir kenara alındığı, askıya alındığı bir dönemde ne yazık ki asker, polisin eli bölgede belli bir dönem bağlanmış ve o patlayıcılar yerleştirilirken, o hendekler kazılırken -Sayın Bakanın da doğru olarak ifade ettiği gibi- kimi belediyelerden iş makineleri de kullanılmak suretiyle ciddi lojistik destekler gelmiştir, gelmektedir de. Biz bunu "büyük zehir yasası" dediğimiz Büyükşehir Yasası'yla ilgili değişiklikte de ısrarla savunmuşuk ve yine haklı çıktık o noktada. Yani, o imkânlar o bölgede ne yazık ki sağlanmamalıydı ama sağlanmıştır. Geldiğimiz nokta itibarıyla da -yeniden ifade ediyorum- 2015 yılının 22 Temmuzundan beri Türk devletinin kararlılıkla terörle mücadele ediyor olması ve sonuna kadar mücadele edeceğinin Türk devletini bugün için yöneten AKP Hükümetinin bir Sayın Bakanı tarafından dile getirilmiş olması son derece memnuniyet vericidir. Biz bu tutumun da devam etmesi gerektiğini ve bu meselenin milletimizin infiali daha da büyümeden, milletimizin vicdanı tatmin edilecek şekilde ve sadece ve sadece aziz Türk milletinin menfaatleri korunarak çözüme kavuşturulması gerektiğini düşünüyoruz.

Ben de bu çerçevede, siyasi değerlendirmelerimi şimdilik arz ederek teşekkür ediyorum hepinize.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Mithat Bey, siz mi?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Evet.

BAŞKAN – Buyurunuz.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Önce, bir suçlamaya cevap vermem gerekiyor. Bizim, Komisyon toplantılarını zamana yayararak engelleme gibi bir politikamız yok; olsaydı, daha ilk günden bunu çok açık ortaya koyardık. Sayın Başkan kendisi tanıktır; çarşamba gecesi meydana gelen saldırılar, Genel Kurulda 7 vekilimize -sayılarını bilmiyorum artık, görüntülerden tespit edilebilir- 100 civarında AKP vekilinin bizzat grup sıralarına giderek yaptıkları saldırının ardından ortamın çok gergin olduğunu, Anayasa'ya bu geçici madde ekleme meselesinin çok ciddi bir mesele olduğunu, önümüzdeki dönemlerde siyasi gelişmeleri temelden etkileyecek bir konu olduğunu belirttim Sayın Başkana, gece saat bir civarında konuştuk bunu. İsterseniz, bir iki gün serinleme süresi ekleyin, bu gerilim varken toplantıları başlatırsak orada bunun devam etmesi ihtimalinin yüksek olduğunu görelim. Anlaşılır bir şeydir, herkes kendine göre bir provokasyondan söz ediyor ama eğer gerçekten ne olup bittiğini görmek istiyorsak bir komisyon kurardık. Bunu da teklif ettim kendilerine bugünkü toplantıda da, geçen günkü toplantıda da. Grup başkan vekillerinden ve gerekirse Komisyon temsilcilerinden üyelerin katılacağı bir ortak komisyon oluşturulmuş ve görüntüleri birlikte izleyelim; kim ne yapmış, provokasyon nerede oluşmuş, saldırı kimden gelmiş, bunları tespit edelim. O gün Sayın Başkanın odasında yaptığımız toplantıda AKP'nin grup başkan vekili de vardı, kendisi bunu olumlu bulduğunu söyledi.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 32

Yani, amacımız, gerilimi düşürmek ve burada gerçekten sözle, fikirle bir çalışma yürütmektir. Eğer bunları daha önce yapmamış olsaydık belki şunu diyebilirdiniz o zaman: "Ya, bunların zaten dertleri bu değil. Gelecekler işte perşembe günü, dertleri çalışma yapmak değil, perşembe günü gelip burada ortamı gerecekler, çalışmalarını engelleyecekler, böyle bir karar almışlar." Hayır, Sayın Başkan kendisi tanıktır, bu söylediklerimde en ufak gerçeğe aykırı bir durum varsa kendisi de söyleyebilir.

Baştan itibaren de söyledik, geçirebilirsiniz, sayısal çoğunluğunuz var, burada yapılacak her oylama lehinize sonuçlanır, bunu da biliyoruz. Bizim öyle üç gün ertelemekle elde etmeyi umduğumuz herhangi bir siyasi kazanım da yoktur ama muhalefet partisi olarak ve şu an hedefe konmuş parti olarak bütün argümanları bütün ayrıntılarıyla tartışmak için İç Tüzük'ün ve Anayasa'nın bize tanıdığı imkânları kullanacağız dedim, bunu kendilerine de ifade ettim. Hâlbuki bu, doğal bir haktır elbette. Burada dert, çalışmalarını uzatmak değildir arkadaşlar; bizim derdimiz, burada Komisyon çalışmalarını vesilesiyle, daha sonra da Genel Kurulda bu tartışmanın, bu meselenin kamuoyunda olabilecek en geniş şekilde bilinmesini, konuşulmasını sağlamaktır. Refah Partisinin -Refah Partisiydi galiba, yanılıyorsam sonra düzeltirim- engelleme taktiğiyle bazı konuları kamuoyunda tartıştırmayla ilgili daha önce yaptığı pratikleri "En başarılı muhalefet yöntemi." diye savunuyor pek çok arkadaşımız. Bu bir haktır, buna hakkımız var. İktidar olduğunuzda hayata farklı bakmaya başlıyorsunuz ama bu farklılığın ilkeleri de bütünüyle yok edecek noktaya gelmesi kabul edilemez bir şeydir yani kimseye yakışmaz bu. İktidarın istediği, Meclisi olabildiğinde hızlı ve tek yanlı çalıştırmaktır. Şimdiye kadar iktidarlarda genel eğilimdir bu. Anlaşılır bir şey. Bu nasıl anlaşılırsa muhalefetin de Parlamento hukukunun üç yüz yıllık geleneklerinden gelen haklarını kullanması anlaşılır bir şeydir. Bunun için de bizim politikamızda burada kavga çıkarmak, burada fiziksel saldırılara yönelecek herhangi bir ortamın oluşmasına yol açmak yoktur. Tekrar söylüyorum, gerilim çıkma ihtimalini çok ciddi gördüğümüz için Sayın Başkanla gece yarısı saat on ikide, birde haberleştik, istişare ettik, "Arkadaşlarla konuşacağım. Ondan sonra karar veririm." dedi. Tek derdimiz vardı: O gerilimin buradaki havayı etkilemesini önlemek; sözle, fikirle bu tartışmaları sürdürmek.

Şimdi, provokasyona gelince Bülent Bey'in üslubunu biraz sivri buluyorum. Çok doğrudan itham etmeye çok meyillisiniz Bülent Bey, bunu lütfen gözden geçirin. Elimizden geldiğince siyasi eleştiri, ağır siyasi eleştiri de yaparız ama diliniz ithama çok yatkın. Provokasyon varsa şunu öneriyoruz, tekrar söylüyoruz: Kim yaptı? 4 partinin temsilcileri bir araya gelsin, isterseniz idare amirleri, Meclis başkan vekilleri bir komisyon kursun, bunun yolları vardır. Bizsek sebebi, bizim arkadaşlar, önümüze konursa gereğini yaparız; sizinse gereğini yapın. Burada eğer bunu yapmayı herkes "En haklı ve en doğru benim." şeklinde söze başlayıp sürdürürse buradan barış ortamı, buradan huzur içinde çalışma ortamı çıkmaz. O nedenle, hani, beş gün sonra kaldırmışsınız ne olacak, şimdi kaldırmışsınız ne olacak? Bizim açımızdan bunun bir farkı yok, beş gün kazanma gibi bir derdimiz de yok. Bunu defalarca söyledik. Tekrar bunu öneriyorum: Evet, koyun önünüze, herkes alsın, kendisi incelesin görüntüleri, istiyorsanız bir ortak komisyon kuralım ve tekrar bunları inceleyelim, herkes görsün ve ortak bir kanıya varmaya çalışalım.

Şimdi, devam ediyoruz. Sayın Bakan Anayasa'ya aykırılık iddialarımızla ilgili değerlendirmelerde bulundu, kendi görüşüdür. Öncelikle şunu söyleyeyim: Anayasa'ya aykırı Anayasa değişikliği diye bir başlık Anayasa hukukunun en önemli araştırma, inceleme ve tartışma konularından biridir, vardır ve bizde de var. Nitekim, 1961 Anayasası'nda farklıydı, 1982'de farklı düzenlendi. Anayasa Mahkemesinin içti hatlarına baktığınızda da çok çeşitli kararlar görebilirsiniz bu konuda. Anayasa'ya aykırı Anayasa değişikliği diye bir şey var. 1982 Anayasası -Sayın Bakan, gayet açık, okudu hükmü- bunu belli bir çerçeveye sınırlıyor. Ama, unutmayın, Anayasa Mahkemesinin yerleşmiş içti hatları teklif kısmına aynı zamanda değiştirilemez ilkeleri ihlal etme kriterini de eklemiştir. Daha açık söyleyeyim: Eğer bir Anayasa değişikliği Anayasa'nın değiştirilemez, değiştirilmesi dahi teklif edilemez hükümlerini ihlal ediyorsa biraz önce okuduğunuz 148'inci maddeye dayanılarak Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir, bunun sayısız örneği vardır. Bu kararların hepsinin doğru olduğunu söylemiyorum ancak bizde yerleşmiş içti hat, Anayasa'nın temel ilkelerine, daha doğrusu değiştirilemez ilkelerine aykırı Anayasa değişikliklerinin de Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenebildiğini ve pek çok örnekte de görüldüğü gibi iptal edildiğini ortaya koyuyor.

Burada ise başka bir mesele var. Yani, bir Anayasa değişikliği gerçekleşmiş değil, bir kanun teklifidir bu, herhangi bir kanundur bu şu an önümüzde bulunan. Çünkü, Anayasa'yı değiştiren de kanundur esasen ve şu anda yaptığımız şey, bu kanunun Anayasa'ya açık aykırı olması hâlinde Genel Kurula intikal etmeden müzakeresinin yapılmaması önerisidir. Biz diyoruz ki ortada bir kanun var. Öyle değil mi? Kanun teklifi bu. Bu kanun teklifi, İç Tüzük'ün 38'inci maddesine göre, Anayasa'nın sözüne ve ruhuna aykırıysa maddelerin müzakeresine geçilmeden Komisyon tarafından reddedilir deniyor.

Şimdi, Anayasa'ya aykırılıkla ilgili söylediklerimize ekleyeceğim bir iki husus var. Sayın Bakan konuşmasında değindiği için şimdi biraz daha açma ihtiyacı hissettim. Bir defa, bu kanunun yasallaşması hâlinde Anayasa'ya geçici bir madde olarak ekleneceğini elbette biliyoruz. Bunun uygulanmasının yaratabileceği sonuçlar var. Anayasa'ya aykırılık iddiası birkaç şekilde gündeme gelebilir. Bunlardan biri, iptal davası açmaktır. Siz de belirttiniz, 110 milletvekilinin imzasıyla Anayasa Mahkemesine başvurulur. Tek yolu o değil, bunun dışında yollar da var. Bunlardan biri, somut norm denetimidir. Yani, dokunulmazlıklar kaldırılırsa yargılanmasına başlanan herhangi bir milletvekili bunu yargılandığı mahkemede Anayasa'ya aykırılık iddiasıyla gündeme getirebilir ve oradan da Anayasa Mahkemesine gidebilir. Eğer böyle bir şekilde Anayasa Mahkemesinin önüne gider ve iptal kararı verilirse şu an yaptığınız bütün bu çalışmalar boşa çıkacaktır.

İkincisi: Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru hakkı vardır. Bireysel başvuruyla Anayasa Mahkemesinin önüne gelen bir meselede, bir davada eğer Anayasa Mahkemesi burada hakların ihlal edildiğini ortaya koyarsa yine burada yaptığımız bütün çalışmalar boşa gidecektir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 33

Üçüncü bir yol, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuru yoludur. Orada da ihtiyati tedbir talebinde de bulunabiliyor. Şimdiye kadarki içtihatlarına baktığımızda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin böyle bir değişikliği kendi sözleşme hükümlerine aykırı bularak bir mahkûmiyet, Türkiye'yi mahkûm etme kararını vermesi de çok yüksek ihtimaldir. Böyle bir durumda da yapılan bu çalışmaların hepsi boşa gidecektir.

Ayrıca, şunu belirtiyim: Anayasa'ya kalıcı bir madde -bırakın geçici maddeyi- ekleyerek kazanılmış hakları elden alamazsınız. Yani, geçici maddeyle kazanılmış hakları geri almak zaten mümkün değil, evrensel hukuk ilkeleri, Avrupa insan hakları normları ve bizim hukukumuzun temel ilkeleri buna engeldir. Ama, ayrıca, kalıcı bir maddeyle de kazanılmış hakları ortadan kaldıramazsınız. Biz diyoruz ki 83'üncü maddede de değişiklik yaparsanız daha önce kazanılmış olan hakları alamazsınız. Nedir bu haklar? Bu Parlamento dönemi, yasama dönemi başladığında dokunulmazlıkların kaldırılması usulü belliydi. 83'üncü maddeye ve İç Tüzük'ün 131 ve devamı maddelerine göre işleyen bir süreçle ancak dokunulmazlıklar kaldırılıyordu. Dolayısıyla, biz seçtiğimizde, her birimiz seçildiğinde her birimiz bu hakkı kazanmış oluyorduk. Hangi hakkı? Dokunulmazlıklarımızın ancak Anayasa ve İç Tüzük'te belirtilen usul ve esaslara göre kaldırılması hakkını kazanmıştık. Şimdi, siz isterseniz yepyeni bir anayasa yapın, gene bu hakkı alamazsınız. Dolayısıyla, "Parlamento, Anayasa'yı istediği gibi değiştirir, isterse yepyeni bir Anayasa yapar." görüşü politik olarak benim de esasını doğru bulduğum bir görüştür fakat yine hem politik hem hukuki olarak göz önünde bulundurulması gereken bir husus vardır; hiçbir parlamento sıfırdan, tamamen, önünde beyaz kâğıt var gibi çalışmaz. Anayasa'yı değiştirmenin de usulü vardır, bunu da mevcut Anayasa koymuştur. Bu Anayasa'nın tamamını değiştirmek isterseniz yine bir usule uymak zorundasınız. Eğer bu usule uymadan "Ben yaparım." diyorsanız bu ancak çoğunlukların hukuku tanımayan, dolayısıyla fiilen "darbe" anlamına gelen bir icraatı olur. Bu gerekleri dikkate almadan yapılacak değişiklikler, o nedenle, baştan Anayasa'yı, evrensel hukuk ilkelerini ve bizim taraf olduğumuz uluslararası insan hakları belgelerinin normlarını ihlal eder. Biz hem bu Anayasa'ya evrensel normlara ve insan hakları standartlarına aykırı bir girişim yapmamanız için uyarılarda bulunuyoruz. Neden bu yapılanın Anayasa'ya, evrensel ilkelere ve insan hakları standartlarına aykırı olduğunu anlatmaya çalışıyoruz, alternatifini de gösteriyoruz.

Yine, Sayın Bakan dedi ki: "Milletvekilleri arasında bir ayırım yapılmıyor. Zaten dosyası olan bütün milletvekillerinin dosyası gidiyor. Dosyası olmayanların dosyası gitmeyecek." Ama unutmayın, 26'ncı Dönem milletvekilleri arasında bir ayırım yapmış oluyorsunuz. Bu anayasa değişikliği kabul edilirse onun kabul edildiği tarihe kadar olan dosyalara farklı bir hukuk ama aynı yasama dönemi devam ederken o tarihten sonraki dosyalara ayrı bir hukuk uygulanacak. Bu iş eşitlik ilkesine temelden aykırıdır Sayın Bakan. Dolayısıyla, burada "Bir ayırım yapılmıyor." değerlendirmenizi doğru bulmadığımı ifade edeyim. Bir husus daha var: Bu Komisyon tabii ki suçlu, suçsuz değerlendirmesi yapmıyor ama şimdi Cumhurbaşkanı, o dönem Başbakan olan Sayın Erdoğan'ın 28 Temmuz 2010 Kütahya konuşması var ve ardından pek çok başka beyanı da var hem Sayın Erdoğan'ın hem de AKP yetkililerinin. Şunu açıkça söylüyorlar: Bir kamu görevlisinin bile yargılanması için bir prosedür vardır. Eğer soruşturmaya yer olmadığı kararı verirse bir kurul, kanunun öngördüğü kurul, bir kamu görevlisini yargılayamıyorsunuz. Dokunulmazlık da tam da Parlamentonun kendi üyelerini önce dinleyip, dosyaları kendisinin önce tartışıp gerçekten temelsiz mi, gerçekten siyasi amaçlı mı, gerçekten yasama faaliyetlerini engellemeye yönelik mi sonucunu ortaya çıkarmak için bir usul öngörmüştür, dokunulmazlıkların kaldırılması usulünü. Dokunulmazlıkların kaldırılması usulü bir imtiyaz değil, siyaseti, Parlamentoyu ve demokrasiyi savunmak için oluşturulmuş, doğmuş bir uygulamadır. Bizde de doğmadı bu. Üç yüz elli yıllık Parlamento mücadelesinin gereklerinden, kazanımlarından bir ürün olarak, değerli, önemli bir ürün olarak ortaya çıkmıştır.

Bizim bir önerimiz var, öneriyi gündeme aldığımızda zaten ayrıntılı söyleyeceğiz. Dokunulmazlıklar hiçbir şekilde kaldırılmasın demiyoruz. Dokunulmazlıklar iki türlü kaldırılabilir. Bu şekilde, geçici hükümlerle, demin saydığım Anayasa ilkelerine, evrensel hukuk ilkelerine ve insan hakları normlarına aykırı davranarak değil, çok daha makul ve bunlara aykırı düşmeyecek bir yöntemle kaldırılabilir.

Sayın Başkan, milletvekillerinin fazla sohbet ettikleri görülüyor kendi aralarında. Dinlemeye mi gelmişler yoksa burada sohbeti sürdürmeye mi gelmişler bilemiyorum.

BAŞKAN – Dinliyoruz.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Efendim ama sınıfın intizamını, nizamını, düzenini sağlamaya yetkiniz var.

BAŞKAN – Konuşanları tahtaya yazacağım.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Şimdi, birbirimizi dinlersek daha iyi olur diye düşünüyorum.

Nedir bu yollar? Birincisi: Olağan yoldan getirebilirsiniz yani 83'üncü maddeye ve İç Tüzük'ün 131 ve devamı maddelerine uygun olarak bir süreç işletebilirsiniz, bunun için bir yöntem de bulunabilir. İlk dosyadan başlayarak hızla hepsini Komisyona getirebilirsiniz. Faydası nedir? Faydası şudur: Her milletvekili kendini, en az 3 kere, mensubu olduğu Parlamentonun zemininde savunma hakkına sahip olacaktır. Acaba hazırlanan fezlekeler bir siyasi operasyon amaçlı mıdır yoksa gerçekten suçluları yargılamak için getirilmiş dosyalar mıdır? Bunlar bu zeminlerde tartışılabilir. Birincisi, karma komisyona gelir, karma komisyon bir hazırlık komisyonu oluşturur, her iki komisyonda da milletvekilleri kendi değerlendirmelerini o fezlekelerle ilgili paylaşırlar, en son Genel Kurula gelir. Genel Kurulda da bu görüşmeler yapılır ve yine kendini anlatır, bu fezlekelerle ilgili görüşünü anlatır ilgili milletvekili. Ondan sonrası Genel Kurulun iradesine bağlıdır, kaldırır ya da kaldırmaz.

Şimdi, milletvekilinin kendi mensubu olduğu Parlamentoda kendini anlatma, olası komploları boşa çıkarma, bunları Parlamento üleriyle paylaşma hakkını, imkânını elinden alıyor bu teklif. Nereye götürüyor? Doğrudan doğruya yargıya götürüyor. Doğrudan doğruya yargıya götürdüğümüzde neler olacağını öngöremezsiniz, bunu daha önce de söyledik, doğrudur. İktidarın yargının her alanını mutlak olarak kontrol ettiğini iddia etmiyoruz ama son iki yıldaki tartışmalar HSYK ve kürsü hâkimlikleri ve savcılıklarında yapılan

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 34

atamaların, yapılan yer değiştirmelerin nasıl bir amaca yönelik olduğu çok geniş örneklerle ortaya konabilir. İktidarın yargıya doğrudan ve açık müdahalesi vardır. Bunu, inşallah, başka zeminlerde daha ayrıntılı olarak Sayın Bakanın da hazır bulunacağı şekilde tartışırız. İktidar, özellikle, sulh hukuk hâkimlikleri aracılığıyla pek çok olaya istediği gibi müdahale edebilmektedir, yön verebilmektedir.

İkincisi, çeşitli provokasyonlara açık olduğunu görmeyi isteriz Sayın Bakan. Eğer iddia ettiğiniz gibi hâlâ -yani partinizin çeşitli sözcülerinin iddia ettiği gibi- yargıda cemaat ağırlığı varsa ayrıca oradan da nasıl sonuçlar çıkabileceğini öngöremezsiniz. Yargıda her türlü manipülasyona açık bir yol ortaya çıkıyor bu değişikliklerle. 129 milletvekili, bu 130-135 de olabilir, bunların 100'ünün tutuklandığını düşünün, Parlamento işlemez hâle gelecektir. Nitekim, 17-25 Aralık gündeme geldiğinde "Biz bu mahkemelere nasıl güvenirsiniz? Şimdi, eğer bunları yargıya intikal ettirirsek bunlar bizi deviren sonuçlar doğuracaktır. Yargıdan çıkacak kararlar bu Hükûmeti devirme gibi bir sonuç yaratacaktır." diyenler sizlersiniz. Şimdi, aynı tehlike gene gündemde, 100 veya 100'ün üstünde, hepsini geçin, 59 milletvekilimiz var, bizim tamamımızın tutuklandığını düşünün, söylemeye gerek görmüyorum, bu sözleri söylemeyi de hamaset havası verdiği için gerçekten sevmiyorum, hiçbirimizin korkusu yok, tekrar etmeye gerek yok bunu fakat bunun yaratacağı tahribatın faturasını hep birlikte ödeyeceğiz ama en çok, bu yolu açanlar ödeyecektir. "Darbe" derken kastettiğimiz bir nokta da budur arkadaşlar, Medisi HDP'siz bırakma; bunun diğer anlamı, 5 milyonu temsiliyetsiz bırakmadır. Sürekli olarak terörle mücadele çerçevesinde değerlendiriyorsunuz bu dokunulmazlıklar meselesini, bunu defalarca söyledik, bizim siyasi parti olarak demokratik zeminler ve demokratik siyaset dışında herhangi bir yöntemimiz, herhangi bir çalışma alanımız yok. "Terörle mücadele" dediğimiz şeyin de nasıl yürütülmesi gerektiğine ilişkin, bu tür konuların nasıl ele alınması gerektiğine ilişkin çok ayrıntılı değerlendirmelerde bulduk bugüne kadar, bugün de bulunuyoruz; şimdilik onu bir kenara bırakarak şuradan devam edeyim: Siyasetçilerin dokunulmazlığının kaldırılması, genellikle -tırnak içinde- terörle mücadele denilen yöntemlerde hükûmetler ateşi daha da alevlendirip ülkeyi yönetemez duruma geldiklerinde başvurdukları yoldur; 1994'te de bu yola başvurular, köyleri yaktılar, binlerce köyü yaktılar; kimse bunu inkâr etmiyor artık, milyonlarca insanı yerinden yurdundan ettiler, 10 binlerce insan faili meçhule kurban gitti ve altından kalkamadılar. Orada yarattıkları yıkıntının hesabını ödememek için, o zaman Mediste bulunan DEP milletvekillerini günah keçisi hâline getirdiler, sanki onların politikalarının başarısızlığının sebebi burada siyasi temsilin bulunmasıymış gibi bir hava yarattılar. Evet, attılar milletvekillerini o dönem Parlamentodan, hapselere de koydular, birini de katlettiler, Mehmet Sincar'ı. Peki, ne oldu? Bu sorun çözüldü mü? Daha mı yayıldı, daha mı derinleşti? Neredeyse kangren hâline geldi. Medisten atılmış insanların kendilerini nasıl hissedeceklerini o zaman yaşananlara bakarak çok iyi anlayabilirsiniz. Bugün bizlerin hepsini Medisten atın, eğer gücünüz yetiyorsa Anayasa'yı değiştirin, mahkemeleri kullanın; peki, bunun seçmen olarak en az 5 milyon kişiyi siyasetin dışına atmak anlamına geldiğini bilmiyor musunuz? Ne yapacaksınız o 5 milyon kişiyi? O 5 milyon seçmen; ekleyin, katlayın 10 milyon, 11 milyon, 12 milyon; ne yapacaksınız? Yeniden bir seçim oldu, yeniden seçildiler. Bir gün biri çıkıp da şu öneriyi yaparsa bu mantık o öneriyi kabul etmeyi gerektirmez mi? Şu öneriyi "Milletvekillerini atınız, bu 5 milyondan, 10 milyondan da kurtulmanın yolunu bulalım." derse ne yapacaksınız? Ya da "1994'te atıldılar vekillerimiz, başka zamanlarda hırpalandılar, başka zamanlarda engellendiler; bizim ne işimiz var bu Parlamentoda, neden vekil gönderiyoruz?" derse bu 10 milyon, bu, bölücülüğün dik âlâsı olmaz mı? Ülkenin bütün halklarının kardeşçe, bir arada yaşamasının sigortasıız burada biz HDP'liler olarak. Hiçbirimizin Parlamentoda herhangi bir ikbal derdi yoktur, HDP'den milletvekili seçilmek ne maddi kazanç getirir ne de makam, mevki; bireysel hayatların çok daha zor hâle geldiği bir yeni yaşam tarzı yaratır. Bizlerin, Parlamentoda bulunmak, milletvekili sıfatını kullanmak, milletvekili sıfatına bağlanmış üç beş tane -tırnak içinde- imtiyazdan yararlanmak gibi ne bir isteğimiz ne bunlara hevesimiz ne de düşkünlüğümüz vardır ne de olmuştur. Mesele biz değiliz; bizler, tek tek şahıslar, milletvekilleri değil mesele. Mesele, bu ülkede bu yangını nasıl söndürecekmiş meselesidir. Ortada bir yangın vardır, bu yangın, otuz küsur yıldır çok sıcak bir şekilde devam ediyor.

Çok doğru bir yöntem benimsendi, diyalog, görüşme, 2009'da da yapıldı. O zaman da davet edilen aydınlardan biriydim. O zaman da bu sorunun nasıl çözüleceğine ilişkin İçişleri Bakanlığının Polis Akademisinde yaptığı toplantıda fikirlerimi bütün ayrıntılarıyla anlattım, şimdiki fikirlerdi. Tutanakları vardır, kayıtları vardır, aynısını söyledim. 2013'te başlayan süreç, Hükûmetin doğru bir siyasi tercihiydi. Bunun nasıl devam etmesi gerektiği konusunda o zamanlar da hem Akil İnsanlar Heyeti üyesi olarak hem de akademisyen olarak fikirlerimi söyledim. Bu söylediklerimden bir tek kelimesi farklı değildir. O süreç eğer kurumsallaştırılıyorsa, gerekleri yerine getirilseydi biz bu yangını bugün söndürmüş olurduk. Ama "Yangınla baş edemeyen, yangının sönmelerini sağlayamayan başka yerleri de yakar." mantığı şimdi burada da devrededir. Bu yangın yayılıyor arkadaşlar. Dokunulmazlık meselesi, bu yangınla nasıl uğraşacağımız meselesidir.

Tekrar, tekrar söylüyoruz: Bizim amacımız, demokratik siyaset, kurumsallaşmış müzakere ve adil çözümdür. Bunun yolları da vardır, yöntemleri de vardır, hem Türkiye'nin artık birikmiş bir tecrübesi bulunmaktadır hem de dünyada sorunu bu şekilde çözmüş halklar, toplumlar mevcuttur. Bütün bunlardan yararlanarak sorunu çözebiliriz, en azından, bu yangını çok kısa bir sürede kontrol altına alır, sonra da eğer doğru yolda yürürsek söndürebiliriz ama şu an yapılan şey yangına su dökmek değil, benzin dökmektir.

Bu yaptığım konuşmayı lütfen kimse şantaj olarak almasın, anlamasın. Aynı şeyleri -dediğim gibi- 2009'da bakanlarınıza, 2013'te defalarca görüştüğüm Sayın Erdoğan'a, Sayın Davutoğlu'na ve başka bakanlarımıza da hem yazılı hem sözlü olarak iletti m, elbette bu benim şahsım; bir de partimizin temsilcileri, sözcüleri, yetkilileri defalarca iletti. Konuştuğumuz konunun ne anlama geldiğini, yapılacak değişikliğin ne gibi sonuçlar doğuracağını yeniden değerlendirmeyi istiyorum.

Elbette, bugün yaşananlarla ilgili son bir söz, başta yaptığım öneriyi tekrar ederek son bir söz: Sayısal çoğunluğunuz var, şahıs çoğunluğunuz da var; evet, pek çok yerde engelleme yapabilirsiniz. Emin olun, tarih, yaptığınız her bir haksızlığı karşınıza çok gecikmeden çıkaracaktır, kim yaparsa yapsın ama en büyük zorbalık çoğunluğa dayanarak yürütülen bastırma, bunu yapmayı n.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 35

Çoğunluğun kendi hedeflerini ve yöntemlerini dayatması, hukuku ihlal ederek veya fiziksel şiddetle ihlal etmesi zorbalıkların en yıkıcı olanıdır. Bunlara tevessül etmeden, burada, bu Parlamento zemininde ve başka demokratik siyaset alanlarında pek çok sorunumuza çözüm bulabilecek bir birliğe ve sağduyuya Türkiye toplumunun sahip olduğuna inancım tamdır.

Bu duygularla hepimize teşekkür eder, selamlarımı, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Sancar.

EROL DORA (Mardin) – Sayın Başkan, söz istiyorum.

Bülent Bey, buyurun.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, teklifin bütünüyle ilgili düşüncelerimi perşembe günü toplantıda ayrıntılı olarak anlatmıştım, tekrar bunlara dönemeyeceğim ancak bugünkü görüşmelerde ortaya çıkan tablo, bazı hususları açıklama ve not etme gerekliliğini de ortaya çıkardı.

Şimdi, teklif sahipleri, Adalet ve Kalkınma Partisi grubunun tamamı, 316 imzayla gelmiş bir teklif var. Ve buradaki görüşmelerde görüyoruz ki, teklif sahipleri bu meseleyi terörle mücadele bayraktarlığının bir parçası olarak göstermek ve böyle tarihe not düşmek, böyle anlatmak, kamuoyuna da böyle yansıtmak niyetinde. Bu böyle değil. Bu işin böyle olmadığı, buradan Adalet ve Kalkınma Partisinin şikâyet ettikleri şu tablonun yaratılmasındaki sorumlulukları örtecek bir örtü olmadığını çok net olarak ifade etmek ihtiyacı duyuyoruz.

Şimdi, birçok şey anlatıldı yani sadece Sayın Bakanın ya da Adalet ve Kalkınma Partili Komisyon üyesi arkadaşların değil, diğer, HDP den konuşan arkadaşların da ifadelerinden bir şeyleri görüyoruz. Yani, bir dönem oturulup bir şeylerle ilgili kapalı kapılar arkasında pazarlıklar yapılmış. Bunu nereden anlıyoruz? Benim biraz önce dikkatimi çekti, Sayın Sancar ilk oturumdaki konuşmada “Biz müzakere ahlakına sadığız, sadece bunu söylüyorum.” dedi ve not düştü.

Şimdi, ben merak ediyorum: Bu Dolmabahçe görüşmeleri sırasındaki olaylardan bahsederken bunu söyledi. Yani, bizim “Bir yerlerde bir pazarlık dönüyor ve bu pazarlık dönerken terör örgütü tahkimat yapıyor.” diye ısrarla itiraz ettiğimiz süreçte bir müzakere ahlakı varmış ve Sayın Sancar’ın açıklamasında da “Biz müzakere ahlakına sadığız.” sözünden hâlâ “Bir şeyleri söylemiyoruz.” ifadesini anlamamak için hiçbir şey bilmemek lazım.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, burada, dokunulmazlıklar konusunda başından bu yana, biz, ilkesel bir tutum içerisinde olduğumuzu ifade ettik, kürsü dokunulmazlığı hariç her türlü dokunulmazlığın kaldırılacağını, kaldırılması gerektiğini, bununla ilgili de 83’üncü maddede kurumsal anlamda bir düzenleme yapmak gerektiğini söyledik; bunlara geri dönmüyorum ancak bugün, bu görüşmeleri “Türkiye’de terörle mücadele ediyoruz, onun için biz bunu yapıyoruz.” noktasında bugüne kadar yapılan hataların bir örtüsü gibi, battaniyesi gibi anlatmayı kabul etmek mümkün değil.

1999; o günden bu yana dokunulmazlıklar şu veya bu ekseninde tartışılıyor. Şimdi, 2011 yılında Oslo görüşmelerinin tutanakları yansıdı. Oslo görüşmelerinde, dönemin MİT Müsteşar Yardımcısı Afet Güneş’in, çok açık bir şekilde, terör örgütünün liderlerine “Şehirlere yaptığınız tahkimatları ve sakladığınız bombaları biliyoruz.” dediğini dünya âlem biliyor. Böyle bir tablonun üzerinde, bu süreci seçim öncesi bir geçici detant ve ateşkes süreci olarak değerlendirmenin bir siyasal maliyeti olacağını defalarca ifade ettik ve şimdi, bugün gelinen noktada, o maliyeti ortadan kaldırmanın yolu, hiçbir günahı yokmuş gibi kalkıp da “Terörle şöyle mücadele ediyoruz.” diye kamuoyunun önüne böyle çıkmanın bir anlamı yok.

Bakın “çözüm süreci” denilen süreçte yani 21 Mart 2013’ten sonra başlayan süreçte bölgede terör örgütünün militan devşirdiğini biliyoruz; asker alma daireleri kurdular, militan devşirdiler; o zaman kimse buna bir şey demiyordu ne örgüt ne iktidar. Aynı dönemde vergi topladıklarını biliyoruz, makbuz kesip haraç göndererek vatandaşın bir devlet yetkisi kullanır gibi vergi topladıklarını biliyoruz; o zaman da kimse buna bir şey demiyordu. Aynı dönemde, yine, bir başka noktada örgütün mahkemeler kurduğunu ve yargılama yaptığını biliyoruz. Terör örgütü hüküm kesiyordu ve ihtilafları çözüyordu. Bütün bunlar gizli saklı, devlet görevlilerinin ya da Hükümet yetkililerinin haberi olmadan yapılan işler değildi. Bütün bunlar ayan beyan yapılan ve o tablo içerisinde “Aman, süreç zarar görmesin.” diye susulan, göz yumulan, fırsat verilen uygulamalardı. Bunları niye anlatıyorum? Dokunulmazlıkların kaldırılmasıyla ilgili bu gerekçeleri şimdi söylüyor teklif sahipleri. E, bu ortamı yaratan biz değiliz. Bu ortam kendi kendine bir günde ortaya çıkmadı.

Türk Silahlı Kuvvetleri sorumluluktan kurtulma dosyaları tutuyor. Sadece 3 tane şehirde 290 tane dosya var, talep, Silahlı Kuvvetlerden. Valilere diyorlar ki: “Terör örgütü tahkimat yapıyor, mahkeme kuruyor, bomba depoluyor, silah yığıyor; buna müdahale edelim.” 282 tanesine “Hayır, etmeyin.” diyor valiler, 8 tanesine sadece “Müdahale edin.” diyor. Valiler bunu kendi inisiyatifleriyle mi yapıyor? Burada bürokrasiyi çok iyi bilen arkadaşlarımız var, milletvekilleri var. Hepiniz biliyorsunuz ki, valiler doğrudan iktidardan, en yetkili noktadan talimat almadan bunu yapamazlar. Nitekim, bununla ilgili bulunduğumuz suç duyurusunda savcılardan bir tanesi demiş ki: “Konusu suç olan emir yerine getirilmez.” Yani, bir takipsizlik kararı, işlemden kaldırma kararı vermiş. “Konusu suç olan emir yerine getirilmez.” demiş. Aslında, biz talimatı kimin verdiğini biliyoruz. Bizim bir şey söylememize gerek yok. Sayın Cumhurbaşkanı dönemin Başbakanıydı, kendisi söyledi: “Çözüm sürecinde biz bunlara müdahale edilmemesi konusunda valilere talimat verdik, evet.” dedi.

Şimdi, böyle bir tablonun içerisinde, kamyonlarla silahlar dağıtıldı; bunları devlet biliyor, iktidar biliyor, devletin organları biliyor, güvenlik güçleri de biliyor. Kamyonlar çekildi ilçelere, Kalaşnikof tüfekler dağıtıldı.

Bunun dışında, şimdi, öyle bir tablo yaratıldı ki, hani buradaki konuşmalarda dokunulmazlıklarla ilgili “Yandaş basın algı yaratıyor.” diye şikâyetler yapıldı. Doğrudur, haklıdır, yandaş basında bir algı yaratma operasyonu vardır her konuda olduğu gibi. E,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 36

peki, şunu hatırlamakta yarar yok mu? Aynı yandaş basın o süreç içerisinde terör örgütü lideri Abdullah Öcalan'ı namaz kıldığını anlatarak, ön plana çıkararak ne kadar dini bütün bir muhterem olduğunu anlatmadı mı? O zaman da o algı yaratılmadı mı?

Değerli arkadaşlar, bakın, bunun ne zaman olduğunu çok iyi biliyorsunuz. Şimdi, bunlar yapılırken, bunların hiçbirisi olmamış gibi, bugün dokunulmazlıklar meselesinde, bugüne kadar yapılan terör örgütüyle müzakere, silahların depolanması, hendeklerin kazılması, devletin gözü önünde bu tahkimatın yapılmasının vebali ve günahı ödenmez. Buradan böyle bir sonuç çıkarmaya kimse kalkmasın; bu bir.

İkincisi, gelelim işin bir başka tarafına; burada yargının hâlinde şikâyet ediliyor. Evet, doğrudur, yargının hâlinde biz de şikâyet ediyoruz. Yargının hâlinde başından bu yana şikâyet ediyoruz ama dokunulmazlıklarla ilgili tutumumuz ilkesel bir tutum. Konjonktürel olarak yargının şu günkü pozisyonuna, bugünkü pozisyonuna göre pozisyonu dün de almadık, bugün de almıyoruz. Ama şimdi bir sorunun da şu cevaba ihtiyacı var: 12 Eylül 2010 referandumu yapılırken o anayasa değişikliklerinde yargının bu hâl e getirileceğini en fazla bağırın, itiraz eden, meydan meydan anlatan bizdik. Biz onlara anlatırken "Yetmez ama evet." diyenler, bugün yargının geldiği hâlden şikâyet edip hangi tabloda nasıl bir sıkıntı çıkacağını söylüyorlar. O yargı, öyle bir tablonun üzerinden bugün bu noktaya geldi. Dün cemaat yargısı, bugün iktidar yargısı, yarın tarikat yargısı. Yargının eline böyle bir anayasa değişikliği paketi sürecinde "Yetmez ama evet." deyip o sürecin ortağı olup bugün de kalkıp bu tablodan bigünah bir pozisyon takınmayı da çok anlamlı bulmuyoruz.

Sonuç olarak, değerli arkadaşlar, bu süreç içerisinde şu nokta çok önemli. Biz daha önce de söyledik, madde görüşmesine geçtiğimizde değişiklik teklifini de vereceğiz. Evet, milletvekili, siyaset yapma hakkının güvencesi olan kürsü dokunulmazlığı hariç suç işleme imtiyazına sahip değildir. Bununla ilgili 83'üncü maddede düzenleme yapabiliriz. Bu maddeyle ilgili önerilerimizi açıkça o zaman da ifade ettik, tekrar etmiyorum. Meclis içinde ya da dışında milletvekilinin konuşma ve söz söyleme hakkını güvence altına alan bir değişiklik, milletvekilinin Yargıtayda yargılanacağını düzenleyen bir değişiklik, milletvekilinin tutuksuz yargılanarak yargılama önünü açacak ama tutuklanma yolunu kapatacak düzenlemeleri 83'üncü maddede yapıp kurumsal olarak bu işi kökten çözebiliriz.

Ancak geçici maddeyle çözüm sürecinde, bunu geçici maddeyle tartıştığımız noktada, Sayın Bakan biraz önce çıkıp eşitsizlik olmadığından bahsetti "Bakanların durumu ayrıdır, milletvekillerinin durumu ayrıdır." diye. Biraz önce söylediğim 290 dosyaya "Soruşturma izni vermeyin." diye valilere talimat veren, Bakanlar ve Hükümet yetkilileridir. Terör örgütü tahkimat yaparken, silah yığarken, militan devşirirken onlara göz yuman, yani teröre yardım ve yataklık yapan Hükümet yetkilileridir. Şimdi, biz böyle bir tablo içerisinde tarihî çizgiyi çizeceğiz, diyeceğiz ki: "Milletvekillerinin dokunulmazlığını kaldırıyoruz." Tamam. "E bakanları kalacak." Bu olmaz. 100'üncü maddeyi de getirin, koyalım, yine Üçüncü Divanda yargılasınlar. 100'üncü madde çerçevesinde de şimdi fezlekeleri düzenlenmişler gidiyor. Peki, bununla ilgili suç duyuruları var. Bu fezlekeler ne olacak? Bununla ilgili fezleke düzenleyemeyen savcılar, yarın herhangi bir şekilde hukuk vicdanı canlanır da "Ya evet, hakikaten, burada yolsuzluk olmuş, burada rüşvet alınmış, burada terör örgütüne yardım ve yataklık yapmış, yapılmış, burada da teröre destek olmuş bir milletvekili." deyip sonradan ortaya çıktığı zaman bu tablo bununla ilgili ne olacak? Aynı durumdaki milletvekillerinin bir kısmının -fezleke düzenlenenlerin- dokunulmazlığı kalkmış, diğerleri korunmuş olacak.

Bu çerçevede son olarak şunu söylüyorum: Bu süreç, daha önceden Türkiye'nin terörle ilgili içine düştüğü çıkmazın sorumluluğu, birinci derecede iktidarın üzerindedir. Bu sorumluluk aynı çerçevede iktidarın bu pozisyonundan ve tutumundan siyasi olarak fayda uman ve o dönemde iktidarın bu uygulamalarından memnun olan siyasetin sorumluluğudur. Şimdi, her iki siyasi anlayış dönüp de bugün dokunulmazlık tartışmalarında bu tabloyu göz ardı edecek ve bunun üstünü örtecek bir dili geliştirerek, bir taraftan darbeye karşı mücadele bayrağı, öbür taraftan da teröre karşı mücadele bayrağını kimse sallandırmamasın. Dokunulmazlıklar meselesinde hepimiz doğru, başından bu yana alacağımız tutumu alalım. Yoksa buradan herhangi bir şekilde dünün ortaklarına bugün eklemek çıkmaz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; sadece değerli milletvekilinin değerlendirmeleriyle ilgili bir hususa açıklık getirmek istiyorum. Hükümetlerimiz döneminde terörle mücadele etkin ve kararlı bir biçimde yürütülürken terörün sona erdirilmesi için güvenlik politikaları dışında farklı yöntemlerle netice alınabilir mi? Bu yöntemleri deneme konusunda da adımlar atılmıştır. Yani bugüne kadar cumhuriyet hükümetleri içerisinde farklı yöntemler denemek isteyenler oldu. Çözüm endeksli bu meseleyi ilk defa çok geniş kapsamda tartışan hükümetler AK PARTİ hükümetleri oldu. Gerçekten bu tartışmalar sırasında ülkemizde çok değişik görüşler ortaya atıldı, çok değişik tartışmalar yaşandı. Bunların hepsi son derece önemli sonuçlar da ortaya çıkardı. Bunu denemek, böyle adımlar atmak, terörü sona erdirmek bakımından başka yöntemler varsa buna da müracaat etmek yanlış bir iş değildir. Bunlar doğru şeylerdir. Netice alırsınız, almazsınız, o ayrı bir şey ama iyi niyetle terörü sona erdirmek, Türkiye'de birlik ve dirliği daha güçlü bir noktaya taşımak için Hükümetimiz, değişik zamanlarda farklı yöntemler de denemiştir ama şunu asla yapmamıştır: Teröristler veya terör örgütü veya onun talimatıyla hareket edenler suç işlerken "Aman suç işlerse göz yumun, bunlara dokunmayın, yapmayın." diye Hükümetimizin bir talimatı asla söz konusu değildir, olmamıştır. Ankara'da, İstanbul'da suç işlenirken herhangi bir olay söz konusu olduğunda güvenlik güçlerimiz nasıl kamu düzeni ve kamu güvenliğini

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 37

sağlamak için müdahale etme hak, yetkisine sahipse bölgedeki güvenlik güçlerimiz de aynı hak ve yetkilerle donatılmıştır. Bu nokta, Hükûmetimizi yıpratmak için sürekli bir biçimde kullanılan bir argümandan ibarettir. Hükûmetimizin böyle bir talimatı asla olmamıştır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Erol Bey.

EROL DORA (Mardin) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; tabii ki ben ilk defa söz alıyorum. Geçen sefer toplantıya daha devam edip etmeme noktasında söz almıştım.

Tabii, bugün, biraz önce Sayın Bakan da ifade ettiler. Bu yapılmış olan, getirilen kanun teklifinin bu geçici maddenin Anayasa'ya uygunluğunu, genel bütün vekilleri kapsadığını, eşitlik prensibine uygun olduğunu, Anayasa'nın özüne ve ruhuna uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Tabii ki bu, Sayın Bakanın görüşüdür ama katılmadığımızı ifade etmek istiyorum.

Biraz önce de ifade etmiştik. Hem sayın vekillerimizin hem de Türkiye kamuoyunun bilmesinde fayda vardır. Biliyorsunuz, dokunulmazlık olgusu ta İngiliz Parlamentosundan ve Fransız Parlamentosundan gelen, özellikle muhalefet için getirilmiş olan bir statüdür. Şimdi, Anayasa'mızda da zaten milletvekilleri için biliyorsunuz yasama sorumsuzluğu mutlak ancak dokunulmazlık olgusu, dokunulmazlık durumu muvakkattır, geçicidir. Yani şu anda bütün vekillerimiz, zaten hepiniz bu konuya vâkıfsınız. Şu anda zaten meriyette bulunan Anayasa'mızda da dokunulmazlık geçicidir, milletvekilliği dönemi sonunda milletvekillerimiz yargılanabiliyor. Ayrıca 83'üncü maddeye baktığımızda şu şekilde bir değerlendirmeye de gidebiliriz. Şimdi 83'üncü madde ne diyor? Ona bakmak gerektiğini vurgulamak istiyorum. Çünkü biz bunu defaatle belirtmiş olmamıza karşın... Çünkü zaten şu andaki Anayasa'da da istisnalar konmuştur. Bakın, şimdi "Seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen bir milletvekili, Meclis'in kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz. Ancak ağır cezayı gerektiren suçüstü hâli ve seçimden önce soruşturmasına başlanılmış olmak kaydıyla Anayasanın 14 üncü maddesindeki durumlar bu hükmün dışındadır." Yani, şimdi zaten istisnalar da Anayasa'mızca tanınmıştır ve bu dokunulmazlık da geçicidir, muvakkattır.

Şimdi, Sayın Bakan diyor ki: "Bu, eşitlik prensibine aykırıdır." Şimdi, Anayasa'mızın 2'nci maddesine baktığımızda, Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik bir hukuk devleti olduğu açık ve net olarak belirtilmiştir. Bu, vazgeçilemeyecek maddelerden biridir, değiştirilmesi teklif dahi edilemeyen maddelerden birisidir. Burada da bir hukuk devleti olgusu dile getirilmektedir fakat bu geçici madde şu anda Anayasa'mızın 83'üncü maddesini, 38'inci maddesini, 85'inci maddesini de zaten yargılama durumunu da bertaraf etmektedir.

Tabii, öncelikle şunu değerlendirmemiz lazım: Şimdi 83'üncü maddesi -Sayın Başkanın da ifade ettikleri gibi, biraz önce Sayın Bakan da vurguladılar- diyor ki: "Biz yargının önünü açıyoruz, biz herhangi bir yargılamaya gitmiyoruz." Ama şuraya bakıp olayı değerlendirdiğimizde, bu dokunulmazlık meselesine dikkatle eğildiğimizde biliyorsunuz bu bir kovuşturmanın muafiyetidir yani ceza yargılamasında biliyorsunuz bu dokunulmazlık ceza yargılamasıyla ilgili bir olgudur. Milletvekilleri için dokunulmazlık ne için getirilmektedir? Muhalefet olarak görevlerini yapmak, hem Meclis'in içinde hem de dışında demokratik kurallar çerçevesinde kamuoyunu bilgilendirmek ve iktidar çoğunluğuna karşı kendisini korumak amacıyla böyle bir statü tanınmıştır; kendisinin tutuklanmaması yönünde, hakkında herhangi bir soruşturma açılmaması yönünde böyle bir statü tanınmıştır. Tabii ki bunun kaldırılması da İç Tüzük'ümüzde düzenlenmiştir. Şimdi, İç Tüzük'ün 131'inci maddesi ne diyor? "Bir milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki istemler Başkanlıkça, Anayasa ve Adalet komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyona havale edilir. Anayasa ve Adalet komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyonun Başkanı, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtibî, Anayasa Komisyonunun Başkanı, Başkanvekili, Sözcüsü ve Kâtibîdir."

Yani şunu vurgulamak istiyorum: Zaten şu anda meriyette bulunan Anayasa'mız gereğince de dokunulmazlıklar çok kolaylıkla kaldırılabilir. Özellikle Milliyetçi Hareket Partisinin ve CHP'nin de buna onay verdiğini deklare ettikten sonra bunun kaldırılması oy çoğunluğu açısından da herhangi bir sorun yaratmayacaktır. Mademki Anayasa'mızın asıl maddelerinde böyle bir imkân varken, sekiz ay sürecek gibi, yani hiçbir hukukçunun, hukukçu olmayan normal bir insanın dahi bu gerekçeyi kabul etmeyeceği bir şekilde süreyi göz önünde bulundurarak insanların temel hak ve özgürlükleriyle ilgili yargının önünü açmak, insanların temel hak ve özgürlüklerine bu anlamda dokunulmazlığı kaldırarak Demokles'in kılıcı gibi milletvekillerinin başlarının üzerinde sallanmasına imkân tanımak, özellikle Kopenhag Kriterleri'ni kabul etmiş, şu anda Avrupa Birliğiyle vize muafiyeti için son şartlarını yerine getirmeye çalışan ve şu anda da Avrupa Birliğiyle tam üyelik için müzakere eden bir ülkeye kesinlikle zarar vermektense başka bir sonuç doğurmayacaktır.

Şimdi, 82'nci maddenin birinci cümlesinde, biraz önce de ifade ettiğimiz gibi, bu fıkraya göre milletvekilleri sorguya çekilemiyor, tutulmuyor, tutuklanmıyor ve yargılanmıyor. Şimdi, önerilen Anayasa değişikliğiyle bütün bunlar kaldırılmaktadır ve milletvekilliği hakkında bundan sonra kovuşturma yapılabileceğini yani cezai bir yargılama sürecinin ortaya konacağı açıkça ortaya konmaktadır.

Şimdi, bu olayı değerlendirdiğimizde bir kere bu, aynı zamanda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne de aykırıdır. Örneğin, mesela, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 13'üncü maddesine bakın; dokunulmazlık biliyorsunuz Atilla Kart davasında da bu, bir örnek davaya dönüşmüştür. Atilla Kart kendisi dokunulmazlığının kaldırılmasını istemiştir. Türkiye'de bütün iç hukuk yollarını tükettikten sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gitmiştir ve daire, Atilla Kart'ın talebini kabul etmiştir. Ama Türkiye'nin itirazı üzerine büyük daireye gitmiş ve büyük daire şunu demiştir: "Bu hak, milletvekilinin şahsına tanınmış bir hak değildir. Bu, milletvekilliği statüsüne tanınmış olan bir haktır, dolayısıyla bundan kişinin feragat etmesi bile mümkün değildir."

Şimdi, Anayasa'mız gereğince şu anda meriyette bulunan bu Anayasa'mız henüz ilga edilmiş bir anayasa değildir. Türkiye şu anda olağan bir durumdadır, Anayasa'sı şu anda geçerlidir. Şu anda Hükûmet var, Parlamento çalışmaktadır. Böyle bir durumda geçici

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 38

bir maddeyle Anayasa'da tanınmış olan, özellikle kazanılmış haklar... Mesela, biraz önce sayın hocam da vurguladılar, milletvekilliği bu Anayasa çerçevesinde seçilmiştir yani dokunulmazlığın olduğunu bilerek seçilmiştir. Dolayısıyla dokunulmazlığın olmadığını bilmeseydi belki milletvekili olmayacaktı çünkü şu anda insanları... Biraz önce mesela, şurada da bakın görebiliyoruz: Türkiye'deki yargı sistemini değerlendirdiğimizde... Bakın, mesela, Sayın Bakan ne diyor? "Bakın, Türkiye olarak hem yargıdan memnuniyette hem de yargıya güvende olumsuz noktada olduğumuzu ifade etmek istiyorum." Sayın Burhan Kuzu ne diyor? "Vatandaşın yargıya güveni sıfır, sıfır, sıfır." Şimdi, bütün bu görüşler, sayın bakanların da ve Sayın eski Anayasa Komisyonu Başkanının da ifadelerine baktığımızda yalnız bizim tarafımızdan dile getirilen bir konu değildir bu.

Şimdi, milletvekili, halk tarafından seçilmiş ve sizin en çok vurguladığınızı yani halkın iradesini temsil etme durumu. Bizler de, Halkların Demokratik Partisinin vekilleri de halkın iradesini temsil eden insanlardır ve ben inanıyorum ki, görüşüm o temeldedir, şu anda biz 550 milletvekili arasında herhangi bir fark da gözetemeyiz çünkü Türkiye Anayasası'nda belirtildiği gibi, Anayasa'nın 10'uncu maddesinde de bütün vatandaşlarımızın kanun önünde eşit olduğu vurgulanmaktadır.

Şimdi, Sayın Bakan biraz önce vurguladılar, dedi ki: "Bütün fezlekeleri olan bakanlarla ilgili aynı kanun teklifini getirmekteyiz. Bu, genel bir kanundur dolayısıyla burada herhangi bir eşitsizlik de olmamaktadır." Bizce bu böyle değildir. Bakın, bu kanun yürürlüğe girene kadar fezlekeler geldiği zaman bunun dâhilinde olacaklardır ama bir gün sonra gelen fezlekeler bundan muaf olacaklardır. Yani burada Anayasa'mızın 10'uncu maddesinin eşitlik prensibi de ihlal edilmektedir.

Aynı zamanda bana göre dolaylı olarak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin de 14'üncü maddesi de ihlal edilmektedir. Yani burada dolaylı olarak da aynı statüde olan yani herkes, şu anda 550 kişi halkın iradesini temsil eden milletvekilleridir. Bunların bir kısmını alıp dokunulmazlıklarını geçici anlamda bir defaya mahsus olarak kaldırmak ve diğerlerini kaldırmamak aynı zamanda bu milletvekilleri arasında da Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 14'üncü maddesi çerçevesinde de bir ayrımcılık yapıldığına inanmaktayım.

Bir de, tabii ki, biliyorsunuz, şu anda İç Tüzük'ümüze göre Karma Komisyon bir hazırlık komisyonu kurmaktadır. Hazırlık komisyonunun hazırladığı rapor durumunda hazırlık komisyonuna ilgili milletvekili gidip orada kendini savunabilmektedir. Akabinde Karma Komisyonunda hazırlık komisyonunun vermiş olduğu rapor çerçevesinde tekrar kendini savunabilme imkânına sahiptir ve en sonunda da Genel Kurulda da milletvekili kendisini savunabilmektedir. Vele ki Genel Kuruldan da bu geçtiği zaman biliyorsunuz ilgili milletvekili ve onun yerine başka bir milletvekili Anayasa Mahkemesine itiraz etme hakkı vardır. Şimdi, biraz önce Sayın Bakan dediler ki: "Biz burada 85'inci maddeye dokunmuyoruz." Ama şimdi 85'inci maddedeki Anayasa Mahkemesine itiraz etme hakkı bir kere normal prosedür çerçevesinde işleyen bir durumdur. Zaten siz de bunu açık olarak belirtmişsiniz. Yani şimdi hukukçulardan bunu kaçırmanın mümkün olmadığına inanıyorum.

Bakın, Anayasa'ya bir hüküm eklenmesi yani Anayasa'mızın 83'üncü maddesine bir istisna getirilmesi suretiyle dokunulmazlığın kaldırılması hâlinde Anayasa'nın 85'inci maddesinin uygulanma kabiliyeti de kalmamaktadır. Bunu söyleyen sizlersiniz. Bu gerekçeyi de tabii ki sizler hazırladınız. Şimdi, böyle bir şey olabilir mi? Kopenhag Kriterleri'ni kabul eden, hukukun üstünlüğünü kabul eden ve Anayasa'nın değiştirilmez 2'nci maddesi, Türkiye'nin demokratik bir hukuk devleti olduğunu iddia eden bir ülkede bu şekilde geçici bir maddeyle insanların kazanılmış haklarını siz geri alabilir misiniz? Yani siz diyorsunuz ki, işte, biraz önce seçimle ilgili bir yasal değişiklikte uygulandığını söylediniz ve bunu da kıyaslayarak buna benzetmeye çalışıyorsunuz. Biraz önce de ifade ettik, bu bir ceza yargılamasıyla ilgili yapılmış olan bir düzenlemedir Sayın Bakan.

Dolayısıyla, biz, bunu o şekilde telakki etmiyoruz. Dolayısıyla yapılan bu değişikliğin tamamen Anayasa'mızın ve dokunulmazlık statüsünün tanıma amacına da aykırı olduğunu görebiliyoruz. Onun için, burada insanların kazanılmış haklarının da göz ardı edilerek ve aynı zamanda milletvekilinin Anayasa Mahkemesine de gitme, 5'inci madde de dolaylı olarak bertaraf edilerek insanların yargıya gitme sürecini de bertaraf etmek durumundasınız.

Burada, tabii, şimdi, MHP ile CHP'nin tutumunu da değerlendirmek istiyoruz, diyorlar ki: "Birtakım gerekçelerle biz bu geçici maddeye destek veriyoruz." Şu anda Anayasa meriyettedir.

BAŞKAN – Arkadaşlar, sükûneti sağlayalım.

EROL DORA (Mardin) – Hukuk devletine inanan ve gerçek mazeretler, gerekçeler ne olursa olsun bu Anayasa'yı beğenmesek dahi, bir cunta Anayasası olmasına karşın şu anda hepimiz bu Anayasa'yla bağlıyız. Dolayısıyla sizlerin en çok üzerinde durduğunuz değiştirilemez maddelerden birisi de Anayasa'mızın 2'nci maddesidir -yani demokratik- bunlar cumhuriyetin temel ilkeleridir. Demokratik bir hukuk devletidir.

Şu andaki Anayasa'mızda normal dokunulmazlıklarla ilgili asıl maddelerimiz varken siz bir kanun teklifi getiriyorsunuz ve Anayasa'da tanınmış olan bu dokunulmazlık statüsü -biraz önce de vurguladığımız gibi- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde içtihatlarda da, hatta büyük dairenin kararlarında da bunun bir statü olduğunu, bundan feragatin dahi mümkün olmadığı vurgulanmaktadır.

Dolayısıyla ben burada iki partinin de, tabii ki herkesin görüşüne saygılı olmak durumundayız ama katılmıyoruz. Çünkü şu anda bu Anayasa geçerlidir ve siz de biliyorsunuz. Bana göre AKP de, MHP de, CHP de... Zaten Sayın Kılıçdaroğlu ve Sayın Bülent Tezcan bunun Anayasa'ya aykırı olduğunu toplum karşısında da her defada bunu dile getirmişlerdir.

BAŞKAN – Sessiz... Biraz sessiz olalım arkadaşlar, lütfen.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 39

EROL DORA (Mardin) – Dolayısıyla Anayasa'ya aykırı olan bu geçici maddenin uygulanmasının ülkemize, toplumsal gelişmemize, Türkiye'nin demokrasisine ve barışçıl bir şekilde sorunlarımızı demokratik siyasetle çözme noktasına bir katkı sunmayacağını ben burada ifade etmek istiyorum.

Tabii ki Anayasa maddelerimizi incelediğimizde... Bakın, mesela, Anayasa'mızın 38'inci maddesinde... Hakkında ayrı ayrı karar verilmesi gereken milletvekilleri hakkında bir toplu dokunulmazlık kaldırılması yoluna gidilmektedir. Böyle bir uygulama aslında Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk kez görülmektedir. Bu kanun teklifi –biraz önce de ifade ettiğimiz gibi- cumhuriyetin değiştirilemez niteliklerine de aykırılık teşkil etmektedir.

Şimdi, Anayasa'ya eklenecek bu geçici maddeyle mevcut dosyalar bakımından, milletvekillerinin dokunulmazlığını bir kalemde topluca kaldıran kanun teklifiyle işlemler Anayasa'ya ve İç Tüzük'te öngörülen güvenceleri –sizin de bildiğiniz gibi- tamamen devre dışı bırakarak gerçekleştirilmek istenmektedir.

Şimdi, bunun, bana göre, şu andaki Anayasa'yı kabul eden ve cumhuriyetin temel değiştirilemez niteliklerine de sadık olduğunu ifade eden partiler tarafından da desteklenmemesi gerektiğine inanıyorum. Çünkü şu anda İç Tüzük'e göre karma komisyon karar verebilir ve bunlar kaldırılabilirken neden böyle yasal olmayan, Anayasa'mıza da aykırı olan geçici bir düzenlemeyle insanların temel hak ve özgürlükleriyle bir bakıma oynanmaktadır. Bunu kabul etmemiz mümkün değildir.

Bakın, yine, Anayasa'mızın 40'inci maddesi. Anayasa'yla tanınmış olan temel hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkânının sağlanmasının hakkına da sahiptir. Şimdi, burada, dolaylı olarak da 85'inci maddenin ihlaliyle de bu yargıya gitme mekanizması da tamamen devre dışı bırakılmaktadır. Bunu kabul etmek mümkün değildir diye düşünüyorum.

Tabii, bu, aynı zamanda, bana göre siyasi argümanlarla, zaten sizler de ifade ediyorsunuz, gerekçelerinizde de belirttiğiniz gibi. Şimdi, diyelim ki bizim dokunulmazlıklarımız şu anda kaldırılabilir... Bana göre zaten bu garanti Anayasa Mahkemesinden dönecektir. İlgili mahkemeler zaten somut norm denetimi yaptıklarında yahut da ilgili kişinin müracaatı üzerine mahkeme tarafından Anayasa Mahkemesine bu yasanın Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle müracaat edilecektir. Ben oradan da bu yasanın döneceğine inanıyorum. Bütün bunlar varken de Anayasa'mız şu anda dokunulmazlıkların kaldırılmasına cevaz veriyor iken bu tür tartışmalar ne gerek var?

Bakın, mesela, iki üç gündür bu Parlamentoda cereyan eden olayların aslında Türkiye'nin geleceğine, Avrupa Birliğine –tabii eğer gerçekten girilmek isteniyorsa- bu ülkenin bana göre geleceğine de uygun düşmeyen davranışlar olduğunu görmekteyim.

Şimdi, insanlar bizi seçerek buraya göndermişler ve aynı zamanda insanlar bize şunu söylemektedirler: “Siz Medise gidiyorsunuz. Biz sizden barışı istiyoruz. Türkiye'de demokratik siyasetin güçlenmesini istiyoruz.” Hem bütün partilere hem bize de bu anlamda toplum tarafından sitemler vardır.

Şimdi, eğer biz Parlamento olarak Anayasa'mızda geçerli olan maddeleri birtakım böyle dolaylı yollardan, “Efendim, işte sekiz ay sürecekmiş. O açıdan bunları böyle bir defaya mahsus olarak kaldıralım.” dediğiniz zaman bunu kabul etmemiz mümkün değildir. Çünkü bu, aynı zamanda ceza kovuşturması, cezaların şahsiliği prensibince herkesin şahsi olarak yargılanması gerekmektedir. Böyle toplu... Sayın Başkan da ifade ediyorlar “Biz kimseyi yargılamıyoruz.” Bana göre bu, yargının önünü açan... Zaten bunun tanınmasının amacı nedir?

Türkiye'de yasama sorumsuzluğu zaten mutlak. Siz zaten Parlamentoda istediğinizi söyleyebilirsiniz, bu mutlak. Bu anlamda herhangi bir yargılama da, dokunulmazlığın kaldırılması da söz konusu olamaz. Ama bizim esas üzerinde durduğumuz konu dokunulmazlıkların kaldırılmasıdır. Yani muvakkat olan ve 83'üncü maddenin ikinci fıkrasında teminat altına alınan dokunulmazlığın kaldırılmasından söz etmekteyiz.

Ben, bunu, burada, görüşlerimi şu şekilde devam ettirmek istiyorum: Bakın, şimdi, gerçekten bu, geçse bile Türkiye'de birçok olumsuz sonuçlara sebebiyet verecektir. Ben bir hukukçu olarak şunu söylüyorum: Bu kesinlikle Anayasa Mahkemesi tarafından da iptal edilecektir ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gidip ihtiyati tedbir istenince de AIHM tarafından da ben Türkiye'nin mahkûm olacağını düşünüyorum.

Şimdi, bütün bunları düşündüğümüzde ben, Hükûmete, Adalet ve Kalkınma Partisine öneriyorum: Yani bakın daha iş bitmemişken bunu geri çekin, normal prosedür işletilerek insanların temel hak ve özgürlüklerine dokunmayın. Biraz önce de ifade ettik. Bak, 40'inci madde Anayasa'nın bunun teminat altına almaktadır. 38'inci maddesine bakın, 2'nci maddesine bakın, 10'uncu maddesine bakın. Bütün bu maddeleri değerlendirdiğimizde bunun, Anayasa'nın bütün bu maddelerine aykırı olduğunu açık ve net olarak görmekteyiz.

Tabii, şimdi, bu konulara daha sonra da değineceğiz. Tabii ki biraz önce birtakım siyasi görüşler de dile getirildi. Tabii, şimdi, Kürt sorunu, burada da en önemli noktalardan birisidir. Şimdi, biz 21'inci yüzyılda sorunlarımızı şiddetle, savaşarak çözümlenemeyiz. Bakın, bütün dünya örneklerine de baktığımızda bu tür sorunlar demokratik siyasetle, temel hak ve özgürlükleri tanıyarak bu sorunları çözümlenebiliriz.

Bakın, şu anda, Türkiye'nin imzalamış olduğu başta Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi olmak üzere... Türkiye zaten Avrupa Konseyinin imzalamış olduğu Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na koyulan çekinceler başta olmak üzere uluslararası sözleşmelerdeki çekincelerimizi kaldırırsak -başta ana dilde eğitim olmak üzere, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi- zaten birçok sorunumuzu çözümlenebileceği mize inanıyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 40

Şimdi, siz diyorsunuz ki: "Efendim, biz yalnız HDP'lilerin değil, biz bütün vekillerin dokunulmazlığını kaldırıyoruz." Ama şimdi gerekçelerde açık olarak burada hedeflenen Halkların Demokratik Partisidir. Şimdi, burada, aynı zamanda bir ayrımcılık yapılmaktadır, eşitlik prensibi çiğnenmektedir, bunu kimsenin yutması, kabul etmesi mümkün değildir.

Bakın, 2007'de Anayasa taslağını hazırlamış olduğunuz Sayın Ergun Özbudun başta olmak üzere, eski bakanlarımızdan Sami Türk, İbrahim Kaboğlu ve daha birçok profesör de -ben bu anlamdaki bu Anayasa değişikliğiyle ilgili görüşlerini yakinen takip ettik okuduk- hepsi de bu Anayasa değişikliğinin yorum yapılmayacak bir şekilde tamamen Anayasa'ya aykırı olduğunu söylemektedirler ve bir an önce de akliselimle davranarak Türkiye'nin bir hukuk devleti olması hasebiyle de bütün bunları göz önünde bulundurarak bir an önce bundan dönülmesi gerektiğine inanıyorum. Çünkü aynı zamanda biz Parlamento olarak insanlarımızı barışı da tesis etmek durumundayız.

Bakın, Birleşmiş Milletler Sözleşmesi var, insanların barışma erişme hakları vardır. Bu anlamda da, ben inanıyorum, bu fezleler geçerse muhtemelen birçok milletvekili tutuklanabilir. Bu bir ihtimaldir, ciddi bir ihtimaldir. Zaten getirilmesinin amacı da budur. Amaç bu olmasaydı, zaten normal milletvekilliği bittikten sonra bütün milletvekillerimiz prosedür gereğince, İç Tüzük'ümüz gereğince yargılama aşamalarında savunmalarını yaptıktan sonra zaten dokunulmazlık kaldırılıyordu, bunun için de salt çoğunluk gerekiyordu ve Adalet ve Kalkınma Partisinin oyları zaten buna yetmekteydi. Demek ki burada amaç, milletvekillerinin, HDP'li milletvekillerinin tutuklanmasıdır. Burada aynı zamanda dokunulmazlık kaldırıldığı zaman, bana göre milletvekilleri de kendi görevlerini yapamayacaklardır. Çünkü her an insanların, savcıların, mahkemelerin inisiyatifine bırakmış olacaksınız.

Biraz önce Sayın Bakanın da ifade ettikleri gibi, bütün Anayasa Komisyonu başkanlarımızın da daha önce belirtmiş oldukları gibi, bugün Türkiye'de kimsenin yargıya bir güveni yoktur. Siyasi olarak da bu olayı değerlendirdiğimiz de bunun ülkemize bir yarar sağlamayacağını düşünüyoruz. Şimdi, dokunulmazlıklar kaldırıldığı zaman, yine bütün kamuoyu özellikle... Biz 5 milyon oy almış durumdayız, bunların çocuklarını, ailelerini, diasporada yaşayan bütün akrabalarını da dikkate aldığımızda belki 15 milyondan fazla insana tekabül eden bir nüfus, bir demografik yapıdan bahsediyoruz. Dolayısıyla, bu aynı zamanda kutuplaştırmayı artıracaktır.

Şu anda ülkemizde, tabii, biz bunu savaş olarak değerlendiriyoruz, siz bunu kabul etmiyorsunuz ama bugün tankların, tüfeklerin kullanıldığı, ordunun devrede olduğu bir süreçte de... Daha önce de birçok generalin belirttiği gibi, bunu düşük yoğunluklu bir savaş olarak bunu belirttiler. Ama bizim amacımız nedir? Biz, Türkiye'deki bütün farklılıklara aynı gözle bakıyoruz. Bakın, biz Türkiye'de "oğuz devlet paradigması" doğrultusunda olaylara yaklaşmamız gerektiğine inanıyoruz. Bakın, cumhuriyet tarihi boyunca kurulmuş olan, bu müfettişlerin raporlarına baktığınız zaman, bütünüyle, zaten Türkiye'de özellikle gayrimüslim halklar bir bakıma tasfiye edildi, daha sonra ki cumhuriyet aşamasında da Kürtlere yönelik, Alevilere yönelik ve diğer farklılıklara yönelik aslında bir asimilasyonist bir politika devam ettirildi cumhuriyet tarihi boyunca. Bana göre bu politika artık misyonunu tamamlamış durumdadır. Biz Türkiye'de 78 milyon olarak artık Türkiye'de gerçek anlamda hukukun üstünlüğünün egemen olacağı, demokratik bir cumhuriyetin inşası için bana göre her vekilin katkı sunması gerektiğine inanıyorum çünkü bu ülke hepimizindir, bu ülke hepimizin ortak vatanıdır. Burada ben...

Türkiye'de biliyorsunuz farklı halklar vardır, bu, bir realitedir ama biz hiçbir halkı da başka bir halktan üstün göremeyiz. Yani bugün evrensel ilkelere baktığımızda ve Anayasa'mızın ilgili maddelerine de baktığımızda, zaten ayrı bir gözle bakılıyorsa, o zaman Anayasa'mızın 10'uncu maddesine gerek yoktu, bütün vatandaşların kanun önünde eşit olduğu vurgulanmazdı. Dolayısıyla, akliselimle hareket etmemiz gerekir, demokratik siyasetin daha etkin bir şekilde rol alması gerektiğine inanıyorum. Şu anda Türkiye'de çatışmalı bir süreç var. Öncelikle Parlamentonun bu anlamda inisiyatif alarak, bütün partiler kendi aralarında en azından grup başkan vekilleri ve başkanlar düzeyinde de görüşerek bir an önce... Türkiye halklarının bu çatışmaların bitmesi noktasında bize bir görev ve sorumluluk yüklediğine inanıyorum.

Bakın, biz ölümler arasında da ayırım yapmıyoruz. Düşünün, yani şimdi siz televizyonları seyrediyorsunuz, o asker analarına bakın. Yeni evlenmiş iki aylık çocuğu var, polis keza öyle, Kürt gençleri öyle, ölen siviller öyle. Biz bu insanlar arasında, eğer evrensel düşünabiliyorsak ve bütün vatandaşlara eşit bir gözle bakabiliyorsak, biz bunların arasında bir ayırım yapabilir miyiz? Dolayısıyla, bu getirmiş olduğunuz geçici madde, Türkiye'de bu anlamdaki kutuplaştırmaları da daha çok artıracığına ben inanıyorum. Her ne kadar siz diyorsunuz ki "Biz bütün vekiller için bunu kaldırıyoruz." tabii, muhalefet, diğer ana muhalefet ve MHP de bunu desteklediğini söylüyor ama bir defaya mahsus olmak üzere. Siz diyorsunuz ki "Bu değişiklik Anayasa'ya aykırıdır." o zaman sizin yapmanız gereken, şunu iddia etmeniz lazım, yani Anayasa'mızda bunun yolu varken, yasal İç Tüzük bunu düzenlemişken, Anayasa'ya aykırı olan bir düzenlemeyi desteklemenizi de bir hukuk devleti algısıyla olayı değerlendirdiğimiz de bu politikamızı da tabii ki eleştirmek durumundayız, şu an itibarıyla bunu söylemek istiyorum. O açıdan, ben yine de akliselimle hareket edilerek... Biraz önce, bugün zaten Sayın Başkanla da yapmış olduğumuz görüşmede de ilgili Komisyon üyelerimiz de dile getirdiler, tabii ki biz diyoruz ki buraya uzman, duayan olan, anayasa profesörlerini de çağırın, onların görüşlerini de dinleyelim. Belki siz diyebilirsiniz ki şu anda bunlar HDP lidir, belki kendi veçheleri yahut da kendi yönleriyle bu olayları değerlendiriyorlar. Ama ben inanıyorum ki buraya getireceğiniz... Siz diyorsunuz ki burası bir Anayasa Komisyonudur, dolayısıyla Anayasa Komisyonu Anayasa'ya, kanunlara, İç Tüzük'e vâkıftır, dolayısıyla başka bir görüş almamıza gerek yoktur. Şimdi, basına bakın, Anayasa taslağını hazırlattığınız profesörlere bakın, bütün bunların görüşleri bunun tamamen Anayasa'ya aykırı olduğunu söylemektedirler; geçse bile, bu, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilecektir, aynı zamanda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından da geri çevrilecektir. O açıdan, bir kez daha ben, bu halklar adına, Türkiye'nin geleceği, demokrasi adına, hukuk devleti olma adına, bir kez daha bunun geri çevrilerek eğer madem ki dokunulmazlığı ciddi anlamda kaldırmak istiyorsunuz, bu anlamda Anayasa'mız zaten buna cevaz vermektedir. İlgili anayasal ve İç Tüzüksel prosedürü işleterek bunu yapabilirsiniz diyor, bu duyularla tekrar hepimizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 41

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, kısa bir açıklama yapmak istiyorum.

BAŞKAN - Arkadaşlar, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinden de talepler var.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Sayın Başkan, yemek arası verecek misiniz?

BAŞKAN – Geliyor, geliyor, elbette.

Şimdi arkadaşlar, Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımızın da talepleri var, başta ilk Celal Doğan Bey olmak üzere, iletti buraya yazılı olarak da.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, kısa bir açıklama yapacağım, bir iki dakikalık bir açıklama yapacağım.

BAŞKAN – Artık şey yapmayalım, dönmeyelim tekrardan.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Yeni bir tartışmaya meydan vermeyecek bir şekilde, iki dakikalık kısa bir açıklama yapacağım.

BAŞKAN – Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın, hiç kimsenin Anayasa'nın ilk 4 maddesiyle ilgili Milliyetçi Hareket Partisine tavsiyede bulunmaması gerektiğine ilişkin açıklaması

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, Sayın Erol Dora, bu Anayasa değişikliği teklifinin sonuç itibarıyla Anayasa'nın 2'nci maddesinde düzenlenen demokratik devlet ve hukuk devletine aykırı olması iddiasıyla bu yönüyle Cumhuriyet Halk Partisinin ve Milliyetçi Hareket Partisinin de bu teklife destek vermemesi gerektiği yönünde bir beyanatta bulunmuştur.

Şimdi şunu ifade edeyim: Bunun Anayasa'ya aykırılığı tartışmaları ayrı bir yerde ve Sayın Dora'nın da şahsını da tenzih ederim ama 24'üncü Dönemdeki Anayasa Uzlaşma Komisyonu çalışmalarında, 2012 yılında, açıkça -o zaman BDP Grubu- Anayasa'nın ilk 4 maddesinin neredeyse tamamına yakın bir değişiklik teklifi getirmiştir hemen hemen her maddesiyle ilgili. Dolayısıyla, yani başta bizim için önemli olan yönüyle söylüyorum, Anayasa'mızda millî devlet ve üniter devlet ilkeleri de dâhil olmak üzere, bunların değişmesini teklif etmiş bir partinin sonrasında şu anda müzakere ettiğimiz bir Anayasa değişikliği teklifinin dolaylı olarak Anayasa'nın 2'nci maddesinde yer alan hukuk devletine aykırı olduğu yönünde bir iddiada bulunması bize göre önemli bir tutarsızlık ve önemli bir çelişkidir, bunu özellikle ifade etmek istiyorum.

Şimdi, Milliyetçi Hareket Partisi, Anayasa'nın ilk 4 maddesini herkesten daha çok savunmuş ve bunun için de herkesten daha çok siyasi bedel başta olmak üzere bedel ödemiş bir siyasi partidir. Dolayısıyla benim de tavsiyem, sadece sizin şahsınıza değil, hiç kimse Anayasa'nın ilk 4 maddesiyle ilgili Milliyetçi Hareket Partisine tavsiyede bulunmamalıdır, ben de bunu tavsiye ediyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, Komisyon üyesi olmayan arkadaşlara söz vereceğim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ben cevap vereceğim.

BAŞKAN – Peki, Meral Hanım buyurun.

2.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın (2/1028) esas numaralı Kanun Teklifi'yle ilgili konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, sözü şu sebeple aldım: Sayın Adalet Bakanı konuşmasında benim konuşmamda geçen bazı meselelere ilişkin değerlendirmelerde bulundu, onu ben de biraz açmak istiyorum, özellikle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarına ilişkin.

Tabii, bu arada ben hangi mikrofona konuşacağımı bilmiyorum, tıkış tıkış hiçbirine yetişmiyorum yani ne buna ne buna.

BAŞKAN – Yok, kırmızı ışık, yanan.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır yani, gerçekten neyi kimden, neden kaçırıyoruz anlamadım. Yemek servisi var... Herkes yoruldu, ihtiyaçlar giderilemiyor, salon tıkış tıkış. Yani böyle alalecele bir şeylere yetişiyoruz ama tekrar eleştireyim dayanamayacağım yani.

BAŞKAN – Bakın Meral Hanım...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Gerçekten gidip yemek yemek istiyor herkes.

BAŞKAN – Aynı şartlar olacak.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Yani gözlere bakıyorum, sadece kendim için demiyorum. Bir saat ara verilebilir, derin bir nefes alırız ve tekrar geliriz devam ederiz. Yani burası dağ başı değil, lokanta orada. Niye bunu yapıyoruz anlamadım gerçekten.

Katılmıyor musunuz arkadaşlar? Sandviç yeter mi? Bari buna katılın, yani önemli bir şey değil. Olacak iş değil! Niye sandviç yiyelim şimdi?

Devam edebilir miyim?

BAŞKAN – Tabii, tabii, lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Yani kimsenin dinlemeyeceğini tahmin ediyorum ama kayıtlara geçsin diye...

Bu, temel hak ve özgürlüklere aykırı, vallahi aykırı.

CELAL DOĞAN (İstanbul) – Başkan, bir ara verdim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 42

BAŞKAN – Arkadaşlar, konuşmalar duyulmuyor herkes bir ağızdan konuşunca.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, Celal Bey de aynı şeyi söylüyor.

BAŞKAN – Evet.

CELAL DOĞAN (İstanbul) – Başkan, bir saat bir ara verin.

BAŞKAN – Celal Bey, zaman zaman gidip yemek yiyen ve gelen arkadaşlar oluyor; ben takip ediyorum, söylüyorlar. Olabilir yani.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ya, biz bir yarım saat ara istiyoruz. Eğer ara vermiyorsanız devam edeceğim.

BAŞKAN – Devam edin lütfen, devam edelim.

Meral Hanım, buyurun.

CELAL DOĞAN (İstanbul) – İnsan haklarına aykırı bir durum söz konusu burada.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ya, burada ne insan haklarına uygun ki her şey baştan sona aykırı zaten; hukuk tanımıyoruz, hiçbir şeyi tanımıyoruz burada. Biz değil tabii, birileri...

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ya, nasıl konuşayım? Millet yemek yiyor Komisyon'da; bari on dakika yemek bitsin, sonra konuşayım. Yemek bitsin sonra konuşayım konsantre olamıyorum.

BAŞKAN – Meral Hanım, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ya, bu gayriciddi bir durum gerçekten; yemek yeniliyor, dağıtım yapılıyor. Ben nasıl konuşayım?

BAŞKAN – Meral Hanım, az önce konuşuldu.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır devam edemiyorum, insicamım bozuluyor.

BAŞKAN – Hayır, yemek yenirken konuştular. Lütfen...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır lütfen, on dakika bari, sandviçler yensin.

BAŞKAN – Ama devam ediyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – O zaman herkesi susturmanız lazım.

BAŞKAN – Tamam işte, susuyorlar ama yani bu sizin yaptığınız dördüncü konuşma.

Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, burada bilahare değişiklik önermelerine ilişkin zaten gerekçelerimizi sunacağımız ancak şuradan başlamak istiyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, sessiz olur musunuz lütfen.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – İlkokulda bile böyle değil ya!

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Yani Sayın Başkan, insanlar yarım saat dinlenemez mi? Bu kadar mı zor? Yani bu kadar mı zor?

BAŞKAN – Evet, arkadaşlar... Arkadaşlar, dinleyelim konuşmayı.

Buyurun Meral Hanım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, Dolmabahçe'den başlamak istiyorum. Sayın Adalet Bakanı, Dolmabahçe mutabakatına ilişkin şöyle bir beyanda bulundu: "Orada partiler ayrı ayrı görüşlerini açıklamışlardır." Yani birçok cümle kurdu ama bu cümlelerin tümü ortak nokta olarak bu zeminden hareketle kurulan cümlelerdi.

Şimdi, Dolmabahçe sürecine nasıl geldiğini, iki buçuk yıl İmralı'da Sayın Öcalan'la hangi görüşmelerin yapıldığını, heyetimizle bu konuda nasıl bir diyalog içinde olduğunu en iyi Halkların Demokratik Partisi ve iktidardaki parti biliyor ve bizim o zaman da, bugün de savunduğumuz düşünceye göre kesinlikle görüşmelerin şeffaf olması gerektiği, kamuoyuna yansıtılması gerektiği, bu çözüm sürecinin başarıya ulaşması gerektiği yönünde defalarca kamuoyuyla da paylaştık. Orada yapılan görüşmelerin içeriğini de, çerçevesini de o zaman da kamuoyuna yansıtmiştık.

Bir de şöyle bir durum var: Yani savaş niye başladı, kim başlattı, hangi kararlar başladı, hangi saldırıyla başladı? Tabii ki bunlar çok önemli tarihî dönemeçler ve bu tarihî dönemeçleri konuşurken gerçekten yani bırakıyorum hukuk kurallarını, başka disiplinleri, hayatın olağan akışıyla ilgili, hayatın teamülleriyle ilgili ve siyasetin teamülleriyle ilgili bir şey söylemek istiyorum: Biz Halkların Demokratik Partisi olarak, Adalet ve Kalkınma Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi olmak üzere dört parti var Mediste ki Medis tarihinde hangi konuda yan yana oturup açıklama yaptık? Niye biz gidip kendi açıklamamızı başka bir partiyle birlikte hem de Dolmabahçe'de hem de özel bir dizaynla oturup biz her parti kendi görüşlerimizi açıklıyoruz; yani böyle bir şey olabilir mi? Bu açıklamanın ikna edicilik düzeyi, bu açıklamayı kamuoyuna açıklamak ve kamuoyunun bu açıklamaya inanmasını beklemek gibi bir keyfiyetimiz, bir lüksümüz olabilir mi?

Dolmabahçe'de tabii ki biz HDP olarak Dolmabahçe'ye gidip orada görüşlerimizi açıklayalım diye ne bir düşüncemiz var ne bir önerimiz var ne böyle bir tutumumuz olabilir. Biz kendi görüşlerimizi gideriz kendi Parti Genel Merkezimizde açıklarız, Meclisteysek Meclis basın bürosunda açıklarız ya da dışarıda herhangi bir yerde basın uzattığı mikrofonlara düşüncelerimizi söyleriz. Biz gidip Dolmabahçe Sarayı'nda -öyle her gün gittiğimiz bir yer de değil- Hükümet yetkilileriyle, grup başkan vekilleriyle, Başbakan yardımcısıyla, bakanlarla birlikte bizim heyetimizin aynı karede o açıklamayı yapmasının arkasında hâlâ durulamamasını,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 43

durulmamasını ve bunun bırakıyorum siyaseti, hayatın olağan akışında bile 7 yaşındaki bir çocuğun ikna olamayacağı tezlerle açıklanmasını doğrusu gülünç buluyorum.

Tabii ki Dolmabahçe'ye gidene kadar yüzlerce görüşme yapıldı, diyaloglar kuruldu, çözüm süreci devam ediyordu. Dolmabahçe'de ortaya çıkan 10 madde, Türkiye'nin geleceğini, demokrasisini, Kürt meselesini, farklılıkların eşit ve özgür bir Türkiye'de yaşamasını, demokratik bir anayasasını, kadın özgürlüğünü ve eşitliğini, ekolojik dengeyi, çevre hakkını, bir bütün olarak temel problemleri genel çerçeveye madde madde sıralayan bir mutabakattı ve Dolmabahçe'de oturma düzeninden oradaki açıklamalara kadarki görüntü de üzerinde mutabakata varılan bir netice idi. Bunu bugün söylememizin ne anlamı var? Doğrusu, konuya girildiği için söylüyorum yani bu partiler orada oturdular, ayrı ayrı görüşlerini söylediler; sonra Sayın Cumhurbaşkanı, çıkıp "Mutabakat yok." dedi; sonra Sayın Arınç, çıktı dedi ki "Bu mesele Hükümetin meselesi. Biz çözüm sürecinin tarafıyız ve bunun arkasındayız." ve sonra yaşananları biliyoruz.

Şimdi, bu, tabii ki çok önemli bir mesele. Bunu gerçekten hem Mecliste Genel Kurulda hem komisyonlarda hem anayasa tartışmalarında tartışmamız gerekiyor, konuşmamız gerekiyor.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Tezcan da bu meseleye atıfta bulunarak -Onlara da bir yanıt vermek istiyorum. İşte, çözüm teklifine ilişkin eleştirileri ki her zamanki eleştirileri aslında, yeni bir şey söylemediler.- çözüm sürecinde işte bu örgütün güçlendiğini, bu silahlı çatışmaların bundan başladığını falan bir dolu gerekçeyle ifade ettiler. Biz bu tutumu da reddediyoruz. Hem Kürt meselesinin Mecliste çözümünü önerirsiniz parti olarak hem de Mecliste çözümü için çabalanan bir süreci reddedeceksiniz. Yani Kürt meselesinin Kürtlerin temel hak ve özgürlükleri tanınmadan, ana dilde eğitimleri tanınmadan, vatandaşlık hakları tanınmadan, kültürel hakları tanınmadan, kendi nasıl yönetilmek istediği diyelim ki en ufak anayasal önerileri kabul edilmeden nasıl Mecliste çözeceğiz? Cumhuriyet Halk Partisinin durduğu yer de bu. Ana dilde eğitimi kabul etmiyoruz; ee, kimse kimseyle görüşmesini, çözüm sürecini de kabul etmiyoruz; kültürel konusunda da yani her şey tektir zaten; ee, ana dillerini isterlerse öğrensinler. Ee, bizim öğrenmek için kimseden izin almaya ihtiyacımız yok, hepimiz annemizden, ailemizden bu dilimizi öğreniyoruz zaten. Bizim savunduğumuz tezlerin 180 derece ve olması gereken ulusal üstü standartların tam tersine bir öneriyle çözüm sürecini mahkûm etmelerini de kabul etmiyoruz. Bu beyanın asla Türkiye demokrasisine ve çözümüne hizmet etmediğini de defaatle ifade etmek istiyoruz. Gerçekten Mecliste benzeri önergelere nasıl yaklaştıklarını da hatırlıyoruz.

Ayrıca, açık ifade etmese de, biz üstümüze aldığımız bölümüyle Sayın Tezcan'ın ifadesinden şöyle bir şey söyledi: 2010 Anayasa değişikliklerine ilişkin bize aslında -eğer yanılıyorsam düzeltebilir tabi- işte sanki biz "Yetmez ama evet." demişiz gibi bu Anayasa değişikliğine onay verdiğimiz anlamına gelen cümleler sarf etti. Biz 2010 değişikliklerine ilişkin kesinlikle "Yetmez ama evet." diyen bir parti değiliz. Bunun kampanyasını yaptık. Biz o Anayasa değişikliklerine ilişkin boykot kararı aldık ve boykot kampanyasında mitinglerle, çalışmalarla bütün Türkiye'de anlattık çünkü o değişikliklere ilişkin kaygılarımızın, eleştirilerimizin, düşüncelerimizin ne kadar haklı olduğunu bugün de gün gibi ortaya çıktığını bir kez daha ifade etmek istiyoruz. Sanırsanız yanlış bir ifade olabilir ama bizim söz konusu Anayasa değişikliğine bir "evet" imiz söz konusu değil. Ayrıca bizim AK PARTİ'yle, iktidardaki partiyle çözüm sürecini yürütmemiz bizim onlarla ortak olduğumuz anlamına asla gelmez. O zaman da bunu söylüyorduk, kim iktidardaysa biz bu ülkenin sorunlarını, siyasetini tabii ki onlarla konuşabiliriz. Bu, onlarla her konuda ya da bütün meselelerde ya da bazı konularda aynı görüşte olduğumuz anlamına asla gelmez. Bu, dünyanın her yerinde de bu tip meselelerde çözüm mercisi muhalefetteki partilerle iktidardaki partilerin görüşmesidir yani bu propaganda üzerinden hâlâ bazı partiler, özellikle ana muhalefet partisi şunu yayıyorlar: Sanki bizim hâlâ görüşmelerimiz var, bir şeyleri kaçırıyoruz, ülkeden bir şeyleri gizliyoruz gibi bir algı yaratılmasını da reddettiğimizi önemle ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, Sayın Adalet Bakanı şöyle bir şey söyledi: "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi sokağa çıkma yasakları başvurularını reddetti." diye bir beyanda bulundu. Bu beyanın aksine yönelik elimizde veriler var, kararlar var. Yani biz hangi başvuruların yapıldığını, hangi başvurularda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, hangi kararları verdiğini toplantı sonrasında danışman arkadaşlara söyledim, bizzat tedbir kararlarını size ulaştırabiliriz, sizin ulaşmanız daha kolay olabilir ama bizim datamızda var. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi esastan hiçbir başvuruyu reddetmemiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bazı dosyalarda tedbir taleplerini kabul etti, bazılarında reddetti çünkü biz acilen yaşam hakkıyla ilgili başvurularda bulunuyorduk...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Onları biz...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ben şimdi söyleyeceğim onları, isimleri de biliyorum. Bunlarda hangilerinde kabul etti. Hüseyin Paksoy, 16 yaşında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tedbir kararı verdi ve acilen hastaneye götürülmesi gerektiğini ve tedavi altına alınması gerektiği yönünde kararı var. Hüseyin Paksoy hastaneye götürülmediği için yaşamını yitirdi. Serhat Altun ikinci karar. Bu da yine Cizre'de hakkında "Her an ölebilir, her an orada yaşamını yitirebilir." diye tedbir kararı verilen bir başvuru dosyasıdır. Maalesef Serhat Altun da yaşamını yitirdi çünkü tedbir kararına Hükümet ve yetkililer bilerek ve isteyerek uymadılar. Bütün taleplerimize rağmen bütün başvurularımıza rağmen bu vatandaşların hayatını kurtaramadık. Cihan Karaman kamuoyunda çok bilinen bir isim, Ege Üniversitesi Coğrafya Bölümü son sınıf öğrencisi. Cihan Karaman ambulans gittiğinde dışarı çıkarken, yolda yürürken yani ambulansa doğru giderken güvenlik güçlerinin açtığı ateş sonucu tedbir kararına rağmen yine öldürülmüş bir üniversite öğrencisidir Cihan Karaman, Cizre'de. Orhan Tunç. Orhan Tunç da yine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ölümünü önlemek için yaşam hakkının ciddi risk altında olması sebebiyle tedbir kararı vermiştir ve Orhan Tunç da yaşamını yitirdi. Bu dört tane tedbir kararı bizzat bildiğim, izlediğim, yakından bildiğim kararlar. Diğer başvurulara ilişkin de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin değerlendirmeleri var. Orada da ret gerekçesinde şunu söylüyor: "Başvurucu olduğu bildirilen kişilerin kamu makamlarıyla doğrudan

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 44

iletişime geçme yönünde isteksiz davranmaları.” Takdir edersiniz ki bu, esasa müteallik bir şey değil. “Kamu makamlarının üçüncü kişilere yönlendirmeleri, buldukları yerlere ilişkin farklı tarihlerde, farklı adresler bildirmesi gibi hususlar dikkate alındığında bu kişilerin sürekli yer değiştirdiklerine ve sağlık hizmetlerine erişim için kamu makamlarıyla iletişim kurmaktan kaçındıklarına ilişkin ciddi şüpheler ortaya çıktığı kanaatine varılmıştır.” Yani Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin tedbir kararını reddetmesi aslında biraz da teknik bir sebeple, nereden alınacağını işaret edemiyor. Çünkü sanırım yer değişikliğiyle olabilir yani onun ayrıntılarına vâkif değilim. Bu, Anayasa Mahkemesinin ret gerekçesi.

Peki, tedbir kararına uyulan yok mu? Var. Helin Öncü. Helin Öncü’yle ilgili de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuru yapıldı avukatlar aracılığıyla ve Helin Öncü diğerlerinin akıbetine uğramadı çünkü hastaneye kaldırıldı ve şu anda Helin Öncü yaşıyor.

Yani sizin beyanınızda ifade ettiğiniz gibi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, sokağa çıkma yasaklarının hukuka uygun olduğuna dair ya da benzeri esasa dair verdiği bir karar yoktur. Yani sizi ben 1990’lı yıllarda İnsan Hakları Derneğinde yöneticilik yapmış ve çok sayıda başvuru avukatı olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi sürecini gerçekten çok yakından izledim, bugün de izliyorum yani meslektan ziyade, ihlal konularını. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 1990’lı yıllarda giden başvurularda beş yıl sonra, on yıl sonra kararlar verdi, tedbir kararları vermedi. Ama AIHM tarihinde ilk kez Türkiye’yle ilgili şöyle bir karar verdi: “İç hukuk yollarının tüketilmesine gerek yoktur.” Akdivar kararında bunu verdi ve sebebi de şuydu: Bölgede yaşanan köy boşaltmaları, faili meçhul cinayetler, işkenceler ve benzeri ağır insan hakları ihlallerinin bir idari pratiğe dönüştüğü ve yargının da bunları redde dair tutumlarının ve kararlarının yargı pratiğine dönüştüğünü, bu nedenle iç hukuktan bir medet ummanın imkânsız olduğu kanaatine varılarak binlerce dava dosyasını kabul etti ve Türkiye yine binlerce dava dosyasından mahkûm edildi. Demem o ki, bugün de şu anda işlenen her ne kadar siz ve diğer iktidar partili milletvekili arkadaşların ifade ettiği hani savaş yoktur, çatışma yoktur, terörle mücadele vardır, meşru müdafaa vardır ve benzeri beyanlarınızın biz karşılığı olan hakikatleri bizzat gidip gören, izleyen, raporlarını tutan, aileleriyle görüşen, bu konuda aktif takip eden milletvekilleri olarak şunu söylemek istiyorum: Özellikle Cizre’de birinci bodrumda İçişleri Bakanlığında açlık grevine girdiğimizi de hatırlarsınız. 31 kişi orada canlıydı, önce 1 kişi öldü, 2 kişi öldü, sonra 8’i çıktı ve biz 8’inci günde görüşmelere gittik ve -eğer o gün Genel Kurulda olan milletvekili arkadaşlar varsa hatırlarlar- tek tek isimlerini paylaştık, hepsi sivil ve orada yaşıyor. Dedik ki: “Bunları oradan çıkarmamız lazım, her an ölebilirler çünkü bodrumdalar ve dışarı çıkamıyorlar, ambulans göndermemiz lazım.” Tek talep vardı, bunları ambulanslarla ilgili hastaneye neresi olursa olsun ulaştıralım. Ve Mehmet Yavuzel Demokratik Bölgeler Partisinin parti meclisi üyesiydi. Ben kendim onunla telefonla defalarca görüşüğüm için çok iyi biliyorum, ayrıca tanıdığım bir şahıstır, parti meclisi üyesi, 21, 22 yaşında bir genç. Ve ses kayıtlarını tabii ki delil olarak muhafaza ediyoruz. Ve bizim bir haftalık iletişimi, zorlamamız, baskımız, görüşmemiz, açlık grevimiz, her türlü girişimimiz sadece orada sağ kalan insanları kurtarmaya yönelikti ama ne oldu herhâlde hepiniz biliyorsunuz. O bodrumda insanlar diri diri yakıldı, diri diri. Ve ben gittim o bodrumu gördüm. Gerçekten utanç müzesi olarak tarihe geçmesi gereken bir yer.

Anneler, çocuklarını kurtarmaya gitmek için defalarca oraya teşebbüste bulundular. Biz defalarca Eş Genel Başkanımız da dâhil gitmek istedik ama o insanlar şu anda vücut bütünlükleri olmadan sivil ama sivil...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Gözlerimizin içine baka baka yalan söylüyorsunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) - Ben mi yalan söylüyorum?

BAŞKAN – Şimdi, değerli arkadaşlar...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) - Siz yalan söylüyorsunuz. Şu anda yalan söylüyorsunuz.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ben, bu anlattıklarımı yaşamış, bakın, telefonla görüşmüş...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, konu üzerinde konuşma davet ediyorum...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – ...ama sizin, bir Bakan olarak, bir milletvekiline “Yalan atıyorsun.” demeniz, ispat hakkını doğurur, bunun altında kalırsınız.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Komisyona dönük konuşun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bakın, benim elimde ispat araçları var...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Getirin...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – O bodrumda, o cenazelerin nasıl yakıldığını ispatlamak için otopsi raporları.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Getirin, bakın, Komisyonda, orada yansı da var.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Neye yansın?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bakın, orada, karşıda yansı var.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır, ben size şimdi ses kaydı açayım.

HAYDAR ALİ YILDIZ (İstanbul) – Konuyla ilgili konuş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ses kaydı açayım ya!

BAŞKAN – Arkadaşlar...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Size getireyim, siz kendi delillerinizi... (Gürültüler)

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Komisyona hitaben konuşun.

BAŞKAN – Arkadaşlar, karşılıklı konuşmayalım, lütfen...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bakan bana müdahale ediyor, sataşıyor.

BAŞKAN – Sayın Bakanım... Sayın Bakanım...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 45

Meral Hanım...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Şu anda söylediğim isimler, mahkeme kararları, bunların aksini ispatlayın, bakalım kim yalan atıyor. Görelim yani görelim gerçekleri. O bodrumda insanların nasıl öldüğünü bize açıklayın.

BAŞKAN – Arkadaşlar, teklif üzerinde konuşuyoruz, sadede davet ediyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinden hareket ediyoruz.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Konuya gelelim.

BAŞKAN – Sadede davet ediyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Saadet tam da böyle bir şey. Savaş yoktur deyip, siviller ölmedi deyip...

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – “Saadet” değil, “sadet”.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – ...sivillerin diri diri yakıldığı bir tarihte, bir dönemde gerçeklerin kamuoyundan gizlenmesi, böyle oluyor işte, biz bunu anlatmaya çalışıyoruz.

BAŞKAN – Ama, bir konuyu konuşamayacak mıyız biz yani?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır, konuşun.

BAŞKAN – Tamam...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Tabii, konuşulacak ama bana söylediğim sözlerle ilgili “Yalan atıyorsun.” denilemez çünkü ben, bilerek, izleyerek, tanıklık yaparak, görüşerek, o sürecin içinden biri olarak bunları anlatıyorum. Tek tek aileleriyle görüştük, otopsiye giren avukatlarla görüştük. Biz, ailelere, bir torba içinde kemik teslim ettik ya. Kemik teslim ettik, cenaze yok çünkü. Yani böyle bir şey olabilir mi? Bu, insanlığa karşı suçtur ve hiçbir şey yok. “Devlet meşru müdafaa...” Ne alakası var? Üç aylık bebeğin meşru müdafaa ile ne alakası var? 70 yaşındaki annenin meşru müdafaa ile ne alakası var? Konumuz...

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – Vebali sizin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Efendim?

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – Vebali sizin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Vebali sizin değil, fail sizsiniz, fail. Vebali geçin siz. (Gürültüler)

Vebali geçin siz, fail sizsiniz.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ben size söylüyorum, size.

BAŞKAN – Arkadaşlar, sakin olalım.

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – Varsayım...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Varsayım değil, siz kendi attığınız yalanlara herkesin inanmasını bekliyorsunuz. Kendi attığınız yalanlara herkesin inanmasını bekliyorsunuz.

BAŞKAN – Arkadaşlar, herkesi gündeme davet ediyorum, gündem üzerinde konuşmaya davet ediyorum İç Tüzük gereği.

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – Tutanaklara geçiyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Tutanaklara geçse ne olur senin söylediğin, geçerse ne olur!

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – Senin söylediklerin geçse ne olur, geçerse ne olur!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ne olur, ne olur... (Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar... Uğur Bey...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Çünkü, sen sadece tetikçilik yapıyorsun. (Gürültüler)

BAŞKAN – Yeter ya...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sizsiniz.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Doğru konuş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Doğru konuş, saygılı ol, haddini bil. Tamam mı? (Gürültüler)

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – Haddini sen bileceksin!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Haddini bileceksin.

BAŞKAN – Arkadaşlar... Hasbinallah... (Gürültüler)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Haddini bileceksin!

BAŞKAN – Nedir bu ya! Arkadaşlar, sakin olun ya.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Başkan, böyle mi yönetiyorsunuz siz?

BAŞKAN – Nasıl, anlamadım?

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Böyle mi yönetiyorsunuz? (Gürültüler)

BAŞKAN – Susturmaya çalışıyoruz ama. Hanımefendi, biraz da gündemle ilgili konuşalım. Yeter!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, bugün...

BAŞKAN – Burası, karşılıklı cevap verme yeri değil ki. Sabit bir gündemimiz var, gündem!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, bugün AK PARTİ Grubu, buraya tartışarak, karar vererek, bu görüşmeleri sabote etmek için, saldırmak için, dayak atmak için, satışmak için buraya gelmişler. (Gürültüler)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Alakası yok.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 46

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Yani şu anda Genel Kurul da tatil oldu, bütün milletvekilleri, burada. Sadece satışmak için buradalar.

BAŞKAN – Meral Hanım, saate bakacak olursak, sabahtan beri, üç saatten fazla zatieliniz konuşuyor sadece Hanımefendi.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Konuşacak Başkan, konuşacak.

BAŞKAN – Tabii konuşacak da gündemle ilgili konuşalım, teklifle ilgili konuşalım biraz da.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Ne kadar konuşacağına kendisi karar verir.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bu mesele tarihle ilgili.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Gündem bu ya, başka gündem mi var?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Gündem bu zaten. (Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, sakin olur musunuz. Lütfen dinleyelim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Zaten ben toparlıyordum müdahale olmasa. Sayın Bakanın, direkt bana “Yalan atıyorsun.” demesi, gerçekten insanda yani ne sinir anlamında ne insicam anlamında hiçbir şey kalmıyor. Ben isim veriyorum Sayın Bakan. İsim veriyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Cevap vereceğim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ha, verin tabii cevap, isterim cevap vermenizi. “Bu insanlar ölmedi.” diyecekseniz, büyük bir merakla bekliyorum, “AİHM tedbir kararı vermedi.” diyecekseniz bekliyorum, cevabınızı bekliyoruz tabii.

Son olarak şunu söyleyeceğim: Ortada bir dokunulmazlık tartışması yok. Ortada, darbenin ayaklarının örülmesi meselesi var. Tekrar tekrar söyleyeceğiz; burada, çoğunluğun gücüyle, çoğunluğun tahakkümüyle, çoğunluğun oy sayısı, çoğunluğun uyguladığı fiziksel şiddetle, siz, halkın iradesini yok sayarak, buradan, Parlamentodan darbe sürecini tamamlamaya çalışıyorsunuz diyorum ve bu mesele, tam da böyle bir meseledir. Biz, teknik meseleleri konuşacağız zaten.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan, ismen, benim söylediklerimle ilgili...

BAŞKAN – Ama Bülent Bey, sonu gelmiyor.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Ama kısa yani söylediklerimle...

BAŞKAN – O zaman, şey yapmayalım yani bir satışma olmasın.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Bir açıklama yapmak zorundayım.

BAŞKAN – Buyurun.

3.- Aydın Milletvekili Bülent Tezcan'ın, Adana Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, Sayın Meral Daniş Beştaş, biraz önce, “Hem Meclis içerisinde çözülsün Kürt sorunu diyorsunuz hem de çözüme itiraz ediyorsunuz.” dedi benim konuşmam üzerine.

Bakın, ben ne söylediğimi çok iyi biliyorum. Ben, iktidarın, terör örgütüne yardım ve yataklık yaptığını, bu silahların o çerçevede depolandığını söyledim. Kabul eder, etmez, başka bir iş. Yani itiraz eder iktidar, yapmadık der, o, ayrı bir şey ancak şimdi, bunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi zemininde sorunun çözümüne itiraz etmekle nasıl bir ilgisi var? Ben size alt alta söyleyeyim:

Hendek kazmak, sorunu Mecliste çözmek mi?

Bomba gömmek, hendeklere, çukurlara doldurmak, sorunu Mecliste çözmek mi?

Silah dağıtmak kamyonlardan, sorunu Mecliste çözmek mi?

Mahkeme kurup devlete alternatif yargılama yapmak, sorunu Mecliste çözmek mi?

Okul kapatmak, kundaklamak, yakmak, sorunu Mecliste çözmek mi?

METİN KÜLÜNK (İstanbul) – Bravo Tezcan!

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Mililitan kaydetmek, sorunu Mecliste çözmek mi, asker alıyorum diye?

REŞAT PETEK (Burdur) – Bravo!

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Haraç gönderip vergi toplamak, sorunu Mecliste çözmek mi? (“Helal olsun.” sesi)

Yapılan barajları kundaklamak, sorunu Mecliste çözmek mi?

İş makinelerini yakmak, sorunu Mecliste çözmek mi? (AK PARTİ sıralarından alkışlar; HDP sıralarından alkışlar[!])

Alkışlamayın arkadaşlar, alkışlamayın. Siz ortak oldunuz, siz göz yumdunuz buna.

BAŞKAN – Arkadaşlar, böyle bir usulümüz yok. Lütfen, dinleyelim.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Siz göz yumdunuz buna, siz alkışlamayın.

Şimdi, bunlar, sorunu Mecliste çözmek mi?

Biz buna itiraz ettik, gene itiraz ediyoruz. Yani meseleyi, kalkıp, bir taraftan “Sorun Mecliste çözülsün.” derken, öbür tarafta teröre ağızını açmamakla Türkiye’de hiçbir sorunu çözemeyiz. Mesele budur!

Gelelim, son olarak da “Yetmez ama evetçi”lerle ilgili. Girin İnternet’e, kimler “yetmez ama evetçi” deyin, bugün Parlamentoda da bakın, hangi partide milletvekilliği yapıyorlar, cevabını bulursunuz, bir şey söylemeyeceğim.

Teşekkür ederim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 47

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bizim parti kararımız önemli. Ayrıca, onu da açıklayayım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimizin söz talepleri var. Onların talepleri de buraya yazılı olarak da gelebilir, sözlü olarak da talep edebilirler. (“Sıraya koyun.” sesleri, gürültüler) Sıraya göre alacağız tabii.

Bir dakika, bekleyin, biraz müsaade edin arkadaşlar.

Şimdi, bunun için, şu ana kadar burada 6 isim başvuru yaptı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İsimleri bir okuyabilir misiniz.

BAŞKAN – İsimleri okuyalım hemen:

“Celal Doğan, İstanbul Milletvekili; Mehmet Ali Aslan, Batman Milletvekili; Dengir Mir Mehmet Fırat, Mersin Milletvekili; Ertuğrul Kürkcü, İzmir Milletvekili; Mahmut Tanal, İstanbul Milletvekili; Şenal Sarıhan, Adana Milletvekili.

V.-KARARLAR

A) ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- (2/1028) esas numaralı Kanun teklifinin geneli ve maddeleri üzerinde konuşma süresinin, Komisyon üyesi olmayan milletvekilleri için beşer dakika ile sınırlandırılmasına ilişkin karar

BAŞKAN – Yalnız, ondan önce -söz vermeye başlayacağım bu sırayla- bir önerge var Komisyonumuza sunulmuş, onu okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1028) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin aşağıdaki şekilde yapılmasını arz ve teklif ederiz.

Kanun teklifinin geneli ve maddeleri üzerinde konuşma süresinin, Komisyon üyesi olmayan milletvekilleri için beşer dakika ile sınırlandırılmasını arz ve teklif ederiz.

Reşat Petek

Burdur

Abdurrahman Öz

Aydın

Gerekçe

Bir hakkın kullanılmasının göz önünde bulundurulması gereken temel kurallardan biri, hukuk kurallarının istismar edilmemesinin, kötüye kullanılmamasının esas olmasıdır. Komisyon müzakerelerinde iyi niyet her hâlde aranmalıdır. Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü, iktidar ve muhalefet gruplarına, milletvekillerine tanıdığı hakların kullanılmasında da aynı ilkenin geçerli olacağı açıktır. Komisyonun belli bir düzen içinde çalışması, çalışmaların kilitlenmemesi, etkili ve verimli bir çalışma düzeni kurulması için bu önerge hazırlanmıştır.

Komisyonlar gündemine hâkimdir. Dolayısıyla, çalışma süresini, konuşma süresini belirtmesi mümkündür.

BAŞKAN – Bu önergeyi, Komisyon üyelerimizin oylarına sunuyorum... (Gürültüler)

REŞAT PETEK (Burdur) – Gerekçe bizim.

BAŞKAN – Gerekçesi okundu önergenin, teklif edenler okundu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, önerge üzerinde konuşmak istiyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Önce konuşulacak.

BAŞKAN - Oya sunuyorum: Kabul edenler... (Gürültüler)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama bunun üzerinde lehte, aleyhte...

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Hayır, Sayın Başkan. Bunun üzerinde konuşmadık.

BAŞKAN – Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. (Gürültüler)

Daha önce bunun uygulamaları var.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Meclise sunulan bir önergede yol bu mudur Sayın Başkan?

BAŞKAN – Efendim?

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) - Meclise sunulan bir önergede yol bu mudur Sayın Başkan?

BAŞKAN – Komisyon çalışmalarında bu teamül var.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Lehte, aleyhte konuşulmaz mı?

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1028)

BAŞKAN – Şimdi, sırayla söz veriyorum.

İlk söz talep eden, dün talep etmişti, Sayın Celal Doğan.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkanım, önce Komisyon üyesi olanlara söz verseniz.

BAŞKAN – Komisyon üyesi olanların görüş ve açıklamaları bitti diye değerlendirdik. Muharrem Bey, başlayalım, gene arada devam ederiz. Tabii, öncelik Komisyon üyelerimizin zaten onu ifade etmişti ben.

Sayın Celal Doğan, nerede?

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Yok, ayrıldı.

BAŞKAN – Ayrıldı, peki.

Mehmet Ali Aslan...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 48

MEHMET ALİ ASLAN (Batman) – Beş dakika mı konuşacağız?

BAŞKAN – Evet.

(Oturum Başkanlığına Başkan Vekili Reşat Petek geçti)

BAŞKAN – Süreniz başladı Mehmet Ali Bey, buyurun.

MEHMET ALİ ASLAN (Batman) – Burada hazırunu selamlıyorum.

Tabii, daha uzun hazırlanmıştık ama tam da sıra bize gelince ne hikmetse çeşme kurudu. Tabii, bunlar levhimaifuza, tutanaklara geçsin diye söylüyorum, buradaki tutanaklar, buradaki tartışmaların pek sonuç getireceğini görmediğim için ben -inşallah- mahkemeikübrada böyle davacı olacağım.

Hepiniz şu röportajı okudunuz, İbrahim Baylan, İsveç Enerji Bakanı -benim köylüm- diyor ki: “Elektrik olmayan bir köyden İsveç’e gittim ve Enerji Bakanı oldum.” Ben de o elektrik olmayan köydenim, buraya geldim ama bizi hapishaneye göndermek istiyorsunuz, sizi tebrik ediyorum, size teşekkür ediyorum. Medrese-i Yusufiye olacak hiç şüphesiz, Hazreti Yusuf Aleyhisselam’ın sünneti olacak; bundan eminim. Ve benim kişisel görüşüm yani “genel seçimlere girmeyecekler” umuduyla bunu düşünüyorlarsa birileri yanlış yapıyorlar. Onlara iletin, inşallah, daha güçlü geleceğiz.

Sayın Cumhurbaşkanı bu aralar sürekli şu şiiri okuyor, ben de tekrar edeyim: “Sakin kader deme, kaderin üstünde bir kader vardır./ Ne yapsalar boş göklerden gelen bir karar vardır./ Yenilgi yenilgi büyüyen bir zafer vardır.” Evet, bunu okuyabilirdim, süre gidiyor.

Bugün Sayın Ravza Kavakcı’nın gündem dışı konuşmasını izledim, ablasına yapılan haksızlığı nasıl da dile getiriyordu, nasıl da o dönemdeki zalimleri, 28 Şubat cuntasını eleştiriyordu ama bugün gelinen noktada, keşke, ablasına yapılan zulmün karşısında ilkesel olarak, bir bütün olarak durabilseydi.

Sayın Başkan, sizin isminiz Mustafa, -tabii, Mustafa Bey gitti- Sayın Bakan da Bekir Bey. Yani, isminizle inşallah müsemma olursunuz. Birinizin ismi Hazreti Muhammed (ASV)’dan geliyor, biri de onun birinci halifesi Hazreti Ebubekir’den geliyor. Evet, ben inanıyorum ki, özellikle bu son olaylarda hepimiz mahkemeikübrada sanık kürsüsünde olacağımız gibi, ilk etapta adaletten ve bu Anayasa Komisyonundan sorumlu kişiler hiç şüphesiz sanık sandalyesinde olacaktır. (...) ^(x) “Hakk, en üstündür ve Hakk’tan daha başka yüce, daha üstün bir şey yoktur.” Ben bu inançla hakkımızın yerde kalmayacağına inanıyorum ve yine bir ayetikerime var -yaklaşık on tane ayet ver bu konuda- diyor ki: “Eğer siz adaletle hükmetmezseniz, Allah sizin yerinize bir topluluk getirmeye kadirdir. Allah bütün yaptıklarınızdan haberdardır.” şeklinde. Ve Veda Hutbesi’ne değindi yine Cumhurbaşkanı, genç imam hatipliler buluşmasında geçen hafta, dedi ki: “Veda Hutbesi bütün insanlığın kurtuluşu için yeterli bir metindir.” Evet, katılıyorum. Veda Hutbesi’nde Peygamber (ASV) diyor ki: “İlk kaldırılan faiz, ilk kaldırdığım faiz amcam Abbas’ındır, ilk kaldırdığım kan davası da yine amcazadem Rebia’nındır.” Buyurun Sayın Cumhurbaşkanı, Sayın Başbakan, Sayın Adalet Bakanı, buyurun kendimizden başlayalım. Eğer biz Resulullah’ın yolundaysak -siz öyle iddia ediyorsunuz- buyurun örneklik teşkil edelim ama yok, birinci seçimde bizi baraj altı bırakmadınız, ikinci seçimde bizi Meclis dışı bırakmadınız, şimdi üçüncü bir darbeyle bizi Meclis dışında mı bırakmak istiyorsunuz? Yani, hiç kusura bakmayın, yok efendim biz şunu işleteceğiz, bunu işleteceğiz... Benim hakkımda hazırlanan fezlekenin birinde deniliyor ki: “İnsanları dağa çıkmaya teşvik etmek.” Ben yaklaşık yirmi konuşma yaptım Genel Kurulda, 550 vekile seslendim ama 550 vekil yerinde duruyor, hiç kimse de dağa çıkmadı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

MEHMET ALİ ASLAN (Batman) – İnanın, ben bunu da söyleyeyim: Vallahi billahi bu son on ayda yüzlerce insan dağa çıkmıştır.

BAŞKAN – Evet, süreniz bitmiştir, teşekkür ediyorum Mehmet Ali Aslan Bey.

MEHMET ALİ ASLAN (Batman) – Bunun müsebbibi uygulanan yanlış politikalar. Bakın Sayın Bakan...

BAŞKAN – Süreniz bitmiştir Mehmet Ali Bey. Adaletli davranmak durumundayım, süreniz bitmiştir.

Evet, bundan sonra söz isteyen Sayın Dengir Mir Mehmet Fırat.

Dengir Mir Mehmet Fırat Bey, burada mı?

MEHMET ALİ ASLAN (Batman) – Ama yine barış denenebilir. Bir kez barış denendi yine barış denenebilir.

BAŞKAN – Mehmet Ali Bey, süreniz bitmiştir.

Sayın Ertuğrul Kürkcü...

MEHMET ALİ ASLAN (Batman) – Tamam, teşekkürler, sağ olun.

BAŞKAN – Sayın Ertuğrul Kürkcü, süreniz başladı.

Buyurun.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Söylenecek bir söz bırakmadınız, size mübarek olsun almak istediğiniz karar. Genel Kurulu var, hayat var, toplum var, bütün insanlık var; onların önünde konuşuruz. Böyle Komisyon olmaz, böyle tartışma olmaz, böyle hiçbir şey olmaz. Siz insanları temel haklarından yoksun bırakacaksınız fakat onlara sadece beş dakika lütfedeceksiniz. Hadi canım...

BAŞKAN – Bundan sonraki söz talebi Sayın Mahmut Tanal’ın.

Sayın Mahmut Tanal süreniz başladı, buyurun.

^(x) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 49

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, basın mensupları, Değerli Bakan ve bürokratlar; hepinizi, saygıyla hürmetle selamlıyorum.

Tabii, Anayasa yapma ve yasa yapma tekniğine baktığımız zaman, bu teklifin normal koşullarda üniversitelerde tartışılması lazım, anayasa hukuku alanında uzman olan hocaların bilimsel görüşlerinin alınması lazım, sivil toplum kuruluşlarının en azından bu katmana dâhil edilmesi lazım ve olaya baktığımız zaman gerçekten bunların hiçbirisi katılımcılık esası açısından, demokrasi açısından bundan mahrum; teknik hukuk, yasa yapma ve anayasa yapma açısından bundan mahrum ve bundan çok uzakta kalıyor çünkü biz burada şunu söylüyoruz: Anayasa bir uzlaşma metnidir, halkın üzerinde uzlaştığı metinlerdir. Terörle mücadele kapsamı nedeniyle bu geçici metnin getirilmesi tamamen doğru değil, dürüst değil, hukuki güvenlik açısından, çünkü biz dürüstlük ilkesini... Medeni Kanun diyor ki: “Dürüstlük ilkesini hayatın her alanında uygulamak zorundasınız.” Çünkü “Efendim milletvekilleri terörün propagandasını yaptığı için, teröre yardım yataklık ettiği için, terörle ilgili suçları işlediği için bu sebepten dolayı dokunulmazlığı kaldırıyoruz.” deniliyor ve gerekçe de bu şekilde ve bugüne kadar iktidar milletvekilleri ve Bakan da aynı şeyi savundu.

Şimdi, eğer aynı Anayasa'yı okuyorsak, aynı Anayasa ülkede geçerliyse, mevcut olan Anayasa'mızın 83'üncü maddesi açık ve net diyor ki: Eğer suç, Anayasa'mızın 14'üncü maddesi uyarınca hakkını kötüye kullanma kapsamına giriyorsa, temel hak ve özgürlükleri yok ediyorsa, terör örgütü kapsamındaysa, ağır cezalıysa yasama dokunulmazlığından yararlanamıyor. Yani, siz bugüne kadar gerçekten teröre yardım ve yataklık yapan, terör suçunu işleyen hangi milletvekili hakkında soruşturma açıldı da dava açıldı da sorgu yapıldı da bu Anayasa engel oldu? Anayasa buna engel değil. Anayasa'mızın 83'üncü maddesi ve 14'üncü maddesi açık ve net bir şekilde, bu tür suçlara bulaşmış olan ve hakkında soruşturması olan tüm milletvekilleri tutuklanabilir, sorguya çekilebilir, kovuşturma yapılabilir, buna engel olan hiçbir durum yok... Ama tamamen bir algı yönetimi söz konusu.

Bu algı yönetimi açısından da baktığımız zaman biz, değerli arkadaşlar, yasama dokunulmazlığının sonuçları var elimde gayet açık ve net, bilimsel anlamda, Prof. Dr. Erdoğan Teziç'in 20'nci baskı Anayasa Hukuku kitabı, sayfayı ben size söylüyorum, sayfa 462'de “Yasama dokunulmazlığının özelliği” diyor, bir; “Kamu düzeni olması nedeniyle ve isnadın ciddiliği olması gerekir, siyasi bir amacın bulunmaması lazım.” diyor.

Bu çerçevede baktığımız zaman, gerçekten bunun bir seferde aynı zamanda burada yasama dokunulmazlığının kamu düzeninde olduğu söyleniliyor ve “İsnadın ciddi olması gerekir.” diyor ve “Bir amaca, bir gruba da yönelik olmaması lazım.” diyor.

Peki, burada baktığımız zaman, temiz siyaset açısından, temiz toplum açısından dokunulmazlığın aslında... Cumhuriyet Halk Partisinin temsilcisi sıfatıyla Sayın Bülent Bey burada konuşma yaptığı zaman şunu söyledi: Bunun 83'üncü madde açısından daraltılması gerektiğini söyledi. Doğrusu, olması gereken de bu çünkü temiz toplum özlemiyle, insanlarımız, halkımız, yasama dokunulmazlığının... Bu kadar hırsızlık, yolsuzluk, her türlü şeye bulaşmış olan insanları kollama ve koruma yeri değil Parlamento. Parlamento... Burada, şunu da yapmamak lazım: Burada dokunulmazlığın suskun Meclis yaratma gayretiyle yapılmaması gerekir. Burada baktığımız zaman, gerçekten işte suskun Meclis yaratma nedeniyle, ağır bir eleştiri yapanı Meclisten dışarı atma cezası, üç oturum girmeme cezası, yok efendim, Parlamentodan atma cezası. Bu şekildeki kararlar, bu şekildeki çalışmalar Türkiye'de suskun Meclis yaratmış olur ki bu, Parlatonun kuruluş felsefesine, Parlatonun amacına da aykırılık teşkil etmiş olur. Hatta biz şunu söylüyoruz: Ana muhalefet partileri, mevcut olan iktidardaki hükümetlerin esasen geleceğin bir gölge kabinesidir, geleceğin bir gölge iktidardır diye gözüyle bakıyoruz. Eğer bu şekilde baktığımız zaman, bu tamamen mevcut olan düzenlemelere baktığımız zaman, bu mevcut olan Anayasa'mızın...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Cümlelerinizi tamamlayın Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Açmıyoruz, süre uzatmıyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstat, tek bir cümle kaldı ya.

BAŞKAN – Tamam, sesiniz duyuluyor Sayın Tanal, gür bir sesiniz var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Burada arkadaşlarımız...

BAŞKAN – Teamül hâline getirmeyeceğiz.

Lütfen buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, Değerli Başkan, yani hukukçusunuz, ben ne söyleyeyim? Ağacın kurdu ağaçtır yani eşitlik ilkesi, hakkı kötüye kullanmak... Mesela Anayasa'mızın 14'üncü maddesi diyor ki: “Hakkın kötüye kullanılması yasak.” Avrupa Sosyal Şartı'nın V Bölümünün (E) maddesi: “Ayrımcılık yasak.” Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin 26'nci maddesi eşitliği, aynen bizim Anayasa'mızın 10'uncu maddesi hükme alıyor; bu yasak. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 2'nci maddesindeki eşitlik, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 14'üncü maddesindeki ayrımcılık yasağı açısından sizin uygulamanız bunlara aykırı.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Komisyon grubunda olan arkadaşlarımız sınırsız konuşacak, diğer milletvekili arkadaşlarımız...

BAŞKAN – Karar alınmıştır, ben uyguluyorum.

Çok teşekkür ederim.

Sayın Şenal Sarıhan...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 50

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Değerli Başkan, sevgili arkadaşlar; aslında ben de sözün bittiği yerde olduğumuzu düşünüyorum. Aslında belki söze hiç başlamamak gerekiyordu. Bir arkadaşımız, pandomimden söz etti. Pandomim aslında sözsüz oyundur ama o çok konuşulduğunu ifade etmek istedi bir yanlışlıkla. Bundan sonra, biraz önce Mahmut Tanal arkadaşımın da söylediği gibi, gerçekten Parlamentoda pandomi me başlayacağız yani sessizliğe başlayacağız ama oyuncu da kalmayacak böyle bir anlayışla.

Ben değinilmeyen bir konuya değinmek istiyorum. Gerekçe orada duruyor. Kaç arkadaşımız dönüp dikkatle baktı, onu bilemiyorum ama gerekçeyi okuduğunuz zaman burada bir hukukçular meclisi varsa hepimizin bu gerekçenin baştan sona kadar hukuka aykırı bir metin olduğunu hemen saptamamız gerekiyor.

Şimdi dikkatinizi çekmek isterim. Deniliyor ki: “Bu yasa yürürlüğe girdiği tarihte -ki altında da “yayımlı tarihinde yürürlüğe” girer diyor- izne tabi suçlar yönünden idari mercilerden, başsavcılıklardan, mahkemelerden, Adalet Bakanlığından, Başbakanlıktan, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Anayasa Karma Komisyonundan ve Adalet Bakanlığından gelen her türlü soruşturma, her türlü fezleke bu torbanın içine girer.” diye ifade ediliyor.

Şimdi, bu saptama şunu gösteriyor: Demek ki biz şu anda tartışırken dahi, bu yasanın yapısı belli olmuş iken dahi hepimiz hakkında yeni bir fezleke düzenlenebilir. Ne zamana kadar düzenlenebilir? Yayımlı tarihine kadar düzenlenebilir ki bu, bir ön yargıyı getirir, ön amacı getirir, kamusal amaçtan ziyade kişisel ya da bir siyasi partinin özel amacını ifade eder.

Şimdi devam ediyorum. Genel gerekçede şöyle bir nokta var, deniliyor ki: “Teröre manevi destekte bulunan milletvekilleri....”

Değerli arkadaşlar, aramızda ceza hukukçuları vardır mutlaka. Ceza hukukçusu arkadaşlarım, bir sorgulasınlar “manevi destek” diye bir suç türü var mı? Böyle bir suç türü söz konusu değilse bizim hazırladığımız bir yasa önerisinde manevi destekten söz etmemiz ki tam da aslında amacın bu olduğunu ve bu amacın arkasında bir kast olduğunu gözliyorum. Bu, tamamen hukuksuz bir değerlendirmedir. Böyle bir değerlendirme yapamazsınız.

Bir başka şey, 83'üncü madde ve 85'inci madde orada dururken sadece 26'ncı Dönemle sınırlı ve bu yasa tasarısının yürürlük tarihi arasındaki gruba özel bir yargılama ve cezalandırma sistemi getirerek eşitlik ilkesine aykırı davranırsınız. Bu, Anayasa 10, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 6'ncı maddelerine açıkça aykırı bir düzenlemedir ve Anayasa'ya aykırılık iddiası ya da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine götürdüğümüzde hak ihlali iddiası kabul edilebilir ama aynı gerekçede, bir başka madde gerekçesinde bir başka düzenleme daha var. Diyor ki: “Bu yaptığımız işlem sebebiyle Anayasa Mahkemesine gitmenin imkânı yoktur.” Maddede yok, gerekçede var. Bu, nasıl bir ifadedir, ne denilmek istenmektedir? Anayasa hükmünün nasıl üstüne çıkılmaktadır? Ayrıca savunma hakkı ihlali de gündeme gelecektir.

Biliyorsunuz, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı isterse fezlekeyi işleme koymayabilir. O zaman biz ne yapıyoruz? Meclis Başkanının yetkisini de elinden alıyoruz. Başkaca ne yapıyoruz? Karma Komisyonun yetkisini de alıyoruz ve kendi yetkilerimizi de birer milletvekili olarak dokunulmazlıkların kaldırılıp kaldırılmaması konusunda oy hakkımızı da yürürlükten kaldırmış oluyoruz. Yani bu yanlışlarla hem savunma hakkı noktasında hem yetki aşımı noktasında hem de dolanma noktasında açık bir hukuka karşı ihlali içeren bir düzenlemeyle karşı karşıyayız. Biz yaptık oldu, olur mu? Olur ama tarih bunu yazar ve tarihin karşısında hepimiz hukuksuz bir işleme el kaldırmış olmaktan ötürü sorumluluk hissederiz.

Ben kişisel olarak bu noktaları bütün arkadaşlarımın dikkatine sunma ihtiyacı içindeyim. Bugün arkadaşlarımızın herhangi bir biçimde mahkeme önüne gittiklerinde ceza alıp almayacakları sorun değildir, konu değildir, önemli olan, Anayasa'yı bizim ihlal etmiş olmamızdır. Bu kadar açıklamak istiyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Sarıhan, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Erdal Ataş, İstanbul Milletvekili...

Erdal Ataş Bey burada mı?

ERDAL ATAŞ (İstanbul) – Buradayım.

BAŞKAN – Buyurun.

ERDAL ATAŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yani burada ele alınan bu tasarıyla ilgili, dokunulmazlıkların kaldırılması ve benzeri noktasına ilişkin sürdürülen bütün bu tartışmaların tümünün aslında farklı bir siyasal arka planının olduğu bütün tartışmalarla birlikte, gerekçeleriyle birlikte açık olarak görülüyor.

Öncelikle şunu ifade edeyim: Dokunulmazlıkların tümünün kaldırılması noktasında HDP'nin vermiş olduğu önergeyi ben de destekliyorum. Yani bütün dokunulmazlıkların kaldırılması yönündeki tutumu fikir olarak savunuyorum ama burada bütün dokunulmazlıkların kaldırılması meselesinin içerisinde sadece bir bölüm insanın dokunulmazlıklarının kaldırılması üzerine yapılan bu hukuksuz yönelimin, yine aynı şekilde, Anayasa'yı, 12 Eylül anayasası olmasına rağmen hepimizin reddettiği, onu dahi kabul etmeyerek bunu da dışlayarak yapılan bu yönelimin, yine Meclisin kendi içerisinde alt komisyonlarla bu süreci işletmesi, tek tek bütün bu meseleleri ele alması noktasındaki kendi işleyişini de çığneyen bu mevcut yönelimin tümünün aslında başka bir şeye hizmet ettiği, başka bir hedefle sürdürüldüğü açıktır. Burada yapılan açıkça şudur: Bu coğrafyada tekçi zihniyetle sürdürülemeyen bu düzeni devam ettirilmesi anlayışı, bir darbeye garanti altına alınmaya çalışılıyor. Çünkü bu ülkede dillerin yasaklanması, inançların yasaklanması, cinsiyetler üzerinde uygulanan şiddetler ve bütün ayrımcı politikalarla sürdürülen bu mevcut düzenin yani doksan küsur yıldır sürdürülen bu mevcut düzenin çözümüne ilişkin fikir getiren HDP'nin susturulmak istendiği bir operasyondur bu açık olarak. Bu, sadece tabii, HDP'yi susturma değil aynı zamanda bunun devamında bu coğrafyada bulunan bütün demokratik güçleri, bu coğrafyada barışı, kardeşliği, adaleti savunan bütün güçleri susturma operasyonu olarak devreye koyulmak isteniyor, yapılmak istenen budur.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 51

Çünkü sürdürülemez bir hâle gelen bu mevcut düzenin ancak iki biçimde sürdürülmesi mümkündür; bir, demokratik güçlerin sindirilmesi gerekiyor, iki, darbeci bir şeyle, başkanlık sistemi ya da bir şeyle diktatörlük kurularak halklar üzerinde bu baskının devam ettirilmesi isteniyor. Ama açıkça söyleyelim ki nasıl doksan üç yıllık süreç içerisinde uygulanan bu politikalarla hiçbir şekilde bu mücadele engellenemediyse, Kürtlerin mücadelesi, Alevilerin mücadelesi, kadınların mücadelesi, ekoloji alanında mücadele yürüten insanların mücadelesi, öğrencilerin, akademisyenlerin, gazetecilerin, bütün hepsinin sürdürdüğü mücadele nasıl sürekli geliştirse, bütün bu darbeci zihniyetlere karşı bütün bu muhalif güçler nasıl bütün bu şeylerin tümünü tarihe gömerek, kendi önünü açarak ilerlediyse; bugünden sonra uygulanan bu politikalarla yine bugün iktidarda bulunan AKP'nin başında kalacak ve bütün sonuçlarıyla vebalini de günahını da onlar çekmiş olacaklar. Halklar bütün bu meseleleri görüyor.

Türkiye'de AKP'li, CHP'li, MHP'li bütün halklara sesleniyorum; burada uygulanmak istenen kesinlikle HDP'li insanların bazılarının kendilerince işte, cezalandırılması üzerine bir operasyon değil, burada yapılmak istenen, açık olarak bir darbedir ve HDP'yle başlayan bu süreç devam ettirilmek isteniyor çünkü bu ülkede demokrasi, barış, kardeşlik ve adalet uğruna en net duran ve bu noktada bu duruşuyla kitleler içerisinde yer edinmeye çalışan HDP'nin engellenme siyaseti vardır; bu, asla engellenemez; vekillerin hapse atılmasıyla ya da diğer türlü getirilen bu siyasal operasyonlarla bunların durdurulması mümkün değil. Çünkü milyonlarca halkımız, AKP'li kitleler de dâhil olmak üzere, CHP'li, MHP'li kitleler de dâhil olmak üzere bu ülkede artık savaş yanlısı bir politika sürdürmek istemiyor, bu ülkede halkların artık kardeş olarak yaşanması isteniyor, inançlar arasında ayrımın giderilmesi isteniyor, Kürt-Türk kardeşliğinin bozulmasına yönelik sürdürülen bu politikanın durdurulması isteniyor. Yine, savaşla özellikle bu ülkede bütün insanların, bu son aylar içerisinde 2 bine yakın insanın katledilmesi, insanların yaşamını yitirmesi üzerine sürdürülen bütün bu politikaların tümü durdurulmazsa bu halklar arasında, başta AKP olmak üzere, bu politikayı sürdüren bütün kesimler açısından büyük, daha büyük sonuçlar ortaya çıkararak onları mahkûm edecektir. Halklar arasında ne olursa olsun, bütün bu kışkırtmalara rağmen, bütün bu adaletsiz uygulamalara rağmen, bütün bu yürütülen politikalara rağmen, bu darbe zihniyeti, diğer darbelerde olduğu gibi mutlaka boşa çıkacak ve halklarımız gerçek anlamda bu ülkede demokrasinin gelmesi için kendi dirayetiyle, kendi kaderlerini kendi eline alacaklardır.

Biz şunu biliyoruz: Bu mevcut sürdürülen politikaları...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ataş.

ERDAL ATAŞ (İstanbul) – Ben de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Ayhan Bilgen, buyurun.

AYHAN BİLGEN (Kars) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de fezkesi bulunan milletvekillerinden birisiyim. Bir paragraflık bir suç isnadı var ama cezası müebbet.

Şimdi, 28 Şubat döneminde içerisinde bulunduğum topluluk, muhafazakâr milliyetçi bir topluluktan ama REFAH-YOL Hükûmetine yönelik müdahalenin haklı ve yerinde olduğunu savunuyordu; orduyu, devleti savunuyordu ve Refah Partisine yönelik müdahalenin de isabetli olduğunu düşünüyorlardı, yollarımı onlarla ayırdım. Sonraki dönemde de Türk İntikam Tugayı, Abdullah Çatlı ordusu gibi birtakım yapılar tarafından, sonunda Ergenekon davası içerisinde adı anılan, bir sürü tutuklu yargılanan isimler tarafından da ölüm tehdidiyle uzun süre işte, bazen yurt dışında bazen Türkiye içinde farklı şekillerde yaşamak zorunda kaldım. 27 Nisan muhtırası verildiği zaman insan hakları mücadelesi yürütüyordum ve MAZLUMDER'i acil yönetim kurulunu toplantıya çağırdım ve bir karşı bildiri yayımlanmasını, bütün şubelerle ortak bildiri yayımlanmasını sağladım.

Şimdi, doğrusu, kişisel olarak dokunulmazlık falan hiç derdim değil yani yargılanmakla ilgili bir kaygım da yok ama eğer siz bütün bu sürecin sonunda bu ülkenin bir iç savaşa sürüklenmesine sebebiyet verecek birtakım adımların atılmasını öngörüyorsanız, göze alıyorsanız, bütün bu riskleri önleyebilecek teminatlarınız, supaplarınız varsa söylenecek bir şey yok, siz açıklayın, biz öğrenelim. Yani burada Parlamentoda olup olmamızın bizim açımızdan ifade ettiği anlamdan öte, aslında, galiba Türkiye siyasetinin nereye evrildiği, nereye gittiğine dair bir tartışmayı yapmak gerekiyor. Şimdi, “Yargı, kararını verecektir...” Elbette ki yargı, verecektir kararını ama meseleyi şimdiye kadar bu Komisyonu toplamayıp, fezlekelerin şimdiye kadar birikmesine sebebiyet verip, hiçbir gerekçeyle “Şimdi acelemiz var.” demenin hukuki bir izahı olamaz. Yani eğer fezlekelerle ilgili hassasiyet terör, güvenlik falan gibi şeyler taşıyor idiyse fezlekeler gelmeye başladığı andan itibaren bu Komisyonu toplamamanın kendisi suçtur, kendisi teröre prim vermektir o zaman, terör konusunda duyarsızlıktır, sorumsuzluktur. Ama “Bunu biz bekletiriz, canımız istediğinde topluca getiririz ve bir torbaya doldurur hepsini birden, gereğini yaparız.” dersanız bunun ortaya çıkaracağı sonuçlar ülke için de hepimiz için de son derece tehlikeli olur, Türkiye demokrasisi için ciddi bir risk içerir ama tercih sizindir. Elbette ki sayısal gücünüz bu Komisyondan da bunu geçirmeye yetebilir. Genel Kurulda da eğer iki muhalefet partisi destek verirse bunu geçirmek pekâlâ mümkündür ama ondan sonrasıyla ilgili ne olur, dönüp bize “Kandırıldık, yanıltıldık, böyle olmasını beklemiyorduk, yargıdan böyle şey beklemiyorduk.” falan demeyin. Çünkü tek tek görüştüğümde bazı arkadaşlar diyorlar ki: “Ya, tutuklu yargılama olmayacak, işte, 2-3 kişi var aslında problem olan, onlar dolayısıyla biz bunu yapıyoruz.”

Şimdi, arkadaşlar, şimdiye kadar televizyon programlarında üç örnek dışında hiçbir örnek söylemediniz; birisi taziyeye ilgili. Biz kendi içimizde tartıştık, seçmen, sandık, parti kurulları gereğini yapabilir.

İkincisi: Arabanın bagajında silah taşımaya ilgili iddiadır ki Başbakanı bile yanılttınız. Böyle bir şey yok, tamamen montaj. Savcının bu konuyla ilgili bir iddianamesi bile yok. Diğeri de bir başka arkadaşımızın söylediği bir cümle. Şimdi, taziyeye ilgili olan da takdir edersiniz ki ana muhalefet ve iktidar partisinde de 2 arkadaşımız taziyelere katıldılar. Şimdi, onlarla ilgili fezleke yok ama bizimkiyle ilgili fezleke var. 3 milletvekiliyle ilgili sorunu böyle bir Anayasa suçu işleyerek çözmeye kalkmanın izahı, akıllı, mantığı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 52

olabilir mi? Yani burada aslında bindik bir alamete, gidiyoruz kıyamete ama galiba yapılacak bir şey yok. Siz bu konuda çok kararlı gözüktüyorsunuz. Sonunda hani Hak şerhleri hayır eyler, görelim Mevla neyler, sonunda kim ne kadar bedel öder, ülke ne kaybeder. Biz söyleyeceği söz söylemekle mükellefiz, uyarı yapmakla, hatırlatmakla mükellefiz ama takdir edip etmemek de galiba sizin tercihiniz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Mehmet Emin Adıyaman, buyurun.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, öncelikle, dokunulmazlık sorunu ceza yargılamasını ilgilendiren bir konu. Yani, bildiğiniz üzere, hukuk yargılamasında bir dokunulmazlık söz konusu değil. Dolayısıyla, Anayasa'daki dokunulmazlığın, milletvekili dokunulmazlığının temel mantığı milletvekilini ceza yargılamasına karşı koruyabilmektir. Dolayısıyla, bu önerge de doğrudan doğruya milletvekillerinin ceza yargılamasına ya da ceza mahkemelerinin önünde yargılanmasını gerektiren bir durum. Ama temel prensip olarak ceza yargılamasında yürürlüğe giren herhangi bir düzenleme geriye doğru yürümez. Dolayısıyla, Anayasa'ya geçici maddeyle getirilen bu düzenlemenin de esas itibarıyla ceza yargılamasını ilgilendirdiği için geriye doğru yürümemesi gerekiyor. Eğer geriye doğru yürüterek işletirsek bu hem kazanılmış hak anlamında bir hak ihlali hem dokunulmazlık hükmünün temel amacına aykırı hem de, yine, genel ceza prensiplerine de aykırı bir durum.

Yine, ciddi bir problem var. Mesela, şu anda bir suç işlemiş ama henüz cumhuriyet savcılığının bilerek, isteyerek veya işte -tırmak içinde- tembelliğinden hareketle, hakkında fezleke düzenlenmemiş bir milletvekilinin fezlekesinin henüz maddede sayılan, işte, Adalet Komisyonuna, Adalet Bakanlığına veya ilgili makamlara yani -sayılan- Meclise veya Komisyona intikal etmemiş olduğunu varsayalım. Burada açık bir şekilde bir eşitsizlik ilkesi var. Yani, diyelim ki X cumhuriyet savcısının benimle özel bir hukuku varsa veya siyasi saiklerle, benim hakkında aslında suç işlemiş olmama rağmen, soruşturma devam ediyor olmasına rağmen henüz bunu bir fezlekeye bağlamamış ve Meclise göndermemişse bu düzenlemeden ben otomatikman ne olmuş olacağım, kurtulmuş olacağım. Ya da bu fezleke yürürlüğe girdikten hemen sonra suç işleyen bir milletvekilini düşünelim. Aynı yasama dönemi içerisinde o milletvekilinin yine keza bu yasa gereği dokunulmazlığı kalkmamış olacaktır yani Anayasa'daki eşitlik ilkesine de aykırılık söz konusu.

Yine, geçici maddeyle eğer biz Anayasa'nın temel hükümlerinden bir tanesini geçici bir süre askıya alıyorsak, bu geçici madde durumunu yani değişikliğini Anayasa'nın tüm maddeleri için genişletme gibi bir şansa sahip olmuş olacağız yani böyle bir teamülü oluşturmuş olacağız. O zaman, sayısal çoğunluğu olan her siyasi iktidar veya siyasal güç, Anayasa'nın istediği maddesini bu örneklemekten hareketle, her zaman, her maddeyi geçici bir hükümlerle askıya alabilme gibi bir hakkı kendisinde görmeye başlayacak ki bu açıkça Anayasa'nın tüm maddelerini böyle düzenlemelerle aslında ilga etmek sonucunu doğuracaktır. Yani, burada mesele sadece dokunulmazlıkların kaldırılması meselesi değil. Örneğin, temel hak ve özgürlüklere ilişkin diyelim ki bir maddeyi de, işte, siyasi saiklerle siyasal iktidarlar istediği zaman bir geçici düzenlemeyle tamamen askıya alabilir.

Yine, önemli aykırılıklardan bir tanesi, nedir? Hem Anayasa'ya hem İç Tüzük'e aykırı bir düzenleme bu. Neden aykırı bir düzenleme? Çünkü daha önceden kazanılmış bir hak niteliğinde olan düzenlemeler ve bu düzenlemeler kapsamında eğer bir ceza yargılaması süreci yaşanacaksa, milletvekilinin örneğin komisyonlarda, alt komisyonlarda veya karma komisyonlarda fezlekelere karşı kendisini savunabilme imkânları İç Tüzük'te varken ve belli bir usul takip edilirken, bir geçici düzenlemeyle bunları da devre dışı bırakıp yine belki hukuka aykırı, belki siyasi saiklerle biz bu savunma hakkını da elinden almış oluyoruz.

Tabii, bu düzenlemelerin aslında siyasal birtakım sonuçları da var arkadaşlar. Şimdi, ortada bir gerçek var. Bu düzenlemeyle açık bir şekilde HDP milletvekillerinin yargılanması istenmekte, belki bunların Meclis dışına atılması talep edilmekte.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Cümlelerinizi tamamlarsanız Sayın Adıyaman.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Bu açıkça şudur: Demokratik, legal Kürt siyasetinin Parlamento dışına itilmesi, bu alanın kapatılması ya da en iyimser tavırla, bunu marjinal düzeyde tutma siyasal saikini taşıyor. Bunun siyasal sonuçları da...

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

Sayın Hüda Kaya, burada mı?

HÜDA KAYA (İstanbul) – Buradayım.

BAŞKAN – Ondan sonra da Sırrı Süreyya Önder Bey hazır olsun.

Evet Sayın Kaya, buyurun.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Ne yazık ki bugün burada bulunan arkadaşlarımız ve iktidarda olan arkadaşlar, geçmişte 28 Şubat döneminin mağduriyetlerini yıllarca yaşayıp sandığı kutsarcasına "Sandıktan ne çıkarsa kabul edeceksiniz ha, mızımlık etmek yok." diyen, 7 Haziran öncesinde "millî irade, millî irade" diyerek, "Biz atanmışlar değiliz, seçilmişleriz bizler." diyerek... Yıllarca siyasi polemik argümanlarıyla insanlara bunları sunacaksınız ve ne yazık ki bugün geldiğimiz noktada, millî iradeyi kutsayanlar, sandıkları kutsayanlar -bugün isterseniz 500 bin kişinin, değil 5 milyon, 7 milyon, 100 bin kişinin temsilcisi olsun- siz, insanların iradesinin, özgür tercihlerinin önüne engel koyan darbeci zihniyetlerin yaptığından zerre bir farkın olmadığını keşke anlayabilseydiniz.

Rahatsız olduğunuz, vicdanlarınızı rahatsız eden vahşetlerden, zulümlerden, katliamlardan örnek verdiğimizde "Tek argümanınız yalan ve iftira, sizsiniz sebebi." diyerek kendi vicdanlarınızı rahatlatma yoluna gidiyorsunuz. Keşke anlayabilseydiniz. Hırsızlığı, 17-25'i, katliamları, bodrum vahşetlerini, infazları, bebek ölümlerini, kadın ölümlerini ortaya koyduğumuzda "Siz bize böyle

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 53

diyorsunuz, eleştiriyorsunuz ama bakın, bizi halk seçti, bizim yaptığımız politikayı halk beğeniyor.” diyorsunuz, çoğunluğun arkasına sığınıyorsunuz. Burada abdestli olduğuna inandığım pek çok insanlar var. Asr Suresi’ni bir kez daha okuyun. Allah çoğunluğu kutsamaz, sizin söylediğiniz gibi çoğunluğu kutsamaz. Gerçi, insanların çoğu ziyandadır, keşke anlayabilseydiniz bunu. Hak taraftarı olmak önemlidir. Hakikaten adaletin, barışın taraftarı olmak önemlidir. Mesele çoğunluk olmak değildir. Şu Türkiye’nin 78 milyonunun yüzde 99,99’u sizin gibi düşünse ben sizin inancınızdan, zihniyetinizden, düşüncenizden değilim. Yine adalet, yine barış diyeceğiz.

Siz barışa tekme atıp, işinize gelmediğinde masayı devirip, ondan sonra da “Hendekler neden kuruldu?” diye hesap sorma düşüncesizliğini yaşıyorsunuz bu insanlara. Böylesine bir yanlış, böylesine bir paradoks yaşıyorsunuz. Siz barışı kabul etmediğiniz için, siz insanlara güven vermediğiniz için, sizin hesaplarınızda barış menfaatlerinize uymadığı için bu insanlar alternatif yollar araştırdılar.

Eleştiririz, ben de eleştiriyorum. Tartışırız, doğru mu yanlış mı, o ayrı bir mesele. Fakat, insanları çaresiz bırakıp ölümleri göze alacak kadar ne durumlara getirdiğinizi yöneticiler olarak, on beş yıllık yöneticiler olarak... Bunun hesabını bu dünyada da Allah’ın bırakmayacağına inanıyorum. Bunun hesabını, bugün şu masaların etrafında oturup barışı sorgulayan, halkın iradesini, özgürlüğü sorgulayan sizler, bir gün sizler de aynen böyle yargılanacaksınız. Ahiretten hiç bahsetmiyorum zaten.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Sırrı Süreyya Önder, buyurun.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Sayın Başkan, sayın üyeler; muhtemelen, belki de bu son konuşmamız.

Ben cezaevine ilk 16 yaşında girdim, Adıyaman’da bir hak mücadelesinde. (“Beynelmilel” sesi)

Beynelmilel’e de geleceğiz.

Sonra, 18 yaşında, 12 Eylül faşizmine karşı direndiğim için tekrar girdim, on iki yıl ağır hapse mahkûm edildim. Cezaevinde elli gündün fazla ölüm orucu direnişi gerçekleştirdim. Anayasal düzeni tağyir, tebdil ve ilgaya tam teşebbüsten ceza aldım. Sonra, çıktıktan sonra, bu memleketin yeni anayasasının yazım komisyonunda yer aldım. Hep birlikte o eski anayasayı mahkûm ettik. Çıktıktan sonra, 12 Eylül faşizmini berhava eden, onları şebek eden 2 tane film yazdım, birinin de yönetmenliğini yaptım, “Beynelmilel”, muhtemelen izlemişsinizdir ya da izleyenler vardır. Sonra barış süreci başladı. Sayın Bakan da dâhil olmak üzere, bakanlarla, istihbarat örgütüyle, Millî Güvenlik Kurulu temsilcileriyle, PKK’yle, Sayın Öcalan’la, üç buçuk sene süren düzenli görüşmeler yaptık. Devletin, sayın bakanların, başbakanların özel ricalarını, önerilerini, itirazlarını PKK’ye götürdük, onlarla günlerce aynı sığınaklarda kaldım, günlerce tartıştık, değerlendirdik bu ülkeye barışı getirmek için. Şimdi, hepinizin olumlayarak bahsettiği 2013 “Nevroz” Bildirgesi’ni okumuş olduğum için hakkımda müebbet hapis cezası isteniyor. Umurunda olanı Allah şu merdivenlerden aşağıya indirmesin. Bugüne kadar yaptığım, yazdığım, çizdiğim, çektiğim her şey şeref madalyamdır, bir şeref madalyası da siz takacaksınız, hepinize müteşekkür olacağım. Bu şükran borcumu... Bu dönemi de şebek eden bir film çekmezsem bütün emeğim, bütün hünerim bana haram olsun. Kimse kendini orada görmek istemeyecek. Niye? Ben bu Mediste bir şerefli iş daha yaptım, bana bu da nasip oldu, darbeleri araştırma komisyonunda görev aldım. Bana bizzat işkence yapan albayı sorguladım, çıra gibi titriyordu. Yazdım da, arşivlerde var. Hepsini geldiğinde “Ben yapmadım, fifi yaptım.” modundalardı, hepsi. Uzaktan şahit göstermeyeyim; Sayın Bakanla düzenli, Sayın Beşir Atalay, Sayın Efkân Ala, varken Sayın Sadullah Ergin ve bizim İmralı heyeti üyelerimizle, Başbakanlıkta -gizli saklı yerlerde değil, burada bir kısım temsilciler sürekli “Şöyle, böyle” diyorlar- bu mahkeme kararlarının, bu çifte standartlı yaklaşımların fütursuzluğu üzerine saatlerce hasbihal ettik. Şimdi bundan dolayı müebbet isteniyor. Bundan korkan dünyanın en alçak adamıdır. Fakat bu ülkeye toplumsal faturası büyük olacaktır. Biz çocuklarımıza, ben çocuğuma işte böyle bir şeref miras bırakacağım. Size evlatlarınızın inşallah “Baba, onun içinde sizin de dahliniz var mıydı?” diye sormaz.

Hepinizi son bir kez saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Sibel Yiğitalp...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan, arkadaşlarımız söz haklarını kullanmayacaklar. Ben kısa bir konuşma yapacağım.

BAŞKAN – Ben kendisinden alayım.

Sayın Sibel Yiğitalp, vaz mı geçtiniz?

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Feragat ettik.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Ben konuşacağım.

BAŞKAN – Sayın Osman Baydemir, vaz mı geçtiniz?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Osman Bey’den sonra ben konuşacağım.

BAŞKAN – O zaman Sayın Baydemir, buyurun.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şüphesiz ki bu konuşmayı yapmamam ve sözü direkt hocama bırakma da imkân dâhilindeydi. Ancak tarihe karşı, şu andaki 78 milyonun çocuklarına karşı ve henüz doğmamış çocuklarımıza karşı duyduğum mesuliyetten kaynaklı, birkaç sözü ifade edeceğim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 54

Her şeyden önce, Sayın Başkan, dünün mazlumları -çok açık ve net söylüyorum- on dört yıldır bu ülkenin iktidarındır; dünün mazlumları bugünün faşistleridir, maalesef, üzülererek ifade ediyorum. Rabb'im, her toplumu, önce mazumlaşmış, mazlumiyet şerbetini içmiş, akabinde de zalimleşmiş insanların zulmünden korusun diyorum.

Sayın Başkan, ben 45 yaşındayım -tutanaklara geçmesi açısından söylüyorum- bütün hayatım boyunca legal demokratik siyasete inandım, bütün hayatım boyunca birlikte yaşamaya inandım, bunun da bedellerini çeşitli platformlarda ödedim. On bir aydır Türkiye Büyük Millet Meclisindeyim ve temel amacımız HDP olarak bu Meclisi Kürt'ün ve Türk'ün ortak çatısı hâline dönüştürmekti. Kürt'ün, Türk'ün yanı sıra diğer bütün etnik kimliklerin, tüm farklılıkların ortak çatısı hâline dönüştürmekti. Bu on bir aylık zaman dilimi içerisinde, hemen hemen her gün, şu anda derdest olan, şu anda inşa edilen bir darbe sürecinin içerisindeyiz. Bugün burada bulunan pek çok kişi, inancım o ki, hâlen bunun farkında, hâlen bunun idrakinde değil. Gün gelecek pek çok insan hayıflanacak: "Biz birlikte bindiğimiz o birlikte yaşam dalını nasıl kestik, demokrasi zeminini nasıl ortadan kaldırdık?" Bunu elbette ki grubum adına söylemiyorum, şahsım adına söylüyorum: İstenmediğim yerde olursam namerdim. Mücadele sadece ve sadece AKP'nin bizi istemediği, faşizmin bizi istemediği Türkiye Büyük Millet Meclisinden de ibaret değildir. Bu da kayda ve tarihe bu şekilde not olarak düşsün.

Sayın Başkan, yirmi beş yıldır demokrasi mücadelesinin, insan hakları mücadelesinin çeperinde yer alıyorum. Benim on bir ay dışında hiçbir zaman dokunulmazlığım olmadı. On yıllık belediye başkanlığı dönemimde haftanın dört günü mahkeme koridorlarındaydım. Demin Sırrı Süreyya Önder'in de ifade ettiği gibi, yargılanmaktan korkan -kendi namı hesabıma söylüyorum- faşizme karşı direnmekten korkan namerttir. Çünkü faşizme karşı direniş bizi insan eden en temel ödevimiz, en temel görevimizdir. Şu anda darbe hukuku ve darbe zihniyeti, Kürtler ile Türklerin birlikte yaşama zeminini yok etmiştir. Eğer geri dönülmezse, eğer önlem alınmazsa Sayın Başkan, yarın çok geç olabilir, çok geç kalınabilir.

MUSTAFA YEL (Tekirdağ) – Ne yapacaksınız? Ne yapmayı düşünüyorsunuz, onları söyle.

BAŞKAN – Dinleyelim arkadaşlar. (AK PARTİ ve HDP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

Arkadaşlar, hatip sözünü tamamlasın, lütfen, rica ediyorum.

Evet, Sayın Baydemir buyurun.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Bu itibarla da dilediğinizi zikretme, dilediğinizi yapma imkânına sahipsiniz. (AK PARTİ ve HDP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN – Evet, hatip sözünü tamamlasın, dinleyelim arkadaşlar.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Ama çok iyi bilirsiniz ki sayınız ne olursa olsun, zulmünüze, saldırınıza karşı boynunu eğen tek bir HDP'li olursa, vekil olursa o namerttir. Dimdik ayakta mücadele etmeye devam edeceğiz ama onursuzluğu, biat etmeyi asla ve kata kabul etmeyeceğiz; kabul etmedik, etmeyeceğiz.

Bu itibarla da... (AK PARTİ ve HDP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN – Evet, sözünü tamamlıyor, lütfen, lütfen arkadaşlar.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Sözümü tamamlıyorum Sayın Başkan.

Sözün özü şudur... (AK PARTİ ve HDP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN – Arkadaşlar, evet, karşılıklı konuşmayalım; bakın, Sayın Baydemir'in süresi geçiyor.

Sayın Baydemir, tamamlayın.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, süremi kesintiye uğradığını siz de biliyorsunuz.

BAŞKAN – Devam edin.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Bir kez daha söylüyorum: Hiçbir kavga nihai çözüm değildir. Bütün kavgalar sonrasında mutlaka çözüm masası oluşacaktır ama ben iddia ediyorum, bugün yaşadıklarımız bir hak müdafaası, bir vatan müdafaası değildir; bugün yaşadıklarımız, yeni bir rejimin inşası süreci ve onun saldırısıdır. Bugün HDP linç ediliyor, yarın CHP linç edilecek; yarın CHP linç edilecek, öbür gün MHP linç edilecek çünkü bu ülke tek partili bir rejime, tek partili bir faşizme doğru gidiyor. Yazıktır, günahtır bu ülkeye, yazıktır, günahtır. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Baydemir.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimizden söz isteyenlerin tamamına söz verdik, sadece Sayın Yiğitalp geri çektii talebini. Milletvekillerimizden, başka söz almak isteyen var mı? Yok.

Şimdi, Komisyon üyelerimizden Sayın Muharrem Erkek Bey söz istemişti, sıra onun.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan, ben bir söz...

BAŞKAN – Sayın Erkek, basın mikrofonunuza lütfen, size söz veriyorum.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Mithat Hocam konuşacaksa...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Evet.

BAŞKAN – Sıra sizin, vazgeçiyorsanız beyan edin.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Olsun, ben Mithat Hocamdan sonra konuşurum.

BAŞKAN – Ama sıra sizin şu anda. Sayın Erkek, buyurun siz. (HDP sıralarından gürültüler)

Efendim, şimdi, zaten Sayın Mithat Sancar Bey Komisyon üyesidir, kendisine söz veririz, konuşur. Onun için, bireysel olarak söz isteyenlere de -her isteyene söz veririz- yine vereceğimi ifade ettim, başka çıkmadı.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisinden üye arkadaşımız Muharrem Erkek.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 55

Buyurun Sayın Erkek.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ederim Sayın Başkan Vekili.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; ben de akşamın bu saatinde herkesi saygıyla selamlıyorum.

Bu kadar hayati bir konuda Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin, milletvekillerinin konuşma süreleri beş dakikayla sınırlanmamalıydı. Bunun kesinlikle doğru olmadığını düşünüyorum. On beş dakika olsaydı ne kaybederdik? Ya çalışabiliriz, sabahlara kadar da çalışabiliriz, yarın da çalışabiliriz, öbür gün de çalışabiliriz ama birçok milletvekilini çok yakından ilgilendiren, aynı zamanda Anayasa'mızı, Anayasa hukukumuzu da bu kadar yakından ilgilendiren bir konuda bu sınırlama demokratik olmadı, bunu belirtmek istedim.

Sayın Bakan değerlendirme yaparken mevcut teklifin Anayasa'ya uygunluğuyla ilgili, başkanlık sistemi vurgusu yaptı, dedi ki: "Maalesef, parlamenter sistemde yasama organı ile yürütme organını ayırmak mümkün olmuyor ve parlamenter sistemin işleyişinde ciddi sorunlar yaşıyoruz." Bu kesinlikle doğru bir değerlendirme değil.

Tutanaklara geçmesi açısından, bir hukukçu olarak -ki burada büyük çoğunlukla hukukçuyuz- önemli bulduğum için birkaç şey eklemek istiyorum. Her zaman şunu söylüyoruz: Başkanlık sistemi, parlamenter sistem, bunlar hükümet sistemleri, tartışılabilir de ama bizim sorunumuz hükümet sistemi sorunu değil, bizim sorunumuz demokrasi sorunu. Bakın, bugün dünyada tam demokratik kabul edilen, kalkınmış, demokrasisi gelişmiş, kişi başına millî geliri 40 bin dolarları aşmış ülkeler bakın, büyük çoğunluğu parlamenter sistemle yönetiliyor. Parlamenter sistemi, işlemeyen bir sistem olarak göstermek, kötü bir sistem olarak göstermek kesinlikle doğru değil, böyle tartışsak doğru sonuca da ulaşamayız. Almanya, federasyon ama parlamenter sistem; İngiltere monarşi, parlamenter sistem; İsveç, Danimarka, Norveç parlamenter sistem; İsviçre, meclis hükümeti. Demek ki sorun parlamenter sistemde değil, sorun bizim uygulamalarımızda. Biz, yasama organının yürütme organı üzerindeki denetimini sağlıklı bir şekilde getirebilecek bir anayasa yaparsak bizim parlamenter sistemimiz de sağlıklı bir şekilde işler ki 1808 Senedi İttifak'tan bu yana, yaklaşık iki yüz yıldır bu parlamenter sistem geleneğini oturtmaya çalışan bir milletiz. Şimdi, kâğıt üzerinde bu iki yüz yıllık birikimi bir kenara iterek başkanlık sistemi dayatması bizi kesinlikle doğru yerlere götürmeyecektir, bunu paylaşmak istedim.

Bakın, önümüze gelen teklifte diyor ki: "Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; Anayasa'nın hangi maddesinde değişiklik yapıyoruz, 83'üncü maddesinde mi? 83'üncü madde-benimle ilgili bir fezleke yok- benim için aynen yerinde duruyor, hiçbir maddede bir değişiklik yapılmıyor. Bu, Anayasa'nın, Anayasa'da mevcut duran bir maddenin bazı fıkralarını askıya alan bir düzenlemedir, bir Anayasa değişikliği değildir. Anayasa'ya bir geçici madde ekleyerek Anayasa'daki mevcut bir maddeyi askıya alamazsınız. Bunun yasal ve hukuksal dayanağını hiç kimse gösteremez bana, varsa biri gösterebilir.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Bülent Tezcan gösterebilir.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Hayır, Sayın Tezcan hukuka aykırılıkları çok ciddi bir şekilde tespit etti.

BAŞKAN – Evet, lütfen Sayın Önder.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bakın, şunu karıştırmayalım: Anayasa'ya aykırılığı, hukuka aykırılığı tespit etmek ile -onu da zamanı geldiğinde konuşacağız- metne evet veya hayır demek çok farklı şeyler, bunu konuşacağız ama lütfen, dinlerseniz sabırla onu da anlatırım. (HDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Hatibi dinleyelim arkadaşlar.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sokrates'in niçin ölüme gittiğini biliyorsunuz siz, değil mi?

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Kahrından öldü!

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Adalet için gitti, suçsuz olduğunu bilerek gitti, baldıran zehri içti ve öldü.

Bakın, biz yargılanmaktan korkmuyoruz.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Korkmayın zaten.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Korkanlar çok oldu. AKP iktidar olduğunda, biz "Gelin bütün dokunulmazlıkları kaldıralım." dediğimizde "Biz bu yargıya güvenmiyoruz." dediler. Bakın, yargı ne durumda olursa olsun biz yargıdan kaçmıyoruz, hodri meydan, herkes yargılasın.

BAŞKAN – Sayın Erkek, bir saniye müsaade eder misiniz, sözünüzü kesme olarak kabul etmezseniz...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Tabii, buyurun.

BAŞKAN – "Varsa benzeri bir madde, gösterilsin." dediğiniz için sadece onu söyleyeyim, siz konuşmanıza devam edin:

"TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASINA İŞLENEMEYEN GEÇİCİ MADDELER

3/10/2001 tarihli ve 4709 sayılı Kanunun geçici maddesi

GEÇİCİ MADDE- A) Bu Kanunun 24 üncü maddesi ile Anayasanın 67 nci maddesine son fıkra olarak eklenen hüküm bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra yapılacak ilk genel seçimde uygulanmaz."

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan, araya girip açıklama yapamazsınız.

BAŞKAN – Hayır, izin aldım "Varsa açıklasın." dediği için.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bir dakika efendim. Sayın Başkan Vekilim, ben onu biliyorum.

BAŞKAN – Peki, buyurun devam edin, gerisi de vardı.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan Vekili, o eklenen madde Anayasa'nın mevcut hangi maddesini askıya alıyor söyler misiniz?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 56

BAŞKAN – Askıya aldığı için örnek verdim.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Hayır. Hangi maddeye “Uygulanamaz.” diyor söyler misiniz?

BAŞKAN – “B) Bu Kanunun 28 inci maddesi ile Anayasanın 87 nci maddesinde yapılan değişiklik, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce, Anayasanın 14 üncü maddesindeki fiilleri işleyenler hakkında uygulanmaz.” Demek ki genelde uygulanan bir maddeyle ilgili...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Aynı düzenleme mi bununla bu?

BAŞKAN – Genelde uygulanan bir madde istisna tutulmuş, şu andaki geçici madde de bir istisna, onun için söyledim.

Buyurun, siz konuşmanıza devam edin.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bakın, bizim derdimiz Anayasa’yı ve hukuku çiğnemenin doğru düzenlemeleri yapmak. Verdiğiniz örnekle bu aynı örnek değil. Onu, ayrıca, önerge tartışılırken ayrıntılarıyla size izah ederim. Bakın, Anayasa’ya bir geçici madde ekleyerek Anayasa’nın mevcut bir maddesini askıya alamazsınız. Ha, Anayasa’yı fiilen askıya almak gibi bir niyet varsa, o ayrı bir konu. Bakın, Anayasa’nın 2’nci maddesi, hukuk devleti; 4’üncü madde devletin niteliği olarak bunu belirtiyor; 13’üncü madde, temel hak ve özgürlüklerin özüne dokunamazsınız. Sizin getirdiğiniz düzenleme birçok Anayasa hükmünü çiğniyor. Bakın, 6’ncı madde “Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz.” diyor. Bana gösterir misiniz geçici bir düzenlemeyle bir mevcut maddenin askıya alınmasına bir hukuksal dayanak, bir yetki? İşte, biz diyoruz ki gelin bunu doğru düzgün yapalım. Anayasa’nın 83’üncü maddesini mi yeniden düzenleyeceğiz veya sizin gerekçenizde de yazılan bazı noktalar var, çok hassas bazı dosyalar, bazı fezlekeler varsa, getirilir Anayasa’ya ve İç Tüzük’e uygun şekilde, Mecliste değerlendirilir. Ki siz gerekçenizde şunu söylüyorsunuz: “Bazı milletvekillerinin teröre ve teröristlere fiilî manada destek ve yardımları, bazı milletvekillerinin ise şiddet çağrıları kamuoyunda büyük infial meydana getirmektedir.” Eğer varsa böyle bazı milletvekilleri -“bazı” kelimesinden birkaç kişi olduğu anlaşılıyor, çok değil- samimiyseniz, bir anayasal kötü niyet yoksa -“anayasal kötü” niyet diye bir kavram var hukukta biliyorsunuz- niye bunların fezkesini getirmiyorsunuz? Derhâl değerlendirsin, Genel Kurul gereğini yapsın, Genel Kurul takdir etsin. Bakın, devam ediyorsunuz gerekçede... Baştan sona sorunlarla, hukuken sorunlarla dolu bir gerekçe. “Türkiye kamuoyu milletvekillerinden, her şeyden önce, terörü ve teröristi destekleyen, şiddete çağrı yapan milletvekillerinin dokunulmazlığı istismar ettiğini düşünmekte, bu tür fiilleri olanların yargılanmasına Meclis tarafından izin verilmesini talep etmektedir.” diyor. Millet, Meclis tarafından izin verilmesini talep ediyorsa sizden, Meclisi devre dışı bırakamazsınız. Meclisi devre dışı bırakıyorsunuz, konuyu direkt yargıya gönderiyorsunuz. Parlamenter sistemin ve Parlamentonun saygınlığına, güvenilirliğine tamamen aykırı bir durum.

Bakın, madde gerekçesinde: “Bu şekilde dokunulmazlığı kaldırılan dosyalar bakımından, Anayasa ve İç Tüzük’teki usullere göre dokunulmazlığın kaldırılması üzerine uygulanan “İptal istemi” başlıklı Anayasa’nın 85’inci maddesinin uygulanamayacağı da açıktır.” Yani, getirdiğiniz düzenlemenin Anayasa ve İç Tüzük’teki usullere göre yapılmadığını açıkça ikrar ediyorsunuz. “Anayasa’ya ve İç Tüzük’e uygun olarak yapılsaydı, 85’inci madde uygulanırdı, ona uygun yapılmadığı için 85’inci madde uygulanamaz.” diyorsunuz. Ki benim şahsi görüşümdür -hukukta, tabii, matematik gibi değildir; 2+2 4 eder matematikte ama hukukta farklı düşünce olur- 85’inci maddenin zaten uygulanma olasılığını zaten ortadan kaldıramazsınız. Bu düzenleme Anayasa Mahkemesinin önüne gidecek ve Anayasa Mahkemesinin her yönüyle Anayasa’ya aykırı bir geçici maddeyle ilgili ne karar vereceğini hep birlikte göreceğiz ama kendi gerekçenizde dahi bunu kabul ediyorsunuz.

Bakın, bir örnek verelim: 23’üncü maddenin son fıkrası seyahat özgürlüğüyle ilgili, diyor ki “Vatandaş sınır dışı edilemez.” Siz bunu bir geçici madde ekleyerek Anayasa’ya, bir kişiyle ilgili veya somut olaya ilişkin olarak askıya alabilir misiniz? Alamazsınız çünkü böyle bir şey hukuken mümkün değil. Hukuka uygun hareket etmek varken neden Anayasa’yı çiğneyerek ilerliyoruz, yürüyoruz? Neden bunu yapıyoruz? Ne zaman sorunu var ne başka bir sorun var. Bizim Anayasa Komisyonu olarak görevimiz, İç Tüzük 38’de de yazdığı gibi, öncelikle önümüze gelen teklifin Anayasa’nın ruhuna uygun olup olmadığını incelememiz ve bunu da hukukçular olarak titizlikle yapmak zorundayız. Çünkü buradaki bütün konuşmalarımız tutanaklara geçiyor ve yarın hukukçular bu tutanakları inceleyecek -bizler burada olmayacağız ama- belki araştırmacılar inceleyecek, öğrenciler inceleyecek ve hepimizin konuşmalarını ve nasıl bir düzenlemeye bu Komisyonun imza attığını herkes görecek.

Bakın, çok uzatmak istemiyorum, yine ilerleyen maddelerde İç Tüzük 38’e göre görüşülürken veya metinle ilgili düşüncelerimizi paylaşıyoruz. Son olarak şunu da belirtmek istiyorum tutanaklara geçmesi açısından: Sayın Cumhurbaşkanı dokunulmazlıklarla ilgili çok sık değerlendirmeler yapıyor. Sayın Cumhurbaşkanının dokunulmazlıklarla ilgili bu kadar sık değerlendirme yapması, Parlamentonun, Meclisin iradesi üzerinde bir vesayet oluşturuyor. Bu doğru bir şey değildir. Siyaset üretme veya bu tip değerlendirmeler yapma Hükümetin yetki alanına girer. Biz burada bir yetki gasbı olduğunu düşünüyoruz. Bakın, kişilerle ilgili, fezkesi olan milletvekilleriyle ilgili de değerlendirmeler yapılıyor Sayın Cumhurbaşkanı tarafından. Bizim grubumuzdan bazı milletvekilleriyle ilgili de yapıldı. Bu masumiyet karinesinin de ihlalidir. Fezkesi olan bir milletvekili veya hakkında iddia olan, herhangi bir eylem isnat edilen herhangi bir kişinin hakkında sanki bir suç işlemiş gibi değerlendirmeler yapmak masumiyet karinesinin ihlalidir. Üstelik Sayın Cumhurbaşkanı tarafından bu yapırsa yargı bağımsızlığı üzerine de ciddi gölge düşer.

Biz başında beri söyledik, biz hiçbir zaman yargıdan kaçmadık, yargı ne durumda olursa olsun. Hepimiz yargılanalım, bütün fezlekeler yargıya gitsin, hiç önemli değil ama siz kaçtınız, iktidar olduğunuz hâlde kaçtınız, dediniz ki: “Memurun bile dokunulmazlığı var, ben niye yargıya gideyim? Yargıya güvenmiyoruz.” 17-25 Aralıkta da kaçtınız, bakanlarınızı Yüce Divandan kaçırdınız. Bunlara hiç gerek yoktu. Hukukun üstünlüğünü ve demokrasiyi temel ilkeniz yaparsak... Bizim görevimiz bu ülkeyi çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırmak ve çocuklarımıza güzel bir gelecek bırakmak. Demokrasinin güvencesi hukuktur, bağımsız yargıdır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 57

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Erkek.

Sayın Mithat Sancar...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sevgili milletvekilleri, iki gündür bu Komisyonunda pek çok konuyu konuşuyoruz, düzeltelim, konuşmaya çalışıyoruz. Bu Komisyonunda fikirlerin ve sözün egemen olmasını, fikirlerin ve sözlerin yarışmasını sağlamak için elimizden geleni yaptık, uzun uzun anlattık bunları. Önerilerimiz oldu, en başta usule ilişkin. Mesela, bu mekânda bu toplantıları yapmanın doğru olmadığını söyledik. Bir Genel Kurul havasında yürüyen bir komisyon çalışması için şu Meclis binasında uygun bir komisyon odası, uygun bir çalışma odası bulunabileceğini söyledik, reddettiniz. Danışmanlarla ilgili hiç olmaması gereken bir tartışmayı, hiç büyümeyecek bir konuyu kriz hâline getirdiniz. Bugüne kadar bu Komisyonun yaptığı bütün toplantılarda uyguladığı bir usulü şu toplantılarda, Anayasa'ya geçici madde ekleme gibi görünen ama Türkiye siyasi hayatının çok kritik bir dönemeci olduğunu ısrarla anlatmaya çalıştığımız şu toplantılarda uygulamamak istediniz, bu da kriz oldu. Dedik ki: "Kim ne derse ve ne yaparsa yapsın kamuoyu görsün, şeffaf olsun, basın izlesin, canlı yayın yapsın, bizim saklayacak bir şeyimiz, anlatamayacak bir meselemiz yoktur. Sözü sonuna kadar, hakkını vererek kullanacağımızdan eminiz, kendimize güvenimiz bu konuda tamdır." Ona da izin vermediniz. Dedik ki: "Kapalı devre yayın yapın, bütün kamuoyu izlesin; kim ne diyor, kim ne yapıyor görelim, toplum görsün." Reddettiniz. Mola istedik, onu bile vermemek için elinizden geleni yaptınız. Daha önce molalar mecburi kesintiler olarak yaşandı. Bugün öğlen yemeği de yenmedi, akşam yemeğinde de sandviçler dağıttınız. Tüm bunları ayrıntılı olarak söylememin tek nedeni var: Aceleniz olduğu çok belli, çok aceleniz var.

BAŞKAN – Bir saat mola verdik akşam Sayın Sancar.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Çok aceleniz var Sayın Başkan, anladık bunu. Siz bizim bütün bu önerilerimizin zaman kazanmaya, şu toplantıları iki gün daha uzatmaya yönelik olduğunu sandınız, bizi bununla itham ettiniz. Size açık söyledik, böyle bir niyetimiz yok. Bunu diyalog arayışımızla da kanıtladık. Sayın Şentop'la, Sayın Bostancı'yla bu konuları görüştük. "Komisyon toplantılarını nasıl hakkını vererek yürütebileceğimiz konusunda birlikte yöntem arayalım." önerisinde bulunduk. Her krizden sonra diyalog için sizlerle görüştük, görüşmek istedik. Derdimizi uzun uzun anlattık, anlatmak istedik, anlattığımız kanısındayız.

Anayasa'ya aykırılığa tekrar dönmeyeceğim. Ortada çok açık, hukuk dışı bir operasyon var. Sadece Türkiye Anayasası'na değil evrensel hukuk ilkelerine ve uluslararası insan hakları normlarına tamamen aykırı bir işlem yapmak istediğinizi sizlere uzun uzun göstermek istedik. Bunun vebalinin ağır olacağını, tarih karşısında, toplum karşısında, vicdanı olanlar için de vicdanlarına karşı bu hesabın mutlaka verileceğini de anlatmaya çalıştık.

En son, milletvekillerine söz hakkı konusunda süre kısıtlaması getirdiniz. Üstelik bunu hiç tartışmaya açmadan oylamaya sundunuz. Anlaşıyor ki gerçekten aceleniz var ve sanıyorsunuz ki bizim geciktirme niyetimiz var. Yok Sayın Başkan ve değerli arkadaşları, bizim geciktirme niyetimiz yok. Bizim bir şeyden korkumuz yok. Yanlış yaptığımız, adaletsiz yaptığımız, haksızlık yaptığımız herhangi bir şey olmadığından adımız gibi eminiz. Adalet için, barış için, burada demokrasi için, bunun canlı kalması için, bunun darbe yememesi için bütün gücümüzle uğraştık. Sözlerimizi söyledik, derdimizi tutanaklar yazdı ve tarih, halklar değerlendirecek. Biz ne anlatmak istedik, neden buradaydık? Bizim ne dokunulmazlıklar kalkınca yargılanmaktan ne de tutuklanıp cezaevine atılmaktan yana herhangi bir korkumuz yok. Bunu sizlere defalarca anlatmamıza gerek yok. Bizim kaybedecek bir şeyimiz yok; bizim kaybedecek en önemli değerimiz, bu toplumun barışı, barış umudunu, demokrasi umudunu kaybetmesidir. Bizim en büyük değerlerimiz bunlardır, ne malımız mülkümüz var ne makamımız var ne ikbal şehvetimiz var.

Hiçbir şey kaybetmeyeceğiz. Değerli yoldaşlarım, milletvekili arkadaşlarım söylediler. Bizim buradan çıkacak bir kararlar yargılanmamız ve cezaevlerine atılmamız olsa olsa bizim için bir şeref madalyasıdır. Bu kadar büyük adaletsizliğe, haksızlığa direnmeye çalıştık. Kendimiz için değil barış için, demokrasi için ve bunların umudunun canlı kalması için yaptık bunu. Ama siz fiziksel olarak –şu Komisyonun hâline bakın- ortamı en elverişsiz hâle getirdiniz. Kapı polis dolu, saldırıların hepsi kayıttadır, kim ne yaptı hepsi tek tek görüntülenmiştir. Sindirmeye çalıştınız, hukuku ihlal ederek bizim burada sözümüzün etkili bir şekilde çıkmasını engellemeye çalıştınız. Sadece Komisyon üyelerinin konuşması yeterli değil, dokunulmazlıkla ilgili görünen bu tartışma, buradaki bütün vekilleri tek tek ilgilendiriyor. "Nedir aceleniz?" diye sorduk, açıklamadınız ama biz biliyoruz acelenizin neden olduğunu: Emir geldi, bir an önce bu plan hayata geçecek, darbe planının en kritik kavşağı geçilecek, tek adam yönetimini esas alan bir başkanlık sistemi için bütün zamanlar, bütün imkânlar en etkili şekilde kullanılacak. Size gelen talimat böyle, anladığımız bu.

Biz sözlerimizi söyledik, bundan sonra bütün çabamızla bir demokrasi platformuna çevirmeye çalıştığımız bu atmosfer, bu ortam, bu akşam itibarıyla müsamereye dönüşmüştür, bir tiyatroya dönüşmüştür. Biz bu tiyatronun figüranı olmayacağız. Biz, herhangi bir korkumuz olmadığını da şimdi göstereceğiz size. Sizleri vicdanınızla, burada size destek verecek diğer vekillerle, halkın vicdanında, tarihin bilincinde mahkûm edecek davranışlarınızla baş başa bırakmak için komisyon toplantılarını terk ediyoruz. Hiçbir zaman boyun eğmedik, eğmeyeceğiz, bunu bilin! [(HDP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından alkışlar (!))]

Sevgili CHP'li dostlarımla hepsini tenzih ederim. Bülent Tezcan'a da cevap vermeyeceğim. Onu da kendi vicdanıyla baş başa bırakıyorum. Bu oyun sizindir!

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Anayasa değişikliği...

ADEM GEVERİ (Van) – Yaşasın mazlumlar için özgürlük, ^(x)

^(x)Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 58

(HDP milletvekillerinin komisyon salonunu terk etmesi)

BAŞKAN – Burada söz almadan konuşmayın lütfen.

Sayın milletvekilleri, Anayasa Değişiklik Teklifi'nin geneli üzerindeki görüşmeler bitmiştir.

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER (Devam)

2.- (2/1028) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin ve gerekçesinin Anayasa'nın metnine ve ruhuna aykırı olması sebebiyle İç Tüzük'ün 38'inci maddesi gereğince esas hakkındaki görüşmelere başlamadan Komisyon tarafından reddedilmesine ilişkin önerge hakkında görüşmeler

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Kanun Teklifi'nin geneli üzerindeki görüşmeler bitmiştir. Ancak maddelere geçilmeden önce bir Anayasa'ya aykırılık iddiası vardır. Anayasa Komisyonu Başkanlığımıza bu konuda yazılı bir başvuru olmuştur.

Şimdi yazılı başvuruyu okutuyorum arkadaşlar:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1028) esas sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin ve gerekçesinin Anayasa'nın metnine ve ruhuna aykırı olması sebebiyle TBMM İçtüzüğü'nün 38'inci maddesi gereğince esas hakkındaki görüşmelere başlamadan Komisyon tarafından reddedilmesini arz ve teklif ederiz.

Mithat Sancar

Meral Danış Beştaş

Erol Dora

Mardin

Adana

Mardin

Gereğe:

Milletvekilleri, yasama çalışmasını engellenmeden yapabilmek ve düşüncelerini endişe duymadan dile getirebilmek için sıradan yurttaştan daha güvenceli bir çalışma ortamına gereksinim duyar. Yasama organı üyelerinin, diğer yurttaşlardan farklı olarak, sahip olduğu güvenceler sadece onların değil aynı zamanda üyesi oldukları Parlamentonun da özgürlüğü, bağımsızlığı anlamına gelir. Bu, eşitlik ilkesine aykırı bir uygulama değil, aksine, Parlamentonun işlerliğini sağlamak için getirilmiş bir güvencedir. Dolayısıyla, yasama bağımsızlıkları, kişilerin kişiliğine değil görevleri nedeniyle, "kamu yararı" ve "Parlamentoların bağımsızlığı" ilkeleri göz önünde bulundurularak tanınan imkânlardır.

12 Nisan 2016'da iktidar partisi milletvekilleri tarafından verilen değişiklik teklifiyle Anayasa'ya geçici bir madde ekleyip hâlihazırda çeşitli aşamalarda olan/bekleyen dosyaların bir kereye mahsus yargıya havale edileceği öngörülmektedir. Bunun yapılabilmesi için Anayasa'nın 83'üncü maddesindeki "Suç işlediği ileri sürülen bir milletvekili, Meclisin kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz." hükmü askıya alınacaktır. Özellikle, siyasi linç olasılığına karşı bir güvence olan yasama muafiyetleri, milletvekillerinin keyfî şekilde tevkif edilmelerinin önüne geçmek, milletin iradesini tam olarak Meclis kürsüsüne yansıtarak parlamenter işleyişi ve milletvekillerinin ifade özgürlüğünü güvence altına almak, Karma Komisyon ve Genel Kurul önünde fezlekelerde isnat edilen suç ile ilgili konuşarak savunma hakkı vermek gibi amaçlarla tesis edilmiştir.

Geçici madde rejimi, Anayasa hukuku tarihimizin âdeta kara lekesidir. 1982 Anayasası'na eklenen bu maddelerle, darbe anayasallaşmış ve askerî vesayet sağlamışlardır. Darbecilerin yargılanmasını engelleyen, ceza ve hukuki sorumsuzluk getiren ve dönem kanunlarının tümünü Anayasa yargısının denetiminden muaf bırakan geçici 15'inci maddeden darbe öncesinde siyaset sahnesinde olan hemen herkesi siyasi yasaklı hâle getiren maddeye, Kenan Evren'i Cumhurbaşkanı yapan ve yedi yıl görevde kalmasına sebep olan maddeden seçim usulüne dair bir Anayasa hükmünü askıya alan maddeye, Anayasa'ya eklenen geçici maddelerle Anayasa'nın delinmesinin bir yolu olmuştur. Anayasa'nın 83'üncü maddesini değiştirerek dokunulmazlıklara dair kalıcı bir düzenleme yapmak yerine, eşitliğe aykırı, ayrımcı bir biçimde ve İç Tüzük'ü ihlal ederek Anayasa'ya geçici madde eklemek ne hukuk devleti ilkesiyle ne demokrasiyle ne de yasa yapım tekniğiyle bağdaşır. Özellikle, siyasi linç olasılığına karşı bir güvence olan yasama muafiyetleri, milletvekillerinin keyfî şekilde tevkif edilmelerinin önüne geçmek, milletin iradesini tam olarak Meclis kürsüsüne yansıtarak parlamenter işleyişi ve milletvekillerinin ifade özgürlüğünü güvence altına almak, karma komisyon ve Genel Kurul önünde fezlekelerde isnat edilen suçla ilgili konuşarak savunma hakkı vermek gibi amaçlarla tesis edilmiştir. Hâliyle, belli kişi ya da partilerin hedef seçilerek intikam arzusuyla dokunulmazlıkları kaldırmak kurumun mantığına aykırıdır. Parlamento tarihimiz de bunun örnekleriyle doludur. Siyasi amaçlı yasama dokunulmazlıklarının kaldırılması, dâima muhalefet milletvekilleri üzerinde bir baskı mekanizması olarak kullanılmıştır.

Görüşülmekte olan teklif, bu intikam duygusunu faş eder niteliktedir. Şöyle ki: Değişiklik önerisinin genel gerekçesinde yer alan 3'üncü paragraf, kişi ve parti ismi vermeden HDP'li vekilleri hedef almakta, bu itibarla da ayrımcı bir nitelik taşımaktadır. Bu durum, Anayasa değişikliğinin soyut ve genel niteliğine halel getirmektedir. AYM'nin daha önce dokunulmazlığın kaldırılması kararlarına karşı iptal başvuruları üzerine verdiği kararlarda, örneğin Meclisin kararın siyasi amaçlarla alındığı izlenimi, kararın iptal edilmesi için bir gerekçe olabilmektedir. Güncel değişikliğin genel gerekçesini okumak dahi bu yönde yeteri kadar güçlü bir kanaat uyandırmaktadır.

Yine gerekçede, olağan usulün uzun zaman alacağı gerekçesiyle uygulanmayacağı yazılıdır. Zaman alacak olması, milletvekillerine Anayasa tarafından tanınmış bir ayrıcalığın askıya alınması için gerekçe olamaz. Bu uygulamayla Parlamentonun işlerliği ortadan kaldırılmakta, halkın iradesiyle üçüncü muhalefet partisi olmuş bir siyasi parti âdeta Meclisten ihraç edilmekte; ifade özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü ve savunma hakkı, zaman kaybı olacağından bahisle hiçe sayılmaktadır. Sürat gerekçesiyle TBMM'yi ve Adalet Komisyonu ve hazırlık komisyonu sürecini saf dışı bırakmaya yönelmek, hem İç Tüzük ihlali teşkil eder hem de Anayasa'ya aykırıdır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyona : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 59

Gereğince, 85'inci maddenin de uygulama alanı kalmayacağı ifade edilmiş, böylece dokunulmazlığı kaldırılan vekilin yapacağı itirazın Anayasa Mahkemesi tarafından ele alınması imkânı da ortadan kaldırılamayacağından, ilgili teklifin Anayasa'ya aykırı olduğundan bahisle TBMM İçtüzüğü'nün 38'inci maddesi gereğince gereğince belirtilerek maddelerin müzakeresine geçmeden reddedilmesi hukuki bir mecburiyettir.

BAŞKAN – Evet, arkadaşlar, önergeyi okuttuk, gereğini de okuttuk.

Önerge üzerinde söz talebi var mı?

Reşat Bey, buyurun.

REŞAT PETEK (Burdur) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anayasa'ya aykırılık iddiası içeren önergeyi ve gereğini dinledik.

Şimdi, toplantının önceki bölümlerinde izah edildiği gibi, Anayasa değişikliği, Anayasa'yı değiştirme gücünün tanımladığı irade ortaya koyma meselesidir. Anayasa değişikliklerinin sadece şekil denetimi açısından denetlenebileceği, Anayasa değişikliği olduğu için teklif, bunun Anayasa'ya esasen aykırılığını öne sürmenin, esasen, bu teklifin ruhuyla bağdaşmadığı ortadadır.

Şimdi, bu konuda hem yapılan eleştiriler hem Anayasa'ya aykırılık iddialarında az önce ifade edildi. Yani "Siz geçici bir maddeyle, yürürlükte olan Anayasa'nın bir maddesini hükümsüz hâle getiremez veya istisnai bir hüküm getiremezsiniz." şeklindeki eleştiriler ile şu andaki Anayasa'ya aykırılık iddialarını ve gereğini birlikte değerlendirdiğimizde, bu konuda Anayasa'ya eklenen geçici maddelerle bazı maddelere istisna getirildiğini, bir dönem için uygulanamaz hâle getirildiğini ifade etmeye çalıştım. Hemen, üye arkadaşlarımız ellerindeki kitapçıkları açarlarsa da 138'inci sayfasına bakarlarsa "Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na İşlenemeyen Geçici Maddeler" başlığı altında bunu zaten görecektir ki özellikle 27/12/2002 tarihli, 4777 sayılı Kanun'un geçici maddesi, bakın, aynen şöyle der: "Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67'nci maddesinin son fıkrası, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 22'nci dönemi içinde yapılacak ilk ara seçiminde uygulanmaz." Bakın, bu geçici maddedir. 67'nci madde orada duruyor ama bir istisna getirilebiliyor demek ki. Bunu bu yüce Meclis yapmış, uygulamış, Anayasa'mızda var. Şu anda da biz 83'üncü maddeyi kaldırmıyoruz, 83'üncü maddeyi değiştirmiyoruz. Ya ne yapıyoruz? 83'üncü maddenin (2)'nci fıkrasındaki "Tutulamaz, sorgulanamaz, yargılanamaz, tutuklanamaz." hükümlerini içeren yani dokunulmazlıkla ilgili konuyu bir dönem için bekleyen dosyalar yönünden tümünden istisna hâline getiriyoruz ve siyasi parti ayrımı yapmadan, bekleyen fezlekeler yönünden dokunulmazlıkların istisnasını getirip kaldırmış oluyoruz.

Bu yönden, teklifte Anayasa'ya aykırılık yoktur. Bu teklifin yerinde olmadığı ve reddedilmesi gerektiği yönünde görüşlerimi ifade ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Petek.

Bülent Bey, buyurun.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, arkadaşlarımız ve ben daha önce yaptığımız konuşmalarda Anayasa'ya aykırılıkla ilgili ayrıntılı açıklamalarda bulduk, bu açıklamaları tekrar etmeyeceğim. Burada Anayasa'nın genellik ve eşitlik, özellikle eşitlik ilkesine aykırılık çerçevesinde düzenlemeler olduğu çok açıktır. Daha önceki açıklamalarımızda bu çok etraflı biçimde tartışıldığı için onlara gönderme yapmakla yetineceğim.

Yalnız, Sayın Petek bir açıklama yaptı; bunu, biraz önce Sayın Muharrem Erkek konuşurken de araya girerek yaptı aynı açıklamayı. Bu doğru değil. Doğru olmayan şey şudur: 4777 sayılı Yasa'yla Anayasa'ya eklenen geçici maddede 67'nci maddenin uygulanmayacağına ilişkin düzenleme o dönemde Seçim Yasası'nda yapılan bir değişikliğin yürürlük maddesine paralel olarak getirilmiştir. Dolayısıyla, yürürlük maddesi kapsamındaki bu değişikliği şu gün görüştüğümüz değişiklikle aynı biçimde ele almak, eş değer görmek doğru değildir. Birisi nasıl uygulanacağına, yeni yerel seçimlerde seçimlerin erkene alınmasıyla ilgili bir hükmün nasıl uygulanacağına ilişkin bir yürürlük maddesi çerçevesinde getirilmiş bir istisnadır. İkisi aynı şey değildir. Kaldı ki bu bir anayasa yargısı denetiminden de geçmemiştir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Başka söz talebi yok.

Anayasa'ya aykırılık önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1028)

BAŞKAN – Arkadaşlar, böylece geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi (2/1028) esas sayılı Anayasa Değişikliğine Dair Kanun Teklifi'nin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde görüşmelerine başlıyoruz.

Bu bağlamda 1'inci maddenin görüşmelerine başladık.

Maddeyi okutuyorum:

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 60

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASINDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1 - 7/11/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 20 - Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte; soruşturmaya veya soruşturma ya da kovuşturma izni vermeye yetkili mercilerden, Cumhuriyet Başsavcılıklarından ve Mahkemelerden, Adalet Bakanlığına, Başbakanlığa, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına veya Anayasa ve Adalet Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Başkanlığına intikal etmiş yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin dosyaları bulunan milletvekilleri hakkında, bu dosyalar bakımından, Anayasanın 83 üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi hükmü uygulanmaz.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren onbeş gün içinde; Anayasa ve Adalet Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Başkanlığında, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığında, Başbakanlıkta ve Adalet Bakanlığında bulunan yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin dosyalar, gereğinin yapılması amacıyla, yetkili merciine iade edilir.

BAŞKAN – Maddeyle ilgili söz talebi yok.

Madde üzerinde önergeler var, birden fazla önerge var, bu önergeleri okutup aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Üç önergemiz var, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan teklifin 1'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini öneriyoruz.

"MADDE 1- 7/11/1982 tarih 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 20 - (1) Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar işlenen fiiller nedeniyle yapılacak soruşturma ve kovuşturmalarda 7.11.1982 tarih 2709 sayılı Kanunun 83 üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi ile Yüce Divan'ın yargı yetkisi hariç olmak üzere 100 üncü maddesi hükümleri uygulanmaz.

(2) Bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on beş gün içinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Başkanlığı, Başbakanlık ve Adalet Bakanlığında bulunan Yasama Dokunulmazlığı Tezkereleri ve eki dosyaları gereğinin yapılması amacıyla yetkili merciine iade edilir.

(3) İlgili milletvekili, başbakan veya bakanın kendisine bildirim tarihinden itibaren yedi gün içerisinde 85 inci maddeye göre iptal isteminde bulunma hakkı saklıdır."

Gereğe:

Önergeyle Anayasa'nın 100'üncü maddesi kapsamında kalan başbakan ve bakanlar da kapsam içine alınmış, onların dokunulmazlıklarının da kaldırılması sağlanmıştır. Ayrıca sadece fezleke düzenlenmiş veya soruşturması başlanmış suçlar için değil, kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar işlenen, soruşturmasına henüz başlanmamış veya ortaya çıkmamış olsa dahi bütün fiiller için dokunulmazlık hükümlerinin kaldırılması sağlanmıştır. Öte yandan milletvekili, bakan veya başbakanın 85'inci madde kapsamında bireysel olarak Anayasa Mahkemesinde iptal isteminde bulunma imkânına da açıklık getirilmiştir.

Bülent Tezcan
Aydın
Nurhayat Altaca Kayışoğlu
Bursa

Uğur Bayraktutan
Artvin
Muharrem Erkek
Çanakkale

Murat Emir
Ankara
Akın Üstündağ
Muğla

BAŞKAN – Geliş sırasına göre ikinci önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Komisyon bünyesinde görüşülmekte olan (2/1028) esas numaralı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Parsak
Afyonkarahisar

Oktay Öztürk
Mersin

"MADDE 1- 7/11/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 20- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte; soruşturmaya veya soruşturma ya da kovuşturma izni vermeye yetkili mercilerden, Cumhuriyet Başsavcılıklarından ve Mahkemelerden, Adalet Bakanlığına, Başbakanlığa, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına veya Anayasa ve Adalet Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Başkanlığına intikal etmiş yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin dosyaları bulunan milletvekilleri hakkında, bu dosyalar bakımından, Anayasanın 83 üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi hükmü uygulanmaz.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren onbeş gün içinde; Anayasa ve Adalet Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Başkanlığında, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığında, Başbakanlıkta ve Adalet Bakanlığında bulunan yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin dosyalar, gereğinin yapılması amacıyla, yetkili merciine iade edilir.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi 26 ncı Dönemi sonuna kadar; 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu başta olmak üzere terörle bağlantılı bir suç işleyen milletvekilleri hakkında Anayasanın 83 üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi hükmü uygulanmaz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 61

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi 26 ncı Dönemi sonuna kadar; Bakanlar Kurulunun genel siyasetiyle veya bakanların görevleriyle ilgili cezai sorumluluğu gerektiren ve görevleri sırasında işlenen fiillerinden dolayı Başbakan ve Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında da Anayasanın 83 üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi ve 100 üncü maddesi hükümleri uygulanmaz."

Gereğe:

Bu değişiklik öneresiyle mevcut kanun teklifinin 1'inci maddesine üçüncü ve dördüncü fıkralar eklenmiştir. Kanun teklifinin mevcut hâlinin kapsamının genişletilmesi ve ileriki tarihlerde ortaya çıkacak sıkıntıların önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Eklenmesi önerilen üçüncü fıkrayla; maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi 26'ncı Dönemi sonuna kadar, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu başta olmak üzere terörle bağlantılı bir suç işleyen milletvekillerinin Anayasa'nın 83'üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde belirtilen dokunulmazlıktan faydalanamaları amaçlanmıştır. Kanun teklifinin 1'inci maddesinin mevcut hâliyle yürürlüğe girmesi ihtimalinde, yürürlüğe girdiği tarihten sonra 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu başta olmak üzere terörle bağlantılı bir suç işleyen veya suçun daha önce işlenmesiyle birlikte dosyası kanun teklifinde bahsedilen mercilere yeni intikal etmiş bulunan milletvekilleri hakkında bir işlem yapılamayacaktır. Bu sakıncanın ve adaletsizliğin önüne geçmek adına önerge teklifimizde bahsettiğimiz üçüncü fıkranın kanun teklifinin 1'inci maddesi içerisine işlenmesi gerekmektedir.

Eklenmesi önerilen dördüncü fıkrayla ise; maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi 26'ncı Dönemi sonuna kadar; Bakanlar Kurulunun genel siyasetiyle veya bakanların görevleriyle ilgili cezai sorumluluğu gerektiren ve görevleri sırasında işlenen fiillerinden dolayı Başbakan ve Bakanlar Kurulu üyelerinin de hem soruşturulması ve yargılanması hem de Anayasa'nın 100'üncü maddesinin de uygulanmaması amaçlanmıştır. Kanun teklifinin mevcut hâliyle milletvekillerinin dokunulmazlıklarına bir istisna getirilmesi yanında Başbakan ve bakanlar hakkında bir düzenleme yapılmaması öncelikle eşitlik ilkesine aykırıdır. Başbakan ve bakanları koruyucu şekilde düzenlenmiş mevcut kanun teklifine önergemizde belirtildiği şekilde bir fıkranın eklenmesi suretiyle bu adaletsizlik ortadan kalkmış olacaktır.

BAŞKAN – Üçüncü önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1028) esas numaralı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 1'inci maddesine bağlı geçici 20'nci maddesinin birinci fıkrasında geçen "yürürlüğe girdiği" ibaresinin "Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edildiği" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Muhammet Emin Akbaşoğlu
Çankırı

İsmail Aydın
Bursa

Haydar Ali Yıldız
İstanbul

Zekeriya Birkan
Bursa

Gereğe:

Bu önergeyle, madde metninin anlamı netleştirilmiş ve uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütler giderilmek amacıyla TBMM Genel Kurulunun kabul tarihi esas alınmıştır. Çünkü metnin referanduma sunulması hâlinde kabul tarihi ile yürürlüğe girmesi arasında uzunca bir zaman aralığı olacaktır.

BAŞKAN – Şimdi, aykırılık sırasına göre alalım.

Bülent Bey, buyurun.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; şimdi, saat üçten bu yana tartışıyoruz.

Anayasa'ya geçici 20'nci madde ekleyerek 83'üncü maddenin ikinci fıkrasının birinci cümlesini şu andaki fezlekeler açısından askıya almaya dönük bir öneri getirildi Adalet ve Kalkınma Partisine mensup milletvekilleri tarafından. Önergeye baktığımız zaman, sadece Karma Komisyon önünde, Başbakanlıkta, Adalet Bakanlığında bulunan fezlekeleri ya da Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığında bulunan fezlekeleri kapsayan bir düzenleme.

Şimdi, biz normal olarak şu anda Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemindeki 600 dosyayı Anayasa'nın 83'üncü maddesine göre dokunulmazlıklarının kaldırılması için İç Tüzük'ün 131 ve devamı maddelerine göre işleme alabiliriz, buna bir engel yoktu. Tabii ki önerge sahipleri ve iktidar kanadı zaman engelinden bahsediyor. Bununla ilgili bir sıralama yapıldı, Karma Komisyon kurulur ve yeterince süre engeli de aşarak getirilebilirdi çünkü biz fezlekeler arasında ayırım yapılmaksızın bütün dosyalar insan diye irademizi baştan koyduk. Dolayısıyla karma komisyon sürecindeki çalışmalar da aynı iradeyle hızlandırılarak yürüyebilirdi. Ancak görüyoruz ki ısrarlı bir şekilde, milletvekillerine İç Tüzük 131 ve devamı maddelerindeki söz haklarını kullandırmadan ve topyekün bir paket uygulamayla 600 fezlekenin tamamını işleme alma iradesi var. Geçici madde düzenlemesi bunun için geliyor. Şimdi, böyle olduğu zaman akla şu sorular geliyor: Milletvekilleriyle ilgili hâl böyleyken peki bakanlar ve başbakanlar işledikleri fiiller nedeniyle sorumlu değil mi? Sorumlu. Bunlarla ilgili dokunulmazlık benzeri bir düzenleme -adı dokunulmazlık olmamakla birlikte- nerede var? Anayasa'nın 100'üncü maddesinde var. Yani şimdi, milletvekillerini topyekün bir işleme tabi tutuyoruz, bakanları bunun dışında tutuyoruz. Arada ne fark var? Arada önemli bir fark var. Milletvekilleri bir daha milletvekili olmadıkları zaman dokunulmazlıktan yararlanmaları mümkün değil, fezlekeleri otomatik olarak işleme alınıyor. Nitekim milletvekilleri, 24'üncü Dönem ya da 25'inci Dönemde milletvekili olup da şu anda olmayan birçok milletvekili arkadaşımız mahkemede gidip yargılanıyor, ifade veriyor,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 62

yargılamaları devam ediyor. Ancak Bakanlar için daha farklı bir koruma var, daha güçlü bir koruma var. Bakanlar bakanlık görevleri sona erse, milletvekili de olmasalar dahi tekrar yargılanabilmeleri için, haklarında soruşturmanın sürdürülebilmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisinin Meclis soruşturması açmasına ihtiyaç var. Yani koruma devam ediyor. milletvekilliği bitince koruması devam etmeyecek olanlarınkini paket hâlinde kaldırıyoruz, bakanlığı ve milletvekilliği bitince koruması devam edecek olanları tutuyoruz, onların dokunulmazlıkları kalıyor. Bu ciddi bir eşitsizliktir, ciddi bir rahatsızlıktır; bu birisi.

Bakın, bununla ilgili bir örnek, daha önce de verdim, tekrar etmekte yarar var: 24'üncü Dönem 17-25 Aralık yolsuzluk soruşturmaları görüşüldü, o soruşturmalar sırasında 4 bakanın yolsuzluk yaptığına ilişkin iddialar ortaya atıldı, yargı kesin hüküm vermediği için buna sadece iddia diyoruz. Peki, o dönem içerisinde milletvekili arkadaşlarımız bununla ilgili açıklamalar yaptılar, milletvekilinin siyaset yapma hakkını kullandılar. Şimdi o bakanların bakanlık ve milletvekili sıfatı bitti ama hâlâ dokunulmazlıkları devam ediyor. Ancak, o zaman bu soruşturmaları, dosyaları yakından takip eden 24'üncü Dönem İstanbul Milletvekili arkadaşımız Ali Özgündüz bugün yargılanıyor; aynı o sözleri nedeniyle, o soruşturmalardaki ifadeleri nedeniyle. Onun diyoruz ki bu eşitsizliği gidermek elimizde, Komisyonda geçici 20'nci maddeyi düzenlerken biz Anayasa'nın 100'üncü maddesini de kapsamın içerisine alalım. Bakanlar ve başbakanlar da herhangi bir fiil nedeniyle, bu yasanın yürürlüğe gireceği tarihe kadar olan fiilleri nedeniyle, nasıl ki milletvekilleri için Meclis ayrı bir oylama yapmıyorsa, bakanlar için de yapmasın, başbakan için de yapmasın, onlar da otomatik olarak sorumlu olsunlar, yargılanması gereken yargılsın, hesabı versin.

Değerli arkadaşlar, burada bir başka önemli konu, bakanlarla ilgili noktadan sonra milletvekilleriyle ilgili olarak da, bakanlarla ilgili olarak da şu anda görüştüğümüz düzenleme sadece fezlekesi düzenleneni kapsıyor. Hepimiz biliyoruz ki ama psikolojik nedenlerle, ama siyasi nedenlerle, ama haberi olmadığı için birçok fiille ilgili şu anda henüz soruşturma başlamamış, fezleke düzenlenmemiş olabilir. Bir milletvekilinin ya da bakanın ya da başbakanın faaliyeti suç teşkil edecek nitelikte bir fiili söz konusudur ama savcılıklar henüz fezleke düzenlenmemiş olabilirler. Hatta son dönemde bizim teröre yardım ve yataklıkla ilgili verdiğimiz suç duyurusuyla ilgili İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının verdiği bir karar var, "İşlemden kaldırıyorum dosyayı, bu sorumsuzluk kapsamındadır, Meclisin işlem yapması lazım." diyor. Yani bu şu demektir: Fezlekesi henüz düzenlenmeyen ya da fiilin ortaya çıkmadığı durumlar da bu çerçevede hâlâ dokunulmazlık kapsamında. Mesela herhangi bir milletvekilinin bir eylemi altı ay sonra ortaya çıkacak, bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra ortaya çıkacak. Tekrar ediyorum, iştirak hâlinde işlenmiştir, 2 milletvekili birlikte yapmıştır, birinin fezlekesi düzenlenmiştir, onunkini kaldırıyoruz ama diğerinkini, altı ay sonra ortaya çıkacak bu iştirak, altı ay sonra onun dokunulmazlığı devam edecek. Bu çelişkileri ortadan kaldırmamız lazım. Verdiğimiz önerge bu çerçevede bu çelişkileri ortadan kaldırmaya dönük; bakanların, başbakanların da dokunulmazlığını kaldırmaya ve fezleke düzenlenip düzenlenmesine bakılmaksızın suç tarihine kadar olan, yasanın yürürlük tarihine kadar olan fiilleri kapsayacak şekilde genişletelim diyoruz.

Bir başka önemli nokta, bizim önerimizde, 85'inci maddenin uygulanması. Bakın, sizin getirdiğiniz önerinin metninde de 85'inci madde askıya alınmıyor, "83'üncü maddenin ikinci fıkrasının birinci cümlesi" diyorsunuz. 85'inci madde milletvekilinin bireysel olarak sadece kendisiyle ilgili Anayasa Mahkemesine gitme hakkıdır. İsrarla gerekçeye bunu yazıp milletvekili bireysel olarak iptal talebinde de bulunmasın demişsiniz. Bu telaş niye? Zaten topyekûn 600 dosyayı kaldıracağız bu yasa çıktıktan sonra, bırakın milletvekili bireysel olarak gitsin, bu tartışma bitsin. Bu tartışma bitmeyecek yani gerekçeye yazsanız da yazmasanız da milletvekilleri gidecek bu haklarını kullanmak isteyecekler. Bu tartışma bitsin, milletvekilinin Anayasa Mahkemesinde kendisiyle ilgili işlemi tartışmasından niye bu kadar tedirgin oluyoruz? Anayasa Mahkemesi ne derse... Belki diyecek ki: "Hayır, bu senin dokunulmazlığının kaldırılması, git mahkemede anlat derdini." diyecek, belki de demeyecek. Onun için hiç olmazsa bu çerçevede, milletvekilleri 85'inci madde çerçevesinde Anayasa Mahkemesine bireysel olarak iptali talep etme -yasanın iptali değil- kendisiyle ilgili işlemin iptalini isteme hakkını tanıyalım. Oradaki bir haftalık sürede, normal bir dokunulmazlık sürecinde milletvekilinin Genel Kuruldan karar çıkacak ve kendisiyle ilgili işlemin ne olduğundan haberi olacağı için mevcut 85'inci maddede "Genel Kurul kararından itibaren bir hafta içerisinde" diyor ancak şu anda hangi milletvekilinin hangi fezlekesi olduğu belli değil, bu dosyalar Genel Kurula geldiği zaman da bunlar kayıtlara girmeyecek. Dolayısıyla milletvekili haberdar olduğu tarihten itibaren bir hafta içerisinde Anayasa Mahkemesine giderek kendisiyle ilgili işlemin iptalini isteyebilmeli. Bu çerçevede getirdiğimiz bir değişiklik önergesidir. En azından şu ana kadar söylenen eşitsizlik, farklı durumda olanları korumak çerçevesindeki iddiaları törpüleyecek ve dokunulmazlıklar konusunda herkesi kapsam içerisine alacak bir değişiklik önerisidir. Bu çerçevede önergemizin kabulünü talep ediyoruz.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederim Sayın Tezcan.

Başka söz talebi? Yok.

Hükümet önergeye katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Katılmıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi işleme alıyorum, Mehmet Parsak ve Oktay Öztürk'ün önergesi; okunmuştu, gerekçesi de okundu.

Buyurun Mehmet Bey.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi olarak istikrarlı ve tutarlı bir yaklaşımla milletvekili dokunulmazlığının kaldırılması ve özellikle terör eylemlerine katılan ve terörü destekleyen milletvekillerinin dokunulmazlığının olmaması gerektiğini öteden beri savunageldik. Milliyetçi Hareket Partisi olarak herkesin meşru vasta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde adil yargılanma hakkına sahip olduğunu, hiçbir eylem

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 63

ve işlemin yargı denetimi dışında bırakılmayacağını düşünüyoruz, inanıyoruz. Milliyetçi Hareket Partisi olarak siyaset anlayışımız, siyasi partilerin sadece Türk milleti tarafından ve demokratik seçimler yoluyla tasfiye edilebileceği ancak terör ve şiddeti siyasi araç ve amaç olarak gören ve destekleyen partilerin bu kapsam dışında tutulmasını içermektedir. Bu çerçevede, milletvekili dokunulmazlığının kamu vicdanının kabul edeceği makul esaslara bağlanması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi içerisindeki yasama ve denetleme faaliyetlerinin dışında kalan hususlardaki dokunulmazlıkların kaldırılması gerektiğine dair inancımız ve bu konudaki tutarlı duruşumuz devam etmektedir.

Diğer yandan, milletvekili dokunulmazlıklarının kaldırılması konusunu şeffaflık ve hesap verilebilirliğin bir garantisi olarak görmektediriz.

Bize göre dokunulmazlık bir Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesinin yasama faaliyetlerini her şeyden bağımsız ve korkusuzca yürütmesi için oluşturulmuş bir koruma mekanizmasından ibaret olmalıdır.

Yine, bize göre, dokunulmazlığın sınırları Türk milletinin karar, niyet ve söylemlerinin yine Türk milletinin yegâne karar mekanizması olan Türkiye Büyük Millet Meclisinde herhangi bir baskı altında kalınmaksızın ifade edilebilmesini sağlamak üzere belirlenmelidir. Ancak, dokunulmazlık hiçbir zaman Türkiye Cumhuriyeti devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü tehdidi noktasında bir koruma aracı olarak kullanılmamalıdır, kullanılmayacaktır. Dokunulmazlık hiçbir zaman terör örgütü savunuculuğuna kalkan olarak kullanılamaz. Dokunulmazlık hiçbir zaman terör, söylem ve eylemlerinin meşrulaştırılması ya da propaganda malzemesi yapılması noktasında da kullanılamaz. Bu şekildeki bir dokunulmazlık illegalitenin millet iradesiyle korunması anlamına gelir ki bu durum illegalitenin millet nezdinde kabul gördüğü gibi tutarsız bir duruma da işaret eder.

Belirtilen nedenler başta olmak üzere, artarak devam eden terör eylemleri ve HDP'li bazı milletvekillerinin terörle bağlantılı söz ve fiilleri nedeniyle Karma Komisyon bünyesinde bekleyen dokunulmazlık fezlekelerinin doğrudan yargıya intikal etmesi usulünün belirlenmesini zorunlu kılmıştır. Bu sebeple de Milliyetçi Hareket Partisi olarak Komisyon bünyesinde görüşülmekte olan kanun teklifini ilk toplantıda yani 28 Nisan tarihli toplantıda ayrıntılarıyla belirttiğimiz şerhlerimiz ve yine bu toplantıda sunacağımız önergelerimizle birlikte desteklediğimizi bir kere daha beyan etmek isteriz.

Son olarak, kamuoyunda sulandırılmaya çalışılan ancak her platformda net olarak ortaya koyduğumuz bir hususu tekrar ifade etmekte yarar görmekteyiz. Milliyetçi Hareket Partisi olarak bu teklifi desteklememizin iki temel nedeni bulunmaktadır. Bunlardan birincisi ve ön önemlisi, terörle bağlantılı suçlardan fezlekesi bulunan milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması. İkincisi ve diğeryse, parti olarak dokunulmazlık fezlekesi olan milletvekillerimizin dokunulmazlıklarının kalkmasıyla ilgili olarak herhangi bir çekincemizin bulunmamasıdır.

Burada değişiklik önergemizde iki fıkra daha eklenmesini öneriyoruz. Bunlardan bir tanesi, mevcut, şu müzakere ettiğimiz teklifin orijinalinden farklı olarak, mevcutta 600 dosyanın yanı sıra 26'ncı Dönem boyunca da başta Terörle Mücadele Kanunu olmak üzere, terörle bağlantılı suç ishatları bulunan milletvekillerinin, bu dönemde yürümekte olan terörle mücadeleyi sekteye uğratmaması bakımından gerekli gördüğümüz için, bu yönüyle üçüncü bir fıkrayla 26'nci Dönem boyunca Terörle Mücadele Kanunu başta, terörle bağlantılı hiçbir suç çerçevesinde herhangi bir milletvekilinin dokunulmazlık zırhına sahip olmamasıdır.

İkincisi, biraz önce de ifade ettim, daha önce de konuşmalarımızda söylemiştik: Başbakan ve Sayın Bakanlarla alakalı olarak Hükümetin genel siyaseti başta olmak üzere yaptıkları eylemler bakımından ayrı bir koruma zırhı var, bunun da gene -bu bir geçici madde eklenmesi yolu olduğu için kalıcı olarak önerilerimiz başkadır, bunları tarihe kayıt olarak daha önce düştük ama şu an geçici bir madde eklenmesini müzakere ettiğimiz için söylüyorum- Anayasa'nın 100'üncü maddesinin de gene Anayasa'nın 83'üncü maddesiyle birlikte başbakan ve bakanlar hakkında da uygulanmaması yönündedir. Bu izah ettiğim gerekçelerle değişiklik önergemizin kabulünü arz ve talep ediyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Parsak.

Söz talebi? Yok.

Hükümet önergeye katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Katılmıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi işleme alıyorum.

Önergeyle ilgili Sayın Akbaşoğlu'na söz veriyorum.

Buyurun Muhammet Emin Bey.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; görüşülmekte olan bu kanun teklifiyle ilgili biz de arkadaşlarımızla "Geçici Madde 20 - Maddenin yürürlüğü tarihte..." şeklinde başlıyordu. Biz orada, uygulamada birtakım farklılıkların olmaması, tereddütlerin giderilmesi amacıyla bu "yürürlüğe girdiği" ibaresinin yerine "Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edildiği" tarihin esas alınması cihetiyle belirlilik mevzubahis olsun ve tereddütler ortadan kalsın diye böyle bir önerge verdik. Bu önergeyi takdirlerinize arz ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Söz talebi? Yok.

Hükümet katılıyor mu?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 64

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılıyorum Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmetin katıldığı bu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bir önerge daha var.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Başka önerge yoktu Başkanım.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Yok, ben şimdi sundum.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Öyle mi?

BAŞKAN – O kabul edilmeyince...

Onu da okutuyorum, buyurun:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Komisyon bünyesinde görüşülmekte olan (2/1028) esas numaralı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Parsak

Afyonkarahisar

Oktay Öztürk

Mersin

"MADDE 1- 7/11/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 20- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte; soruşturmaya veya soruşturma ya da kovuşturma izni vermeye yetkili mercilerden, Cumhuriyet Başsavcılıklarından ve Mahkemelerden, Adalet Bakanlığına, Başbakanlığa, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına veya Anayasa ve Adalet Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Başkanlığına intikal etmiş yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin dosyaları bulunan milletvekilleri hakkında, bu dosyalar bakımından, Anayasa'nın 83'üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi hükmü uygulanmaz.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on beş gün içinde; Anayasa ve Adalet Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Başkanlığında, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığında, Başbakanlıkta ve Adalet Bakanlığında bulunan yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin dosyalar, gereğinin yapılması amacıyla yetkili merciine iade edilir.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi 26 ncı Dönemi sonuna kadar; 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu başta olmak üzere terörle bağlantılı bir suç işleyen milletvekilleri hakkında Anayasanın 83 üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi hükmü uygulanmaz."

Gereğe:

Bu değişiklik önergesiyle mevcut kanun teklifinin birinci maddesine üçüncü fıkra eklenmiştir. Kanun teklifinin mevcut hâlinin kapsamının genişletilmesi ve ileriki tarihlerde ortaya çıkacak sıkıntılar önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Eklenmesi önerilen üçüncü fıkrayla maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi 26'ncı Dönemi sonuna kadar 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu başta olmak üzere terörle bağlantılı bir suç işleyen milletvekillerinin Anayasa'nın 83'üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde belirtilen dokunulmazlıktan faydalanamaları amaçlanmıştır. Kanun teklifinin birinci maddesinin mevcut hâliyle yürürlüğe girmesi ihtimalinde, yürürlüğe girdiği tarihten sonra 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu başta olmak üzere terörle bağlantılı bir suç işleyen veya suçun daha önce işlenmesiyle birlikte dosyası kanun teklifinde bahsedilen mercilere yeni intikal etmiş bulunan milletvekilleri hakkında bir işlem yapılamayacaktır. Bu sakıncanın ve adaletsizliğin önüne geçmek adına önerge teklifimizde bahsettiğimiz üçüncü fıkranın kanun teklifinin 1'inci maddesi içerisine işlenmesi gerekmektedir.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, Sayın Bakan; gerekçede de gayet açık ve net. Biraz önce aslında iki fıkra eklenmesini önermek suretiyle üçüncü fıkrayla terörle mücadele kapsamında, gene 26'ncı Dönem boyunca bu terörle mücadelemize de yardımcı olması düşüncesiyle, milletimizin de bizden bu yönde talebi olması hasebiyle bir üçüncü fıkra önerisi getirmiştik. Bununla birlikte, dördüncü fıkra önerisiyle de başbakan ve bakanlar hakkında... Başbakanlar ve bakanlar hakkında yolsuzluk iddiaları başta olmak üzere kamuoyunda tartışılan, bizim de yer geldikçe ifade ettiğimiz pek çok husus var. Bu reddedildiği için de oraya yeniden girmek istemiyorum ama burası gerçekten önemli.

Bakın, şimdi, terörle mücadele yürütüyoruz. Biz parti programımızdan başlayarak 2011, 7 Haziran, 1 Kasım tüm seçim beyannamelerimizde, demin de vurguladığım gibi, özellikle teröre bulaşmış milletvekillerinin Anayasa'nın 85'inci maddesi kapsamında bir dokunulmazlık zırhına sahip olmaması gerektiğini düşünüyoruz ve bunu kalıcı olarak Anayasa hükmü hâline getirebilmek için - biraz önceki konuşmamda da ifade ettim- 2012 yılında grup başkan vekillerimizden teklifi var. Esasen doğrusu da budur ama bizim kalıcı olarak bir Anayasa değişikliğini teklif etme noktasında yeterli sayımız yok. Burada da bir geçici düzenleme yapıyoruz yani biz Anayasa'ya bir geçici 20'nci madde ekliyoruz ve diyoruz ki şimdiye kadar gelen dosyalarla alakalı olarak bunları yargı mercilerine iade edelim. Hatta biraz önce kabul edilen, AKP grubunun sayın milletvekillerinin verdiği önergeyle o süreyi biraz daha da kısımış oluyoruz yani kabul edildiği tarihe getiriyoruz. Hâlbuki teklifin orijinal hâlinde nasıldı? Söz gelimi, tam da verilen önergenin gerekçesinde olduğu gibi, bunun kabulü referandumla şayet mümkün olursa ve bu referandum gene söz gelimi üç ay sonra, beş ay sonra yapılırsa bu beş aylık süreçte gelecek olan -özellikle ifade etmekten de imtina etmiyorum- HDP'li milletvekillerinin teröre bulaşmış olanlarıyla ilgili fezlekeler de bu Anayasa değişikliği kapsamında dokunulmazlık dışında kalabilecekleri ama biraz önce sunduğunuz ve kabul ettiğiniz

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 65

önergeyle o üç ayda, beş ayda, ne kadarsa o süre, o süreçte gelecek olan dosyaları da korumuş oluyoruz. Bizim yaklaşımımızsa... Bakın, çok özel bir dönemden geçiyoruz. Daha önce de ifade ettim, terörle mücadele edilir, müzakere edilmez, mütareke edilmez. Bunlar 22 Temmuz 2015'e ne yazık ki böyle gitti hadi. 22 Temmuzdan beri Türk devleti yapması gerekeni yapıyor, terörle mücadele ediliyor ve bunun da uzantıları her gün "kürdistan" laflarıyla, her gün "Sayın Öcalan" söylemleriyle, bilmem neleriyle milletimizde ciddi bir vicdani rahatsızlığa sebep oluyorlar. Hepimiz orada sabırlarımızı zorlayarak bunları takip ediyoruz. Burada siz de AKP milletvekilleri olarak, Hükümet olarak yeri geldiğinde -varlığı, doğruluğu ayrı tartışılır ama- cumhuriyet tarihinin en önemli bir terörle mücadelesinin yapıldığını söylüyorsunuz. Madem öyle, bakın, ilk teklifimizi kabul etmediniz başbakan, bakanlar, vesaire olduğu için ama en azından bu teklifimiz, bu önergemiz kabul edilirse 26'ncı Dönem boyunca terörle mücadele kapsamında ve sadece terörle bağlantılı olarak -öyle her suçla ilgili de değil ve kalıcı olarak da veremiyoruz gelen teklifin niteliğinden dolayı yani kısmi kalıcıya evirebilecek şekilde- 26'ncı Dönem boyunca gelebilecek bu noktadaki fezekeleri de dokunulmazlık zırhının dışında tutalım. Önergemizin özü, özeti bundan ibarettir.

Bakın, tarihe karşı sorumluyuz, milletimize karşı sorumluyuz. Bu önergemizin özellikle kabul edilmesini talep ediyorum ve vicdanlarınızın takdiri ne bırakıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Başka söz talebi? Yok.

Hükümet katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi maddeyi oylarınıza sunacağım ama öncesinde kısa bir açıklama yapmak istiyorum kayda geçmesi için.

Uygulamayla ilgili olarak, ikinci fıkrada, başlarken "...bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on beş gün içinde..."

diye başlayan kısımda tabii Karma Komisyondan, Meclis Başkanlığından, Başbakanlıktan, Adalet Bakanlığından intikaller söz konusu. Bunda doğru anlaşılması gereken şey şudur: Bu on beş gün içerisinde bütün bu intikallerin tamamlanması ve Adalet Bakanlığından da ilgili mercilere intikalinin sağlanmasıdır. Yoksa, Karma Komisyondan Meclis Başkanlığına on beş gün, Meclis Başbakanlığından Başbakanlığa on beş gün, Başbakanlıktan Adalet Bakanlığına on beş gün gibi her bir aşamada on beş gün değerlendirmesinin yanlış olduğunu düşünüyoruz. Doğru anlaşılması için bu açıklamayı yapma gereği gördüm. Birincisi bu.

İkincisi, biz birinci fıkrada Anayasa'nın 83'üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi hükmü uygulanmaz diyoruz. Bir de malumunuz Anayasa'nın 83'üncü maddesinin dördüncü fıkrası var, o da şudur: "Tekrar seçilen milletvekili hakkında soruşturma ve kovuşturma Meclisin yeniden dokunulmazlığını kaldırmasına bağlıdır." Dolayısıyla, bu hükme ilişkin bizim herhangi bir düzenlememiz olmadığı için burada, bu hükmün yerinde durduğunu, geçerli olduğunu, dolayısıyla tekrar bir seçim olması hâlinde seçilenlerin dokunulmazlığını yeniden kazanacağını bu hüküm dolayısıyla burada ifade etmek istiyorum. Burada yanlış anlaşılmalara gidermek için Komisyon raporumuzda da bu konuda bu detaylar bulunacak.

Ben bu çerçevede kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkanım, bir cümle oylamadan önce...

BAŞKAN – Buyurun.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Şimdi, Sayın Başkanım, imzalarla de not olarak düştük, düşeceğiz. Burada değişiklik teklifi önerilerimizi verdik, bu konuda olması gerekenleri söyledik. Sonuç itibarıyla, Sayın Genel Başkanımızın da ifade ettiği gibi, biz dokunulmazlıklar konusunun konjonktürel olarak ele alınmaması ya da bir şantaj malzemesi olarak ele alınmaması gerektiğini de söyledik ve sonuç itibarıyla bütün düzenleme çabalarımıza rağmen bunlar kabul edilmedikten sonra bu şekliyle yapılan oylamaya da "olur" oyu vereceğiz, "kabul" oyu vereceğiz, şu andaki öneriye. Yalnız, İç Tüzük'ün 42'nci maddesinin son fıkrası uyarınca rapora ekleme yapma hakkımızı saklı tutuyoruz. İmzalarla de o notu düştük. Yani, muhalefet şerhi yazmayacağız ama hazırlanan rapora ek yapma hakkımız saklıdır. Bize onun için de makul bir süre vermenizi talep ediyoruz.

BAŞKAN – Tabii.

Ben de burada şunu ifade edeyim oylamaya geçmeden önce: Tabii ki dokunulmazlıklarla ilgili kalıcı bir düzenleme yapılması gerekir ama sadece 83 değil bu anlamda, 84, hatta 85'le beraber. Bütünüyle bu konuda hem dokunulmazlıklar hem milletvekilliğinin düşmesi konusunda kalıcı bir düzenleme yapılması gerekir, biz de bu kanaati taşıyoruz. Bununla ilgili -bilmiyorum burada hatırlayan arkadaşlar var mı- 24'üncü Dönem Uzlaşma Komisyonunda belli bir noktaya varmıştık. Sonra, komisyon dağıldıktan sonra yeniden bu dokunulmazlıklar konusu gündeme gelince -o zaman Milliyetçi Hareket Partisi katılmamıştı- üçlü bir çalışma yapıldı Cumhuriyet Halk Partisi, AK PARTİ ve HDP'yle; Sayın Atilla Kart, Sayın Hasip Kaplan o zaman ve ben katılmıştım. Bir metin üzerinde de o zaman mutabık kalmıştık 83'le ilgili, ayrıca, 84'le ilgili de. Fakat, onun da kanunlaşması mümkün olmadı. Biz, inşallah, yeni Anayasa'yı yaparken, bu konuyu dokunulmazlık, milletvekilliğinin düşmesi dâhil olmak üzere bir bütünlük içerisinde de düzenlemeyi de hedefliyoruz, onu da burada belirtmek isterim.

Ben, kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Başkanım, benim bir söz talebim var oya sunmadan önce; bir iki cümle, tutanaklara geçmesi bakımından.

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 66

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Şimdi, biz de bu sürecin başından beri, hem perşembe günü hem bugünkü toplantılarda hem teklifin geneli üzerinde hem de 1'inci maddeyle ilgili düşüncelerimizi, yaklaşımlarımızı, şerhlerimizi ifade ettik. Biz, bu teklifin - daha önce de birkaç defa söylemiştim- kabulü yönünde oy kullanacağız, herhangi bir muhalefet şerhi de yazmayacağız. CHP'nin yaklaşımından farklı olarak 42'nci madde çerçevesinde herhangi bir ekleme de yapmayacağız. Biz tüm söyleyeceklerimizi şimdiye kadar tutanaklara geçirttik. O yönüyle, bize göre eksik olmakla birlikte, bize göre özellikle teröre bulaşmış olan milletvekillerinin en azından 26'ncı Dönem boyunca böyle bir zırhtan faydalanmaması gerektiği düşüncesini de yeniden ifade etmekle birlikte teklife kabul oyu vereceğimizi ifade etmek istiyorum.

(Oturum Başkanlığına Başkan Vekili Reşat Petek geçti)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Görüşmeler sona ermiştir.

Şimdi, kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir, katılanların oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Şimdi, teklifin 2'nci maddesini okutuyorum arkadaşlar:

MADDE 2 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer ve halkoylamasına sunulması halinde oylanır.

BAŞKAN – Önerge var mı bu konuda? Önerge yok.

Söz talebi var mı? Söz talebi yok.

O zaman 2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Katılanların oy birliğiyle 2'nci madde kabul edilmiştir.

Şimdi, İç Tüzük'ün 45'inci maddesi gereğince komisyon raporunun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonun temsili konusunda bir önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

İç Tüzük'ün 45'inci maddesi uyarınca (2/1028) esas numaralı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi Komisyon Raporu'nun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Ankara Milletvekili Murat Alparslan, Bursa Milletvekili Zekeriya Birkan, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun özel sözcü olarak seçilmesini teklif ederim.

Mustafa Şentop
İstanbul

Gereğe:

Hâlihazırda Anayasa Komisyonu gündemi yoğunluğu bulunmaktadır. Bu önergeyle (2/1028) esas numaralı Teklif'in Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonunun özel sözcüler tarafından temsil edebilmesi imkânı sağlanmıştır.

BAŞKAN – Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Şimdi, değerli milletvekilleri, şu anda madde oylaması sona ermiştir.

Teklifin tümünün oylanmasından önce teklifin yazımı, imla kurları ve atıfların kontrolü hususunda Komisyon Başkanlığımıza redaksiyon yetkisi verilmesini de oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Katılanların oy birliğiyle kabul edilmiştir.

(Oturum Başkanlığına Başkan Mustafa Şentop geçti)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Katılanların oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun, kanunlaşmanın bu ilk aşaması sona ermiş oldu.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan, muhalefet şerhi ne kadar...

BAŞKAN – Nasıl yapalım?

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Ne zaman yazılacak rapor?

BAŞKAN – Pazartesi. Daha ne olsun? Pazartesi iyi mi?

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Bugün ne?

BAŞKAN – Pazartesi. Veya cuma desek daha...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Pazartesi iyi.

BAŞKAN – İyi mi? Şöyle yapalım, isterseniz cuma yapalım da belki önümüzdeki hafta hani...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Hayır hayır, siz zaten pazartesiye kadar raporu ancak yazacaksınız.

BAŞKAN – Yok. Biz, çarşamba, perşembe bitiririz.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Pazartesi iyi, ben erken veririm. İlk sözünüzden dönmeyin Başkanım. Sayın Başkan, ilk sözünüzden vazgeçmeyin.

BAŞKAN – Yok, şöyle: Ben pazartesi derken bunu kastetmişim.

Bülent Bey, cuma akşam diyelim, cuma akşam olsun da hani belki o hafta...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Cumartesi, pazar ne yapacaksınız?

BAŞKAN – O hafta görüşülecekse kırk sekiz saat öncesinden şeyler var ya, raporun hazır olması, onun için... Peki, cuma günü saat 15.30'a kadar...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa Kom.

Tarih : 2/5/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 67

Çok teşekkür ediyorum katkıda bulunan bütün arkadaşlara, emeği geçenlere. Sabrınız için hepinize teşekkür ediyorum, görüşmek üzere.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.47

